

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1992-1993**

30 JUNI 1993

**Ontwerp van wet tot wijziging van de wet
van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescher-
ming**

**Voorstel van wet tot wijziging van de wet van
8 april 1965 betreffende de jeugdbescher-
ming inzake de rechten van verdediging
van minderjarigen voor de jeugdrechtbank**

**Voorstel van wet tot wijziging van artikel 38
van de wet van 8 april 1965 betreffende de
jeugdbescherming**

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER PATAER

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Lallemand, voorzitter; Arts, Barzin, mevr. Cahay-André, de heren Cereixe, Cooreman, Erdman, Foret, Goovaerts, Hermans, Loones, Lozie, Mahoux, mevr. Maximus, de heren Mouton, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey en Pataer, rapporteur.

2. Plaatsvervangers: mevr. Herzet, de heren Leroy, Meesters, Seeuws en mevr. Verhoeven.

3. Andere senatoren: de heren Buelens en Desmedt.

R. A 16175 - 15697 - 16043

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

633-1 (1992-1993): Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

115-1 (B.Z. 1991-1992): Voorstel van wet.

492-1 (1992-1993): Voorstel van wet.

De bijlagen zullen later worden rondgedeeld.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1992-1993**

30 JUIN 1993

**Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965
relative à la protection de la jeunesse**

**Proposition de loi modifiant la loi du 8 avril 1965
relative à la protection de la jeunesse, en ce
qui concerne le droit de défense des
mineurs d'âge devant le tribunal de la jeu-
nesse**

**Proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi
du 8 avril 1965 sur la protection de la jeu-
nesse**

RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. PATAER

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Lallemand, président; Arts, Barzin, Mme Cahay-André, MM. Cereixe, Cooreman, Erdman, Foret, Goovaerts, Hermans, Loones, Lozie, Mahoux, Mme Maximus, MM. Mouton, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey et Pataer, rapporteur.

2. Membres suppléants: Mme Herzet, MM. Leroy, Meesters, Seeuws et Mme Verhoeven.

3. Autres sénateurs: MM. Buelens et Desmedt.

R. A 16175 - 15697 - 16043

Voir:

Documents du Sénat:

633-1 (1992-1993): Projet transmis par la Chambre des représentants.

115-1 (S.E. 1991-1992): Proposition de loi.

492-1 (1992-1993): Proposition de loi.

Les annexes seront distribuées ultérieurement.

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting van de Minister van Justitie	3
II. Algemene besprekking	11
III. Antwoorden van de Minister	22
IV. Artikelsgewijze besprekking	31
Voorafgaande opmerkingen	31
Artikel 1	32
Artikel 2 (artikel 1 van de aangenomen tekst) . . .	33
Artikel 3 (artikel 2 van de aangenomen tekst) . . .	33
Artikel 4 (artikel 3 van de aangenomen tekst) . . .	45
Artikel 5 (artikel 4 van de aangenomen tekst) . . .	53
Artikel 6 (artikel 5 van de aangenomen tekst) . . .	54
Artikel 7 (artikel 6 van de aangenomen tekst) . . .	54
Artikel 8 (artikel 7 van de aangenomen tekst) . . .	55
Artikel 9 (artikel 8 van de aangenomen tekst) . . .	60
Artikel 10 (artikel 9 van de aangenomen tekst) . . .	60
Artikel 11 (artikel 10 van de aangenomen tekst) . . .	61
Artikel 12 (artikel 11 van de aangenomen tekst) . . .	62
Artikel 13 (artikel 12 van de aangenomen tekst) . . .	65
Artikel 14 (artikel 13 van de aangenomen tekst) . . .	68
Artikel 15 (artikel 14 van de aangenomen tekst) . . .	68
Artikel 16 (artikel 15 van de aangenomen tekst) . . .	71
Artikel 17 (artikel 16 van de aangenomen tekst) . . .	72
Artikel 18 (artikel 17 van de aangenomen tekst) . . .	73
Artikel 19 (artikel 18 van de aangenomen tekst) . . .	87
Artikel 20 (artikel 19 van de aangenomen tekst) . . .	89
Artikelen 21 en 22 (artikelen 20 en 21 van de aangenomen tekst)	91
Artikel 23 (artikel 22 van de aangenomen tekst)	91
Artikelen 24 en 24bis (artikelen 23 en 24 van de aangenomen tekst)	92
Artikelen 25 tot 27	94
Artikel 28	94
Artikel 29	94
Artikel 30	95
Artikelen 31 tot 37	95
V. Stemming	95
Tekst aangenomen door de Commissie	97
Bijlagen	

SOMMAIRE

	Pages
I. Exposé introductif du ministre de la Justice	3
II. Discussion générale	11
III. Réponses du ministre	22
IV. Discussion des articles	31
Remarques préliminaires	31
Article 1 ^{er}	32
Article 2 (article 1 ^{er} du texte adopté)	33
Article 3 (article 2 du texte adopté)	33
Article 4 (article 3 du texte adopté)	45
Article 5 (article 4 du texte adopté)	53
Article 6 (article 5 du texte adopté)	54
Article 7 (article 6 du texte adopté)	54
Article 8 (article 7 du texte adopté)	55
Article 9 (article 8 du texte adopté)	60
Article 10 (article 9 du texte adopté)	60
Article 11 (article 10 du texte adopté)	61
Article 12 (article 11 du texte adopté)	62
Article 13 (article 12 du texte adopté)	65
Article 14 (article 13 du texte adopté)	68
Article 15 (article 14 du texte adopté)	68
Article 16 (article 15 du texte adopté)	71
Article 17 (article 16 du texte adopté)	72
Article 18 (article 17 du texte adopté)	73
Article 19 (article 18 du texte adopté)	87
Article 20 (article 19 du texte adopté)	89
Articles 21 et 22 (articles 20 et 21 du texte adopté)	91
Article 23 (article 22 du texte adopté)	91
Articles 24 et 24bis (articles 23 et 24 du texte adopté)	92
Articles 25 à 27	94
Article 28	94
Article 29	94
Article 30	95
Articles 31 à 37	95
V. Vote	95
Texte adopté par la commission	97
Annexes	

De Commissie voor de Justitie heeft dit ontwerp besproken tijdens haar vergaderingen op 9 februari, 2 maart, 18 mei en 30 juni 1993.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Hoewel het ontwerp inhoudelijk beperkt blijft tot specifieke wijzigingen, is het toch zeer belangrijk aangezien het tegemoetkomt aan internationale verplichtingen en tegelijk een aanpassing doorvoert aan de wijzigingen in de binnenlandse instellingen.

De huidige tekst is het resultaat van belangrijke amendering in de Commissie voor de Justitie van de Kamer door zowel de leden van die Commissie als door de Regering.

De meeste van deze amendementen zijn aangenomen bij eenparigheid na een bespreking waar systematisch naar consensus is gestreefd.

Het ontwerp beoogt drie doelstellingen.

A. Het in overeenstemming brengen van onze wetgeving met verschillende internationale verdragen:

- 1) het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens;
- 2) het V.N.-Verdrag inzake de rechten van het kind;

3) de minimumregels van de Verenigde Naties met betrekking tot de gerechtelijke behandeling van minderjarigen, gewoonlijk «Regels van Peking» genoemd.

B. De aanpassing van de procedurevoorschriften voor de jeugdgerichten ingevolge de bijzondere wet van 8 augustus 1988 die aan de Gemeenschappen het recht verleent de materiële bevoegdheid van de jeugdgerichten te bepalen ten aanzien van andere minderjarigen dan die welke een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

C. De nodige aanpassingen ingevolge de verlaging van de burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar (wet van 19 januari 1990). Die doelstelling is bereikt met het zogenaamde «kleine ontwerp» dat onlangs door het Parlement is aangenomen.

A. Het in overeenstemming brengen van onze wetgeving met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en het V.N.-Verdrag inzake de rechten van het kind

Uit de veroordeling van de Belgische Staat door het Europees Hof voor de rechten van de mens op 29 februari 1988 in de zaak-Bouamar werden twee lessen getrokken:

La Commission de la Justice a examiné le présent projet au cours de ses réunions des 9 février, 2 mars, 18 mai et 30 juin 1993.

I. EXPOSE INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Le présent projet, bien que limité dans son objet à des modifications spécifiques, revêt une importance considérable, car il permet de répondre à la fois à des exigences internationales et à des impératifs institutionnels nationaux.

Le texte actuel résulte d'amendements substantiels apportés par la Commission de la Justice de la Chambre, et déposés tant par les membres de cette commission que par le Gouvernement.

La plupart de ces amendements ont été adoptés à l'unanimité après une discussion au cours de laquelle un consensus a systématiquement été recherché.

Le projet poursuit trois objectifs.

A. La mise en concordance de notre législation avec plusieurs Conventions internationales:

- 1) la Convention européenne des droits de l'homme;
- 2) la Convention des Nations unies relative aux droits de l'enfant;
- 3) les règles minimales des Nations unies concernant l'administration de la Justice pour mineurs, communément appelées «Règles de Pékin».

B. L'adaptation des règles de procédure devant les tribunaux de la jeunesse à la suite de la loi spéciale du 8 août 1988 qui a conféré aux Communautés le droit de déterminer la compétence matérielle des tribunaux de la jeunesse à l'égard des mineurs autres que ceux qui ont commis des faits qualifiés infractions.

C. Les adaptations nécessaires à la suite de l'abaissement à 18 ans de l'âge de la majorité civile (loi du 19 janvier 1990). Cet objectif a été rencontré par ce que l'on a appelé le «petit projet», récemment adopté par le Parlement.

A. Mise en concordance de notre législation avec la Convention européenne des droits de l'homme et la Convention des Nations unies relative aux droits de l'enfant

Deux leçons de la condamnation de l'Etat belge par la Cour européenne des droits de l'homme encourue le 29 février 1988 dans l'affaire Bouamar ont été tirées:

— uit onze wetgeving dienen bepaalde rechtsgronden die tot arbitraire vrijheidsberoving kunnen leiden, te worden geweerd (1);

— de procedurewaarborgen voor de jeugdrechten dienen te worden verbeterd (2).

1. Het weren van rechtsgronden die tot arbitraire vrijheidsberoving aanleiding kunnen geven

Volgens het Europees Verdrag voor de rechten van de mens mag niemand van zijn vrijheid worden beroofd, tenzij op wettelijke gronden en, indien het om een minderjarige gaat, moet de vrijheidsberoving tot doel hebben in te grijpen in zijn opvoeding of hem voor het bevoegde gezag te geleiden.

In de wet van 1965 is voorzien in drie soorten van maatregelen die leiden tot vrijheidsberoving, zonder dat die ingrijpt in de opvoeding van de betrokkenen:

- * voorlopige plaatsing in een huis van arrest (a);
- * terbeschikkingstelling van de Regering (b);
- * de gevolgen van de uithandengiving (c).

Wij onderzoeken de antwoorden op die drie tegenwerpingen.

a) Artikel 53 betreffende de voorlopige plaatsing in een huis van arrest.

De zaak-Bouamar heeft eigenlijk alleen betrekking op de toepassing van artikel 53 van de wet van 1965, maar er zijn lessen uit getrokken in verband met alle plaatsingen in een gesloten instelling.

Dat arrest is de aanleiding geweest tot een meer algemene hervorming en tot de nodige aanpassingen ten einde te voldoen aan de internationale verplichtingen van België.

Het is duidelijk dat de Regering de bedoeling heeft artikel 53 op termijn op te heffen.

Gelet evenwel op het tekort aan plaatsen, in het bijzonder in de Franse Gemeenschap, en in afwachting dat het ruimere beraad over de wet van 8 april 1965 resultaten oplevert, wordt in het door de Kamer gewijzigde ontwerp uiteindelijk voorgesteld dit artikel op te heffen, maar op een datum die bij een in Ministerraad overleg koninklijk besluit zal worden vastgesteld.

Dit ruime beraad is gevoerd door een Commissie, de zogenaamde «Commissie-Cornelis» die op 3 november 1992 een eerste verslag heeft ingediend.

Op dit ogenblik wordt overleg gepleegd met de betrokken sectoren (advocaten, sociale en beroepsorganisaties, ...).

Voor artikel 53 lagen twee fundamentele keuzemogelijkheden open, namelijk een onmiddellijke ophef-

— il convient d'éliminer de notre législation certains titres juridiques pouvant donner lieu à une privation arbitraire de liberté (1);

— les garanties de procédure devant les jurisdictions de la jeunesse doivent être améliorées (2).

1. Elimination de titres juridiques pouvant mener à une privation arbitraire de liberté

Selon la Convention européenne des droits de l'homme, nul ne peut être privé de sa liberté, sauf sur la base d'un fondement légal et, en ce qui concerne les mineurs, la privation doit avoir une finalité pédagogique ou viser à traduire l'intérêt devant l'autorité compétente.

Dans la loi de 1965, trois types de mesures mènent à une privation de liberté sans finalité pédagogique:

- * le placement provisoire dans une maison d'arrêt (a);
- * la mise à la disposition du Gouvernement (b);
- * les conséquences du dessaisissement (c).

Examinons les réponses données à ces trois objections.

a) L'article 53 relatif au placement provisoire dans une maison d'arrêt.

Le cas Bouamar ne concerne en fait que l'application de l'article 53 de la loi de 1965, mais des leçons en ont été tirées en ce qui concerne tout placement en milieu fermé.

Cet arrêt a donné lieu à une réforme plus générale et aux adaptations indispensables pour satisfaire aux obligations internationales de la Belgique.

Il est clair que le but visé par le Gouvernement est l'abrogation à terme de l'article 53.

Cependant, vu l'insuffisance de places, spécialement en Communauté française, et en l'attente de l'aboutissement de la réflexion plus globale sur la loi du 8 avril 1965, le projet, tel que modifié par la Chambre, propose finalement l'abrogation de cet article, mais à une date qui sera fixée par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Cette réflexion globale a été entreprise par une commission dite «Commission Cornelis», qui a déposé un premier rapport le 3 novembre 1992.

Des consultations des milieux intéressés (avocats, milieux sociaux et professionnels,...) sont actuellement en cours.

Deux options fondamentales se présentaient pour l'article 53, à savoir une abrogation immédiate sans

fing zonder voorwaarde en de opheffing op een vastgestelde datum. Geen van beide oplossingen kon echter waarborgen dat er op het ogenblik van de opheffing over heel het land voldoende plaatsen zullen bestaan in gesloten instellingen.

Daarom heeft men als oplossing gekozen voor de opheffing op een datum die door de regering bepaald moet worden.

De Minister brengt in herinnering dat het Europees Hof voor de rechten van de mens in de zaak-Bouamar heeft geoordeeld dat artikel 53 op zich geen schending van artikel 5, 1., van het Europese Verdrag voor de rechten van de mens betekende, maar dat de ontoereikendheid van de juridische waarborgen voor de minderjarigen bij de toepassing van het artikel wel een schending van artikel 5 van het Verdrag is.

Het Hof had kritiek op een bepaalde rechtspraak, die een oneigenlijke toepassing van artikel 53 maakt, dat wil zeggen dat zij het artikel toepast bij wijze van straf en niet bij wijze van inleiding op een opvoedende handeling («in afwachting dat er een plaats vrijkomt...»).

b) Het ontwerp wijzigt de artikelen 39 en 49 met betrekking tot de terbeschikkingstelling van de regering (in feite de Gewestregeringen) en is niet van toepassing op de minderjarigen die een als misdrijf omgeschreven feit hebben gepleegd.

c) De regering heeft besloten de artikelen betreffende de uithandengiving van de zaak ten voordele van de gewone gerechten te behouden voor de jongeren ouder dan 16 jaar. Het risico dat het Europese Verdrag wordt overtreden door het nemen van een arbitraire maatregel is immers beperkt, gelet op de verschillende maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken, die in het Wetboek van Strafvordering vervatte waarborgen en de beslissing genomen door een rechter.

Artikel 38 is evenwel gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp.

Er was bepaald dat dit artikel eveneens van toepassing was indien de betrokkenen op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van 18 jaar had bereikt, terwijl de feiten voor zijn meerderjarigheid waren gepleegd.

Deze hypothese komt niet voor in de huidige wet.

Bovendien voorziet het ontwerp in niet meer dan één uithandengiving tegenover een minderjarige aangezien bepaald is dat indien een eerste uithandengiving gevolgd wordt door een definitieve veroordeling door een gemeenrechtelijke rechtbank, de gemeenrechtelijke rechtbanken voor hem bevoegd blijven voor elk feit dat hij na deze definitieve veroordeling nog zou plegen.

condition, et l'abrogation à une date déterminée. Cependant, aucune de ces deux solutions ne comportait la garantie qu'au moment de l'abrogation, il y aurait en milieu fermé un nombre de places suffisantes, dans l'ensemble du pays.

C'est pourquoi l'on a opté pour la solution de l'abrogation à une date à déterminer par le Gouvernement.

Rappelons à ce sujet que dans l'affaire Bouamar, la Cour européenne des droits de l'homme a estimé que l'article 53 en tant que tel ne violait pas l'article 5, 1., de la Convention européenne des droits de l'homme, mais que c'est l'insuffisance des garanties juridiques pour les mineurs lors de son application qui viole l'article 5 de la convention.

La Cour a critiqué une certaine jurisprudence qui a fait une application abusive de l'article 53, en l'appliquant en guise de sanction et non en guise de prélude à une action éducative («en attendant qu'une place se libère...»).

b) Le projet modifie les articles 39 et 49 relatifs à la mise à la disposition du Gouvernement (en fait: les gouvernements régionaux), en excluant de son application les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction.

c) Le Gouvernement a décidé de maintenir les articles relatifs au dessaisissement de l'affaire au profit du tribunal ordinaire pour les jeunes de plus de 16 ans. En effet, le danger de méconnaître la convention européenne, c'est-à-dire de prendre une mesure à caractère arbitraire, est réduit étant donné les divers examens sociaux et médico-psychologiques prévus, l'application des garanties du Code d'instruction criminelle, et la décision prise par un juge.

Cependant, l'article 38 a été modifié par rapport au projet initial.

Il a été prévu que cet article était également d'application, lorsque l'intéressé avait atteint l'âge de 18 ans au moment du jugement, alors que les faits ont été commis avant sa majorité.

Cette hypothèse n'est pas prévue dans la loi actuelle.

En outre, le projet ne prévoit plus qu'un seul jugement de dessaisissement à l'encontre d'un mineur, puisqu'il est prévu que, si un premier dessaisissement est suivi par une condamnation définitive par un tribunal de droit commun, les tribunaux de droit commun resteront compétents à son égard pour chaque fait qu'il commettait encore après cette condamnation définitive.

E^r zij op gewezen dat artikel 38 slechts betrekking heeft op minderjarigen van 15 tot 18 jaar.

Vóór 16 jaar is geen enkele uithandengeving mogelijk.

De eerste uithandengeving moet verplicht gepaard gaan met alle nuttige onderzoeken die het mogelijk maken de persoonlijkheid van de minderjarige te kennen en het milieu waarin hij wordt grootgebracht (het nieuwe artikel 50 van de wet).

Het is dus nutteloos de rechtspleging te verzwaren met nieuwe onderzoeken in verband met de persoonlijkheid, wanneer men na de ernstige waarschuwing die deze eerste uithandengeving moet voorstellen, vaststelt dat de minderjarige recidiveert.

2. Versterking van de procedurewaarborgen voor de ,eugdgerechten

Het ontwerp versterkt de rechtspositie van de minderjarige, vooral tijdens de voorlopige fase van de procedure:

1. Vanaf de leeftijd van 12 jaar moet de minderjarige verplicht persoonlijk worden gehoord door de jeugdrechter, niet alleen vooraleer eerder welke voorlopige maatregel te zitten aanzien wordt genomen, maar ook telkens een reeds genomen maatregel zou worden gewijzigd (art. 17 van het ontwerp, dat een artikel 52 in de wet invoegt).

2. Telkens wanneer een zaak aanhangig wordt gemaakt bij de jeugdrechtbank, wordt aan de jongere een advocaat toegewezen, zoals wordt geregeld in artikel 54bis nieuw.

Dit belet niet dat de jeugdrechter altijd een afzonderlijk onderhoud kan hebben met de minderjarige, behoudens in de fase van de beoordeling ten gronde door de jeugdrechtbank, waar de zaak aanhangig wordt gemaakt overeenkomstig artikel 45, 2, B.

3. Het recht om ingelicht te worden wordt in het ontwerp benadrukt.

Voortaan moet ook de beschikking die een voorlopige maatregel oplegt, worden gemotiveerd (art. 17).

Dit betekent dat de beschikking de samenvatting moet bevatten van de gegevens die betrekking hebben op de persoonlijkheid en het milieu van de betrokkenen welke de beslissing rechtvaardigen en, in voorkomend geval, ook een samenvatting van de ten laste gelegde feiten, en dat ze moet vermelden dat de betrokkenen werd gehoord of waarom hij niet kan worden gehoord.

Zodra de beschikking gegeven is, moeten de partijen en hun raadslieden gedurende de termijn van hoger beroep inzage krijgen van het dossier.

Il faut souligner que l'article 38 ne concerne que les mineurs âgés de 16 à 18 ans.

Avant 16 ans, aucun dessaisissement n'est possible.

Le premier dessaisissement a obligatoirement donné lieu à toutes investigations utiles pour connaître la personnalité du mineur et le milieu où il est élevé (article 50 nouveau de la loi).

Il devient donc inutile d'alourdir les procédures par de nouvelles investigations sur la personnalité lorsqu'on constate la récidive après l'avertissement sérieux que devait constituer ce premier dessaisissement.

2. Renforcement des garanties de procédure

Le projet renforce la position juridique du mineur, surtout dans la phase provisoire de la procédure:

1. A partir de 12 ans, le mineur doit obligatoirement être entendu personnellement par le juge de la jeunesse, non seulement avant de prendre toute mesure provisoire à son égard, mais aussi chaque fois qu'une mesure déjà prise serait sur le point d'être modifiée (art. 17 du projet, insérant un article 52 dans la loi).

2. Chaque fois qu'une affaire est portée devant le tribunal de la jeunesse, on désigne un avocat au mineur, comme prévu à l'article 54bis nouveau.

Cela n'empêche pas que le juge de la jeunesse puisse toujours avoir un entretien particulier avec le mineur, sauf dans la phase d'appréciation du fond par le tribunal de la jeunesse saisi conformément à l'article 45, 2, B.

3. Le projet met l'accent sur le droit d'être informé.

Désormais, l'ordonnance imposant une mesure provisoire devra également être motivée (art. 17).

Cela signifie que l'ordonnance doit contenir un résumé des éléments touchant à la personnalité et au milieu de l'intéressé qui justifient la décision ainsi que, le cas échéant, un résumé des faits reprochés, et qu'elle doit mentionner également l'audition ou les raisons pour lesquelles l'intéressé n'a pu être entendu.

Une fois l'ordonnance rendue, les parties et leurs conseils doivent pouvoir prendre connaissance du dossier durant le délai d'appel.

4. Er wordt thans bepaald dat de voorlopige procedure niet langer kan duren dan zes maanden te rekenen vanaf de vordering van het openbaar ministerie tot aan de mededeling van de procedure na afsluiting van de onderzoeken.

De Kamercommissie voegt hier nog aan toe dat het openbaar ministerie dan over twee maanden beschikt om te dagvaarden.

Als het openbaar ministerie niet gevorderd heeft binnen deze termijn, dan duidt zulks op een seponeering.

De termijn van acht maanden waarbinnen de voorlopige maatregelen moeten bevolen zijn, wordt geschorst vanaf de akte van hoger beroep tegen voorlopige plaatsingsmaatregelen die de jeugdrechter zou nemen tijdens de voorlopige procedure, en dit tot aan het arrest.

5. Vóór iedere beslissing tot het uit handen geven van een dossier dient een psycho-medisch onderzoek te worden verricht.

Hierop zijn na de besprekingen in de Kamer drie uitzonderingen aangebracht (art. 13) :

— wanneer de jeugdrechtbank vaststelt dat de betrokkene zich aan dit onderzoek onttrekt of weigert eraan te werken;

— in sommige gevallen van recidive na de leeftijd van 16 jaar; er is dan immers reeds een psycho-medisch onderzoek gebeurd naar aanleiding van de vroeger gepleegde feiten;

— wanneer, na de leeftijd van 16 jaar, een feit wordt gepleegd waarop levenslange dwangarbeid of de doodstraf gesteld is en de betrokkene pas wordt vervolgd nadat hij 18 jaar is geworden.

6. Ingeval tijdens een voorbereidende procedure een plaatsing in een gesloten instelling wordt bevolen, gelden aanvullende waarborgen:

— de maatregel kan slechts voor een termijn van maximum drie maanden worden genomen, en is eenmaal hernieuwbaar, (behalve in geval van gerechtelijk onderzoek en samenloop);

— het beroep tegen dergelijke beslissingen moet binnen 15 werkdagen na de akte van hoger beroep worden behandeld.

7. Indien wegens plaatsgebrek in een passende instelling artikel 53 toegepast dient te worden, mag deze maatregel enkel worden genomen indien het als misdrijf omschreven feit waarvan de minderjarige verdacht wordt, strafbaar is met een correctionele gevangenisstraf van minstens een jaar of met een zwaardere straf.

4. Il est désormais prévu que la procédure provisoire ne peut durer plus de six mois à partir du moment des réquisitions du ministère public jusqu'à la communication de la procédure après la clôture des investigations.

La commission de la Chambre y a encore ajouté que le ministère public dispose alors de deux mois pour citer l'intéressé à comparaître.

Si le ministère public n'a pas agi dans ce délai, cela signifie qu'il y a classement du dossier.

Le délai de huit mois dans lequel les mesures provisoires doivent être ordonnées est suspendu à partir de l'acte d'appel contre les mesures provisoires de placement que le juge de la jeunesse aurait prises au cours de la procédure provisoire, et ce jusqu'à l'arrêt.

5. Il faudra toujours procéder à un examen médico-psychologique préalablement à toute décision de désaisissement.

Au terme des discussions à la Chambre, trois exceptions ont été prévues à cette règle (art. 13) :

— quand le tribunal de la jeunesse constate que l'intéressé se soustrait à cet examen ou refuse de s'y soumettre;

— dans certains cas de récidive après l'âge de 16 ans; en effet, dans ce cas, il a déjà été procédé à un examen médico-psychologique lors des faits commis antérieurement;

— lorsque l'intéressé a commis, après l'âge de 16 ans, un fait punissable des travaux forcés à perpétuité ou de la peine de mort et qu'il n'est poursuivi qu'après avoir atteint l'âge de 18 ans.

6. Si, dans le cadre de la procédure préparatoire, un placement sous régime éducatif fermé est ordonné, des garanties supplémentaires sont applicables :

— la mesure ne peut être prise que pour un délai de trois mois au plus, renouvelable une fois (sauf en cas d'instruction et de connexité);

— le recours contre de telles ordonnances doit être traité endéans les 15 jours ouvrables de l'acte d'appel.

7. Si l'absence de place dans une institution appropriée rend l'application de l'article 53 indispensable, cette mesure ne peut être appliquée que si le fait qualifié infraction dont le mineur est soupçonné, est punissable d'une peine d'un an d'emprisonnement correctionnel au moins ou d'une peine plus grave.

Het eventuele hoger beroep moet binnen vijf werkdagen worden behandeld en bovendien mag de maatregel niet toegepast worden beneden de leeftijd van 14 jaar.

Tenslotte kan deze maatregel door de jeugdrechtster slechts eenmaal bevolen worden in de loop van eenzelfde procedure.

8. Indien een zaak bij de onderzoeksrechter aanhangig is gemaakt, en deze dringende voorlopige maatregelen neemt, dient hij de jeugdrechtbank daarvan onmiddellijk in kennis te stellen. Deze laatste dient binnen twee werkdagen de door de onderzoeksrechter genomen maatregelen te bevestigen of te wijzigen, zulks met inachtneming van de bovengenoemde waarborgen.

Op dezelfde wijze kan de beschikking van de onderzoeksrechter tot verwijzing van de zaak naar de jeugdrechtbank, dan wel tot buitenvervolginstelling na de beëindiging van het onderzoek, voortaan slechts worden genomen na een debat tussen de partijen en nadat de minderjarige, de ouders en de burgerlijke partijen kennis genomen hebben van het strafdossier.

Zulks doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor het openbaar ministerie om bij de jeugdrechtbank een vordering in te stellen tot het uit handen geven van de zaak, zoals bepaald is in artikel 38.

Het is noodzakelijk gebleken om niet alleen de minderjarige, doch ook zijn ouders als burgerrechtelijk verantwoordelijken, en degenen die zich tijdens het onderzoek burgerlijke partij hebben gesteld, de mogelijkheid te bieden om te worden gehoord.

Deelneming aan de debatten veronderstelt inzage in het dossier. De betrokkenen moeten het dossier uiterlijk 48 uur voor de debatten kunnen inzien. Deze termijn is dezelfde als die welke in gelijkaardige procedures voor meerderjarigen geldt.

9. De bij vonnis genomen maatregelen tot plaatsing in een instelling van een minderjarige die een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd, moeten door de jeugdrechtbank opnieuw worden onderzocht vóór het verstrijken van een termijn van een jaar te rekenen van de dag waarop de uitspraak definitief is geworden.

Bovendien moet de bevoegde overheid (dat wil zeggen de directie van de groep van rijkseinstituties voor observatie en opvoeding onder toezicht) de rechter om de drie maanden een evaluatieverslag zenden betreffende de persoon aan wie een bewaringsmaatregel in een gesloten opvoedingsafdeling is opgelegd.

10. Het ontwerp voorziet in de verplichting om de minderjarige vanaf de leeftijd van 12 jaar te horen,

L'éventuel recours doit être traité endéans les 5 jours ouvrables et, en outre, la mesure ne peut être appliquée au-dessous de l'âge de 14 ans.

Enfin, elle ne peut être ordonné qu'une seule fois par le juge de la jeunesse au cours de la même procédure.

8. Si le juge d'instruction est saisi et prend des mesures provisoires urgentes, il doit en aviser immédiatement le tribunal de la jeunesse. Celui-ci doit confirmer ou modifier dans les 2 jours ouvrables les mesures prises par le juge d'instruction, en respectant les garanties décrites ci-dessus.

De même, quand l'enquête est terminée, l'ordonnance du juge d'instruction renvoyant l'affaire au tribunal de la jeunesse ou rendant une ordonnance de non-lieu ne pourra désormais être prononcée qu'après un débat contradictoire et après que le mineur, les père et mère et les parties civiles aient pu prendre connaissance du dossier pénal.

Ceci ne fait pas obstacle à ce que le ministère public saisisse le tribunal de la jeunesse de réquisitions tendant au dessaisissement prévu à l'article 38.

Il a paru nécessaire de permettre non seulement au mineur lui-même d'être entendu, mais aussi à ses parents, en tant que civillement responsables, et aux parties civiles constituées pendant le cours de l'instruction.

La participation aux débats suppose l'accès au dossier. Celui-ci a été prévu dans un délai de 48 heures au moins avant les débats. Ce délai est identique à celui prévu dans les procédures semblables organisées pour des majeurs.

9. Les mesures de placement prises par jugement à l'égard de jeunes ayant commis un fait qualifié d'infraction doivent être réexaminées par le tribunal de la jeunesse avant l'expiration d'un délai d'un an à compter du jour où la décision est devenue définitive.

En outre, les autorités compétentes (c'est-à-dire la direction du groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance) doivent adresser trimestriellement au juge un rapport d'évaluation concernant la personne qui a fait l'objet d'une mesure de garde sous un régime éducatif fermé.

10. Le projet prévoit l'obligation d'entendre le mineur à partir de l'âge de 12 ans, s'il n'est pas partie à

indien deze geen partij in het geding is, en wanneer zijn belangen rechtstreeks bedreigd worden in geschillen tussen personen aan wie het ouderlijke gezag over hem is toeovertrouwd.

Zo moet hij ook worden gehoord wanneer ingevolge een vordering tot ontzetting uit de ouderlijke macht maatregelen moeten worden genomen ten aanzien van zijn persoon.

B. Aanpassing van de procedureregels ingevolge de bijzondere wet van 8 augustus 1988

De tweede doelstelling van het ontwerp bestaat erin de nodige aanpassingen aan te brengen in de procedurevoorschriften voor de jeugdgerechten om de Gemeenschappen de mogelijkheid te geven te beslissen over de uitvoering van de «gerechtelijke aspecten» van hun respectieve decreten inzake jeugdbijstand.

De wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 draagt inderdaad aan de Gemeenschappen de bevoegdheid over tot het bepalen van de materiële bevoegdheden van de jeugdgerechten inzake gerechtelijke jeugdbijstand. De opgave van maatregelen die genomen kunnen worden ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, de organisatie van de jeugdgerechten, hun territoriale bevoegdheid en de rechtspleging voor die gerechten, de ontzetting uit de ouderlijke macht en de voogdij over de gezins- en andere sociale toelagen blijven evenwel een nationale bevoegdheid.

De Raad van State heeft de twee principes die deze aanpassing noodzakelijk maken, verduidelijkt.

In zijn advies op het ontwerp-decreet van de Vlaamse Gemeenschap verklaarde de Raad van State dat het «om de jeugdrechtbanken toe te laten de hen door de Gemeenschappen toegekende bevoegdheden uit te oefenen, noodzakelijk is dat de nationale wetgever daartoe de nodige procedurevoorschriften uitvaardigt».

Anderzijds verklaarde de Raad van State ook dat «de nationale wetgever de bevoegdheid van de decretale wetgever niet mag verlammen; hij dient hem behulpzaam te zijn, met name door de procedureregels uit te vaardigen die aan zijn desiderata tegemoetkomen».

Bij de uitwerking van deze aanpassing werden de hiernavolgende principes gehanteerd:

— de procedureregels die van toepassing zijn op de «gemeenschaps-» procedures enerzijds en op de «nationale» procedures anderzijds, dienen zoveel mogelijk identiek te blijven. Dit in de eerste plaats om principiële redenen, omdat procedureregels fundamentele rechten toekennen aan alle rechtsonder-

la cause, lorsque les litiges opposant les personnes investies à son égard de l'autorité parentale mettent directement ses intérêts en cause.

De même doit-il être entendu lorsque, par suite d'une action en déchéance de l'autorité parentale, des mesures doivent être prises à son égard.

B. Adaptation des règles de procédure suite à la loi spéciale du 8 août 1988

Le deuxième objectif du projet est d'apporter à la loi du 8 avril 1965 les nécessaires adaptations aux règles de procédure devant les tribunaux de la jeunesse afin de permettre aux Communautés de décider de la mise en œuvre des «volets judiciaires» de leurs décrets respectifs en matière d'aide à la jeunesse.

En effet, la loi du 8 août 1988 modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 a transféré aux Communautés notamment la compétence de déterminer les compétences matérielles des juridictions de la jeunesse en matière d'assistance judiciaire à la jeunesse. La détermination des mesures qui peuvent être prises à l'égard de mineurs ayant commis un fait qualifié infraction, l'organisation des juridictions de la jeunesse, leur compétence territoriale et la procédure devant ces juridictions, la déchéance de l'autorité parentale et la tutelle sur les prestations familiales et autres allocations sociales restent toutefois de la compétence du pouvoir national.

Le Conseil d'Etat a explicité les deux principes régissant la nécessité de cette adaptation.

D'une part, le Conseil d'Etat, dans son avis donné sur le projet de décret de la Communauté flamande, a précisé que «les tribunaux de la jeunesse ne pourraient exercer les compétences qui leur sont attribuées par les Communautés qu'après que le législateur national ait établi les règles de procédure nécessaires».

D'autre part, le Conseil d'Etat a également énoncé que «le législateur national ne peut paralyser la compétence du législateur décrétal; il doit lui prêter son concours, notamment en prenant les règles de procédure qui correspondent à ses desiderata».

Pour la mise en œuvre de cette adaptation, les principes suivants ont été retenus:

— les règles de procédure applicables aux procédures «communautaires» d'une part et «nationales» d'autre part doivent demeurer aussi semblables que possible. Ceci en premier lieu pour des raisons de principe, parce que les règles de procédure mettent en œuvre des droits fondamentaux, reconnus à tous les

horigen, en in de tweede plaats om praktische redenen. Identieke regels nemen namelijk het risico van vergissingen weg en vergemakkelijken het werk van de rechtspractici (rechters en advocaten);

— de bijzondere procedureregels eigen aan de voor de Gemeenschappen geldende procedures dienen zo soepel mogelijk te worden geformuleerd, ten einde de bevoegdheid van de Gemeenschappen in acht te nemen en niet te beperken (artikelen 62bis en 63bis tot 63*quinquies*).

C. Aanpassing van hoofdstuk V van de wet van 19 januari 1990 tot verlaging van de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid

In de derde plaats beoogt het ontwerp bepaalde wijzigingen aan te brengen in de wet van 19 januari 1990 tot verlaging van de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid tot achttien jaar, inzonderheid in Hoofdstuk V, dat de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming heeft gewijzigd.

Laatstgenoemde wet maakt een verlenging tot de leeftijd van maximum 20 jaar mogelijk van jeugdbeschermingsmaatregelen, genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit gepleegd hebben. Tot een dergelijke verlenging kan door de jeugdrechtbank worden beslist, hetzij op verzoek van de betrokken minderjarige (artikel 37bis, § 1, van de wet van 8 april 1965), hetzij ambtshalve voor zover de minderjarige zeventien jaar oud is wanneer de oorspronkelijke maatregel wordt genomen (artikel 37bis, § 2). De verlengde maatregel kan te allen tijde worden ingetrokken (artikel 37bis, § 3).

De wetgever heeft daarbij nooit de bedoeling gehad dat de door een minderjarige gestelde handelingen die pas voor de rechtbank komen nadat de dader meerderjarig is geworden, ongestraft blijven.

Dat deel van het oorspronkelijke wetsontwerp werd afgescheiden en werd het nieuwe artikel 37 van de wet van 8 april 1965.

De dringende noodzaak die volgde uit de door het arrest van het Arbitragehof gestelde termijn om het vernietigde artikel 37bis te vervangen, veroorzaakte nochtans enkele onduidelijkheden en omissies in de wet van 24 december 1992.

De Kamercommissie voor de Justitie verkoos het gehele nieuwe artikel 37 te vervangen, in plaats van het te wijzigen.

Hierbij werd rekening gehouden met de opmerkingen die bij die gelegenheid in de Senaat werden uitgesproken.

Dat is samengevat de inhoud van het ontwerp van wet dat aan de Senaatscommissie voor de Justitie ter goedkeuring wordt voorgelegd.

justiciables et, en second lieu, pour des raisons d'ordre pratique, des règles identiques éloignant le risque d'erreur et facilitant le travail des praticiens (juges et avocats);

— les règles de procédure spécifiques aux procédures communautaires doivent être formulées de la façon la plus souple possible, afin de respecter et de ne pas restreindre les compétences des Communautés (articles 62bis et 63bis à 63*quinquies*).

C. Adaptation du chapitre V de la loi du 19 janvier 1990 abaissant l'âge de la majorité civile

En troisième lieu, le projet vise à apporter certaines modifications à la loi du 19 janvier 1990 abaissant à dix-huit ans l'âge de la majorité civile et plus précisément à son chapitre V, modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Cette dernière loi permet de proroger jusqu'à l'âge de 20 ans au plus, des mesures de protection de la jeunesse prise à l'encontre de mineurs ayant commis des faits qualifiés infractions. Une telle prorogation peut être prononcée par le tribunal de la jeunesse, soit à la demande du mineur concerné (article 37bis, § 1er, de la loi du 8 avril 1965), soit d'office pour autant que le mineur ait atteint l'âge de dix-sept ans au moment où la mesure initiale a été prise (article 37bis, § 2). La mesure prorogée peut être rapportée à tout moment (article 37bis, § 3).

En ce faisant, le législateur n'a jamais eu l'intention de laisser impunis les comportements de mineurs qui ne sont soumis à l'appréciation du tribunal que postérieurement à la majorité de leur auteur.

Cette partie du projet de loi initial en a été dissociée et est devenue le nouvel article 37 de la loi du 8 avril 1965.

L'urgence découlant du délai fixé par l'arrêt de la Cour d'arbitrage pour remplacer l'article 37bis annulé a toutefois entraîné quelques imprécisions et oubli dans la loi du 24 décembre 1992.

La Commission de la Justice de la Chambre a préféré remplacer entièrement le nouvel article 37 plutôt que de le modifier.

Il a été tenu compte des remarques qui avaient été formulées à cette occasion au Sénat.

Telle est la synthèse du contenu du projet de loi qu'il est demandé à la Commission de la Justice du Sénat d'approuver.

II. ALGEMENE BESPREKING

Een lid verwijst naar de brief die to. de Commissie werd gericht door de heer Claude Lelièvre (*délégué général aux droits de l'enfant et à l'aide à la jeunesse* van de Franse Gemeenschap) en vraagt in welke mate er nog rekening kan worden gehouden met de opmerkingen en preoccupaties die daarin worden uitgedrukt, met betrekking tot de rechten en de belangen van de jongeren.

De Voorzitter van de Commissie geeft lezing van de vermelde brief.

Deze luidt als volgt:

«Betreft: Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Mijnheer de Voorzitter,

Tengevolge van de aanneming in de Kamer van het hierboven genoemde wetsontwerp, deel ik de Commissie voor de Justitie van de Senaat mijn opmerkingen mee betreffende de prioritaire aspecten inzake de bescherming van de rechten en de belangen van de kinderen en de jongeren.

De tekst aangenomen in de Kamer is ongetwijfeld een verbetering ten aanzien van de wet van 8 april 1965, maar toch moet ik vaststellen dat er in het wetsontwerp ernstige tekortkomingen blijven bestaan wat betreft de rechten en de belangen van de jongeren.

Het Arbitragehof heeft immers onlangs sommige bepalingen vernietigd van het decreet betreffende de jeugdbijstand die voorzagen in waarborgen betreffende de toegang tot de groep openbare instellingen voor jeugdbescherming en meer bepaald tot de gesloten opvoedingsafdeling.

Gelet op dit arrest, behoren de vernietigde bepalingen van de artikelen 16 en 18 van het decreet over de jeugdbijstand, tot de bevoegdheid van de federale Staat. Toch werden zij niet opgenomen in dit wetsontwerp.

Volgens mij moet een amendement worden gemaakt op artikel 3 van het wetsontwerp, tot hervervorming van artikel 37 van de wet van 8 april 1965, zodat er rechtswaarborgen komen wat betreft de toegang tot de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht. Het is immers ontoelaatbaar dat het wetsontwerp deze groep voorbehoudt voor minderjarigen vervolgd wegens een als misdrijf aangemerkt feit. Er is dus geen leeftijdsgrens en evenmin zijn er nauwkeurige kwalificaties van het begane misdrijf.

In die omstandigheden zouden dezelfde contra-effecten kunnen optreden als die vastgesteld bij de toepassing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming. Gelet op die erva-

II. DISCUSSION GENERALE

Un commissaire se réfère à la lettre adressée à la commission par M. Claude Lelièvre (*délégué général aux droits de l'enfant et à l'aide à la jeunesse de la Communauté française*) et demande dans quelle mesure on peut encore tenir compte des observations et préoccupations qui y sont exprimées à propos des droits et des intérêts des jeunes.

Le président de la commission donne lecture de la lettre susvisée.

Elle est rédigée comme suit :

«Concerne: Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Monsieur le Président,

En suite du vote à la Chambre du projet de loi repris sous rubrique, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de la commission de la Justice du Sénat mes observations relatives aux aspects prioritaires en matière de sauvegarde des droits et des intérêts des enfants et des jeunes.

Si le texte adopté par la Chambre améliore sans conteste la loi du 8 avril 1965, force m'est de constater qu'il subsiste dans le projet de loi des manquements graves au niveau des droits et des intérêts des jeunes.

En effet, la Cour d'arbitrage vient d'annuler certaines dispositions du décret relatif à l'aide à la jeunesse qui prévoient des garanties quant à l'accès au groupe des institutions publiques de protection de la jeunesse et plus particulièrement au régime éducatif fermé.

Vu cet arrêt, ces dispositions annulées aux articles 16 et 18 du décret de l'aide à la jeunesse sont de la compétence de l'Etat fédéral mais elles n'ont pas été prévues dans le présent projet de loi.

Il y a lieu à mon sens de prévoir un amendement à l'article 3 du projet de loi réformant l'article 37 de la loi du 8 avril 1965 de façon à prévoir des garanties juridiques quant à l'accès au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance. Il est en effet inadmissible que le projet de loi réserve le groupe aux mineurs poursuivis du chef d'un fait qualifié infraction. Il n'y a donc pas de limite d'âge, ni de qualifications précises de l'infraction commise.

Dans ces conditions, il existe les mêmes risques d'effets pervers que ceux qui ont été constatés dans l'application de l'article 53 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse. Au vu de l'expé-

ring is het niet voldoende om, zoals in 1965, ervan uit te gaan dat de magistraten voldoende plightsbewust zouden zijn om het hogere belang van het kind voor ogen te houden.

Ik stel dus voor dat er enerzijds een nauwkeurige leeftijdsgrens wordt vastgesteld voor de toegang tot de open opvoedingsafdeling voorbehouden aan de jongeren die een als misdrijf aangemerkt feit hebben gepleegd, en dat anderzijds voor de toegang tot de gesloten opvoedingsafdeling leeftijdsgrenzen worden vastgesteld op grond van precieze kwalificaties van het misdrijf.

Artikel 18 van dit ontwerp bevat ook in zijn verbeerde versie nog bepalingen die kunnen worden geïnterpreteerd als strijdig met de rechten van de mens en met de rechten en belangen van de kinderen.

De plaatsing in een gesloten afdeling biedt niet dezelfde waarborgen inzake de procedure en betreffende de zaak zelf als die welke de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis aan volwassenen worden toegekend. Indien de rechter de zaak uit handen moet geven, kan de tijd die de jongere in een gesloten opvoedingsafdeling heeft doorgebracht, niet worden afgetrokken van de duur van de straf. De jongere heeft ook geen recht op schadeloosstelling wegens onwerkzame hechtenis.

Bijgevolg dient te worden bepaald dat de jeugdrechtbank uitspraak doet ten principale binnen de kortst mogelijke redelijke termijn. Afgaand op de bepalingen neergelegd in de gemeenschapsdecreten en op de ervaringen met de toepassing van de wet van 8 april 1965, kan de plaatsing in gesloten afdeling via een voorlopige beschikking niet meer dan zes maanden bedragen. Over iedere plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling voor langer dan zes maanden zou moeten worden beslist door de jeugdrechtbank na een vonnis over de zaak zelf.

In hetzelfde artikel 18 blijkt dat de rechterlijke instanties de mogelijkheid hebben een maatregel van bewaring te bevelen voor een duur van meer dan drie maanden, die één keer kan worden verlengd. Deze bepaling komt neer op een verkapte voorlopige hechtenis die de Commissie voor de Justitie zou moeten herzien conform de rechten van de mens en de rechten en de belangen van het kind.

Uit hoofde van mijn functie betreurt ik dat artikel 53 van de wet van 8 april 1965 die de bewaring van kinderen mogelijk maakt, niet op een precieze datum wordt opgeheven. Ik begrijp wel de argumentatie van de Minister van Justitie, die wijst op de noodzaak om de diensten die door de Gemeenschap ter beschikking worden gesteld van de rechterlijke instanties te hervormen, maar volgens mij is het van belang een nauwkeurige termijn vast te stellen. Dat zou de bevoegde instanties verplichten verantwoordelijkheid te nemen terwijl zij de tijd krijgen zich aan

rience, on ne peut pas se contenter, comme en 1965, de tabler sur une déontologie des magistrats en concordance avec l'intérêt supérieur de l'enfant.

Je préconise donc, d'une part, qu'un seuil d'âge précis soit établi pour l'accès au régime éducatif ouvert réservé aux jeunes ayant commis un fait qualifié infraction et, d'autre part, que des seuils d'âge liés à des qualifications précises de l'infraction soient prévus pour l'accès au régime éducatif fermé.

Par ailleurs, l'article 18 du présent projet, bien qu'amélioré, présente encore des dispositions pouvant être interprétées comme contraires aux droits de l'homme ainsi qu'aux droits et aux intérêts des enfants.

Le placement en régime fermé ne présente pas les mêmes garanties de procédure et de fond reconnues aux majeurs par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive. Ainsi, en cas de dessaisissement, le jeune n'a pas droit à l'imputation de la durée de placement en régime éducatif fermé sur la durée de la peine, ni à l'indemnisation pour détention inopérante.

En conséquence, il y a lieu de prévoir que le tribunal de la jeunesse statue au fond dans le délai raisonnable le plus court possible. A la lecture des dispositions prévues dans les décrets communautaires et à l'expérience de l'application de la loi du 8 avril 1965, le placement en régime éducatif fermé par ordonnance provisoire ne devrait pas dépasser les six mois. Tout placement en régime éducatif fermé au-delà de six mois devrait être décidé par le tribunal de la jeunesse à l'issue d'un jugement sur le fond.

Au même article 18, il apparaît que les autorités judiciaires ont la possibilité de prescrire un enfermement strict pour des durées dépassant trois mois renouvelables une fois. Cette disposition s'apparente à un système de détention préventive déguisée que la Commission de la Justice devrait réformer en conformité avec les droits de l'homme ainsi que les droits et les intérêts des enfants.

Enfin, en tant que délégué général aux droits de l'enfant et l'aide à la jeunesse, je regrette que l'article 53 de la loi du 8 avril 1965 permettant l'emprisonnement d'enfants ne soit pas abrogé à une date précise. Si je peux comprendre l'argumentation du ministre de la Justice mettant en évidence la nécessité de réformer les services mis à la disposition des autorités judiciaires par les Communautés, il importe, à mon sens, de fixer une échéance précise. Celle-ci placerait les autorités compétentes devant leurs responsabilités tout en leur donnant le temps de s'adapter à la

de nieuwe wetgeving aan te passen. Een redelijke termijn zou moeten worden voorzien, enerzijds om de bevoegde instanties in staat te stellen de diensten te verbeteren en te wijzigen op grond van de nieuwe normen, en anderzijds om de rechterlijke instanties de tijd te geven hun beroepspraktijken af te stemmen op de nieuwe normen (...).»

De Minister wijst erop dat, wat de invoeging bij decreet van een andere leeftijdsgrens betreft, de Franse Gemeenschap voet bij stuk heeft gehouden, hoewel het niet tot haar bevoegdheden behoort een leeftijdsgrens vast te leggen.

Die leeftijdsvoorraarde werd niet in de tekst opgenomen om de plaatsing in een gesloten instelling niet onmogelijk te maken voor uitzonderlijke gevallen van jongeren die de leeftijd van 14 jaar nog niet hebben bereikt wanneer zij eer. als misdrijf omschreven feit plegen.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft deze keuze bevestigd.

Een lid verwijst naar de twee voorstellen die hij met betrekking tot de wijziging van de wet van 8 april 1965 heeft ingediend.

Wat het eerste voorstel betreft (1) stelt het lid met genoegen vast dat de inhoud ervan grotendeels, zo niet in zijn geheel, in het ontwerp werd opgenomen, hetgeen trouwens beantwoordt aan een internationale vereiste en noodzakelijk is om in overeenstemming met een praktijk die in verschillende landen reeds werd toegepast in overleg met de jeugdrechters, de rechten van de verdediging beter te waarborgen.

Wat het tweede voorstel betreft (2), dat de afschaffing van artikel 53 beoogt, verwijst het lid naar de besprekingen die in de Kamer plaats hadden en waarbij vanuit de fractie van zijn partij dit voorstel als amendement werd ingediend. Daaropvolgend heeft de Minister een amendement ingediend met de bedoeling artikel 53 op te heffen op een datum te bepalen bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Met betrekking tot de brief van de heer Lelièvre, herinnert het lid eraan dat, ten gevolge van het opsluiten van een twaalfjarige in de gevangenis van Sint-Gillis, hij zijn oud voorstel tot afschaffing van artikel 53 opnieuw heeft ingediend. Toen heeft de heer Lebrun, lid van de Franse Gemeenschapsregering, verklaard dat hij onmiddellijk het nodige zou doen voor de oprichting van de nodige opvangplaatsen in de Franse Gemeenschap. Het lid wenst te vernemen wat er daadwerkelijk op dat vlak verwezenlijkt is.

nouvelle législation. Une durée raisonnable devrait être prévue, d'une part pour permettre aux autorités compétentes d'améliorer et de modifier les services en fonction des nouvelles normes et, d'autre part pour donner le temps aux autorités judiciaires d'adapter leurs pratiques professionnelles en concordance avec les nouvelles normes (...). »

Le ministre fait observer qu'en ce qui concerne l'introduction par décret d'une autre limite d'âge, la Communauté française a tenu bon, bien que la fixation d'une limite d'âge ne relève pas de ses compétences.

Cette condition d'âge n'a pas été insérée dans le texte afin de ne pas rendre impossible le placement dans un établissement fermé pour des cas exceptionnels de jeunes qui n'ont pas encore atteint l'âge de 14 ans lorsqu'ils commettent un fait qualifié d'infraction.

La Chambre des représentants a confirmé ce choix.

Un membre renvoie aux deux propositions qu'il a déposées concernant la modification de la loi du 8 avril 1965.

En ce qui concerne la première proposition (1), il constate avec satisfaction que son contenu est reproduit en grande partie, pour ne pas dire dans son ensemble, dans le projet, ce qui répond du reste à une exigence internationale et est nécessaire pour mieux préserver les droits de la défense, conformément à une pratique qui a déjà été appliquée dans différents tribunaux, en concertation avec les juges de la jeunesse.

En ce qui concerne la deuxième proposition (2), qui vise à abroger l'article 53, l'intervenant renvoie aux discussions qui ont eu lieu à la Chambre et au cours desquelles le groupe de son parti a déposé cette proposition sous forme d'amendement. Le ministre a ensuite déposé un amendement tendant à abroger l'article 53 à une date à déterminer par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

S'agissant de la lettre de M. Lelièvre, l'intervenant rappelle qu'à la suite de l'incarcération d'un jeune de 12 ans à la prison de Saint-Gilles, il a redéposé son ancienne proposition visant à abroger l'article 53. M. Lebrun, membre du Gouvernement de la Communauté française, a alors déclaré qu'il ferait immédiatement le nécessaire pour que l'infrastructure d'accueil requise soit créée dans la Communauté française. L'intervenant désire dès lors savoir ce qui a été réalisé effectivement dans ce domaine.

(1) Gedr. St. Senaat, nr. 115-1, B.Z. 1991-1992.

(2) Gedr. St. Senaat, nr. 116-1, B.Z., 1991-1992.

(1) Doc. Sénat, n° 115-1, S.E. 1991-1992.

(2) Doc. Sénat, n° 116-1, S.E. 1991-1992.

Voor de Vlaamse Gemeenschap is het probleem niet zo scherp gesteld, hoewel er zich ook daar moeilijkheden zouden kunnen voordoen, indien alsmaar meer jongeren worden doorverwezen naar gesloten afdelingen.

Het lid heeft altijd gepleit voor een oplossing waarbij een aantal plaatsen verplicht zouden worden voorbehouden, zodat een jeugdrechtener in spoedeisende gevallen altijd over een vrije plaats zou beschikken.

Deze maatregel zou moeten worden gekoppeld aan een soort controlesysteem, waarbij de langst geplaatste zou moeten worden vrijgelaten, behoudens tegenindicaties.

Tot nu toe was het al te dikwijls zo dat degenen die in een gesloten afdeling zijn opgenomen er meestal blijven, omdat zeer weinig jeugdrechters geneigd zijn om een dergelijke maatregel op korte termijn op te heffen.

Het lid is dus terughoudend t.o.v. de noodoplossing die door de Regering wordt voorgesteld, maar hij neemt toch nota van de impliciete wil om artikel 53 af te schaffen.

Intussen zal het aannemen van een artikel 53bis, indien het in die vorm wordt aanvaard, een overleg tussen de federale overheid en de Gemeenschappen noodzakelijk maken om minstens in een tijdpad te voorzien en om na te gaan in welke mate deze laatste bereid zijn en in staat zijn hun verantwoordelijkheid ter zake te nemen.

Meer overleg met de gerechtelijke overheden die belast zijn met deze materie, zou ook nuttig zijn.

De huidige situatie is een nawerking van de constructie die de wetgever met betrekking tot de jeugdbescherming in 1988 heeft gewild en waarvan men de gevolgen volledig moet aanvaarden.

Ten slotte verwijst het lid naar de uiteenzetting die door de Minister werd gegeven naar aanleiding van de besprekking van het zogenoemde «klein ontwerp» (1).

Toen heeft hij zijn initiatieven in drie fasen beschreven, namelijk het «hoogdringende ontwerp», het «middelgrote ontwerp» en het «grote ontwerp», dat door de Commissie Cornelis wordt onderzocht.

Het lid vraagt zich af of men het thans ingediende ontwerp niet zal moeten aanpassen aan de logica van het grote ontwerp, onder meer wat betreft de oprichting van nieuwe centra, des te meer omdat er nog andere problemen zijn m.b.t. het gevangeniswezen, waardoor de budgettaire middelen wel eens zouden kunnen ontbreken om die centra op te richten.

Pour la Communauté flamande, le problème ne se pose pas avec autant d'acuité, même si là aussi des difficultés risquent de se présenter si de plus en plus de jeunes sont renvoyés en régime éducatif fermé.

L'intervenant a toujours plaidé pour une solution dans laquelle un certain nombre de places devraient obligatoirement être réservées, de telle sorte qu'en cas d'urgence, un juge de la jeunesse disposerait toujours d'une place libre.

Cette mesure devrait aller de pair avec une sorte de système de succession dans lequel le jeune placé depuis le plus longtemps devrait être libéré, sauf contre-indications.

Jusqu'ici, il n'arrivait que trop fréquemment que ceux qui étaient admis en section fermée y restaient généralement, parce que très peu de juges de la jeunesse sont enclins à lever une telle mesure à bref délai.

L'intervenant se montre donc réservé à l'égard de la solution provisoire proposée par le Gouvernement, mais il prend néanmoins bonne note de la volonté implicite de supprimer l'article 53.

Entre temps, l'adoption d'un article 53bis, s'il est accepté sous cette forme, rendra nécessaire une concertation entre le pouvoir fédéral et les Communautés en vue de prévoir au moins un calendrier et de déterminer jusqu'à quel point ces dernières sont disposées à prendre leurs responsabilités et sont en mesure de le faire.

Plus de concertation avec les autorités judiciaires chargées de cette matière serait également utile.

La situation actuelle est le contrecoup de la construction que le législateur a voulue pour la protection de la jeunesse en 1988 et dont on doit aujourd'hui accepter pleinement les conséquences.

Enfin, l'intervenant se réfère à l'exposé fait par le ministre à l'occasion de la discussion de ce que l'on a appelé le «petit projet». (1)

A l'époque, il a présenté ses initiatives comme s'échelonnant en trois phases: le «projet urgent», le «projet moyen» et le «grand projet», qui est examiné par la Commission Cornelis.

L'intervenant se demande si l'on ne devra pas adapter le projet à l'examen à la logique du grand projet, notamment en ce qui concerne la création de nouveaux centres, d'autant plus que l'on est encore confronté à d'autres problèmes au niveau du régime pénitentiaire et que les moyens budgétaires pourraient bien manquer pour créer ces centres.

(1) Gedr. St. Senaat 573-2 (1992-1993).

(1) Doc. Sénat 573-2 (1992-1993).

Het lid vraagt Jus aan de Minister te bevestigen dat dit maar een tussenstap is en dat deze problematiek in haar geheel opnieuw zal moeten worden onderzocht ter gelegenheid van de besprekking van het grote ontwerp.

Een ander lid stelt vast dat artikel 53 de kern schijnt te zijn van het debat.

Hij verklaart dat hij het amendement tot opheffing van dit artikel op 1 januari 1995 heeft ondertekend om de volgende redenen :

- het is onaanvaardbaar dat men minderjarigen in de gevangenissen blijft opleggen;

- de datum van 1 januari 1995 schijnt redelijk te zijn, omdat het een juridisch pressiemiddel biedt met het oog op een oplossing die hoe dan ook zal moeten worden doorgevoerd, namelijk de uitbouw van een aangepaste infrastructuur voor de opvang en de opvoeding van de jongeren, ter bescherming van henzelf en van de maatschappij;

- het opleggen van een termijn van twee jaar verhindert niet dat die termijn kan worden verlengd indien blijkt dat hij niet kan worden gerespecteerd.

De spreker is eveneens van mening dat men aan de Franse Gemeenschap, in haar huidige financiële toestand, moeilijk kan vragen om, binnen een termijn van 5 tot 10 jaar, op eigen houtje 15 tot 30 nieuwe opvangplaatsen te creëren.

Het overleg tussen de Gemeenschappen en de federale Staat moet dus hervat worden, opdat deze laatste tot het scheppen van die nieuwe plaatsen — officieel erkend en beheerd door de Gemeenschap — zou kunnen bijdragen, rekening houdend met het feit dat ook justitie, een federale bevoegdheid, ter zake een verantwoordelijkheid heeft.

Het lid onderstreept dat de oplossing waarnaar voor dit probleem wordt gezocht, ook verband houdt met de nieuwe behandelingsmethoden van drugverslaafden, waarvan sprake in een recent wetsvoorstel met betrekking tot het gebruik van methadon.

Welnu, de gelijktijdige goedkeuring en toepassing van die nieuwe wetgeving zou waarschijnlijk de Gemeenschappen ertoe brengen een aantal nieuwe opvangcentra op te richten voor jonge drugverslaafden. Ook hiervoor is de federale overheid betrokken partij.

Verwijzend naar een verslag(1) van de heer Lelièvre, waaruit blijkt dat in 1990 in ons land 536 minderjarigen, waarvan 134 beneden de 16 jaar, werden opgesloten in een gevangenis, wenst hetzelfde lid de uitsplitsing van deze cijfers te kennen, naar-

Il demande donc au ministre de confirmer qu'il ne s'agit en l'occurrence que d'une étape intermédiaire et que l'ensemble du problème sera réexaminé à l'occasion de la discussion du grand projet.

Un autre membre constate que l'article 53 semble être le noyau du débat.

Il déclare avoir contresigné l'amendement tendant à abroger cet article au 1er janvier 1995 pour la raison suivante :

- il est inadmissible que l'on continue à enfermer des mineurs d'âges dans des prisons;

- la date du 1er janvier 1995 paraît raisonnable parce qu'elle offre un moyen de pression juridique en vue d'une solution qui devra de toute manière intervenir, à savoir le développement d'une infrastructure adaptée pour l'accueil et l'éducation des jeunes, pour leur protection et celle de la société;

- le fait d'imposer un délai de deux ans n'empêche pas que l'on puisse le prolonger s'il devait s'avérer impossible de le respecter.

L'intervenant estime également que l'on peut difficilement demander à la seule Communauté française, dans sa situation financière actuelle, de créer 15 à 30 nouvelles places d'accueil dans un délai de 5 à 10 ans.

La concertation entre les Communautés et l'Etat fédéral doit donc reprendre, pour que ce dernier puisse contribuer à la création de ces nouvelles places, officiellement reconnues et gérées par la Communauté, compte tenu du fait que la justice, compétence fédérale, a également une responsabilité en la matière.

L'intervenant souligne que la solution que l'on recherche à ce problème est liée aussi aux nouvelles méthodes de traitement des toxicomanes, dont il est question dans une proposition de loi récente relative à l'utilisation de la méthadone.

Or, l'approbation et l'application simultanée de cette nouvelle législation inciterait probablement les Communautés à créer un certain nombre de nouveaux centres d'accueil pour les jeunes toxicomanes. Ici aussi, l'autorité fédérale est partie intéressée.

Le même membre renvoie à un rapport(1) de M. Lelièvre, selon lequel 536 mineurs, dont 134 n'avaient pas 16 ans, ont été emprisonnés en 1990 dans notre pays; l'intervenant souhaite connaître la répartition de ces chiffres, en fonction de la résidence

(1) *Rapport annuel du délégué général aux Droits de l'Enfant et à l'Aide à la jeunesse de la Communauté française*, deel I, 1 november 1991 — 31 oktober 1992, blz. 59.

(1) *Rapport annuel du délégué général aux Droits de l'Enfant et à l'Aide à la jeunesse de la Communauté française*, tome Ier, 1er novembre 1991 — 31 octobre 1992, p. 59.

gelang de "oonaanplaats van de betrokkenen (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) en de duur van het verblijf (in dagen, weken en maanden).

Dezelfde spreker stelt dat men zou moeten nadrukken over het statuut van de private instellingen die gesubsidieerd worden of subsidieerbaar zijn omdat ze openbare diensten verlenen.

Hij vraagt zich af of de erkenningscriteria van die instellingen niet zouden moeten worden herzien, zodat ze eveneens als gesloten instellingen kunnen werken.

Door een lid wordt opgemerkt dat een dergelijke oplossing belangrijke deontologische en controleproblemen zou stellen.

Een ander lid heeft vier opmerkingen bij het wetsontwerp.

Er moet een leeftijdsgrens worden gehanteerd voor het opnemen van jongeren in gesloten instellingen. Zelfs voor volwassen delinquenten dreigt in de gevangenissen een besmettingsgevaar onder meer wat het druggebruik betreft. Dit geldt *a fortiori* voor jongeren.

Er kan niet worden aanvaard dat een kind van minder dan 12 jaar wordt opgenomen in een gespecialiseerde instelling naast delinquenten van 12 tot 18 jaar oud.

Op het vlak van de rechtspleging voorziet dit ontwerp in specifieke maatregelen ten opzichte van jongeren, hetgeen wenselijk is.

Wat betreft de beslissing tot plaatsing voor een hernieuwbare termijn van drie maanden, die door de jeugdrechtster kan worden genomen, is het zo dat, als men deze mogelijkheid niet beperkt, de jongeren niet dezelfde rechten genieten als de volwassenen. Bovendien telt de duur van dergelijke plaatsing niet mee voor de straf die door de rechter, in voorkomend geval, ten gronde wordt uitgesproken.

Het feit dat men voor onbepaalde duur jonge delinquenten een vrijheidsberoving kan opleggen, zou op opvoedkundig vlak negatieve gevolgen kunnen hebben.

Als men de opvoeders niet als gewone gevangenbewaarders wenst te beschouwen, moet hun een zekere vrijheid worden gelaten in hun opvoedkundige taak met het oog op de resocialisatie van de jongeren. De aanwerving van opvoeders is trouwens aan de gang in de Franse Gemeenschap, maar er zijn weinig kandidaten.

Wat betreft artikel 53, verheugt het lid zich over het feit dat onze wetgeving aan de internationale normen wordt aangepast. Op die wijze moet de Franse Gemeenschap verantwoordelijkheid nemen en wordt ze gedwongen bijkomende plaatsen te creëren, die absoluut noodzakelijk zijn.

des intéressés (Flandre, Wallonie et Bruxelles) et de la durée de leur séjour en prison (classification en jours, semaines et mois).

Le même intervenant estime que l'on devrait examiner le statut des établissements privés qui sont subventionnés ou subventionnables au motif qu'ils fournissent des services d'utilité publique.

Il se demande s'il ne faudrait pas revoir les critères d'agrément de ces établissements, de sorte qu'ils puissent également faire office d'établissements fermés.

Un membre remarque qu'une telle solution poserait d'importants problèmes déontologiques et de contrôle.

Un autre membre formule quatre observations à l'égard du projet de loi.

Il faut instaurer une limite d'âge en dessous de laquelle l'on ne peut enfermer des jeunes dans des établissements fermés. Déjà pour les délinquants adultes, il existe un danger de contamination en prison, notamment en ce qui concerne la consommation de drogue; *a fortiori* en est-il ainsi pour les jeunes.

On ne peut admettre qu'un enfant de moins de 12 ans soit enfermé dans un établissement spécialisé qui recueille des délinquants de 12 à 18 ans.

Sur le plan de la procédure, le présent projet prévoit des mesures spécifiques pour les jeunes, ce qui est souhaitable.

En ce qui concerne la décision de placement pour un délai renouvelable de trois mois, qui peut être prise par le juge de la jeunesse, il est exact que, si l'on ne limite pas cette possibilité, les jeunes ne bénéficient pas des mêmes droits que les adultes. De plus, la durée de ce placement ne compte pas dans le calcul de la peine que le juge prononce, le cas échéant, lorsqu'il statue quant au fond.

Le fait que l'on puisse priver de jeunes délinquants de leur liberté pour une durée indéterminée pourrait avoir des conséquences négatives sur le plan éducatif.

Si l'on ne veut pas considérer les éducateurs comme de simples gardiens de prison, il faut leur laisser une certaine liberté, dans leur tâche éducative, pour pouvoir resocialiser les jeunes. Du côté de la Communauté française, l'on est d'ailleurs en train de recruter des éducateurs, mais peu de candidats se présentent.

En ce qui concerne l'article 53, l'intervenant se réjouit que notre législation soit adaptée aux normes internationales. De cette façon, la Communauté française est confrontée à ses responsabilités et est contrainte de créer des places complémentaires qui sont absolument nécessaires.

Zoals de vo^{nde} spreker verheugt een ander lid er zich over dat onze interne normen in vereenstrekking worden gebracht met internationale voorstellen.

Hij is er persoonlijk van overtuigd dat het beleid van de jeugdrechters veel belangrijker is dan de hele wetgeving op de jeugdbescherming.

De wijze waarop een jeugdrechter optreedt in vergelijking met zijn collega's, kan uiteenlopende vormen van jeugdbeleid in de verschillende arrondissementen meebrengen, zodat de wetgever de relativiteit van zijn werk moet inzien.

In de Kamer heeft de fractie waarvan het lid deel uitmaakt zich onthouden bij dit ontwerp, vanuit de overweging dat meer en meer de richting wordt uitgegaan van een repressieve aanpak.

Het lid verklaart dat hij voor dit argument minder gevoelig is dan zijn collega's van de Kamer.

Wat hij integendeel beaamt is dat m.b.t. artikel 53 de door de Regering voorgestelde oplossing betwistbaar is, omdat het principe van de gevangenhouding van minderjarigen te veel overeind blijft. Het lid is trouwens medeondertekenaar van het hierboven vermelde voorstel tot opheffing van artikel 53(1).

Vervolgens stelt de spreker vast dat het uitstellen van de opheffing wordt veroorzaakt door een nalatigheid van de Franse Gemeenschap, waarvoor de federale wetgever niet dient op te draaien. Daarom zal hij zich onthouden bij de stemming over het ontwerp, tenzij intussen het bewijs wordt geleverd dat de Franse Gemeenschap de nodige inspanningen heeft geleverd.

Een ander lid onderstreept eerst dat de omstandigheden waarin de jeugd zich vandaag bevindt totaal anders zijn dan in 1965 en dat de wet bijgevolg dient te worden aangepast.

Het betoog van het lid beperkt zich voornamelijk tot een vraagstelling die verband houdt met artikel 53, meer bepaald omdat hij zelf in de zaak Bouamar voor het Europese Hof heeft gepleit, zodat hij met belangstelling de toepassing van artikel 5, 1, *d*, E.V.R.M. ter zake onder ogen neemt.

Het lid stelt dat hij de oplossing zoals ze nu uit de Kamer komt, niet begrijpt, omdat ze te veel of te weinig zegt.

Artikel 5, 1, *d*, E.V.R.M., dat de vrijheidsberoving betreft, bevat de minimale regelen van rechtsbescherming.

Tout comme le préopinant, un autre membre se réjouit de ce que nos normes internes soient mises en conformité avec les prescriptions internationales.

Il est personnellement convaincu que la ligne de conduite suivie par les juges de la jeunesse est bien plus importante que toute la législation concernant la protection de la jeunesse.

La façon dont agit un juge de la jeunesse, en comparaison avec ses collègues, peut avoir pour conséquence qu'il existe des formes divergentes de politique de la jeunesse dans les différents arrondissements, de sorte que le législateur doit se rendre compte de la relativité de son œuvre.

A la Chambre, le groupe auquel appartient l'intervenant s'est abstenu lors du vote du présent projet, parce qu'il estime que l'on se dirige de plus en plus vers une attitude répressive.

L'intervenant déclare qu'il est moins sensible à cet argument que ses collègues de la Chambre.

Il convient néanmoins que la solution proposée par le Gouvernement pour ce qui est de l'article 53 est contestable, parce qu'elle maintient par trop le principe de l'emprisonnement des mineurs. L'intervenant est d'ailleurs cosignataire de la proposition de loi susmentionnée abrogeant l'article 53(1).

L'intervenant constate ensuite que le report de l'abrogation est du à une négligence de la Communauté française, dont le législateur fédéral ne doit pas subir les conséquences. Dès lors, le membre s'abstiendra lors du vote du projet, à moins que l'on ait prouvé d'ici là que la Communauté française a fait les efforts nécessaires.

Un autre membre souligne d'abord que la situation dans laquelle se trouve actuellement la jeunesse est tout à fait différente de celle de 1965 et qu'il convient d'adapter la loi en conséquence.

Son intervention se limite essentiellement à des questions relatives à l'article 53, en particulier parce qu'il a plaidé lui-même dans l'affaire Bouamar devant la Cour européenne, si bien qu'il considère avec intérêt l'application de l'article 5, 1, *d*, de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales en la matière.

L'intervenant dit ne pas comprendre la solution adoptée par la Chambre, qui en dit trop ou trop peu.

L'article 5, 1, *d*, de la Convention européenne, relatif à la privation de liberté, prévoit les règles minimales en matière de protection juridique.

(1) Gedr. St. Senaat, nr. 116-1, B.Z. 1991-1992 (zie supra blz. 13).

(1) Doc. Sénat n° 116-1, S.E. 1991-1992 (voir supra p. 13).

Het voorziet niet in een uitzondering, evenmin trouwens als artikel 6.

Krachtens deze bepaling mag men tot een vrijheidsberoving overgaan, «in het geval van rechtmatige gevangenhouding van een minderjarige met het doel in te grijpen in zijn opvoeding of in het geval van zijn rechtmatige gevangenhouding, ten einde hem voor het bevoegde gezag te geleiden.»

Volgens artikel 5, 1, *d*), is de opsluiting van een minderjarige dus maar mogelijk in twee hypothesen: hetzij omwille van feiten die van die aard zijn dat de minderjarige voor de bevoegde rechterlijke instantie moet verschijnen — hypothese die hier blijkbaar niet onder ogen wordt genomen — hetzij om een opvoedkundige waarde uit te drukken.

De vraag is of de opsluiting van een persoon in de gevangenis gedurende vijfentwintig dagen een opvoedkundige waarde kan hebben.

Het Hof heeft gesteld dat dit tot de mogelijkheden behoort wanneer de infrastructuur van de gevangenissen de uitvoering van een opvoedkundige taak toelaat.

In de zaak-Bouamar werd de betrokken gedurende 15 dagen elf maal opgesloten, alhoewel men moet toegeven dat dit ongetwijfeld een bijzonder geval was.

Het lid vraagt zich af in welke mate het huidige artikel 19 van het ontwerp, met de wijziging aangebracht in artikel 53, nu beantwoordt aan het vereiste van artikel 5, 1, *d*).

Het beantwoordt er niet aan indien artikel 53 op een latere datum bij ministerieel besluit wordt opgeheven.

In het amendement dat wordt voorgelegd wordt de regeling beëindigd op 1 januari 1995, omdat het om minimale rechten gaat.

Afwijking daarvan is enkel mogelijk bij toepassing van artikel 15 van het E.V.R.M. («In tijd van oorlog of in geval van enig andere algemene noodtoestand, welke het bestaan van het volk bedreigt, kan iedere Hoge Verdragsluitende Partij maatregelen nemen welke afwijken...»), met notificatie aan de Secretaris Generaal van de Raad van Europa.

Men kan dus niet vaststellen dat een maatregel in strijd is met artikel 5, 1, *d*), en ze toch nog tijdelijk toepassen tot een bepaalde datum of tot op het ogenblik dat de Regering oordeelt dat de Franse Gemeenschap over de nodige middelen beschikt.

In se is dit een beperking van de rechtsbescherming van artikel 5, 1, *d*), die door het Verdrag niet wordt toegestaan.

Ni cet article, ni d'ailleurs l'article 6 ne prévoient d'exception.

En vertu de cette disposition, nul ne peut être privé de sa liberté, sauf «s'il s'agit de la détention régulière d'un mineur, décidée pour son éducation surveillée ou de sa détention régulière, afin de le traduire devant l'autorité compétente».

Selon l'article 5, 1, *d*), la détention d'un mineur n'est donc possible que dans deux hypothèses : soit en raison de faits tels que le mineur doit comparaître devant l'autorité judiciaire compétente — hypothèse qui n'est apparemment pas envisagée — soit pour des raisons éducatives.

La question est de savoir si la détention d'une personne pendant 15 jours peut avoir une valeur éducative.

La Cour a déclaré que c'était éventuellement possible, à condition que l'infrastructure des prisons permette l'accomplissement d'une mission éducative.

Dans l'affaire Bouamar, l'intéressé fut détenu à 11 reprises pour une durée de 15 jours, mais il faut bien admettre qu'il s'agit sans doute là d'un cas exceptionnel.

L'intervenant se demande dans quelle mesure l'article 19 du projet, avec la modification qu'il apporte à l'article 53, répond aux conditions prévues à l'article 5, 1, *d*).

Il n'y répond pas si l'article 53 est abrogé ultérieurement par arrêté ministériel.

L'amendement proposé vise à mettre fin au système au 1er janvier 1995, parce qu'il s'agit de droits minimaux.

Il ne peut être dérogé à ceux-ci qu'en application de l'article 15 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales («En cas de guerre ou en cas d'autre danger public menaçant la vie de la nation, toute Haute Partie contractante peut prendre des mesures dérogeant ...»), moyennant notification au Secrétaire général du Conseil de l'Europe.

L'on ne peut donc pas constater qu'une mesure est contraire à l'article 5, 1, *d*), et malgré tout l'appliquer jusqu'à une certaine date ou jusqu'au moment où le Gouvernement juge que la Communauté française dispose de suffisamment de moyens.

En soi, il s'agit là d'une restriction de la protection juridique de l'article 5, 1, *d*), que la Convention n'autorise pas.

Artikel 5 onderscheidt zich daarin van de artikelen 8 tot en met 11, waar er wel een afwegingsproces door de overheid mogelijk is.

Een tweede vraag betreft de naleving van punt 4 van artikel 5 («Een ieder die door arrestatie of gevangenhouding van zijn vrijheid is beroofd, heeft het recht voorziening te vragen bij de rechter opdat deze op korte termijn beslist even de wettigheid van zijn gevangenhouding»).

De vraag rijst of men met de verwijzing in artikel 53 naar artikel 52*quater*, zesde en zevende lid — wat ongetwijfeld een goed initiatief is — niet het risico loopt niet meer te voldoen aan de vereiste van de korte termijn, omdat het hier bedoelde hoger beroep binnen een termijn van 48 uren wordt ingesteld. Dit betekent dat men de tweede dag hoger beroep kan instellen, dat er dan vijf dagen verlopen vóór er een uitspraak moet zijn en dat men zo tot een termijn van zeven dagen komt.

Dan is de vraag of de vrijheidsberoving, waarvan het laatste ogenblik de zevende dag is, aan de definitie van de «korte termijn» beantwoordt, zoals door de rechtspraak van het Hof te Straatsburg bedoeld wordt bij de interpretatie van artikel 5, 4., E.V.R.M.

Een lid wijst erop dat de Minister zelf in zijn toelichting bij het wetsontwerp heeft gesteld dat hij artikel 53 op half lange termijn wil opheffen. Volgens het lid geeft de Minister daardoor toe dat zijn ontwerp achterhaald is en zeer binnenkort opnieuw zal moeten worden onderzocht.

Wat is trouwens een «half lange termijn»?

Bovendien wordt de opheffing van artikel 53 door de Minister gebonden aan voorwaarden: de opluifingsvoorraarden moeten strenger zijn (het moet gaan om een misdrijf dat strafbaar is met een minimale correctionele straf van een jaar) en de betrokkenen moet minstens 14 jaar zijn.

Waarom wordt er voor die leeftijd gekozen, terwijl men de leeftijd voor verkeersdelicten van 18 jaar op 16 jaar heeft teruggebracht?

Professor Eliaerts betreurt dat dergelijke hervormingen gebeuren zonder wetenschappelijke begeleiding en zonder uitgebreid overleg met alle betrokkenen. Volgens hem kan men zo niet tot ernstige wetgeving komen.

Is de algemene aanpak, vooral wat het verstrekken van procedurewaarborgen betreft, niet te repressief ten opzichte van de minderjarigen?

Een ander lid verwijst eveneens naar Professor Eliaerts in verband met een ander aspect van de problematiek.

Het lid gaat uit van de vaststelling dat de problematiek van de jeugdbescherming niet nieuw is. Men

L'article 5 se distingue en cela des articles 8 à 11, qui laissent, quant à eux, un pouvoir d'appréciation à l'autorité.

Une deuxième question concerne le respect du point 4 de l'article 5 («Toute personne privée de sa liberté par arrestation ou détention a le droit d'introduire un recours devant un tribunal afin qu'il statue à bref délai sur la légalité de sa détention»).

La question se pose de savoir si, par le fait que l'article 53 renvoie à l'article 52*quater*, sixième et septième alinéas — ce qui constitue indubitablement une bonne initiative —, on ne risque pas de ne plus satisfaire à l'exigence du bref délai, parce que l'appel visé en l'espèce est introduit dans un délai de 48 heures. Cela signifie que l'on peut interjeter appel le deuxième jour, qu'il s'écoule alors cinq jours avant qu'une sentence doive être prononcée et que l'on en arrive ainsi à un délai de sept jours.

On peut ensuite se demander si la privation de liberté, qui ne peut être appliquée au-delà du septième jour, répond à la définition du «court terme», au sens où l'entend la jurisprudence de la Cour de Strasbourg dans son interprétation de l'article 5, 4, de la Convention européenne des Droits de l'Homme.

Un commissaire souligne que le ministre lui-même a dit, dans son commentaire relatif au projet de loi, qu'il compte faire abroger l'article 53 à moyen terme. Selon l'intervenant, le ministre reconnaît de la sorte que son projet est dépassé et qu'il devra être réexaminé d'ici très peu de temps.

Que signifient, du reste, les mots «moyen terme»?

En outre, le ministre subordonne l'abrogation de l'article 53 à des conditions: les conditions de détention doivent être plus strictes (il doit s'agir d'une infraction punissable d'une peine correctionnelle minimale d'un an) et l'intéressé doit être âgé d'au moins 14 ans.

Pourquoi choisit-on cet âge, alors que, par ailleurs, on a ramené de 18 à 16 ans l'âge minimum pour les délits en matière de circulation routière?

Le professeur Eliaerts déplore que de telles réformes soient opérées sans encadrement scientifique et sans une large concertation avec tous les intéressés. D'après lui, ce n'est pas une manière de légiférer sérieusement.

L'approche générale, surtout pour ce qui est de fournir des garanties de procédure, n'est-elle pas trop répressive à l'égard des mineurs?

Un autre membre fait également référence au professeur Eliaerts à propos d'un autre aspect du problème.

L'intervenant part de la constatation que le problème de la protection de la jeunesse n'est pas nou-

moet een evenwicht vinden tussen enerzijds het noodzakelijk optreden ten aanzien van jongeren die in gevaar verkeren, maar die ook een gevaar voor de maatschappij vertegenwoordigen, zodat een vrijheidsberoving, hoe delicaat en pijnlijk ook, noodzakelijk wordt en anderzijds het verworven inzicht dat dit eigenlijk moet kunnen gebeuren in een niet-repressieve sfeer, dit wil zeggen in een niet-strafrechtelijke sfeer.

De wetgever is op zoek naar een oplossing hier voor, gedeeltelijk onder druk van bepaalde internationale verplichtingen en uitspraken van internationale rechtsinstanties, hetgeen tot een wetgeving «in fasen» leidt, die niet altijd coherent is.

Een voorbeeld hiervan betreft het begrip «uit handen geven».

Het is een manier om 'ongeren, die daden plegen of hebben gepleegd die als «misdrijf» kunnen worden gekwalificeerd, te laten berechten door de gewone rechtbanken.

Evenals Professor Eliaerts heeft het lid bezwaar tegen het behoud van dit begrip in deze context.

Dit systeem leidt immers tot het indelen van de jongeren, naar gelang ze door de gewone rechtbanken of door de jeugdrechtbanken worden beoordeeld en dit ongeacht het soort maatregelen die de jeugdrechtbanken kunnen nemen.

Degenen die naar de gewone rechtbanken worden verwezen worden als «crimineler» gestigmatiseerd dan de anderen.

Dit probleem zal diepgaand moeten worden onderzocht ter gelegenheid van de besprekking van het «grote ontwerp».

Het lid spreekt evenwel zijn terughoudendheid uit tegenover de oplossing die daarvoor door de Commissie-Cornelis wordt voorbereid.

Niet alleen stelt deze, met betrekking tot het uit handen geven, een andere leeftijdscategorie voor (door de leeftijdsgrens op 15 jaar te brengen), maar in de toelichting wordt ook gesteld dat die uit handengiving in bepaalde gevallen zou kunnen worden toegepast, op voorwaarde dat aanpassingen gebeuren in de samenstelling van de rechtbank waarnaar de zaak wordt verwijzen en in de straffen die ze kan uitspreken. Men zou dus een soort «jeugdrechtbank *bis*» creëren.

Bovendien stelt de Commissie-Cornelis dat ze akkoord gaat met het principe van een verschoningsgrond wegens minderjarigheid.

Is dit niet de basisfilosofie van onze wetgeving op de jeugdbescherming?

Het lid vraagt zich af of dit niet het gevolg is van de dubbelzinnigheid die verbonden is aan het begrip zelf

veau. Il faut trouver un équilibre entre, d'une part, la nécessité d'intervenir à l'égard des jeunes qui sont en danger mais qui représentent également un danger pour la société, si bien qu'une privation de liberté, quelque délicate et pénible qu'elle soit, s'impose et, d'autre part, la conviction acquise que cette intervention doit en fait pouvoir être pratiquée dans un milieu non répressif, c'est-à-dire non pénal.

Le législateur cherche à résoudre ce problème, en partie sous la pression de certaines obligations internationales et de certaines sentences d'instances judiciaires internationales, ce qui donne lieu à une législation «par phases», qui n'est pas toujours cohérente.

Un exemple en est la notion de «dessaisissement».

Il s'agit d'une procédure permettant de faire juger par les tribunaux ordinaires des jeunes qui commettent ou ont commis des actes pouvant être qualifiés infractions.

Tout comme le professeur Eliaerts, l'intervenant émet des objections à l'encontre du maintien de cette notion dans ce contexte.

En effet, ce système aboutit à une division des jeunes selon qu'ils sont jugés par les tribunaux ordinaires ou par les tribunaux de la jeunesse, et ce quel que soit le type de mesures que les tribunaux de la jeunesse peuvent prendre.

Ceux qui sont renvoyés devant un tribunal ordinaire sont stigmatisés comme plus criminels que les autres.

Ce problème devra être examiné de manière approfondie à l'occasion de la discussion du «grand projet».

L'intervenant exprime toutefois sa réticence à l'égard de la solution préparée en la matière par la Commission Cornelis.

Non seulement celle-ci propose, en ce qui concerne le dessaisissement, une autre catégorie d'âge (en portant la limite d'âge à 15 ans), mais elle déclare, dans son commentaire, que ce dessaisissement pourrait être appliqué dans certains cas, à condition que des adaptations aient lieu en ce qui concerne la composition du tribunal devant lequel l'intéressé est renvoyé ainsi qu'en ce qui concerne les peines prononcées. L'on créerait donc une sorte de «tribunal de la jeunesse *bis*».

En outre, la Commission Cornelis marque son accord sur le principe d'une cause d'excuse pour raison de minorité.

N'est-ce pas là la philosophie de base de notre législation en matière de protection de la jeunesse?

L'intervenant se demande si ce n'est pas la conséquence de l'ambiguïté liée à la notion même du dessai-

van het uit handen geven, hoewel hij de filosofie die hiervan aan de grondslag ligt kan begrijpen, namelijk dat er in sommige gevallen maatregelen moeten worden genomen die dwingend moeten worden uitgevoerd.

Het lid is evenwel van mening dat de waaier van maatregelen waarover de jeugdrechtbanken op dit ogenblik beschikken en die ze nog door het thans ingediende ontwerp zullen krijgen, zou moeten kunnen volstaan.

In verband met het overgangsrecht dat door dit ontwerp wordt gecreëerd, vraagt het lid of de maatregelen die daarin vervat zijn nog tot het klassieke «jeugdbeschermingsrecht» behoren, of bevindt men zich al gedeeltelijk in een «jeugdsanctierecht» zoals wordt voorgestaan door de Commissie-Cornelis?

Een ander lid verklaart dat hij er niet echt bezwaar tegen heeft dat men de weg van l. ^ojeugdsanctierecht opgaat, maar dat het uiteraard een totaal andere aanpak van de materie is dan die welke de wet van 1965 heeft geïnspireerd, hetgeen onduidelijkheid schept.

Het lid deelt dus de mening van de vorige spreker, namelijk dat men duidelijk moet stellen voor welk systeem men kiest.

Het lid kondigt eveneens een aantal amendementen aan die voor een deel de bevoegdheid betreffen. Het zou immers bijzonder jammer zijn indien de wetgeving inzake jeugdbescherming opnieuw het voorwerp zou uitmaken van een beroep voor het Arbitragehof.

De indiener van het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming(1) geeft een korte toelichting bij dit voorstel.

De fractie waarvan het lid deel uitmaakt is van mening dat de huidige wetgeving inzake jeugdbescherming niet meer aansluit bij de realiteit in onze maatschappij.

Bepaalde leden hebben verklaard dat de jeugdbescherming nie repressief moet zijn. Het lid is veeleer van mening dat alle jongeren moeten worden beschermd en niet alleen de jonge delinquenten.

Uit de pers blijkt dat ernstige misdrijven dikwijls worden gepleegd door jongeren op andere jongeren.

De wetgever wordt door de burger als te permissief beschouwd, als deze zich alleen inlaat met opvoedings- en plaatsingsmaatregelen ten opzichte van jongeren die ernstige misdrijven plegen.

Het lid stelt voor de thans geldende regeling om te keren door te bepalen dat de jongeren die een misdaad

sissen, bien qu'il puisse comprendre la philosophie qui la sous-tend, à savoir que dans certains cas, il convient de prendre des mesures qui doivent être exécutées de manière impérative.

Toutefois, l'intervenant estime que l'éventail de mesures dont disposent actuellement les tribunaux de la jeunesse et celles que leur accorde le projet à l'examen devrait pouvoir suffire.

En ce qui concerne le droit de transition créé par le projet à l'examen, l'intervenant demande si les mesures qui y sont prévues relèvent encore du droit classique en matière de protection de la jeunesse, ou si elles relèvent déjà partiellement d'un droit répressif de la jeunesse, comme le propose la Commission Cornelis.

Un autre membre déclare qu'il ne s'oppose pas à tout prix à ce que l'on s'engage dans la voie d'un droit répressif de la jeunesse, mais que c'est là une tout autre approche du problème que celle qui a inspiré la loi de 1965, ce qui crée un certain flou.

L'intervenant s'associe donc au préopinant, lorsque celui-ci déclare qu'il faut déterminer clairement quel système l'on choisit.

L'intervenant annonce également qu'il déposera une série d'amendements, portant en partie sur la compétence. En effet, il serait particulièrement dommage que la législation en matière de protection de la jeunesse fasse à nouveau l'objet d'un recours devant la Cour d'arbitrage.

L'auteur de la proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse(1) commente brièvement cette proposition.

Le groupe auquel appartient l'intervenant estime que la législation actuelle en matière de protection de la jeunesse ne correspond plus à la réalité de notre société.

Certains membres ont déclaré que la protection de la jeunesse ne devait pas avoir un caractère répressif. L'intervenant estime plutôt qu'il convient de protéger tous les jeunes et pas seulement les jeunes délinquants.

Il ressort de ce qu'on peut lire dans la presse que des délits graves sont souvent commis par des jeunes envers d'autres jeunes.

Le citoyen trouve que le législateur est permissif s'il se contente de prendre des mesures d'éducation et de placement à l'égard des jeunes commettant des délits graves.

L'intervenant propose d'inverser le système actuellement en vigueur en disposant que les jeunes ayant

(1) Gedr. St. Senaat, nr. 492-1, 1992-1993.

(1) Doc. Sénat n° 492-1, 1992-1993.

hebben gepleegd, automatisch naar de gewone rechtbanken worden verwezen, onder voorbehoud van de mogelijkheid om de zaak opnieuw naar de jeugdrechtbank te verwijzen en met dien verstande dat de debatten voor de strafrechter in raadkamer worden gehouden.

De bescherming van de jongeren belet niet dat men hen niet op hun verantwoordelijkheid mag wijzen. Bovendien betekent het uit handen geven niet dat de repressie strenger zal zijn.

Tenslotte vraagt spreker zich bezorgd af wanneer het verslag van de Commissie-Cornelis uitgebracht zal worden.

Een lid zou tenslotte een overzicht willen hebben van de stijging van de criminaliteit van minderjarigen over de laatste jaren en dit zo mogelijk per leeftijds-categorie (18 jaar, 16 jaar, minder dan 16 jaar).

III. ANTWOORDEN VAN DE MINISTER

De Minister verklaart dat de verschillende opmerkingen en meningen die door de leden van de Commissie werden naar voren gebracht, hem een onbehaaglijk gevoel bezorgen.

Men had volgens hem het debat moeten beginnen met de laatst gestelde vraag.

De maatschappij en de toestand van vandaag zijn heel verschillend van die in 1965.

De wetgever zelf heeft die evolutie bevestigd door de burgerlijke meerderjarigheid te brengen van 21 op 18 jaar.

De jongeren werden zelf verantwoordelijk gesteld voor hun verkeersovertredingen, vermits ze onder de 18 jaar van een aantal voertuigen gebruik mogen maken.

De contradictie bestaat erin dat de jongeren voor de rechter kunnen worden gebracht voor verkeersovertredingen, terwijl de wet op de jeugdbescherming toepasselijk is wanneer ze veel ernstiger misdrijven plegen.

Men is zich niet bewust van de grondige verandering van de (jeugd)criminaliteit. Veel ernstige misdrijven worden gepleegd door jongeren van minder dan 18 jaar.

De Minister zal hierover statistieken bezorgen aan de leden van de Commissie(1). Hij verwijst eveneens naar de inleidende uiteenzetting die hij in de Kamer heeft gegeven.

De Minister spreekt er zijn verbazing over uit dat niemand heeft onderstreept dat de verantwoor-

commis un crime sont automatiquement renvoyés devant un tribunal ordinaire, sous réserve de la possibilité de renvoyer l'affaire devant le tribunal de la jeunesse, et étant entendu que les débats devant les juridictions pénales ont lieu en chambre du conseil.

Protéger les jeunes n'empêche pas qu'on les piace devant leurs responsabilités. En outre, le dessaisissement ne signifie pas que la répression sera plus sévère.

Enfin, l'intervenant s'inquiète du moment où le rapport de la Commission Cornélis sera déposé.

Pour terminer, un membre aimerait obtenir un aperçu de l'augmentation de la criminalité des mineurs ces dernières années, si possible par catégorie d'âge (18 ans, 16 ans, moins de 16 ans).

III. REPONSES DU MINISTRE

Le ministre déclare que les différentes observations et opinions exprimées par les membres de la Commission engendrent chez lui un sentiment de malaise.

Selon lui, il aurait fallu commencer le débat par la dernière question.

La société et la situation telles que nous les connaissons aujourd'hui diffèrent fortement de celles de 1965.

Le législateur lui-même a confirmé cette évolution en portant l'âge de la majorité civile de 21 à 18 ans.

Les jeunes sont tenus pour responsables des infractions au Code de la route qu'ils commettent, puisqu'ils peuvent déjà faire usage de certains véhicules avant l'âge de 18 ans.

La contradiction réside dans le fait que les jeunes peuvent être traduits devant le juge pour des infractions au Code de la route, alors que la loi sur la protection de la jeunesse est applicable lorsqu'ils commettent des délits beaucoup plus graves.

L'on ne se rend pas suffisamment compte du changement fondamental qui s'opère en matière de criminalité des jeunes. De nombreux délits graves sont commis par des jeunes âgés de moins de 18 ans.

Le ministre communiquera des statistiques en la matière aux membres de la Commission(1). Il renvoie également à l'exposé introductif qu'il a donné à la Chambre.

Le ministre est étonné que personne n'ait souligné que la responsabilité du législateur consiste égale-

(1) Zie bijlagen 1 en 2; zie eveneens dit verslag, blz. 42 en 43.

(1) Voir les annexes 1 et 2; voir également le présent rapport, pp. 42 et 43.

delijkheid van de wetgever er ook in bestaat de maatschappij te beschermen tegen jongeren die ronduit gevaarlijk zijn en die moeten worden afgezonderd omdat ze recidiveren zodra ze zich opnieuw in de maatschappij bewegen.

Ze dagen boven dien de politie uit omdat ze er zeker van zijn ongestraft te blijven, hetgeen tot gevolg heeft dat ze soms ook door volwassenen worden geëxploiteerd.

Men kan het recente geval van de jonge Mustapha niet veralgemenen tot het geheel van de jeugdcriminaliteit. Het gaat immers om een jongen van 13 jaar, die de maatschappij voor schut zet omdat ze tegenover hem machteloos staat. Maar volgens bepaalde amendementen zou men hem zelfs niet in een gesloten instelling mogen plaatsen, terwijl hij voortdurend uit de open instellingen ontsnapt.

De Minister citeert het verslag uitgebracht namens de Commissie voor de Justitie van de Kamer (1) :

« Statistieken wijzen uit dat het aantal diefstallen met geweldpleging jaarlijks met 20 pct. toeneemt, en dat in 1990, 6,8 pct. van de diefstallen met geweldpleging en 4,2 pct. van het totale aantal gewapende diefstallen door minderjarigen tussen 16 en 18 jaar werden gepleegd. »

In hetzelfde verslag wordt ook onderstreept dat uit de cijfers van voor 1990 blijkt dat 55 pct. van de gewelddaden gepleegd op weerloze vrouwelijke slachtoffers, het werk zijn van minderjarigen tussen 16 en 18 jaar.

De Minister voegt hieraan toe dat men aan de maatschappij ook niet kan vragen een opdracht te vervullen waarin niemand tot dan toe (familie, school,...) is geslaagd.

Rekening houdend met de hierboven beschreven toestand is het voorgestelde ontwerp erg gematigd.

Het ontwerp van wet werd aan de Ministerraad voorgelegd voor het zomerreces van 1988. Maanden later heeft de Raad van State opgemerkt dat er geen overleg met de Gemeenschappen was geweest. Dit overleg werd te goeder trouw gevoerd, in de hoop een akkoord te kunnen bereiken. De eindtekst werd ten slotte uitgesplitst in twee ontwerpen.

Nu wordt de vraag gesteld of het voorliggend ontwerp eerder tot de jeugdbescherming dan *stricto sensu* tot het jeugdsanctierecht behoort.

De Minister is van mening dat het ontwerp nog duidelijk uitgaat van het beschermingsaspect, vermits de bepalingen die tot het «jeugdsanctierecht» behoren uitzonderlijk blijven. In het kader van het overleg met de Gemeenschappen werd dit argument trouwens

ment à protéger la société contre des jeunes carrément dangereux, qui doivent être isolés parce qu'ils récidivent dès qu'ils se trouvent en société.

En outre, ils provoquent la police, parce qu'ils sont sûrs de rester impunis, l'impunité qui amène certains adultes à les exploiter.

L'on ne peut étendre le cas récent du jeune Mustapha à l'ensemble de la criminalité des jeunes. En effet, il s'agit d'un garçon de 13 ans qui tourne la société en ridicule, laquelle reste impuissante face à lui. Toutefois, à en croire certains amendements, l'on ne pourrait même pas le placer dans un établissement fermé, alors qu'il ne cesse de s'échapper de tels établissements.

Le ministre cite un extrait du rapport fait au nom de la Commission de la Justice de la Chambre(1) :

« Des statistiques montrent que le nombre de vols avec violence augmente annuellement de 20 p.c. et que, pour l'année 1990, 6,8 p.c. de la totalité des vols avec violence et 4,2 p.c. de la totalité des vols à main armée ont été commis par des mineurs âgés de 16 à 18 ans. »

Dans le même rapport, il est également souligné qu'en 1990, 55 p.c. des violences commises à l'égard des femmes sans défense étaient le fait de mineurs âgés de 16 à 18 ans.

Le ministre ajoute que l'on ne peut pas non plus demander à la société de remplir une tâche à laquelle tout le monde (famille, école,...) a failli jusqu'à présent.

Compte tenu de la situation décrite ci-dessus, le projet à l'examen est plutôt modéré.

Le projet de loi a été soumis au Conseil des ministres avant les vacances parlementaires de 1988. Des mois plus tard, le Conseil d'Etat a fait observer qu'aucune concertation n'avait eu lieu avec les Communautés. Cette concertation a eu lieu de bonne foi, dans l'espoir d'arriver à un accord. Le texte final a été scindé en deux projets.

L'on se demande maintenant si le projet à l'examen relève plutôt de la protection de la jeunesse au sens strict ou du droit répressif de la jeunesse.

Le ministre estime que le projet continue manifestement d'aborder le problème sous l'angle de la protection, puisque les dispositions relevant du droit répressif de la jeunesse demeurent l'exception. Du reste, dans le cadre de la concertation avec les Com-

(1) Gedr. St. Kamer, nr. 532-9, B.Z. 1991-1992, blz. 7.

(1) Doc. Chambre n° 532-9, S.E. 1991-1992, p. 7.

aangehaald om de door de Minister ingediende amendementen met betrekking tot het uit handen geven, te verwerpen. Er werd immers gesuggereerd de bepalingen die tot het jeugdsanctierecht behoren niet in de wet van 1965 neer te leggen, maar ze liever in een afzonderlijk ontwerp op te nemen. De Minister heeft dit voorstel aanvaard.

Dan werd de Commissie-Cornelis opgericht, waarvan de werkzaamheden aan de gang zijn.

De Minister is het eens met de grote lijnen van de voorstellen van deze Commissie.

Men moet er zich evenwel goed van bewust zijn dat haar werkzaamheden nog veel tijd in beslag zullen nemen.

De Minister deelt dus de mening van een lid, volgens wie de thans ingediende tekst maar een overgangsontwerp is.

De wet van 1965 ging ervan uit dat voor de volwassenen het feit wordt bestraft, rekening houdend met bepaalde elementen van de persoonlijkheid, terwijl er voor de minderjarigen geen rekening wordt gehouden met het gepleegde feit, hoe ernstig het ook moge zijn.

De rechtspraak en de praktijk hebben het beschermend karakter van de wet van 1965 versterkt om de volgende redenen:

1) de draagwijde van artikel 53 werd meer en meer beperkt, vooral door het arrest Bouamar en door het aanhangige ontwerp;

2) vooral in de Franse Gemeenschap heeft men een periode van optimisme gekend, vermits deze Gemeenschap in 1980 heeft beslist alle gesloten instellingen te sluiten. Op dat ogenblik was er dus geen enkele plaats meer ter beschikking in een gesloten instelling. Toen werd artikel 53 weliswaar op een meer algemene wijze en met veel langere termijnen toegepast. Vervolgens heeft de heer Moureaux, toen Voorzitter van de Franse Gemeenschap, beslist de eerste gesloten instelling te heropenen. Vandaar de vertraging van die Gemeenschap bij het creëren van het aantal beschikbare plaatsen. Op dit ogenblik bestaat daar immers één enkele gesloten instelling, namelijk die van Wauthier-Braine;

3) de mogelijkheden van het uit handen geven waarin de wet van 1965 voorzag, waren bijzonder zwaar op het vlak van de rechtspleging die zeer lang was. Bovendien moest men de procedure telkens herbeginnen. Tenslotte werd het uit handen geven door de meeste jeugdrechtters als een mislukking ervaren.

Buiten de hierboven vermelde wijzigingen, stelt de Minister voor :

1) artikel 53 voorlopig te laten bestaan en het op een beperkte wijze toe te passen;

munautés, cet argument a été invoqué pour rejeter les amendements présentés par le ministre concernant le dessaisissement. On a, en effet, suggéré de ne pas insérer dans la loi de 1965 la disposition relative au droit répressif de la jeunesse, mais de la faire figurer plutôt dans un projet distinct. Le ministre a accepté cette proposition.

On a alors créé la Commission Cornelis, dont les travaux sont toujours en cours.

Le ministre est d'accord sur les grandes lignes des propositions de cette commission.

On doit cependant bien se rendre compte que ses travaux prendront encore beaucoup de temps.

Le ministre partage donc le point de vue d'un membre, selon lequel le texte présentement déposé n'est qu'un projet de transition.

La loi de 1965 partait de l'idée que, pour les adultes, on sanctionne le fait en tenant compte de certains éléments de la personnalité, tandis que pour les mineurs d'âge, on ne tient pas compte du fait commis, quelle que puisse être sa gravité.

La jurisprudence et la pratique ont renforcé le caractère protecteur de la loi de 1965 pour les raisons suivantes :

1) la portée de l'article 53 a de plus en plus été limitée, surtout par larrêt Bouamar et par le projet actuel;

2) dans la Communauté française surtout, on a connu une période d'optimisme, puisque cette Communauté a décidé, en 1980, de clore toutes les institutions fermées. A ce moment, il n'y avait donc plus aucune place disponible dans une telle institution. Certes, on a alors appliqué l'article 53 de manière plus générale et avec des délais beaucoup plus longs. Par la suite, M. Moureaux, à l'époque président de la Communauté française, a décidé de rouvrir la première institution fermée. De là le retard mis par cette Communauté à créer le nombre de places disponibles. Actuellement, il n'existe qu'une seule institution fermée, celle de Wauthier-Braine;

3) les possibilités de dessaisissement prévues par la loi de 1965 étaient particulièrement lourdes sur le plan de la procédure, qui était très longue. En outre, il fallait chaque fois recommencer les procédures. Enfin, la plupart des juges de la jeunesse percevaient le dessaisissement comme un échec.

Outre les modifications mentionnées ci-dessus, le ministre propose :

1) de laisser subsister provisoirement l'article 53 et de l'appliquer de manière limitée;

2) op het vlak van de rechtspleging, de mogelijkheden van het uit handen geven enigszins uit te breiden.

De Minister wijst erop dat al die punten het voorwerp hebben uitgemaakt van een akkoord waarover met de verschillende meerderheidsfracties en zelfs met de Gemeenschappen werd onderhandeld en dat de oplossing met betrekking tot artikel 53 niet door de Minister wordt opgedrongen.

Zijn oorspronkelijk voorstel bestond er immers in dat artikel 53 zou behouden blijven, zonder het principe van de afschaffing te stellen en zonder afschaffingsdatum te bepalen.

Rekening houdend met een amendement vanuit de meerderheid, heeft de Minister dan een oplossing voorgesteld waarbij wordt erkend dat de bedoeling erin bestaat op termijn artikel 53 af te schaffen.

Hij heeft dus geen principieel bezwaar tegen deze afschaffing, maar hij is van mening dat ze slechts kan gebeuren wanneer men, op basis van een evaluatie door de jeugdrechtens, over een voldoende aantal plaatsen zal beschikken in gesloten instellingen.

Op dit ogenblik is er in de Franse Gemeenschap objectief een gebrek aan plaatsen (20 plaatsen zijn operationeel).

De Franse Gemeenschapsregering heeft beslist 12 bijkomende plaatsen te Fraipont te creëren, die in mei 1993 operationeel zullen zijn.

De werken daarvoor zullen vier jaar in beslag nemen.

De Minister is dus van mening dat de afschaffing van artikel 53 op 1 januari 1995 onvoldoende zal zijn om de Franse Gemeenschap aan te zetten nog verder het nodige te doen.

De Minister is het niet eens met het voorstel om de kosten gedeeltelijk door de federale Staat te laten dragen. De overheid die een bevoegdheid wil uitoefenen moet daarvan de financiële lasten dragen.

De Gemeenschappen wijzen er thans op dat hun taak er niet in bestaat voor het veiligheidsaspect te zorgen, maar wel voor de opvoeding en voor de resocialisatie. Dit betekent dat, als er beslissingen moeten worden genomen op het vlak van de veiligheid, de federale Staat zijn verantwoordelijkheden niet kan ontlopen.

De Minister merkt nog op dat geen enkele private instelling helemaal gesloten is.

Het probleem van de minderjarige drugverslaafden is zowel een zaak van jeugdbescherming als van volksgezondheid, voor zover uiteraard het druggebruik niet gepaard gaat met een gewelddadige criminaliteit.

Ook hier zullen de nodige instellingen moeten worden opgericht door de Gemeenschappen.

2) d'élargir quelque peu, sur le plan de la procédure, les possibilités de dessaisissement.

Le ministre souligne que tous ces points ont fait l'objet d'un accord négocié avec les différents groupes politiques de la majorité et même avec les Communautés, et que la solution concernant l'article 53 n'est pas imposée par lui.

Sa proposition initiale était, en effet, de maintenir l'article 53 sans poser le principe de l'abrogation ni fixer de date pour celle-ci.

Compte tenu d'un amendement émanant de la majorité, le ministre a alors proposé une solution dans laquelle on reconnaissait que l'objectif est de supprimer l'article 53 à terme.

C'est dire qu'il n'a aucune objection de principe à cette abrogation, mais il considère que celle-ci ne peut être réalisée que lorsque l'on disposera, sur la base d'une évaluation par les juges de la jeunesse, d'un nombre suffisant de places dans des institutions fermées.

Actuellement, il y a, objectivement, en Communauté française, un manque de places (20 places sont opérationnelles).

Le gouvernement de la Communauté française a décidé de créer 12 places supplémentaires à Fraipont. Elles seront opérationnelles en mai 1993.

Les travaux nécessaires prendront quatre ans.

Le ministre estime donc que l'abrogation de l'article 53 au 1er janvier 1995 ne suffira pas pour inciter la Communauté française à continuer à faire le nécessaire.

Le ministre est hostile à la proposition de faire supporter les frais en partie par l'Etat fédéral. L'organe de pouvoir qui désire exercer une compétence doit en supporter les charges financières.

Actuellement, les Communautés soulignent que leur tâche consiste à veiller non pas à l'aspect sécurité, mais à l'éducation et à la réinsertion sociale. Cela signifie que lorsque des décisions doivent être prises en matière de sécurité, l'Etat fédéral ne peut se dérober à des responsabilités.

Le ministre fait encore observer qu'aucun établissement privé n'est tout à fait fermé.

Le problème des toxicomanes mineurs est l'affaire tant de la protection de la jeunesse que de la santé publique, pour autant, bien entendu, que la toxicomanie ne s'accompagne pas d'une criminalité violente.

Ici aussi, les Communautés devront créer les établissements nécessaires.

De Minister wijst er nog op dat artikel 53 spreekt van een opsluiting van maximum 15 dagen als voorlopige maatregel.

Na het verstrijken van deze termijn en indien de Gemeenschap geen plaats kan aanbieden in een gesloten instelling, wordt de betrokkenen ofwel in een open instelling geplaatst, ofwel vrijgelaten. Dit zijn de consequenties van het arrest-Bouamar, dat van 1988 dateert.

Wat betreft de voorschriften van artikel 5, 4., van het E.V.R.M. is de Minister van mening dat de termijnen die daarin worden bepaald redelijk zijn, vermits, in geval van hoger beroep, de beslissing binnen de 15 dagen moet worden genomen.

Bovendien worden de minderjarigen niet bij de volwassenen geplaatst en kan men voor de opvoeding en de begeleiding van de betrokkenen zorgen. Het doel van deze plaatsing — precies de opvoeding en de begeleiding aan te vangen in de korte overgangsperiode veroorzaakt door een tijdelijk gebrek aan plaats in een gesloten inrichting.

De Minister meent derhalve dat de voorgestelde tekst in overeenstemming is met het E.V.R.M.

De Minister merkt bovendien op dat het toch eigenaardig is dat sommigen de minderjarigen zachter willen behandelen dan de volwassenen — omdat ze wegens hun minderjarigheid als niet-verantwoordelijk voor hun daden worden beschouwd — maar tegelijk willen dat alle procedures inzake jeugbescherming gelijk zijn aan die welke voor het gemeen recht gelden (verhoor, bijstand van advocaat, termijnen, enz.). Dit lijkt hem nogal paradoxaal.

Wat het uit handen geven betreft, had de Minister amendementen voorgesteld die verder gingen dan hetgeen nu in de tekst wordt opgenomen.

Deze mogelijkheid moet voor de ernstige gevallen behouden blijven, zij het via een kortere procedure.

De drie volgende wijzigingen worden voorgesteld :

1) het uit handen geven zal mogelijk zijn wanneer de feiten vóór de leeftijd van 17 jaar worden gepleegd, maar na de leeftijd van 18 jaar worden ontdekt;

2) het uit handen geven n.a.v. een ernstig misdrijf geldt ook voor de toekomstige feiten;

3) wanneer er al een procedure voor de jeugdrechtbank werd gevoerd, het openbaar ministerie vruchteloos het uit handen geven heeft gevraagd, en de betrokkenen na de leeftijd van 16 jaar ernstig recidiveert, zal het uit handen geven binnen 15 dagen kunnen gebeuren.

Le ministre ajoute que l'article 53 parle d'une détention d'une durée maximale de 15 jours à titre de mesure provisoire.

A l'expiration de ce délai et si la Communauté ne peut pas héberger l'intéressé dans un établissement fermé, il est soit placé dans un établissement ouvert, soit libéré. Telles sont les conséquences de l'arrêt Bouamar, qui date de 1988.

En ce qui concerne les prescription de l'article 5, 4., de la Convention européenne des droits de l'homme, le ministre considère que les délais qui y sont fixés sont raisonnables, puisqu'en cas d'appel, la décision doit être prise dans les quinze jours.

En outre, les mineurs ne sont pas placés avec les adultes et il est possible de veiller à l'éducation et à l'encadrement des intéressés. L'objectif de ce placement est justement d'entamer l'éducation et l'encadrement au cours de la courte période de saturation des possibilités d'hébergement dans un établissement fermé.

Le ministre estime, dès lors, que le texte proposé est conforme à la Convention européenne des droits de l'homme.

Il fait remarquer, par ailleurs, qu'il est malgré tout singulier que certains veuillent traiter les mineurs avec plus d'indulgence que les adultes — parce qu'étant mineurs, ils sont considérés comme non responsables de leurs actes — mais qu'ils veuillent simultanément que toutes les procédures en matière de protection de la jeunesse soient mises sur le même pied que celles qui s'appliquent en droit commun (interrogatoire, assistance d'un avocat, délais, etc.). Cela lui semble assez paradoxaal.

En ce qui concerne le dessaisissement, le ministre avait proposé des amendements qui allaient au-delà de ce qui figure dans le texte actuel.

Cette possibilité doit être réservée aux cas les plus graves, fût-ce par le biais d'une procédure plus courte.

Les trois modifications suivantes sont proposées :

1) le dessaisissement sera possible lorsque les faits sont commis avant l'âge de 17 ans mais sont découverts après l'âge de 18 ans;

2) le dessaisissement à la suite d'une infraction grave s'appliquera également aux faits futurs;

3) lorsqu'une procédure aura déjà été suivie devant le tribunal de la jeunesse, que le ministère public aura demandé vainement le dessaisissement et que l'intéressé se sera rendu coupable d'une récidive grave après l'âge de 16 ans, le dessaisissement pourra se faire dans les quinze jours.

De voorstellen van de Minister gingen aanvankelijk nog verder, waar er sprake was van ambtshalve uithandengiving.

Het voorstel van een lid, tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 (1) kan de minister moeilijk onderschrijven omdat het buiten het kader van de jeugdbescherming valt.

* * *

Een lid merkt op dat de Minister de bedoelingen van de verschillende sprekers geen onrecht mag aan-doen.

Wat betreft de snelheid van de werkzaamheden van de Commissie stelt het lid dat, telkens de Minister de verantwoordelijkheid van een Commissie voor de vertraging van een ontwerp inroeft, hij ook zou moeten preciseren sinds wanneer de tekst in het kabinet en/of bij de administratie in onderzoek is.

De verantwoordelijkheid voor vertragingen moet worden verdeeld tussen de Regering, de Raad van State en het Parlement.

Bovendien werd het thans ingediende ontwerp waarvan de eerste versie dateert van 1988, op de agenda van de Commissie geplaatst zodra het overge-zonden werd door de Kamer.

De ernst van de toestand stelt de Commissie niet vrij van het recht en van de plicht om de tekst grondig te onderzoeken.

Bovendien en zelfs als de veiligheid van de burger moet verzekerd worden, moet de wetgever er ook op toezien dat de minderjarigen minstens dezelfde rechten genieten als de volwassenen.

Een ander lid wijst erop dat de twee voorstellen die door hem werden ingediend in november 1989, met een aantal wijzigingen, in het ontwerp zijn opgenomen.

Het zijn dus niet alleen de ontwerpen van de Rege-ring die vertraging oplopen.

Vervolgens merkt het lid op dat het lot van de wet van 1965 in feite hetzelfde is als dat van de wet van 1912. Beide wetten strekken tot voorbeeld voor heel Europa, maar de nodige infrastructuur werd telkens te traag uitgebouwd.

Hetzelfde heeft zich voorgedaan na de overdracht van een aantal bevoegdheden naar de Gemeenschap-pen in 1988.

De bespreking van dit ontwerp heeft intussen een gebrek aan middelen aangetoond.

Les propositions initiales du ministre allaient encore plus loin, car il y était question d'un dessaisissement d'office.

Le ministre peut difficilement souscrire à la proposition d'un membre visant à modifier l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 (1), parce qu'elle se situe en dehors du cadre de la protection de la jeunesse.

* * *

Un membre fait remarquer que le ministre ne doit pas se montrer injuste à l'égard des intentions des dif-férents intervenants.

En ce qui concerne la rapidité des travaux de la commission, il déclare que, chaque fois que le minis-tre invoque la responsabilité d'une commission pour le retard pris par un projet, il devrait également préciser depuis quand le texte se trouve à l'examen au cabi-net et/ou à l'administration.

La responsabilité des retards doit être partagée entre le Gouvernement, le Conseil d'Etat et le Parlement.

En outre, le projet actuel, dont la première version dat de 1988, a été mis à l'ordre du jour de la commis-sion dès sa transmission par la Chambre.

Le fait que la situation soit sérieuse ne dispense pas la commission du droit et du devoir de soumettre le texte à un examen approfondi.

De plus, même si la sécurité du citoyen doit être assurée, le législateur doit également veiller à ce que les mineurs d'âge jouissent au moins des mêmes droits que les adultes.

Un autre membre rappelle que les deux proposi-tions qu'il a déposées en novembre 1989 sont reprises dans le projet, moyennant un certain nombre de modifications.

Ce ne sont donc pas seulement les projets du Gou-vernement qui prennent du retard.

L'intervenant fait ensuite remarquer que la loi de 1965 a, en fait, connu le même sort que la loi de 1912. Ces deux lois ont servi d'exemple à toute l'Europe, mais l'infrastructure nécessaire a chaque fois été développée avec trop de lenteur.

La même chose s'est produite après le transfert de certaines compétences aux Communautés en 1988.

La discussion du présent projet a, entre-temps, fait apparaître un manque de moyens.

(1) Gedr. St. Senaat, nr. 492-1, 1992-1993.

(1) Doc. Sénat, n° 492-1, 1992-1993.

Ten slotte wijst het lid erop dat, zelfs al heeft de Kamer dit ontwerp al diepgaand onderzocht, een aantal amendementen toch door hem zijn ingediend met de bedoeling een fundamenteel debat uit te lokken, onder meer over artikel 53 al was het maar om in de antwoorden van de Minister waarborgen te vinden ten opzichte van de preoccupaties die door de leden naar voren werden gebracht.

Nog een ander lid stelt dat de fractie waarvan hij deel uitmaakt er zich van bewust is dat vele aspecten van het beleid t.a.v. de jongeren tussen 16 en 18 jaar aan een herziening toe is.

Dit geldt zowel voor het arbeidsrecht en de onderwijswetgeving als voor de jeugdbescherming.

Ook het statuut van de jongeren van minder dan 16 jaar vraagt een grondig debat.

Het lid blijft erbij dat er moet worden nagekeken of er geen onderscheid moet worden gemaakt tussen de minderjarigen van minder dan 12 jaar, die van 12 tot 14 jaar en die van 14 tot 16 jaar.

Wat de snelheid van de werkzaamheden betreft, sluit het lid zich aan bij de daaromtrent reeds gemaakte opmerkingen. De bedoeling is zo degelijk mogelijk wetgevend werk te leveren en, als de tekst terug naar de Kamer moet worden gezonden, erop toe te zien dat dit binnen de kortst mogelijke termijn gebeurt.

De Minister heeft verklaard dat de rechtspleging die voor de minderjarigen wordt geëist, meer en meer gelijkt op die welke voor de volwassenen geldt. Het lid is van mening dat dit verantwoord is door het feit dat veel volwassenen op juridisch vlak even weinig opgevoed zijn als de jongeren. Het enige onderscheid tussen minderjarigen en volwassenen ligt in de verantwoordelijkheid voor de eigen daden.

Maar de analogieën in de rechtsplegingen kunnen niet ingeroepen worden om, in het kader van het ontwerp Cornelis, het recht dat voor de volwassenen geldt, steeds meer toe te passen op de minderjarigen.

Ten slotte stelt de spreker dat hij, met betrekking tot de Gemeenschappen, nota heeft genomen van de nuances die door de Minister werden gemaakt t.a.v. de voorstellen in het ontwerp Cornelis met betrekking tot de bevoegdheden die aan de federale Staat zouden worden overgelaten om onder meer het probleem van het sanctierecht voor de jongeren van 16 tot 18 jaar op te lossen.

Een ander lid wijst erop dat het een vergissing zou zijn een onderscheid te maken tussen de bescherming van de vrijheid en het recht op zekerheid. Een van de miskende bepalingen in artikel 5 van het E.V.R.M. is de volgende: «Eenieder heeft recht op persoonlijke vrijheid en veiligheid.»

Enfin, l'intervenant souligne que, même si la Chambre a examiné le projet de manière approfondie, il a déposé un certain nombre d'amendements dans le but de provoquer un débat de fond, notamment sur l'article 53, et aussi pour trouver dans les réponses du ministre des garanties par rapport aux préoccupations qui ont été exprimées par les membres.

Un autre membre déclare que le groupe politique dont il fait partie est conscient de ce que de nombreux aspects de la politique suivie à l'égard des jeunes de 16 à 18 ans doivent être revus.

Cela vaut tout autant pour le droit du travail et la législation sur l'enseignement que pour la protection de la jeunesse.

Le statut des jeunes de moins de 16 ans réclame, lui aussi, un débat approfondi.

L'intervenant maintient qu'il faut examiner s'il n'y a pas lieu de faire une distinction entre les mineurs âgés de moins de 12 ans, ceux de 12 à 14 ans et ceux de 14 à 16 ans.

En ce qui concerne la rapidité des travaux, il fait siennes les remarques déjà exprimées à ce sujet. Le but est de fournir un travail législatif aussi valable que possible et, si le texte doit être renvoyé à la Chambre, de faire en sorte qu'il le soit dans les meilleurs délais.

Le ministre a déclaré que la procédure exigée pour les mineurs d'âge ressemble de plus en plus à celle qui s'applique aux adultes. L'intervenant estime que cela se justifie du fait que, sur le plan juridique, beaucoup d'adultes sont aussi peu formés que les jeunes. La seule distinction entre les mineurs d'âge et les adultes réside dans la responsabilité de leurs actes.

Mais les analogies des procédures ne peuvent être invoquées pour appliquer de plus en plus aux mineurs, dans le cadre du projet Cornelis, le droit qui vaut pour les adultes.

Enfin, l'intervenant ajoute qu'en ce qui concerne les Communautés, il a pris note des nuances faites par le ministre par rapport aux propositions du projet Cornelis, en ce qui concerne les compétences qui devraient être laissées à l'Etat fédéral afin de résoudre notamment le problème du droit répressif pour les jeunes de 16 à 18 ans.

Un autre membre souligne que ce serait une erreur de faire une distinction entre la protection de la liberté et le droit à la sûreté. L'une des dispositions méconnues de l'article 5 de la C.E.D.H. est la suivante: «Toute personne a droit à la liberté et à la sûreté.»

Uit artikel 5, 1, *d*, van het E.V.R.M. blijkt dat de Conventie de twee mogelijkheden openlaat: men kan een minderjarige van zijn vrijheid beroven ofwel met het oog op het nemen van opvoedingsmaatregelen, ofwel met het oog op een vrijheidsberoving als vorm van straf.

Opkomen voor een naleving van het E.V.R.M. betekent niet *a priori* dat de door de Minister naar voren gebrachte maatschappelijke belangen worden miskend.

De Conventie zegt niet *a priori* dat bij het toenemend geweld van minderjarigen een louter permissieve houding de enige juiste is.

De vraag was of de concrete uitvoering van die maatregel van maximum 15 dagen opsluiting beantwoordt aan de opvoedkundige bedoeling die er achter moet schuilgaan.

De spreker is voorts geen voorstander van een systeem waar de *pater familias* minderjarigen kan opsluiten zonder dat deze laatsten enig beroep kunnen doen op de rechterlijke macht. Het lid verwijst hieromtrent naar paragraaf 4 van artikel 5 van het E.V.R.M. Er moeten steeds minimale juridische waarborgen zijn in geval van vrijheidsberoving, maar die moeten niet noodzakelijk op dezelfde wijze gelden ten aanzien van geesteszieken, toxicomanen of minderjarigen.

Het lid denkt dat het een onjuiste visie is op het Verdrag alle bepalingen die voor de volwassenen gelden in absolute termen toe te passen op de minderjarigen.

Het lid verwijst bijvoorbeeld naar de wetgeving op de geesteszieken en naar de gemakkelijkheid waarmee men hen vroeger de vrijheid ontnam. Ter zake is in de wetenschappelijke en juridische wereld het inzicht gegroeid dat men veel voorzichtiger diende op te treden bij het ontnemen van de vrijheid. Het lid denkt dat dit een zeer positieve evolutie is, gericht op een humanisering van de samenleving.

Hij geeft toe dat er zich gevallen kunnen voordoen waarbij men ongetwijfeld represief moet kunnen optreden en waarvoor vandaag de middelen ontbreken, maar het is ook juist dat het inzicht in goed en kwaad toch met de leeftijd kan evolueren.

We leven in een samenleving waar de desintegratie in de gezinnen toeneemt en waar allerlei problemen van abdicatie rijzen. Het is duidelijk dat daardoor de zorgen op de Staat en op het rechtssysteem worden afgewenteld en dat teveel een beroep op de rechtspraak wordt gedaan.

De burger moet dus weten dat met de beste aanpassing van de jeugdbeschermingswet de desbetreffende problemen niet zullen worden opgelost. Onze wetgevende oplossingen zullen in deze maar een marginale invloed hebben.

Il ressort de l'article 5, 1, *d*, de la C.E.D.H. que la Convention envisage deux possibilités: on peut priver un mineur d'âge de sa liberté, soit en vue de prendre des mesures éducatives, soit comme forme de sanction.

Ce n'est pas parce que l'on défend le respect de la C.E.D.H. que l'on méconnaît *a priori* les intérêts de la société, mis en avant par le ministre.

La Convention ne dit pas *a priori* qu'une attitude purement permissive est la seule correcte face à la montée de la violence chez les mineurs.

La question était de savoir si l'application concrète de cette mesure d'enfermement pour 15 jours maximum répond à la finalité éducative qui doit la sous-tendre.

En outre, l'intervenant n'est pas partisan d'un système dans lequel le *pater familias* peut enfermer des mineurs sans que ces derniers aient le moindre recours auprès du pouvoir judiciaire. L'intervenant renvoie à ce propos au point 4 de l'article 5 de la C.E.D.H. Il doit toujours y avoir un minimum de garanties juridiques en cas de privation de liberté, mais ces garanties ne doivent pas nécessairement être identiques à l'égard des malades mentaux, des toxicomanes et des mineurs d'âge.

L'intervenant pense que c'est se faire une idée fausse de la Convention que de vouloir appliquer en termes absolus aux mineurs d'âge toutes les dispositions qui s'appliquent aux adultes.

Il se réfère par exemple à la législation sur les malades mentaux et à la facilité avec laquelle, autrefois, on les privait de leur liberté. Les milieux scientifiques et juridiques ont peu à peu pris conscience du fait qu'il fallait faire preuve de beaucoup plus de prudence dans le recours à la privation de liberté. L'intervenant estime que c'est là une évolution très positive, qui contribue à humaniser la société.

Il reconnaît qu'il peut y avoir des cas où l'on doit incontestablement pouvoir intervenir de manière répressive et pour lesquels les moyens font aujourd'hui défaut, mais il est vrai aussi que la conscience du bien et du mal peut évoluer avec l'âge.

Nous vivons dans une société où la désintégration familiale s'aggrave et où l'on voit surgir divers problèmes d'abdication. Il s'ensuit de toute évidence que les préoccupations retombent sur l'Etat et sur le système juridique et que le droit est exagérément sollicité.

Le citoyen doit donc savoir que même en adaptant de manière optimale la loi relative à la protection de la jeunesse, on ne résoudra pas les problèmes y afférents. Nos solutions législatives n'y exercent qu'une influence marginale.

De Minister sluit zich aan bij deze laatste opmerking.

Wat het naar elkaar toegroeien van de rechtsplegingen voor jongeren en volwassenen betreft, werd in de Kamer niet zo zeer verwezen naar het E.V.R.M., maar naar meer recente teksten, zoals het Verdrag van de V.N. met betrekking tot de rechten van het kind en naar andere Europese verdragen in wording, volgens welke bijvoorbeeld de ouders hun kinderen vanaf 8 jaar zouden moeten raadplegen alvorens te kunnen verhuizen.

Men gaat dus steeds meer naar een systeem waar alle rechten van de jongeren worden geïnstitutionaliseerd.

Een volksvertegenwoordiger vond het toch eigenaardig dat het enige middel dat men gevonden had om in iets specifieks voor de minderjarigen te voorzien, erin bestond voor hen dezelfde procedures toe te passen als voor de volwassenen.

Wat ten slotte artikel 53 betreft, is het zo dat de voorgestelde regeling een opvoedingsdoel nastreeft (vermits de minderjarigen niet bij de volwassenen worden geplaatst) en een voorlopige oplossing tot doel heeft in afwachting van een opvoedingsregime dat vandaag niet beschikbaar is, wegens een gebrek aan plaatsen in de gesloten instellingen en in afwachting van een definitieve beslissing ten gronde van de jeugdrechter of, in voorkomend geval, van de gewone rechtbank.

De Minister voegt hieraan toe dat men niet moet redeneren alsof men het ontwerp Cornelis aan hem bespreken was.

In het thans ingediende ontwerp bestaat er voor de minderjarigen van 14 jaar geen repressieve bepaling, die de wet van 1965 zou wijzigen, behalve wat betreft artikel 53, om de toepassingssfeer ervan te beperken.

De mogelijkheden om tot een uithandengeving te besluiten worden voor de jongeren tussen 16 en 18 jaar uitgebreid in welbepaalde omstandigheden. Er moet onder meer al een vonnis bestaan dat een maatregel bevat ten opzichte van de betrokkenen, wegens een of meer ernstige misdrijven. In dergelijk geval moet de minderjarige al een inzicht hebben van hetgeen door de maatschappij als goed en kwaad wordt beschouwd.

Ten slotte verklaart de Minister dat hij bereid is de ingediende amendementen ernstig te onderzoeken, zonder het evenwicht dat in het politiek akkoord met de Kamer werd bereikt in het gedrang te willen brennen.

Le ministre se rallie à cette dernière remarque.

En ce qui concerne le rapprochement des procédures pour les jeunes et pour les adultes, la Chambre ne s'est pas tant référée à la Convention européenne des droits de l'homme qu'à des textes plus récents, tels que la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant et d'autres conventions européennes en voie d'élaboration, qui disposent, par exemple, que les parents devraient consulter leurs enfants âgés de 8 ans au moins avant de pouvoir déménager.

On se dirige donc de plus en plus vers un système institutionnalisant tous les droits des jeunes.

Un député avait cependant trouvé singulier que l'unique moyen que l'on ait pu trouver pour prévoir des dispositions spécifiques concernant les mineurs consiste à leur appliquer les mêmes procédures qu'aux adultes.

Enfin, en ce qui concerne l'article 53, le fait est que la réglementation proposée poursuit un objectif éducatif (étant donné que les mineurs ne sont pas placés chez des adultes) et vise à résoudre provisoirement le problème, dans l'attente d'un régime éducatif qui n'est pas disponible à l'heure actuelle en raison d'un manque de places dans les établissements fermés et dans l'attente d'un jugement définitif sur le fond prononcé par le juge de la jeunesse ou, le cas échéant, par le tribunal ordinaire.

Le ministre ajoute qu'il ne faut pas raisonner comme si l'on était en train de discuter le projet Cornelis.

Le projet à l'examen ne comporte, pour les mineurs de 14 ans, aucune disposition répressive qui modifierait la loi de 1965, sauf pour l'article 53, afin d'en limiter le champ d'application.

Les possibilités de décider un dessaisissement sont étendues pour les jeunes âgés de 16 à 18 ans, dans des circonstances bien définies. Il doit notamment déjà exister un jugement comportant une mesure qui frappe l'intéressé, en raison d'une ou de plusieurs infractions graves. Dans un tel cas, le mineur doit déjà avoir une idée de ce que la société considère comme bien et comme mal.

Enfin, le ministre déclare être prêt à examiner sérieusement les amendements déposés, sans vouloir compromettre l'équilibre réalisé dans le cadre de l'accord politique avec la Chambre.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Voorafgaande opmerkingen

Een lid herinnert eraan dat verschillende documenten via het secretariaat van de commissie aan de leden werden medegedeeld, zoals bijvoorbeeld een document van de «Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse».

Het lid heeft anderzijds vernomen dat bepaalde leden in het bezit zouden zijn van een of twee nota's die de Belgische Nationale Orde van Advocaten met betrekking tot dit ontwerp zouden hebben opgesteld. (1)

Tenslotte heeft het lid kennis van een ontwerp van beslissing van de Vlaamse Regering met betrekking tot het wetsontwerp, hetgeen des te belangrijker is, omdat daarover overleg moet plaatsvinden.

Het lid zou het standpunt van de Regering willen kennen over de inhoud van die documenten.

Een ander lid erkent dat de Nationale Orde van Advocaten het recht heeft om aan de commissieleden een nota te bezorgen, maar het behoort aan de commissieleden daar al dan niet gebruik van te maken in het debat, hetzij door amendementen in te dienen, hetzij door te verwijzen naar andere teksten waarin een antwoord kan worden gevonden op bedoelde nota's.

Een belangrijk probleem zou wel kunnen rijzen met betrekking tot de aangekondigde beslissing van de Vlaamse Regering.

De leden hebben inderdaad kennis genomen van dat voornemen en het schijnt dat ook bij de Franse Gemeenschap een soortgelijke reactie wordt voorbereid.

Het lid vraagt zich dus af of de Commissie niet op die beslissingen van de Gemeenschapsregeringen zou moeten wachten alvorens dit ontwerp verder te behandelen.

Hij herinnert eraan dat hij een aantal amendementen heeft ingediend, die verantwoord zijn door bevoegdheidsoverschrijdingen.

De Minister antwoordt dat hij geen kennis heeft van dat voornemen van de Vlaamse Regering, noch van enig ander voornemen. Minister Demeester heeft weliswaar enkele weken geleden een brief aan het kabinet toegestuurd, waarin werd onderstreept dat er geen overleg was gepleegd over het ontwerp.

Het kabinet heeft geantwoord dat er wel overleg werd gepleegd over het ontwerp, dat het vertrekpunt was van de parlementaire debatten (zie de memorie

IV. DISCUSSION DES ARTICLES

Remarques préliminaires

Un membre rappelle que, par le biais du secrétariat de la Commission, les membres ont reçu différents documents, dont un émanant du Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse.

Par ailleurs, l'intervenant a appris que certains membres détiendraient une ou deux notes rédigées par l'Ordre national belge des avocats au sujet du projet à l'examen. (1)

Enfin, l'intervenant a appris l'existence d'un projet de décision du Gouvernement flamand concernant le projet de loi, ce qui est d'autant plus important qu'une concertation doit avoir lieu à ce sujet.

L'intervenant aimerait connaître le point de vue du Gouvernement au sujet du contenu de ces documents.

Un autre membre reconnaît que l'Ordre national des avocats a le droit de communiquer une note aux membres de la Commission, mais il appartient aux membres de la Commission d'en faire usage ou non au cours des débats, soit en déposant des amendements, soit en se référant à d'autres textes dans lesquels on peut trouver une réponse aux notes en question.

Un problème important pourrait se poser en ce qui concerne la décision annoncée du Gouvernement flamand.

Les membres ont effectivement pris connaissance de cette intention du Gouvernement flamand et il semblerait que la Communauté française prépare une réaction similaire.

Dès lors, l'intervenant se demande si la Commission ne devrait pas attendre les décisions des Gouvernements communautaires avant de poursuivre l'examen du projet.

Il rappelle qu'il a déposé une série d'amendements, justifiés par des excès de pouvoir.

Le ministre répond qu'il n'est pas au courant de cette intention du Gouvernement flamand, ni d'aucune autre intention. Il est vrai qu'il y a quelques semaines, le ministre Demeester a envoyé une lettre au cabinet, dans laquelle elle soulignait qu'aucune concertation n'avait eu lieu au sujet du projet.

Le cabinet a répondu qu'une concertation avait bel et bien eu lieu au sujet du projet qui constituait le point de départ des débats parlementaires (voir

(1) Zie bijlagen 3 en 4.

(1) Voir les annexes 3 et 4.

van toelichting), maar dat de nationale wetgevende macht moeilyk kan worden verplicht bij iedere wijziging van het ontwerp telkens opnieuw een overleg te organiseren. Tenslotte stelde het kabinet dat het zeer geïnteresseerd was in het standpunt van de Vlaamse Regering (1). Daarop heeft Minister Demeester niet meer geantwoord.

De fundamentele vraag is nu hoe een federale wetgevende macht er zou kunnen worden toe gebracht advies te vragen aan een communautaire uitvoerende macht. Moet er niet eerder overleg tussen de Raden en het Parlement plaatsvinden?

Er werd niet bepaald hoe het overleg moet georganiseerd worden en zelfs niet of het moet plaatshebben wanneer een ontwerp, waarover overleg is geweest in de loop van de parlementaire werkzaamheden, wordt gewijzigd. Daaruit mag worden afgeleid dat, eens het overleg heeft plaatsgehad, het federale Parlement zijn volledige vrijheid herneemt en de tekst wijzigt zoals het dit goed acht.

Een lid verklaart dat hij deze redenering kan volgen, voor zover tijdens de parlementaire behandeling van het ontwerp niet wordt vastgesteld dat er bevoegdheidsproblemen zijn, die het Parlement ertoe leiden verbeteringen aan te brengen om reden van bevoegheidsoverschrijding.

De Minister antwoordt dat hij het hiermee eens is als dergelijke wijzigingen in het oorspronkelijke ontwerp worden aangebracht.

Als ze integendeel worden aangebracht in een door de Kamer in het ontwerp al aangebrachte verbetering, gaat het om een zaak *inter alios* ten opzichte van de Gemeenschappen.

Een concreet voorbeeld hiervan is artikel 1. Dit artikel bestond niet in het oorspronkelijke ontwerp en werd door de Kamer ingevoegd. In de Senaat wordt thans voorgesteld dit artikel te doen vervallen. Het gaat hier om een regeling binnen de twee Kamers, waarover geen overleg moet worden gepleegd.

Artikel 1

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«*Dit artikel te doen vervallen.*»

Verantwoording

Artikel 36, eerste lid, 1°, 2° en 3°, van de wet van 8 april 1965 behoort tot de gemeenschapsbevoegdheid. Enkel artikel 36, 4°, behoort nog tot de nationale bevoegdheid [art. 5, G1, II, 6°, d], van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

l'exposé des motifs), mais que le pouvoir législatif national peut difficilement être tenu d'organiser une nouvelle concertation à chaque modification du projet. Enfin, le cabinet a dit être très intéressé par le point de vue du Gouvernement flamand (1). Là dessus, le ministre Demeester n'a plus répondu.

La question fondamentale est de savoir comment un pouvoir législatif fédéral pourrait être amené à demander l'avis d'un pouvoir exécutif communautaire. Ne devrait-on pas plutôt organiser une concertation entre les Conseils et le Parlement?

L'on n'a pas réglé la question de savoir comment une concertation doit avoir lieu, ni même s'il faut en organiser une lorsqu'un projet ayant fait l'objet d'une concertation est modifié au cours des travaux parlementaires. L'on peut en déduire qu'une fois que la concertation a eu lieu, le Parlement fédéral reprend son entière liberté et peut modifier le texte comme bon lui semble.

Un membre déclare qu'il peut souscrire à ce raisonnement, pour autant que l'on ne constate pas au cours de l'examen parlementaire du projet qu'il y a des problèmes d'excès de pouvoir amenant le Parlement à apporter des corrections.

Le ministre répond qu'il est d'accord si de telles modifications sont apportées au projet initial.

Par contre, si elles sont apportées à une correction apportée au projet à la Chambre, il s'agit d'une affaire *inter alios* à l'égard des Communautés.

Un exemple concret en est l'article 1er. Cet article, qui ne figurait pas dans le projet initial, a été inséré par la Chambre. Au Sénat, il est proposé de supprimer cet article. Il s'agit en l'occurrence d'un règlement entre les deux Chambres, au sujet duquel aucune concertation ne doit avoir lieu.

Article premier

Un membre dépose l'amendement suivant:

«*Supprimer cet article.*»

Justification

L'article 36, premier alinéa, 1°, 2° et 3°, de la loi du 8 avril 1965 relève de la compétence communautaire. Seul l'article 36, 4°, relève encore de la compétence nationale [art. 5, G1, II, 6°, d] de la loi spéciale du 8 août 1980].

(1) Zie bijlage 5.

(1) Voir l'annexe 5.

Artikel 36, eerste lid, 1°, 2° en 3°, van de wet op de jeugdbescherming is overigens opgeheven bij artikel 22 van het decreet van 28 maart 1990 van de Vlaamse Gemeenschap, en door artikel 62, § 5, van het decreet van de Franse Gemeenschap, 4 maart 1991.

De Minister heeft geen bezwaar tegen dit amendement.

Ten gronde ging het om een «toilettage» van de tekst, die inderdaad nutteloos is, vermits de beoogde bepalingen niet meer bestaan.

Er moet nochtans worden opgemerkt dat artikel 36, eerste lid, 1°, 2° en 3°, nog altijd van toepassing is voor de Duitstalige Gemeenschap en in principe ook in Brussel Hoofdstad.

Het al dan niet wijzigen van deze bepaling heeft geen enkel gevolg.

Het amendement wordt eenparig aangenomen door de 12 aanwezige leden.

Bijgevolg wordt artikel 1 geschrapt.

Artikel 2 (art. 1 van de aangenomen tekst)

Dit artikel geeft geen aanleiding tot discussie en wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Artikel 3 (art. 2 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel wordt het volgende amendement ingediend:

«In de nieuwe tekst van artikel 37, § 2, 4°, van de wet van 8 april 1965, de woorden «de groep openbare instellingen» te vervangen door de woorden «een openbare instelling.»

Verantwoording

Het is omwille van de rechtszekerheid verkeerslijker dat de jeugdrechtbank nominatim de instelling waar de jongere zal worden geplaatst zou aangeven, eerder dan deze voor de jongere toch zeer belangrijke beslissing over te laten aan de gemeenschapsadministraties. Elke beslissing die de persoonlijke vrijheid van de jongere kan raken, dient door de rechter te worden genomen of dient tenminste onder rechterlijke controle te staan.

De in het amendement voorgestelde wijziging beantwoordt overigens aan een door vele jeugdrechtbanken nu reeds gevuld praktijk.

De indiener van het amendement voegt hieraan toe dat, wegens de individuele verantwoordelijkheid van de directeur van de instelling de minderjarige in de

L'article 36, premier alinéa, 1°, 2° et 3°, de la loi sur la protection de la jeunesse a d'ailleurs été abrogé par l'article 22 du décret du 28 mars 1990 de la Communauté flamande et par l'article 62, § 5, du décret du 4 mars 1991 de la Communauté française.

Le ministre n'a aucune objection contre cet amendement.

Cet article visait un toilettage du texte, qui est en effet devenu inutile puisque les dispositions en question n'existent plus.

Il convient néanmoins de remarquer que l'article 36, premier alinéa, 1°, 2° et 3°, est toujours applicable à la Communauté germanophone et en principe également à Bruxelles-Capitale.

La modification ou non de cette disposition n'entraîne aucune conséquence.

L'amendement est adopté à l'unanimité des 12 membres présents.

Par conséquent, l'article 1er est supprimé.

Article 2 (art. 1er du texte adopté)

Cet article ne donne lieu à aucune discussion et est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 3 (art. 2 du texte adopté)

Cet article fait l'objet de l'amendement suivant:

«Remplacer, dans le nouveau texte de l'article 37, § 2, 4°, de la loi du 8 avril 1965, les mots «au groupe des institutions publiques» par les mots «à une institution publique».

Justification

Il est préférable, en vue de la sécurité juridique, que le tribunal de la jeunesse indique nommément l'institution où le jeune sera placé, plutôt que de laisser les administrations communautaires prendre cette décision, qui est lourde de conséquences pour le jeune. Toute décision qui peut entraver la liberté personnelle du jeune doit être prise par le juge ou, tout au moins, faire l'objet d'un contrôle judiciaire.

La modification proposée par le présent amendement correspond d'ailleurs à une pratique que de nombreux tribunaux de la jeunesse suivent déjà.

L'auteur de l'amendement ajoute qu'en raison de la responsabilité individuelle du directeur de l'institution, le mineur est en pratique toujours confié à une

praktijk altijd wordt toegewezen aan een welbepaalde instelling, met alle gevolgen van dien op het vlak van de duidelijkheid en van de rechtszekerheid.

Wanneer, ingevolge de plaatsing in een welbepaalde instelling, er moeilijkheden zouden rijzen aan de kant van de directie, van de minderjarige of van derden belanghebbenden, kunnen deze, via een procedure voor de jeugdrechtbank, de verwijzing naar een andere instelling of een andere maatregel bekomen.

Een lid vraagt welke de oorspronkelijke bedoeling is van de terminologie die in artikel 37, § 2, 4°, (zoals voorgesteld door het ontwerp) voorkomt.

Een ander lid wijst erop dat door de verplichting om zich tot de rechter te wenden voor elke overplaatsing, de procedure veel zwaarder zou worden gemaakt.

Welke zijn op dit vlak de mogelijke gevolgen van het amendement?

Persoonlijk zou het lid eerder voorstander zijn van een systeem waar de rechter alleen beslist of de minderjarige in een gesloten of in een open instelling zal worden geplaatst.

De indiener van het amendement herinnert eraan dat dit ontwerp vooral wordt geïnspireerd door het beschermingsaspect, terwijl het ontwerp-Cornelis in een andere richting gaat.

De beslissing tot plaatsing wordt door de rechter om welbepaalde redenen genomen.

Wanneer om een of andere reden er een andere beslissing moet worden genomen (bijvoorbeeld de plaatsing in een meer soepele instelling), dan gaat het om een andere maatregel, waarvoor andere motieven moeten kunnen gelden.

Een nieuwe verschijning voor de jeugdrechter is dan aangewezen.

Wat betreft de bewoordingen van artikel 37, § 2, 4°, zoals voorgesteld door het ontwerp, antwoordt de Minister dat ze uit de wet van 1965 komen, waar er sprake was van de «Rijksinstellingen». Rekening houdend met de huidige constitutionele context, heeft men het woord «Rijk» willen doen vervallen. Men heeft ook de term «Gemeenschapsinstellingen» niet willen gebruiken, omdat men daarmee zou verwijzen naar een institutioneel kader dat nog kan worden gewijzigd.

Het staat vast dat het begrip «toevertrouwen aan de groep (rijks)gestichten» sinds 1965 traditioneel verbonden was met «de verplichting om de minderjarige op te nemen na rechterlijke beslissing».

Een voorbeeld hiervan is een arrest waarvan het beschikkend gedeelte als volgt luidt:

institution bien précise, avec toutes les conséquences que cela entraîne au niveau de la clarté et de la sécurité juridique.

Lorsqu'à la suite du placement dans un établissement déterminé, des problèmes se posent au niveau de la direction, du mineur ou de tiers intéressés, ceux-ci peuvent, moyennant une procédure devant un tribunal de la jeunesse, obtenir le renvoi à une autre institution ou la prise d'une autre mesure.

Un membre demande quel était l'objectif initial de la terminologie utilisée à l'article 37, § 2, 4° (tel que proposé par le projet).

Un autre membre souligne que l'obligation de s'adresser au juge pour tout transfert alourdirait sensiblement la procédure.

Quelles sont en la matière les conséquences possibles de l'amendement?

Personnellement, l'intervenant serait plutôt partisan d'un système dans lequel le juge décide seul si le mineur doit être placé dans un établissement fermé ou ouvert.

L'auteur de l'amendement rappelle que le projet a surtout été inspiré par un souci de protection, le projet Cornelis allant dans un autre sens.

La décision de placement est prise par le juge pour des motifs bien déterminés.

Si, pour l'une ou l'autre raison, il convient de prendre une autre décision (par exemple le placement dans un établissement plus souple), il s'agit d'une autre mesure qui doit pouvoir être basée sur d'autres motifs.

Une nouvelle comparution devant le juge de la jeunesse est dès lors indiquée.

En ce qui concerne les termes de l'article 37, § 2, 4°, proposé par le projet, le ministre répond qu'ils ont été empruntés à la loi de 1965, qui parle d'«établissements de l'Etat». Compte tenu du contexte constitutionnel actuel, on a voulu supprimer les mots «de l'Etat». On n'a pas non plus voulu utiliser les mots «institutions communautaires», parce qu'il s'agirait là d'une référence à un cadre institutionnel qui peut encore être modifié.

Ce qui est certain, c'est que traditionnellement, depuis 1965, à la notion de «confier au groupe des institutions (de l'Etat)» était liée la notion d'«obligation de recueillir le mineur après décision du juge».

Un exemple en est un arrêt dont le dispositif est rédigé comme suit: (traduction)

«(De jeugdrechter)... beveelt dat voornoemde minderjarige toevertrouwd blijft aan de groep der gemeenschapsinstellingen voor observatie en opvoeding en dit tot op de dag waarop hij de leeftijd van twintig jaar zal bereikt hebben, en zegt dat hij ingevolge deze beslissing vanaf heden zal opgenomen worden in de gemeenschapsinstelling voor bijzondere jeugdbijstand «De Markt», Markt 22, te Mol.»

Indien er wijzigingen moeten gebeuren en er wordt vastgesteld dat een jongere niet op zijn plaats is in een bepaalde instelling, of dat er omwille van zijn gedrag maatregelen moeten worden genomen, dan neemt de administratie van de groep contact op met de jeugdrechter. Indien deze laatste ingaat op de argumenten van de instelling, wijzigt hij, door een eenvoudige kabinetsbeslissing, zijn vorige beschikking.

Als die praktijk aanvaard en verder doorgezet wordt, dan zijn de prerogatieven van de rechters ten opzichte van vrijheidsbeperkende maatregelen gewaarborgd.

Dit zou niet het geval zijn indien de nieuwe wet zou geïnterpreteerd worden in die zin dat het toevertrouwen aan de groep betekent dat deze groep volledig meester is van de overplaatsing van de jongeren.

Een lid sluit zich aan bij de analyse van de praktijk die hier wordt gemaakt. In feite worden de maatregelen bijna administratief en met gesloten deuren genomen, niet zozeer met het oog op het belang van de minderjarige, maar veeleer wegens de administratieve technische plaatsingsmogelijkheden.

Bovendien merkt het lid op dat er geen rijksinstellingen meer zijn, maar alleen gemeenschapsinstellingen.

Als de terminologie «groep openbare instellingen» behouden blijft en een rechterlijke beslissing alleen naar die «groep» verwijst, dan weet men niet in welk landsgedeelte de betrokkenen moet worden geplaatst, hoewel men weliswaar op de taal van de procedure kan steunen.

Vervolgens stelt het lid dat met betrekking tot de minderjarigen die eventueel dienen te worden gestraft, toch een stap is gezet naar meer begeleiding en rechtsbijstand.

De Minister zelf heeft hierover in zijn ontwerp een aantal elementen opgenomen die het lid in zijn voorstel naar voren had gebracht.

Is het denkbaar dat in die geest ook met betrekking tot beschermingsmaatregelen er in een rechtsbijstand of een begeleiding zou worden voorzien om de oriëntatie naar een of andere instelling mogelijk te maken en dat men niet meer uitsluitend afhankelijk zou zijn van administratieve technische verschuivingen?

De Minister antwoordt dat in de praktijk, vooral eer de jeugdrechter aanwijst in welke instelling de

«(Le juge de la jeunesse) ... ordonne que le mineur susvisé reste confié au groupe des institutions communautaires d'observation et d'éducation, et ce, jusqu'au jour où il aura atteint l'âge de 20 ans, et dit qu'à la suite de cette décision, il sera admis dès aujourd'hui dans l'institution communautaire d'aide spéciale à la jeunesse « De Markt », Markt 22, à Mol. »

Au cas où des modifications devraient se produire et où l'on constate qu'un jeune n'est pas à sa place dans une institution déterminée ou que des mesures doivent être prises en raison de son comportement, l'administration du groupe prend contact avec le juge de la jeunesse. Si celui-ci se range aux arguments de l'institution, il modifie son ordonnance antérieure par simple décision de cabinet.

Si cette pratique est acceptée et s'intensifie, les prérogatives des juges en matière de mesures restrictives de liberté sont garanties.

Il n'en serait pas ainsi si la nouvelle loi était interprétée en ce sens qu'en confiant des jeunes au groupe, on rend celui-ci entièrement maître de leur (dé)placement.

Un commissaire se rallie à l'analyse de la pratique à laquelle on vient de procéder. En fait, les mesures sont presque prises administrativement et à huis clos, non pas tellement dans l'intérêt du mineur, mais plutôt compte tenu des possibilités techniques de placement sur le plan administratif.

En outre, l'intervenant fait observer qu'il n'y a plus d'établissements de l'Etat, il n'y a plus que des institutions communautaires.

Si les mots «groupe des institutions publiques» sont maintenus et qu'une décision judiciaire ne se réfère qu'à ce «groupe», on ignore dans quelle partie du pays l'intéressé doit être placé, bien que l'on puisse, il est vrai, se baser sur la langue de la procédure.

L'intervenant poursuit en disant qu'en ce qui concerne les mineurs qui doivent éventuellement être punis, on a quand même fait un pas vers un meilleur encadrement et une plus grande assistance judiciaire.

Le ministre lui-même a repris en l'espèce dans son projet un certain nombre d'éléments que l'orateur avait avancés dans sa proposition.

Est-il pensable que dans le même esprit, l'on prévoie également, pour ce qui est des mesures de protection, une assistance judiciaire ou un encadrement afin de permettre l'orientation vers l'une ou l'autre institution et que l'on ne soit plus exclusivement tributaire de glissements techniques sur le plan administratif?

Le ministre répond que dans la pratique, avant de désigner l'institution dans laquelle le jeune doit être

jongere moet worden geplaatst, hij altijd telefonisch contact opneemt met de instelling om te vragen of er daar plaats is.

In de Franse Gemeenschap bestaat er een centraal telefoonnummer dat door de groep der instellingen ter beschikking is gesteld en waar men een soort van dispatching kan bereiken om te weten in welke instelling(en) er plaats is.

De vorige spreker merkt op dat de jeugdrechter in dit geval geen contact opneemt met de betrokkenen of met zijn raadsman.

Een ander lid is van mening dat de betrokkenen en/of zijn raadsman hoe dan ook moeten worden ingelicht over de beslissing die eventueel op verzoek van de directie van de instelling wordt genomen.

De Commissie bevestigt dat het haar wens is dat ook de raadsman van de minderjarige zou worden geïnformeerd.

De Minister voegt hieraan toe dat dit probleem in het licht van het geheel van de wet moet worden bekeken. Tot op vandaag is dit artikel geïnterpreteerd in het licht van de procedurewaarborgen die in 1965 in de wet zijn ingebouwd.

Het is duidelijk dat, nu er in de nieuwe wet veel nieuwe procedurewaarborgen worden ingevoegd, de geest van die waarborgen ook zal gelden voor de beslissingen over de (ver)plaatsing van een jongere.

Tenslotte kiest de Commissie voor het amendement in zijn oorspronkelijke vorm, dat eenparig wordt aangenomen door de 14 aanwezige leden.

De indiener van het eerste amendement dient eveneens de volgende amendementen in:

«A. In § 2, 4°, van het nieuwe artikel 37 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming de woorden «de bepalingen ter uitvoering van» doen vervallen.»

Verantwoording

Tekstcorrectie.

«B. In § 3, tweede lid, 1°, van dit artikel de Nederlandse tekst als volgt te wijzigen:

«op verzoek van de betrokkenen dan wel, indien de betrokkenen blijk geeft van aanhouwend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt, op vordering van het openbaar ministerie, bij vonnis voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkenen de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, worden verlengd.»

placé, le juge de la jeunesse prend toujours contact par téléphone avec l'institution pour demander si une place y est disponible.

Dans la Communauté française, il existe un numéro de téléphone central mis à la disposition par le groupe des institutions, qui permet d'atteindre une sorte de poste de distribution indiquant dans quelle(s) institution(s) il y a de la place.

Le préopinant fait observer que dans ce cas, le juge de la jeunesse ne prend pas contact avec l'intéressé ou avec son conseil.

Un autre commissaire considère que l'intéressé et/ou son conseil doivent en tout cas être informé(s) de la décision prise éventuellement à la demande de la direction de l'institution.

La commission confirme qu'elle souhaite que le conseil du mineur soit, lui aussi, informé.

Le ministre ajoute que ce problème doit être examiné en considérant l'ensemble de la loi. Jusqu'à présent, cet article a été interprété en fonction des garanties de procédure qui ont été introduites dans la loi en 1965.

A présent que de nombreuses garanties de procédure sont insérées dans la nouvelle loi, il est clair que l'esprit de ces garanties s'appliquera également aux décisions relatives au (dé)placement d'un jeune.

Finalement, la commission opte pour la version initiale de l'amendement, qui est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

L'auteur du premier amendement dépose également les amendements suivants:

«A. Au § 2, 4°, proposé, du nouvel article 37, supprimer les mots «des dispositions prises en application.»

Justification

Correction de texte.

«B. Au § 3, deuxième alinéa, 1°, du même article, remplacer le texte néerlandais par la disposition suivante:

«op verzoek van de betrokkenen dan wel, indien de betrokkenen blijk geeft van aanhouwend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt, op vordering van het openbaar ministerie, bij vonnis voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkenen de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, worden verlengd.»

Verantwoording	Justification
<i>Concordantie met de Franse tekst.</i>	<i>Mise en concordance avec le texte français.</i>
« C. In het laatste lid, van dit artikel de woorden « alsmede van de artikelen 78 en 80 van deze wet » vervangen door « alsmede van artikel 80 van deze wet ». »	« C. Au dernier alinéa de cet article, remplacer les mots « ainsi que des articles 78 et 80 » par les mots « ainsi que de l'article 80. »
Verantwoording	Justification
<i>Artikel 78 van het Wetboek Jeugdbescherming behoort tot de gemeenschapsbevoegdheid (Arbitragehof, nr. 40/91, 19 december 1991, overw. 7.b en 10.B).</i>	<i>L'article 78 de la loi sur la protection de la jeunesse relève de la compétence des Communautés (Cour d'arbitrage, n° 40/91, 19 décembre 1991, Cons. 7, b, et 10, B).</i>
Het amendement onder A wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.	L'amendement A est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.
Het amendement onder B wil duidelijk laten blijken dat de hypothese van een vordering van het openbaar ministerie enkel geldt in geval de betrokkenen blijk geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevraagd gedraagt.	L'amendement B veut faire ressortir clairement que l'hypothèse de réquisitions du ministère public ne doit s'envisager qu'en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé.
Dit amendement wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.	Cet amendement est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.
In verband met het amendement onder C, wijst de indiener erop dat artikel 78 van de wet op de jeugdbescherming in de Vlaamse Gemeenschap is opgeheven bij decreet van 28 maart 1990.	Au sujet de l'amendement C, l'auteur souligne qu'en Communauté flamande, l'article 78 de la loi sur la protection de la jeunesse a été abrogé par un décret du 28 mars 1990.
Er bestaat eveneens een decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, dat gepubliceerd is, maar niet in werking getreden en dat in hetzelfde artikel wijzigingen aanbrengt.	Il existe également un décret de la Communauté française du 4 mars 1991, qui a été publié mais n'est pas entré en vigueur et qui apporte des modifications à ce même article.
Het amendement onder C, wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.	L'amendement C est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.
Een lid vestigt de aandacht op het merkwaardige karakter van de eerste zin van § 3 van artikel 37. Het geeft de indruk dat, wanneer de jongere onder de wapens wordt geroepen, het ook een vorm van maatregel is, en dat er niets veranderd is aan de militiewetgeving. Bovendien wordt de betrokkenen, die voor observatie en opvoeding in een instelling is geplaatst, plots rijp geacht om het land te dienen.	Un membre souligne le caractère curieux de la première phrase du § 3 de l'article 37. Elle donne l'impression que, lorsque le jeune est appelé sous les drapeaux, il s'agit également d'une forme de mesure et que rien n'a été changé à la législation sur la milice. En outre, l'intéressé, qui a été placé dans un établissement pour observation et éducation, est censé tout à coup avoir la maturité nécessaire pour servir le pays sous les armes.
De Minister merkt op dat deze discussie in de Kamer ook is gevoerd. De kamerleden hebben lang getwijfeld of ze deze bepaling al of niet zouden weglaten. Wat het eerste deel van de zin betreft, wordt gewoon de tekst van de huidige wet overgenomen. Het tweede deel van de zin is het doorslaggevend argument geweest om de tekst te behouden. Men kan immers niet weten wat er in de toekomst met de militiedienst zal gebeuren.	Le ministre déclare que cette discussion a eu lieu également à la Chambre. Les députés ont longtemps hésité quant à l'opportunité d'omettre ou non cette disposition. La première partie de la phrase reprend simplement le texte de la loi actuelle. La seconde partie a été l'argument décisif qui a fait maintenir le texte. En effet, on ne peut pas savoir ce qu'il adviendra du service militaire à l'avenir.

Een lid merkt i.v.m. § 3, 2°, op dat een minderjarige die bijna 18 jaar is en die een misdrijf pleegt, nooit meer door een vonnis kan worden veroordeeld, vermits de termijnen te kort zijn.

Is het zo dat voor deze categorie artikel 52 toch blijft spelen, wat in het «kleine ontwerp» niet was voorzien?

De Minister bevestigt dit. De Regering zal trouwens voor alle zekerheid een «toilettage» van artikel 15 van het ontwerp voorstellen.

Een lid wijst erop dat met betrekking tot artikel 3, § 3, *in fine*, door de Nationale Orde van Advocaten wordt gesuggereerd een termijn te bepalen waarbinnen het Hof van Beroep uitspraak dient te doen. In het oorspronkelijke ontwerp had men in dergelijke termijn voorzien, door te wijzen naar artikel 52*ter*, laatste lid, en 52*quater*, laatste lid. In de nieuwe tekst wordt hij vervangen door de verplichting om «onverwijld» uitspraak te doen.

De Minister antwoordt dat artikel 37, § 3, 2°, bepaalt dat het hoger beroep geen schorsende werking heeft. Wat het woord «onverwijld» betreft, ligt de oorsprong van de huidige tekst in de amendementen die door een lid bij het «kleine ontwerp» werden ingediend en die toen niet werden aangebracht om het heen en weer gaan van de tekst tussen de twee Kamers te vermijden.

De vorige spreker merkt op dat de behandeling automatisch moet gebeuren voor de afloop van de maatregel; zo niet wordt de betrokkenen in vrijheid gesteld en kan de maatregel niet verlengd worden. In die zin brengt het uitlopen van de procedure een automatische verlenging mee van de maatregel.

Een ander lid herinnert eraan dat de kritiek die over de bepaling opgenomen in het «kleine ontwerp» was geformuleerd, betrekking had op de categorie van jongeren die een misdrijf pleegden enkele dagen voor hun meerderjarigheid. Het instellen van een hoger beroep had tot gevolg dat de gepleegde daad strafeloos kon blijven. Om dit te voorkomen wordt nu bepaald dat in deze speciale aangelegenheid het hoger beroep geen schorsende werking heeft.

Het woord «onverwijld» impliceert volgens het lid een morele druk om in beroep een snelle behandeling te bekomen.

De Commissie stelt vast dat de termijn die in de oorspronkelijke tekst was bedoeld door te verwijzen naar artikel 52*ter* en 52*quater*, een termijn van drie maanden was. Door die verwijzing te vervangen door het woord «onverwijld» heeft men een kortere termijn willen voorzien. De Commissie is van oordeel dat het woord «onverwijld» betekent dat men bij de behandeling van de zaak in hoger beroep minstens de termijnen van het kortgeding moet respecteren.

Un membre fait remarquer à propos du § 3, 2°, qu'un mineur d'âge qui approche des 18 ans et qui commet une infraction ne pourra plus jamais être condamné par un jugement, les délais étant trop courts.

Est-il exact que l'article 52 reste applicable à cette catégorie, ce que ne prévoyait pas le «petit projet»?

Le ministre le confirme. Le Gouvernement proposera d'ailleurs, pour plus de sûreté, un «toilettage» de l'article 15 du projet.

Un commissaire signale, à propos de l'article 3, § 3, *in fine*, que l'Ordre national des avocats suggère de fixer un délai dans lequel la Cour d'appel doit se prononcer. Le projet initial avait prévu un tel délai, en renvoyant aux articles 52*ter*, dernier alinéa, et 52*quater*, dernier alinéa. Dans le nouveau texte, il est remplacé par l'obligation de statuer «d'urgence».

Le ministre répond que l'article 37, § 3, 2°, dispose que l'appel n'est pas suspensif. En ce qui concerne les mots «d'urgence», le texte actuel trouve son origine dans les amendements qui avaient été déposés par un membre au «petit projet» et qui n'avaient pas été adoptés à l'époque pour éviter la navette du texte entre les deux Chambres.

L'intervenant précédent fait remarquer que l'examen doit automatiquement se faire avant que la mesure ne prenne fin; dans le cas contraire, l'intéressé est remis en liberté et la mesure ne peut pas être prolongée. Dans ce sens, si la procédure s'éternise, cela n'entraîne pas une prolongation automatique de la mesure.

Un autre commissaire rappelle que la critique qui avait été formulée à propos de la disposition figurant dans le «petit projet» portait sur la catégorie de jeunes qui avaient commis une infraction quelques jours avant leur majorité. Interjeter appel avait pour effet que l'acte commis pouvait rester impuni. Pour éviter cela, on dispose dorénavant que dans cette matière particulière, l'appel n'est pas suspensif.

Selon l'intervenant, les mots «d'urgence» impliquent une pression morale en vue d'obtenir un examen rapide en degré d'appel.

La commission constate que le délai qui était visé dans le texte initial par la référence aux articles 52*ter* et 52*quater* était un délai de trois mois. En remplaçant cette référence par le mot «d'urgence», on a voulu prévoir un délai plus court. La commission considère que les mots «d'urgence» signifient que lors de l'examen de l'affaire en appel, il faut au moins respecter les délais du réfééré.

Bij artikel ³ dienen meerdere leden het volgende amendement in:

« Paragraaf 2, 4°, van het voorgestelde artikel 37 aan te vullen als volgt :

« De groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht staat alleen open voor de jongere boven de 12 jaar.

De gesloten opvoedingsafdeling staat alleen open voor jongeren boven de 14 jaar vervolgd voor een feit dat als misdrijf of misdaad wordt aangemerkt, alsmede voor de jongere boven de 12 jaar t.a.v. wie de maatregel wordt genomen op grond van een of meer feiten bedoeld in de artikelen 323, 373 tot 378, 392 tot 394, 401 en 468 van het Strafwetboek. »

Verantwoording

De wet van 8 april 1965 voorziet in geen enkele bijzondere voorwaarde voor de toegang tot de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht.

In die openbare instellingen kunnen zowel minderjarigen terecht die daden hebben gesteld welke als misdrijf worden aangemerkt, als minderjarigen in gevaar.

Dat idee is ongetwijfeld genereus maar van bij het begin tot mislukken gedoemd doordat het gebaseerd is op een juridische fictie die de toets van de werkelijkheid niet verdraagt.

De aanstekelijkheid van misdadig gedrag is immers een werkelijkheid die de rechterlijke instanties ertoe heeft gebracht de facto alleen minderjarige delinquenten in openbare instellingen te plaatsen.

Dit ontwerp stelt alleen als voorwaarde dat het om personen moet gaan bedoeld in artikel 36, 4°, d.w.z. een minderjarige vervolgd wegens een als misdrijf omschreven feit.

Die toegangsvoorwaarde is echter onvoldoende.

Er wordt immers niet in een leeftijdsdrempel voorzien, noch in nadere omschrijving van het delict dat door de jongere wordt gepleegd.

Dit ontbreken van toegangscriteria dreigt mutatis mutandis dezelfde contra-effecten mee te brengen als die welke werden vastgesteld bij de toepassing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965, die het in bewaring stellen voor minderjarigen mogelijk maakt. De Minister van Justitie corrigeert trouwens dit manco in artikel 53, aangezien artikel 19 van dit wetsontwerp bepaalt dat artikel 53 alleen kan toegepast worden ten aanzien van personen die verdacht worden van een feit te hebben gepleegd strafbaar met een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of met een zwaardere straf, in de zin van het Strafwetboek of

Plusieurs membres déposent l'amendement suivant à l'article 3:

« Compléter l'article 37, § 2, 4°, par deux alinéas, libellés comme suit :

« L'accès au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance est réservé au jeune âgé de plus de douze ans.

Le régime éducatif fermé est réservé au jeune âgé de plus de quatorze ans poursuivi pour un fait qualifié délit ou crime ainsi qu'au jeune âgé de plus de douze ans pour lequel la mesure est prise en raison d'un ou plusieurs faits visés aux articles 323, 373 à 378, 392 à 394, 401 et 468 du Code pénal. »

Justification

La loi du 8 avril 1965 ne prévoit aucune condition particulière d'accès au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance.

Les établissements publics peuvent accueillir tant les mineurs qui ont commis des faits qualifiés d'infraction que les mineurs en danger.

Cette idée est certes généreuse mais condamnée dès le départ par le fait qu'elle est basée sur une fiction juridique qui ne résiste pas à sa confrontation avec la réalité.

La contagion criminogène est en effet une réalité qui a conduit les autorités judiciaires à réserver de facto les placements en institutions publiques aux mineurs délinquants.

Le présent projet ne prévoit comme condition que le fait d'être une personne visée à l'article 36, 4°, c'est-à-dire un mineur poursuivi du chef d'un fait qualifié d'infraction.

Cette condition d'accès est cependant insuffisante.

En effet, il n'est prévu aucun seuil d'âge, ni aucune qualification particulière de l'infraction commise par le jeune.

Cette absence de critères d'admission risque de provoquer, mutatis mutandis, les mêmes effets pervers que ceux qui ont été constatés dans l'application de l'article 53 de la loi du 8 avril 1965 permettant l'emprisonnement de mineurs. Le ministre de la Justice corrige d'ailleurs ce manquement au niveau de l'article 53 puisque le présent projet de loi prévoit en son article 19 que l'article 53 ne peut être applicable qu'à l'égard des personnes qui sont soupçonnées d'avoir commis un fait punissable d'une peine d'emprisonnement correctionnel principal d'un an ou d'une peine plus grave aux termes du Code pénal

van de aanvullende wetten en voor zover zij op het ogenblik van de feiten, de leeftijd van 14 jaar hebben bereikt.

De Minister van Justitie beoogt ook de jongeren rechtszekerheid te bieden wanneer hij in artikel 13 bepaalt dat de versoepeling van de procedures van het uit handen geven alleen mogelijk is voor sommige strafbare feiten en onder sommige voorwaarden.

Die voorwaarden zijn in dit geval:

- *de minderjarige moet 16 jaar oud zijn;*
- *de feiten moeten worden aangemerkt als diefstal met geweldpleging, verkrachting of aanranding van de eerbaarheid, of nog slagen en verwondingen die arbeidsongeschiktheid of de dood tot gevolg hebben;*

— Het moet om herhaling gaan.

In dezelfde logica is het dus raadzaam te voorzien in nauwkeurige waarborgen inzake de plaatsing in de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht.

Bijgevolg dient te worden voorzien in toegangsvoorwaarden tot de groep openbare instellingen, daaronder begrepen leeftijdsdrempels en sommige delictomschrijvingen.

De criteria voor de toegang moeten rekening houden met de ontwikkelingen van de maatschappij en van de criminaliteit.

In dat verband kan worden verwezen naar het rapport van 3 november 1992 van de Nationale Commissie voor de hervorming van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming, die in haar conclusies interessante gegevens opneemt. Voor die Commissie die uitsluitend was samengesteld uit magistraten « ... mocht het kind dat niet de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt alleen onder de sociale bescherming ressorteren. Het pleegt geen misdrijf noch een feit dat als zodanig wordt aangemerkt, maar alleen een schadelijk feit ».

De open opvoedingsafdeling binnen het kader van de openbare instellingen zal alleen openstaan voor de jongere van boven de twaalf jaar die een als overtreding aangemerkt feit heeft gepleegd.

De gesloten opvoedingsafdeling zal over het algemeen alleen openstaan voor de jongere van boven de veertien jaar die wordt vervolgd voor een als wanbedrijf of misdaad aangemerkt feit.

De rechterlijke instanties kunnen echter in de gesloten opvoedingsafdelingen jongeren tussen twaalf en veertien jaar toelaten wanneer de gepleegde feiten worden aangemerkt als diefstal met geweldpleging, verkrachting of aanranding van de eerbaarheid of nog slagen en verwondingen die arbeidsongeschiktheid of de dood ten gevolge hebben.

ou des lois complémentaires et pour autant qu'elles aient atteint l'âge de quatorze ans au moins au moment des faits.

Le ministre de la Justice vise la même garantie juridique du jeune lorsqu'il prévoit à l'article 13 que l'assouplissement des procédures de dessaisissement ne pourra se faire que pour certaines infractions et sous certaines conditions.

Ces conditions sont, en l'occurrence:

- *le mineur doit être âgé de 16 ans;*
- *les faits doivent être qualifiés vol avec violence, viol ou attentat à la pudeur, ou encore coups et blessures entraînant une incapacité de travail ou la mort;*
- *il doit s'agir d'une récidive.*

Dans la même logique, il est donc indiqué de prévoir des garanties juridiques précises en matière de placement dans le groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance.

En conséquence, il y a lieu de prévoir des conditions d'accès au groupe des institutions publiques, visant les seuils d'âge et certaines qualifications des infractions.

Les critères d'admission doivent tenir compte de l'évolution de la société et de la criminalité.

A cet égard, il est opportun de se référer au rapport du 3 novembre 1992 de la Commission nationale pour la réforme de la législation relative à la protection de la jeunesse, qui, dans ses constats, fournit des indications intéressantes. Pour cette Commission, composée exclusivement de magistrats : « l'enfant qui n'a pas atteint l'âge de douze ans ne doit relever que de la seule protection sociale. Il ne commettra ni infraction, ni fait qualifié infraction, mais seulement un acte dommageable ».

L'accès au régime éducatif ouvert au sein du groupe des institutions publiques sera donc réservé au jeune de plus de douze ans qui a commis un fait qualifié infraction.

L'accès au régime éducatif fermé sera généralement réservé au jeune âgé de plus de quatorze ans qui est poursuivi pour un fait qualifié délit ou crime.

Cependant, les autorités judiciaires pourront faire admettre en régime fermé, un jeune âgé entre douze et quatorze ans lorsque les faits commis sont qualifiés vol avec violence, viol ou attentat à la pudeur, ou encore coups et blessures entraînant une incapacité de travail ou la mort.

De hoofdindiner van het amendement onderstreept dat de leeftijd van 12 jaar, die als leeftijdsgrondslag wordt voorgesteld voor de toegang tot de openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht, de leeftijd is van het einde van het basisonderwijs.

Een lid verwijst naar een televisiedebat over dit ontwerp, waaraan Minister Wathélet onlangs heeft deelgenomen. Verschillende vertegenwoordigers van zeer eerbiedwaardige verenigingen hebben bij die gelegenheid de noodzakelijkheid onderstreept van de wijziging die door het amendement wordt voorgesteld. Sommige deelnemers hebben weliswaar gesteld dat de leeftijd misschien niet het meest ideale criterium was om hier onderscheiden te maken. Als ander criterium werd vooral het «nomadisme» van bepaalde jongeren voorgesteld, hoewel het niet gemakkelijk is dit in een wet op te nemen. Volgens dit criterium zouden de jongeren die een onweerstaanbare neiging vertonen om voortdurend te zwerven, het eerst in aanmerking komen om in dat soort instellingen te worden opgenomen.

Een ander lid stelt dat de actualiteit in een buurland aan de andere kant van het Kanaal ons confrontert met het feit dat zeer zware misdrijven kunnen worden gepleegd door minderjarigen beneden de 12 jaar en dat het leeftijds criterium dus zeer relatief is. Het zou ondenkbaar moeten zijn dat een Belgische jeugdrechter, bij wie een dergelijke zaak wordt aanhangig gemaakt, zou beslissen dat de betrokkenen aan een particulier zouden worden toevertrouwd.

Het lid stelt dat er op de jeugdrechters weinig kritiek is en dat ze in de voorbije jaren hebben bewezen dat ze hun opdracht meer dan behoorlijk vervullen. Bovendien heeft het lid geen kennis van een geval waarbij een leeftijdsselement aanleiding zou hebben gegeven tot kritiek.

Het lijkt hem dus niet verantwoord de jeugdrechters in een keurslijf te steken, door hen, naar gelang van de leeftijd van de jongere, al of niet maatregelen te laten nemen.

De Minister antwoordt als volgt aan de indiner van het amendement.

1) Het probleem rees al tijdens de voorbereidende besprekingen van het ontwerp.

In de memorie van toelichting van dit ontwerp (blz. 15) staat het volgende: «Wat de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd betreft, geeft de regering er de voorkeur aan de plaatsing van jongeren van minder dan 14 jaar in gesloten gemeenschapsinstellingen niet bij wet te verbieden.»

2) Als men het «beschermende karakter» van de wet en de maatregelen blijft preciseren en vooral reglementeren, zou men uiteindelijk kunnen zeggen dat de jeugdrechters er sinds 1912 en 1965 niets van heb-

L'auteur principal de l'amendement souligne que l'âge de 12 ans, qui est proposé comme limite d'âge pour l'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance est l'âge de la fin de l'enseignement fondamental.

Un commissaire renvoie à un débat télévisé relatif à ce projet, auquel le ministre Wathélet a participé récemment. A cette occasion, plusieurs représentants d'associations très respectables ont souligné la nécessité de la modification proposée par l'amendement. Certains participants ont certes reconnu que l'âge n'était peut-être pas le critère idéal pour faire une distinction en l'espèce. Comme autre critère, on a surtout proposé le «nomadisme» de certains jeunes, bien qu'il ne soit pas facile de l'incorporer dans une loi. Selon ce critère, les jeunes qui présentent une tendance irrésistible à errer continuellement seraient les premiers à entrer en considération pour l'admission dans ce type d'institutions.

Un autre membre affirme que l'actualité dans un pays voisin d'outre-Manche nous confronte au fait que des infractions très graves peuvent être commises par des mineurs de moins de 12 ans et que le critère de l'âge est donc très relatif. Il devrait être impensable qu'un juge de la jeunesse belge saisi d'une telle affaire décide que les intéressés doivent être confiés à un particulier.

L'intervenant explique que les juges de la jeunesse n'ont guère fait l'objet de critiques et qu'ils ont prouvé, ces dernières années, qu'ils accomplissent leur mission plus que convenablement. En outre, il n'a connaissance d'aucun cas où un élément d'âge aurait donné lieu à des critiques.

Il ne lui semble donc pas justifié d'enfermer les juges de la jeunesse dans un carcan en leur faisant prendre ou non des mesures en fonction de certains âges.

Le ministre donne aux auteurs de l'amendements les réponses suivantes.

1) Le problème s'est déjà posé au cours des discussions préparatoires relatives au projet.

L'exposé des motifs du présent projet précise (p. 15) «En ce qui concerne les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction, le Gouvernement préfère ne pas introduire d'interdiction légale de placer des mineurs de moins de 14 ans en régime fermé.»

2) A force de préciser et surtout de réglementer le «caractère protectionnel» de la loi et des mesures, on finirait par dire que depuis 1912 et 1965 les juges de la jeunesse n'y ont rien compris et qu'ils sont desbour-

ben begronden en dat zij kinderbeulen zijn. De jeugdrechters zouden een dergelijke teks' kunnen interpreteren als bewijs van een gebrek aan vertrouwen.

3) Dit amendement heeft geen enkel praktisch nut omdat het in werkelijkheid echt alleen in uiterste nood en bij zeer ernstige feiten voorkomt dat een of ander kind van minder dan 12 jaar geplaatst wordt. Wat men gemeenzaam «het geval Mustafa» noemt, bewijst hoe gevvaarlijk het is indien men verbiedt om een kind van minder dan 14 jaar op te nemen in een gesloten opvoedingsafdeling.

De kans op herhaling was bij die jongen immers groot omdat men hem op grond van het toen nog niet vernietigde decreet van de Franse Gemeenschap niet in een gesloten instelling kon opnemen.

4) Bij de beperkingen die het amendement oplegt, passen de volgende beschouwingen:

a) ze getuigen ervan dat het amendement gevvaarlijk is en dreigen het optreden van de rechters in sommige uitzonderlijke situaties te verlammen;

b) de beperkingen zijn onvolledig: *quid* indien er kinderen zijn die andere misdrijven begaan dan die welke in de tekst opgesomd worden?

De Minister vestigt de aandacht op volgende statistieken voor het arrondissement Brussel (1).

*Verdeling van de delinquenten per percentage
en per leeftijd (in pct.)*

Leeftijd. — Age	1989	1990	1991
10 jaar. — 10 ans	4	4	3
10/12 jaar. — 10/12 ans	6	7	8
12/14 jaar. — 12/14 ans	26	27	26
14/17 jaar. — 14/17 ans	45	43	42
17/18 jaar. — 17/18 ans	19	19	21

Hieruit blijkt onder meer dat in het arrondissement Brussel, 11 pct. van de delinquenten van minder dan 18 jaar, jonger zijn dan 12 jaar.

Voor die leeftijdscategorie moet de mogelijkheid behouden blijven een maatregel te nemen, hetgeen de jeugdrechters slechts in uitzonderlijke gevallen doen.

Men mag ook niet het geval uitsluiten van een jongere beneden de 12 jaar, die geen ouders noch woning heeft en die zou moeten worden geplaatst. Van dit criterium wordt ook door de jeugdrechters gebruik gemaakt, hoewel het in de wet niet kan worden opgenomen, omdat die anders beperkend zou zijn.

(1) Zie jaarverslag 1992 van de procureur des Konings te Brussel; zie eveneens bijlage 2.

reaux d'enfants. Les juges de la jeunesse pourraient interpréter un tel texte comme le signe d'un manque de confiance.

3) Cet amendement n'a aucune utilité pratique parce que la réalité est que c'est vraiment en toute extrémité et pour des faits fort graves qu'il peut être arrivé que l'un ou l'autre enfant de moins de 12 ans ait été placé. Ce qu'il est convenu d'appeler «le cas Mustafa» prouve le danger d'une disposition interdisant le régime éducatif fermé à un enfant de moins de 14 ans.

En effet, ce jeune homme a eu l'occasion de toujours récidiver, parce qu'on n'a pas pu l'admettre dans un établissement fermé sur la base du décret de la Communauté française qui, à l'époque, n'avait pas encore été abrogé.

4) Les restrictions apportées dans l'amendement appellent les observations suivantes:

a) elles constituent un aveu que l'amendement est dangereux et risque de paralyser les juges devant certaines situations exceptionnelles;

b) les restrictions sont incomplètes: quid du phénomène des enfants qui commettraient d'autres infractions que celles énumérées dans le texte?

Le ministre attire l'attention sur les statistiques suivantes relatives à l'arrondissement de Bruxelles (1).

*Répartition des délinquants par pourcentage
et par catégorie d'âge (en p.c.)*

Leeftijd. — Age	1989	1990	1991
10 jaar. — 10 ans	4	4	3
10/12 jaar. — 10/12 ans	6	7	8
12/14 jaar. — 12/14 ans	26	27	26
14/17 jaar. — 14/17 ans	45	43	42
17/18 jaar. — 17/18 ans	19	19	21

In en ressort, notamment, que, dans l'arrondissement de Bruxelles, 11 p.c. des délinquants de moins de 18 ans n'ont pas atteint l'âge de 12 ans.

Pour cette catégorie d'âge, il faut maintenir la possibilité de prendre une mesure, ce que les juges de la jeunesse ne font qu'exceptionnellement.

Il ne faut pas exclure non plus l'hypothèse d'un jeune de moins de 12 ans n'ayant ni parents, ni logement et qui devrait être placé. Le juge de la jeunesse utilise également ce critère, bien qu'il ne puisse être inscrit dans la loi, pour ne pas être trop restrictif.

(1) Voir le rapport annuel 1992 du procureur du Roi de Bruxelles; voir également l'annexe 2.

De Ministre deelt eveneens andere statistieken aan de Commissie mede, waarin de volgende percentages terug te vinden zijn:

Jaar 1992 (voor het Rijk)

Inbreuk <i>Infraction</i>	Totaal <i>Total</i>	Année 1992 (pour le royaume)			
		Jonger dan 14 (in pct.) <i>Moins de 14 ans (en p.c.)</i>	14 tot 16 (in pct.) <i>De 14 à 16 ans (en p.c.)</i>	17 tot 18 (in pct.) <i>De 17 à 18 ans (en p.c.)</i>	Ouder dan 18 (in pct.) <i>Plus de 18 ans (en p.c.)</i>
Gewone diefstal. — <i>Vol ordinaire</i>	13 545	2,1	9,8	9,2	78,9
Eigendom (zware diefstal). — <i>Propriété (vol grave)</i>	3				100
Afpersing. — <i>Extorsion</i>	241	1,2	32,4	5,8	60,6
Diefstal gewapenderhand. — <i>Vol à main armée</i>	353	2,0	7,1	11,9	79,0
Diefstal braak incl. vals. — <i>Vol avec effraction, escalade, fausses clefs</i>	10 647	2,4	10,8	16,2	70,6
Diefstal geweld bedreiging. — <i>Vol avec violence ou menace</i>	1 924	1,0	8,8	17,9	72,3
Autodiebstal. — <i>Vol de voiture</i>	4 498	0,4	9,9	20,0	69,7

De hoofdindiner van het amendement antwoordt dat de bedoeling er niet in bestaat de handelwijze van de jeugdrechtters in diskrediet te brengen, anders zou gelijk welke bepaling aangenomen door het Parlement een verdenking kunnen oproepen ten opzichte van die jeugdrechtters, hetgeen uiteraard niet het geval is.

Vervolgens wijst het lid erop dat artikel 3 van het ontwerp andere mogelijkheden bevat dan het toevertrouwen aan openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht, van jongeren beneden de 12 jaar (zie onder meer het voorgestelde artikel 37, § 2, 3º).

Het lid herinnert er eveneens aan dat zijn amendement uit twee delen bestaat, namelijk het eerste lid, dat de toegang betreft tot de openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht en het tweede lid, dat betrekking heeft op de plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling.

Een ander lid is van mening dat veel van de argumenten die werden ingeroepen even goed kunnen worden omgekeerd, zoals bij voorbeeld dat van de uitzonderlijke gevallen waarvoor de mogelijkheid om een maatregel te treffen moet behouden blijven.

Het lid is van oordeel dat men geen wetten maakt voor zeer uitzonderlijke gevallen.

Hij vestigt eveneens de aandacht van de Commissie op het feit dat de ernst van de feiten als dusdanig geen criterium mag zijn om een sanctie te bepalen.

Tot nu toe bevindt men zich nog altijd in de jeugdbescherming en niet in een jeugdsanctierecht.

De criteria die hier doorslaggevend moeten zijn, zijn de mogelijkheid tot wederopvoeding en het gevaar dat de betrokkenen voor de maatschappij betekent.

Le ministre communique également à la commission d'autres statistiques dans lesquelles on retrouve les pourcentages suivants:

Année 1992 (pour le royaume)

L'auteur principal de l'amendement répond que le but n'est pas de discréditer la façon d'agir des juges de la jeunesse, sans quoi n'importe quelle disposition adoptée par le Parlement pourrait éveiller une suspicion à leur égard, ce qui n'est évidemment pas le cas.

L'intervenant note ensuite que l'article 3 du projet contient d'autres possibilités, pour les jeunes de moins de 12 ans, que de les confier à des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance (voir notamment l'article 37, § 2, 3º, proposé).

Il rappelle également que son amendement comporte deux parties, à savoir le premier alinéa, qui concerne l'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance, et le second alinéa, qui concerne le placement en régime éducatif fermé.

Un autre membre estime que les arguments invoqués peuvent souvent être retournés, comme par exemple celui des cas exceptionnels pour lesquels il faut maintenir la possibilité de prendre une mesure.

Il estime que l'on ne légifère pas pour des cas très exceptionnels.

Il attire également l'attention de la commission sur le fait que la gravité des faits ne peut constituer, en soi, un critère pour déterminer une sanction.

Jusqu'ici, on se trouve toujours dans la protection de la jeunesse et non dans un droit répressif de la jeunesse.

Les critères qui doivent être déterminants en l'occurrence sont la possibilité d'une rééducation et le danger que l'intéressé représente pour la société.

De Minister antwoordt dat er in dit ontwerp geen rekening wordt gehouden met de ernst van de feiten op zichzelf. Die ernst wijst evenwel op een psychologische of psychiatrische toestand van het kind, die moet verholpen worden.

Het kan gebeuren dat een kind van minder dan 12 jaar het best wordt geholpen door het in een instelling op te nemen.

De hoofdindiner van het amendement merkt op dat, als het om een gezondheidsprobleem gaat, er geen sprake meer kan zijn van een rechterlijke sanctie.

Het lid is van mening dat het amendement een evenwicht verzekert tussen de veiligheid van de maatschappij en de algemene filosofie van de jeugdbescherming, wat artikel 3, zoals voorgesteld door het ontwerp, volgens het lid niet doet.

De Minister wijst er nogmaals op dat hij dit amendement niet kan aanvaarden.

Dit betekent niet dat de bedoeling van de Regering erin zou bestaan steeds delinquenten in gesloten instellingen te plaatsen.

Ze wil evenwel niet dat een leeftijdsgrafs zou beletten een oplossing te vinden voor uitzonderlijke gevallen.

De jeugdcriminaliteit blijft immers toenemen. Uit de hierboven vermelde statistieken blijkt dat 2 pct. van de diefstallen die gewapenderhand worden gepleegd, al of niet met herhaling, door minderjaren beneden de 14 jaar worden gepleegd.

De Minister vestigt eveneens de aandacht van de Commissie op de onzekerheid die over de leeftijd van bepaalde delinquenten bestaat, onder meer wat de zigeuners betreft.

Hij blijft erbij dat men de jeugdrechters moet laten beslissen of, in uitzonderlijke gevallen, een jongere van minder dan 14 jaar in een gesloten instelling moet worden geplaatst.

Voorgesteld wordt in de wet uitdrukkelijk te bepalen dat dit slechts in uitzonderlijke gevallen mag gebeuren. Hoewel de niet-naleving van dergelijke bepaling geen aanleiding geeft tot enige sanctie, gaat het toch om een duidelijk teken ten opzichte van de jeugdrechters.

De Minister vraagt zich af of dit wel nodig is. Het gezond verstand zegt ons dat, hoe jonger de minderjarige is, hoe uitzonderlijker de plaatsing in een gesloten instelling moet zijn. De reactie van de maatschappij moet in dit geval evenwel ook des te aangepast zijn.

A priori moet de jongere zo weinig mogelijk uit zijn gewone leefomgeving worden weggehaald.

De Minister herinnert eraan dat ter gelegenheid van het debat over het ontwerp-Cornelis de proble-

Le ministre répond que dans ce projet, il n'est pas tenu compte de la gravité des faits en soi. Cette gravité dénote cependant une situation psychologique ou psychiatrique de l'enfant, à laquelle il faut remédier.

Il peut arriver que la meilleure manière d'aider un enfant de moins de 12 ans soit de le placer dans une institution.

L'auteur principal de l'amendement fait remarquer que s'il s'agit d'un problème de santé, il ne peut plus être question d'une sanction judiciaire.

Le même membre estime que l'amendement assure un équilibre entre la sécurité de la société et la philosophie générale de la protection de la jeunesse, ce qu'à son avis, l'article 3, tel qu'il est proposé dans le projet, ne fait pas.

Le ministre déclare une nouvelle fois qu'il ne peut accepter cet amendement.

Cela ne signifie pas que le Gouvernement ait l'intention de toujours placer les jeunes délinquants dans des institutions fermées.

Il ne veut cependant pas qu'une limite d'âge empêche de trouver une solution à des cas exceptionnels.

En effet, la criminalité juvénile continue d'augmenter. Les statistiques qui précèdent montrent que 2 p.c. des vols à main armée, avec ou sans récidive, sont commis par des mineurs de moins de 14 ans.

Le ministre attire également l'attention de la commission sur le caractère incertain de l'âge de certains délinquants, notamment chez les gitans.

Il maintient qu'il faut laisser les juges de la jeunesse décider si, dans des cas exceptionnels, un jeune de moins de 14 ans doit être placé en institution fermée.

Il est proposé de spécifier dans la loi que cela ne peut se faire que dans des cas exceptionnels. Bien que le non-respect d'une telle disposition n'entraîne aucune sanction, il s'agit cependant d'une indication claire à l'adresse du juge de la jeunesse.

Le ministre se demande si cela est bien nécessaire. C'est un principe de bon sens que, plus un mineur d'âge est jeune, plus le placement en institution fermée doit être exceptionnel. Mais, en pareil cas, la réaction de la société doit également être d'autant plus adéquate.

A priori, le jeune doit être le moins possible sous-trait à son environnement habituel.

Le ministre rappelle que la question des limites d'âge devra être réexaminée à l'occasion du débat sur

matiek van de leeftijdsgrenzen opnieuw zal moeten worden onderzocht. Er zal waarschijnlijker in een specifiek systeem worden voorzien voor de jongeren beneden de 12 jaar, met inbegrip van het soort instellingen, en dit zowel op federaal als op gemeenschapsniveau.

Tenslotte verwijst de Minister naar de reeds aangehaalde statistieken, waaruit blijkt dat in 1989, 1990 en 1991, 11 pct. van de delinquenten in het arrondissement Brussel minder dan 12 jaar oud waren.

De Commissie beslist het amendement als volgt te subamenderen:

«Behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden staan openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht alleen open voor de jongere boven de 12 jaar.»

Het tweede lid van het voorgaande amendement wordt ingetrokken.

Het aldus gesubamendeerde amendement wordt aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen.

Het geamendeerde artikel 3 wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 4 (art. 3 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«In het tweede lid van de nieuwe tekst van artikel 38 de woorden «alsmede van de artikelen 74, 78 en 80 van deze wet» vervangen door de woorden «alsmede van artikel 80 van deze wet».»

Verantwoording

Artikel 74 (tweede lid) heeft betrekking op geplaatste minderjarigen en heeft geen uitstaans met de uithandengiving. Idem wat betreft artikel 78 dat bovendien tot de gemeenschapsbevoegdheid behoort.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.

Een lid verwijst naar een opmerking van de Nationale orde van Advocaten met betrekking tot artikel 4 *in fine*.

Die opmerking luidt als volgt:

«De vraag rijst of het verantwoord is dat wanneer een jeugdrechter een beslissing van uithandengiving heeft genomen, de minderjarige automatisch voor nieuwe feiten voor de volwassenen-rechtbank dient te verschijnen waardoor elke appreciatie van de jeugdrechtbank omtrent het concrete geval wordt uitgesloten.

le projet Cornelis. On prévoira vraisemblablement un système spécifique pour les jeunes de moins de 12 ans, en ce compris le genre d'institutions, et ce tant au niveau fédéral qu'au niveau communautaire.

Enfin, le ministre renvoie aux statistiques précitées, d'où il ressort qu'en 1989, 1990 et 1991, 11 p.c. des délinquants de l'arrondissement de Bruxelles avaient moins de 12 ans.

La commission décide de sous-amender l'amendement comme suit:

«L'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance est réservé, sauf circonstances très exceptionnelles, au jeune âgé de plus de douze ans.»

Le second alinéa de l'amendement proposé est retiré.

L'amendement ainsi sous-amendé est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

L'article 3 amendé est adopté par un vote identique.

Article 4 (art. 3 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant à cet article:

«Au deuxième alinéa du nouvel article 38 proposé, remplacer les mots «ainsi que des articles 74, 78 et 80» par les mots «ainsi que de l'article 80.»

Justification

Le deuxième alinéa de l'article 74 concerne les mineurs placés et n'a rien à voir avec le dessaisissement. Il en va de même pour l'article 78 qui relève en outre de la compétence communautaire.

Cet amendement est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Un membre renvoie à une observation faite par l'ordre national des avocats en ce qui concerne l'article 4 *in fine*.

Cette observation est la suivante:

«Il y a lieu de se demander s'il est justifié que, lorsqu'un juge de la jeunesse a pris une décision de dessaisissement, il faille automatiquement que le mineur comparaisse devant le tribunal des adultes pour de nouveaux faits, de sorte qu'il est exclu que le tribunal de la jeunesse apprécie le cas concret.

Bovendien lijkt er geen verantwoording te zijn voor het uit de tekst voortvloeiende onderscheid tussen feiten gepleegd na het moment van de uithandengiving maar voor de definitieve veroordeling en feiten gepleegd daarna. »

De Minister antwoordt dat de beoogde paragraaf in het allereerste ontwerp al bestond, en dat hij technisch werd verbeterd op advies van het Hof van Cassatie.

De oorspronkelijke tekst van artikel 5 luidde: «... met betrekking tot feiten gepleegd de dag nadat de beslissing tot uit handen geven definitief is geworden ...».

Die tekst werd vervangen door de woorden «... met betrekking tot feiten gepleegd de dag na zijn definitieve veroordeling door het bevoegde gerecht ...».

Indien de betrokkenen na het uit handen geven wordt vrijgesproken of een buitenvervolgingstelling wordt uitgesproken, rees immers de vraag of men daarop kon steunen om te beslissen dat het uit handen geven definitief was. Het Hof van Cassatie vond dit te verregaand en was van oordeel dat het uit handen geven minstens aanleiding moest hebben gegeven tot een definitief geworden veroordeling, waaruit dan zou blijken dat de betrokkenen reeds een eerste keer als minderjarige is veroordeeld.

De bedoeling van deze regel bestond erin de procedure in te korten. Als er een eerste veroordeling is geweest ingevolge een eerste uithandengiving en de minderjarige nieuwe feiten pleegt, geven deze bijna altijd aanleiding tot een nieuwe uithandengiving op grond van het dossier dat destijds was samengesteld en dat een psychologisch of psychiatrisch versl., een medisch verslag of een sociaal verslag, bevat.

Die gegevens zullen binnen twee of drie jaar niet fundamenteel gewijzigd zijn.

Bovendien laat het uit handen geven nog altijd aan de rechter toe ten gronde ten opzichte van de jongere een waaier van maatregelen toe te passen die niet noodzakelijk tot een gevangenisstraf of zelfs een geldboete moeten leiden.

Een lid merkt op dat, als het om een jongere gaat, men ervan uit moet gaan dat de situatie per definitie evolutief is, zodat het niet zeker is dat na meerdere jaren de verslagen die in het dossier zijn opgenomen nog actueel zullen zijn.

De Minister antwoordt dat het feit dat de jongere recidiveert een aanduiding is dat de evolutie niet in de goede richting gaat.

Een ander lid heeft er bezwaar tegen dat men de minderjarige wiens zaak vanaf de leeftijd van 16 jaar uit handen kan worden gegeven, defeatistisch en automatisch veroordeelt om eigenlijk nooit meer «normaal» te worden.

Il semble en outre que la distinction qui découle du texte entre des faits commis après le dessaisissement mais avant la condamnation définitive et des faits commis après celle-ci, n'est pas justifiée. » (traduction.)

Le ministre répond que le paragraphe visé existait déjà dans le premier projet, et qu'il a fait l'objet de corrections techniques sur l'avis de la Cour de cassation.

Le texte initial de l'article 5 était le suivant: «... relatives aux faits commis à partir du lendemain du jour où le dessaisissement est devenu définitif».

Ce texte a été remplacé par la disposition suivante: «relatives aux faits commis à partir du lendemain du jour de sa condamnation définitive par la juridiction compétente».

Si, après le dessaisissement, l'intéressé est acquitté ou si l'on prononce un non-lieu, l'on peut en effet se demander s'il est permis de se baser sur ces jugements pour décider que le dessaisissement est définitif. La Cour de cassation a estimé que cette décision allait trop loin et que le dessaisissement devait au moins avoir donné lieu à une condamnation devenue définitive, d'où il apparaîtrait que l'intéressé a déjà été condamné une première fois en tant que mineur.

L'objectif de cette règle était de réduire la durée de la procédure. Si un premier dessaisissement a donné lieu à une première condamnation et si le mineur commet de nouveaux délits, ceux-ci donnent presque toujours lieu à un nouveau dessaisissement sur la base du dossier qui avait été constitué à l'époque et qui comprend un rapport psychologique ou psychiatrique, un rapport médical ou un rapport social.

Ces données ne seront pas fondamentalement modifiées en deux ou trois ans.

De plus, le dessaisissement permet encore au juge de prendre, quant au fond, toute une série de mesures à l'égard du mineur, qui ne doivent pas nécessairement aboutir à une peine de prison ni même à une amende.

Un membre remarque que, lorsqu'il s'agit d'un jeune, l'on doit se dire que, par définition, la situation évolue, de sorte qu'il n'est pas certain que les rapports qui figurent au dossier seront encore actuels après plusieurs années.

Le ministre répond que, si le mineur récidive, l'on peut en déduire que l'évolution ne va pas dans le bon sens.

Un autre membre s'oppose à ce que l'on condamne, de façon défaitiste et automatique, le mineur, qui peut faire l'objet d'un dessaisissement à partir de 16 ans, et qui ne redeviendra en fait plus jamais «normal».

Het kan gebeuren dat iemand wiens zaak kort na zijn 16 jaar voor zware feiten uit handen wordt gegeven, zich volledig gereïntegreerd voelt en dat hij op 17 jaar een klein feit pleegt, waardoor hij dan volgens deze bepaling automatisch voor de gewone rechtbank zou moeten verschijnen.

De Minister antwoordt dat het de procureur des Konings is die daarover beslist.

Meerdere leden dienen een amendement in, dat eigenlijk de tekst herneemt van een wetsvoorstel tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (1).

Het amendement dat door de indieners bij hun eigen voorstel was ingediend, wordt als subamendement ingediend op het bovenvermelde amendement.

I. AMENDEMENT

« *Het voorgestelde artikel 38 te vervangen als volgt:*

« Artikel 38. — Indien de minderjarige een als misdaad omschreven feit heeft gepleegd en op het tijdstip van dat feit ouder dan volle 16 jaar was, nemen de strafgerechten die bevoegd zijn krachtens het gemeen recht, kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie ten aanzien van die minderjarige.

De debatten voor die gerechten worden in raadkamer gehouden. Indien daaruit blijkt dat een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding ter zake geschikter zou zijn, kunnen die gerechten de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op een vordering voor de jeugdrechtbank als daartoe grond bestaat.

De wet betreffende de voorlopige hechtenis is van toepassing op de minderjarigen bedoeld in de vorige leden.

Indien de minderjarige een niet als misdaad omschreven misdrijf heeft gepleegd en op het tijdstip van het feit ouder dan volle 16 jaar was, wordt hij voor de jeugdrechtbank gebracht. Indien zij een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht, kan zij de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op de vervolging voor het bevoegde gerecht als daartoe grond bestaat.»

Verantwoording

Onze wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming vormt in de ogen van specialisten een model in haar soort waar vele buurlanden met afgunst naar opkijken.

Il peut arriver qu'un jeune fasse l'objet d'un dessaisissement, peu après ses 16 ans, pour des faits graves, qu'il se réintègre totalement et qu'il commette, à 17 ans, un petit délit; en vertu de la présente disposition, il comparaîtrait automatiquement devant le tribunal ordinaire.

Le ministre répond qu'il appartient au procureur du Roi de décider en la matière.

Plusieurs membres déposent un amendement qui reprend en fait le texte de la proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 relatif à la protection de la jeunesse (1).

L'amendement que les auteurs avaient déposé à leur propre proposition est redéposé en tant que sous-amendement à l'amendement précité.

I. AMENDEMENT

« *Remplacer l'article 38 proposé par ce qui suit :*

« Article 38. — Si le mineur d'âge a commis un fait qualifié crime et qu'il était âgé de plus de 16 ans accomplis au moment de ce fait, les juridictions pénales compétentes en vertu du droit commun connaissent des réquisitions du ministère public à l'égard dudit mineur.

Les débats devant ces juridictions ont lieu en chambre du conseil. S'ils font apparaître qu'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation serait plus adéquate en la cause, ces juridictions peuvent, par décision motivée, se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de réquisition devant le tribunal de la jeunesse, s'il y a lieu.

La loi relative à la détention préventive est applicable aux mineurs visés par les alinéas précédents.

Si le mineur a commis une infraction autre qu'un crime et qu'il était âgé de plus de 16 ans accomplis au moment du fait, il est déféré au tribunal de la jeunesse. Si celui-ci estime inadéquate une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, il peut par décision motivée se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de poursuites devant la juridiction compétente, s'il y a lieu.»

Justification

Notre loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse constitue, pour les spécialistes, un modèle du genre que beaucoup de pays voisins nous envient.

(1) Gedr. St. Senaat, nr. 492-1, 1992-1993.

(1) Doc. Sénat, n° 492-1, 1992-1993.

De grote lijnen van deze wet zijn bekend:

— De tekst bestaat uit twee duizendelijk gescheiden delen, een eerste reeks maatregelen ter bescherming van minderjarigen in een gezin dat gevaar voor hen kan opleveren, terwijl een tweede reeks maatregelen bedoeld is voor de gevallen waarin minderjarigen feiten hebben gepleegd die onder het strafrecht vallen.

— Deze wet bevestigt het idee dat jongeren van minder dan 18 jaar strafrechtelijk niet meerderjarig zijn, aangezien minderjarigen over het algemeen onbekwaam worden geacht om de juiste draagwijde van hun daden, zelfs als ze strafbaar zijn, te begrijpen. Deze jonge delinquenten moeten dan ook ontrokken worden aan de bevoegdheid van de gewone strafrechter.

— De wet van 1965 legt de minderjarige delinquent geen echte strafsanctie maar spreekt in dat verband slechts van maatregelen voor plaatsing en opvoeding.

Moeten we deze grondbeginselen beschouwen als onherroepelijk en onaantastbaar zonder rekening te houden met de werkelijke ontwikkelingen in onze maatschappij of is het denkbaar dat we er enkele nuances of regels aan toevoegen, zodat we over een optimale toetssteen beschikken om vat te krijgen op de werkelijkheid?

We kunnen deze vraag tegenwoordig niet meer ontwijken. De vraag wordt trouwens telkens opnieuw gesteld door de pers naar aanleiding van bijzonder hatelijke misdrijven van minderjarigen:

— naar aanleiding van een collectieve verkrachting door onder meer een jonge man van 17, aan en 8 maanden die opnieuw in vrijheid werd gesteld door de jeugdrechter: «... tot 18 jaar kan een jongeman bijna of zelfs totaal straffeloos zijn vader en moeder vermoorden want het gerecht heeft nauwelijks belangstelling voor het lot van het slachtoffer, voor de ernst van de feiten en voor het gevaar dat de minderjarige met een strafblad betekent voor de maatschappij. Het is vaak wraakroepend ...»

— naar aanleiding van de moord op een kind door een jongeman van 17 jaar met een strafblad nadat hij in vrijheid was gesteld door de jeugdrechter: «... goed wetend dat hij gedekt was door de wet op de jeugdbescherming, was hij helemaal niet bevreesd om diefstallen te plegen. «Ik word toch telkens opnieuw vrijgelaten», verkondigde hij graag aan iedereen in zijn buurt.»

Zijn de jeugdrechters te laks? Hebben de plaatsingsmaatregelen waarin de wet van 1965 voorziet, hun ondoeltreffendheid bewezen? In elk geval zijn er steeds meer berichten waaruit blijkt dat jongeren actief deelnemen aan zware misdaden (verkrachtingen, moorden, gewelddadige overvallen, ...) die vaak

On connaît les grandes lignes de cette législation:

— Le texte est constitué de deux volets bien distincts, un premier ensemble de mesures visant à assurer la protection du mineur placé dans un environnement familial dangereux, tandis qu'un second ensemble de mesures s'efforce d'assurer la répression des actes pénalement répréhensibles commis par un mineur d'âge.

— Cette législation consacre l'idée d'une absence de majorité pénale pour les moins de 18 ans, les mineurs étant de manière générale considérés comme incapables de comprendre la portée exacte de leurs actes, même délictueux, de sorte que ces jeunes délinquants doivent être soustraits à la compétence d'une juridiction pénale de droit commun.

— Enfin, la loi de 1965 ne frappe pas le mineur délinquant de véritables peines pénales, mais n'envisage à son égard que des mesures de placement et d'éducation.

Ces principes doivent-ils être considérés comme définitivement intangibles, quelle que soit la réalité de l'évolution de notre société, ou peut-on imaginer qu'ils soient assortis de certaines nuances ou modalités leur permettant de cerner et de s'adapter au mieux à ladite réalité?

La question se doit actuellement d'être posée. Elle l'est d'ailleurs, de manière récurrente, par la presse à l'occasion d'actes particulièrement odieux commis par des mineurs d'âge:

— à l'occasion d'un viol collectif commis, notamment, par un adolescent de 17 ans et 8 mois et remis en liberté par le juge de la jeunesse: «jusqu'à 18 ans, un jeune peut tuer père et mère en toute impunité ou presque, la justice faisant peu de cas du sort de la victime, de la gravité des faits et du danger de récidive que le mineur d'âge constitue pour la société. C'est parfois révoltant...»

— à l'occasion du meurtre d'un jeune enfant par un adolescent de 17 ans déjà délinquant et remis en liberté par le juge de la jeunesse: «... conscient d'être couvert par la loi sur la protection de la jeunesse, il n'avait aucune appréhension à commettre des vols. «De toute façon, je serai toujours libéré», clamait-il volontiers à de nombreux voisins.»

Laxisme des juridictions de la jeunesse? Inefficacité avérée des mesures de placement prévues par la loi de 1965? Toujours est-il que des faits divers de plus en plus nombreux nous sont rapportés qui mettent en cause la participation active de mineurs d'âge à des actes de grande délinquance (viols, meurtres, agres-

gepleegd worden in afgriselijke omstandigheden. Dit fenomeen draagt bij tot het steeds sterker wordende gevoel van onveiligheid bij de bevolking, die zich steeds meer bewust wordt van de enigszins scheefgetrokken toestand wanneer bepaalde minderjarigen zware gewelddaden plegen en er tegen hen slechts met een beperkt gamma repressieve maatregelen kan worden opgetreden.

De wet van 1965 heeft nochtans uitdrukkelijk rekening gehouden met de mogelijkheid om in bepaalde gevallen af te wijken van het principe van de strafrechtelijke minderjarigheid: artikel 38 van de wet bepaalt immers dat de minderjarige van meer dan 16 jaar die wegens een als misdrijf omschreven feit voor de jeugdrechtbank is gebracht, verwezen kan worden naar de gewone strafrechter indien de jeugdrechtter een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht.

De jeugdrechters blijken nochtans niet erg geneigd om een dergelijke bepaling toe te passen en dat veroorzaakt juist het ongenoegen bij de publieke opinie waarover de media berichten. Anderzijds staat de gewone strafrechter naar wie een minderjarige delinquent overeenkomstig artikel 38 wordt verwiesen, voor een moeilijke taak want het Hof van Cassatie oordeelt in een arrest van 8 juni 1988: «Gelet op de algemene opzet van de wet betreffende de jeugdbescherming is het uitgesloten dat, ingeval de zaak uit handen gegeven wordt, het dossier dat aangelegd is om zijn persoonlijkheid en het milieu waarin hij is grootgebracht, te kennen te zamen met het dossier in de zaak betreffende het als een misdrijf omschreven feit, verwezen zou worden naar het openbaar ministerie met het oog op vervolging voor het bevoede gerecht.»

Het beginsel van de strafrechtelijke minderjarigheid, een van de belangrijkste pijlers van onze wetgeving op de jeugdbescherming, zoals wij aan het begin van deze toelichting hebben vermeld, wordt door de wet zelf dus niet als onaanstaanbaar beschouwd en bij ernstige feiten kan er dus van worden afgeweken.

Wegens de maatschappelijke ontwikkelingen en het dagelijks weerkerend geweld waarbij minderjarige delinquenten betrokken zijn, moeten de regels van artikel 38 van de wet van 1965 herzien worden zodat minderjarigen die zware misdrijven hebben gepleegd, voor hun daden verantwoordelijk kunnen worden gesteld.

Die toekenning van nieuwe verantwoordelijkheden is trouwens volkomen in overeenstemming met de ontwikkelingen in onze maatschappij waar jongeren schoolplichtig blijven tot de leeftijd van 18 jaar zodat minderjarigen van meer dan 16 jaar toch voor de overgrote meerderheid, onder begeleiding blijven van volwassenen (het onderwijsend per-

sions violentes...) parfois commis dans des conditions particulièrement odieuses. Ce phénomène ne manque pas de renforcer le sentiment d'insécurité de la population qui prend de plus en plus conscience d'une certaine inadéquation entre la violence grave dont certains mineurs d'âge peuvent être l'auteur et la panoplie limitée de mesures répressives qui peuvent être prises à leur encontre.

La loi de 1965 a cependant expressément envisagé la possibilité de déroger au principe de la minorité pénale dans certains cas: l'article 38 de la loi dispose en effet que le mineur de plus de 16 ans déféré au tribunal de la jeunesse en raison d'un fait qualifié infraction peut, si le juge de la jeunesse estime inadéquate une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, être renvoyé devant la juridiction pénale de droit commun.

Il semble cependant que les juges de la jeunesse soient très réticents à appliquer semblable disposition, ce qui, précisément, suscite le malaise de l'opinion publique dénoncé par les médias. D'autre part, le tribunal pénal de droit commun qui devrait connaître du sort du mineur délinquant dans le cadre du renvoi prévu par l'article 38, se trouve confronté à une tâche difficile dans la mesure où, en vertu d'un arrêt de la Cour de cassation du 8 juin 1988 (J.T., p. 662), «L'économie générale de la loi sur la protection de la jeunesse exclut qu'en cas de dessaisissement, le dossier de l'étude sociale constitué pour connaître la personnalité du mineur et le milieu où il a été élevé, soit renvoyé au ministère public avec celui de l'affaire concernant le fait qualifié infraction, aux fins de poursuites devant la juridiction compétente.»

Ainsi donc, le principe de minorité pénale qui constitue — comme nous le rappelions en tête de ces développements — un des piliers essentiels de notre législation sur la protection de la jeunesse n'est pas considéré, par cette législation elle-même, comme intangible, une adaptation pouvant avoir lieu en fonction de la gravité des circonstances.

L'évolution de la société, la réalité quotidienne de la violence impliquant des délinquants mineurs font cependant que les modalités de l'article 38 de la loi de 1965 doivent être revues dans le sens d'une plus grande responsabilisation des mineurs auteurs d'actes pénaux graves.

Cette responsabilisation accrue ne s'inscrit-elle d'ailleurs pas correctement dans l'évolution de notre société où la scolarité est à présent obligatoire jusqu'à l'âge de 18 ans, de sorte que les mineurs de plus de 16 ans continuent — en tout cas pour la plus grande majorité d'entre eux — à être encadrés par des adultes (le personnel enseignant) dont une part importante de

soneel) die de belangrijke opdracht hebben hen bewust te n.aken van hun plichten ten aanzien van de maatschappij en de medeburgers in d.e maatschappij.

We stellen dan ook voor artikel 38 van de wet van 1965 te wijzigen door de thans geldende regeling om te draaien. Bij misdrijven van minderjarigen van meer dan 16 jaar zouden de gewone strafgerichten (correctieele rechtbank en Hof van assisen) ambtshalve bevoegd moeten zijn voor het ten laste gelegde feit, tenzij uit het dossier of de debatten blijkt dat een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding meer geschikt zou zijn, hetgeen het geval zou zijn met een minderjarige van wie wordt aangetoond dat hij weinig verantwoordelijkheidszin aan de dag kan leggen. Eigenlijk stellen we de regeling voor die bepaald is in artikel 36 bis voor de misdrijven betreffende het wegverkeer van minderjarigen van meer dan 16 jaar.

De ambtshalve bevoegdhed die de gewone strafrechter zou hebben voor delinquenten van meer dan 16 jaar, wordt echter alleen toegekend in de zwaarste gevallen, d.w.z. voor feiten die door het Strafwetboek misdaad worden genoemd. Voor de andere strafbare feiten (overtredingen en wanbedrijven) blijft de jeugdrechter bevoegd ten aanzien van die minderjarigen, tenzij die rechter wegens bepaalde omstandigheden (bijvoorbeeld bij recidive of verschillende misdrijven) beslist dat de minderjarige van meer dan 16 jaar verwezen moet worden naar de gewone strafrechter.

In het stelsel dat wij aanbevelen, blijft de minderjarige delinquent voldoende beschermd aangezien de gewone strafrechter, zoals we al hebben aangestipt, de mogelijkheid krijgt de zaak te verwijzen naar de jeugdrechter en de debatten voor de gewone strafrechter bovendien in raadkamer zullen plaatsvinden om te verbinderen dat de openbaarheid de latere wederinschakeling van de minderjarige in de maatschappij bemoeilijkt.

II. SUBAMENDEMENT

«In het eerste en het laatste lid van het voorgestelde artikel 38 de woorden «16 jaar» telkens te vervangen door de woorden «15 jaar».»

Verantwoording

In de memorie van toelichting van haar wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, waarover de Kamer van volksvertegenwoordigers zich momenteel buigt, zegt de Regering: «Uit ervaring blijkt... dat georganiseerde delinquentie, zoals gewapende overval of diefstal met braak, reeds voorkomt in de prille adolescencie.»

la mission consiste à leur faire prendre conscience des devoirs qu'ils ont envers la société et les concitoyens qui la composent.

Nous proposons dès lors de modifier l'article 38 de la loi de 1965 en inversant le système qu'elle organise actuellement. En cas d'actes délictueux commis par un mineur d'âge de plus de 16 ans, les juridictions pénales ordinaires (tribunal correctionnel et cour d'assises) devraient être compétentes et saisies d'office du fait incriminé, à moins que le dossier ou les débats ne laissent apparaître qu'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation serait plus adéquate, ce qui serait le cas s'il était démontré que le degré de «responsabilisation» du mineur est restreint. En fait, nous proposons d'adopter le mécanisme qui est celui prévu par l'article 36bis pour les infractions commises par des mineurs de plus de 16 ans en matière de roulage.

Notre proposition n'attribue toutefois compétence d'office aux juridictions de droit commun pour les délinquants de plus de 16 ans que dans les cas les plus graves, c'est-à-dire pour les faits qualifiés crimes au sens du Code pénal. Pour les autres actes délictueux (contraventions et délits), la compétence normale du juge de la jeunesse est maintenue à l'égard de ces mineurs, quitte à ce que ledit juge décide, en raison de certaines circonstances (par exemple en cas de récidive ou de délinquance répétée) que le mineur de plus de 16 ans doit être renvoyé devant la juridiction pénale ordinaire.

Enfin, la protection du mineur délinquant continue à être suffisamment assurée dans le système que nous préconisons par le fait que, outre la possibilité déjà mentionnée pour la juridiction pénale ordinaire de renvoyer devant le juge de la jeunesse, les débats devant les juridictions pénales de droit commun auront lieu en chambre du Conseil, afin d'éviter toute publicité nuisible, pouvant compromettre le reclassement social ultérieur du mineur.

II. SUBAMENDEMENT

«Au premier et au dernier alinéas de l'article 38 proposé par l'amendement, remplacer les mots «16 ans» par les mots «15 ans.»

Justification

Dans l'exposé des motifs de son projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965, relative à la protection de la jeunesse, actuellement en discussion à la Chambre des Représentants, le Gouvernement rappelle: «L'expérience démontre qu'une délinquance organisée, telle que le vol à main armée ou le vol avec effraction, peut se rencontrer dès le début de l'adolescence».

Wie in de krant de gemengde berichten doorneemt, moet wel toegeven dat de ontgoochelde vaststelling van de Regering vaak maar al te goed 'loopt (cf. het geval van de jonge Mustafa bijvoorbeeld).

Voorts lezen wij nog het volgende in het ontwerp: « wat de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd betreft, geeft de Regering er de voorkeur aan de plaatsing van jongeren van minder dan 14 jaar in gesloten gemeenschapsinstellingen niet bij wet te verbieden ».

Dat brengt ons tot de overtuiging dat de minimumleeftijd van 16 jaar, die het voorstel als vereiste invoert om aan de gewone rechtscolleges een principiële bevoegdheid te verlenen tegenover minderjarigen die een misdaad hebben begaan, tot 15 jaar kan worden teruggebracht.

De hoofdindiener verklaart een jeugdbeschermingscomité te hebben voorgezeten en dat deze functie waarschijnlijk de belangrijkste is die ze ooit heeft vervuld, zowel op het morele vlak als wat de verantwoordelijkheid betreft.

Ze heeft daaruit de volgende conclusies kunnen trekken:

1) Hoewel de wet van 1965 een voortreffelijke wet was, die door veel buurlanden werd bewonderd en waarop ze zich trouwens hebben geïnspireerd, heeft men nooit over de nodige middelen (onder meer wat het materieel en het personeel betreft) beschikt om ze te kunnen toepassen. Bovendien bestond er geen resultaatsverbintenis, zodat er comités waren die maandenlang niets anders deden dan het beheer van een huishoubbegroting bespreken.

2) Het lid heeft de terughoudendheid van het maatschappelijke personeel en van het personeel van het jeugdbeschermingscomité kunnen vaststellen tegenover het gerechtelijke apparaat. Het ging zo ver dat, wanneer het lid het werk van de verschillende niveaus, die zich bezig houden met de sociale diensten van de jeugd (gemeente, O.C.M.W., sociale diensten van de ziekenhuizen, jeugdbescherming, enz.), wou coördineren, het veel moeite heeft ondervonden om de vertegenwoordigers van de gerechtelijke wereld te kunnen uitnodigen op de coördinatievergadering.

3) Het lid spreekt haar bewondering uit voor het werk van de jeugdrechters, die een aanzienlijke maatschappelijke druk verdragen, zowel vanwege de maatschappij in haar geheel als vanwege de maatschappelijke werkers en alle associatieve bewegingen.

4) Het lid heeft tot haar spijt moeten vaststellen dat er jongeren zijn die in de grond slecht zijn. Die werkelijkheid is stuitend en moeilijk te aanvaarden, en men aarzelt dikwijls om de nodige oplossingen toe te passen, hoewel het duidelijk is dat men in bepaalde

La lecture des faits divers de la presse quotidienne donne malheureusement trop souvent raison à cette constatation gouvernementale désabusée (voir par exemple le cas du jeune Mustafa).

Le même projet de loi précise encore que « en ce qui concerne les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction, le Gouvernement préfère ne pas introduire d'interdiction légale de placer des mineurs de moins de 14 ans en régime fermé ».

Ceci nous amène à penser que l'âge minimum de 16 ans, qui est requis dans la proposition pour conférer, à l'égard des mineurs qui se sont rendus coupables d'un crime, une compétence de principe aux juridictions ordinaires, peut être descendue à 15 ans.

L'auteur principal déclare qu'il a assumé la présidence d'un comité de la protection de la jeunesse et qu'il estime que cette fonction est probablement la plus importante, du point de vue moral et du point de vue des responsabilités, qu'il ait jamais assumées.

Il ajoute qu'il a pu en tirer les conclusions suivantes:

1) Bien que la loi de 1965 soit une bonne loi qui nous a valu l'admiration des pays voisins qui s'en sont d'ailleurs inspirés, l'on n'a jamais pu disposer des moyens nécessaires (notamment pour ce qui est du matériel et du personnel), à son application. En outre, comme il n'y avait pas d'obligation de résultat, certains comités n'ont discuté, pendant des mois, que d'un budget de fonctionnement.

2) Le personnel social et le personnel des comités de protection de la jeunesse font preuve de scepticisme vis-à-vis de l'appareil judiciaire. L'orateur souligne que les choses sont même allées si loin, lorsqu'il a voulu coordonner le travail des divers niveaux qui s'occupent des services sociaux de la jeunesse (communes, C.P.A.S., services sociaux des hôpitaux, protection de la jeunesse, etc.) que l'on a eu bien du mal à pouvoir inviter à la réunion de coordination des représentants du monde judiciaire.

3) Il exprime son admiration pour le travail des juges de la jeunesse qui subissent une importante pression qui vient de la société dans son ensemble d'une part, et des travailleurs sociaux et des mouvements associatifs d'autre part.

4) Il déclare qu'il a malheureusement dû constater que certains jeunes sont fondamentalement mauvais. C'est une réalité choquante et difficile à admettre et face à laquelle l'on hésite souvent à appliquer les solutions qui s'imposent, bien qu'il soit évident que si,

gevallen moet verzorgen, maar ook streng optreden. Bepaalde jongeren vallen immers zwakkere personen aan, zoals oudere mensen of andere jongeren, waardoor bij deze laatsten een gevoel van onveiligheid ontstaat.

Het lid wijst erop dat alle jongeren moeten worden beschermd en niet alleen de jonge delinquenten. Om die redenen heeft het lid met enkele collega's een amendement bij artikel 38 ingediend.

Uit de door de Minister meegedeelde statistieken, evenals uit de gevallen die in de dagelijkse pers voorkomen, blijkt dat de jeugdcriminaliteit in belangrijke mate toeneemt.

Het aantal uithandengevingen stijgt ook (6 gevallen in 1989).

De heer Lelièvre verwijt aan het lid van de feiten te vertrekken in plaats van van de persoon van de jongere.

Het lid is echter van oordeel dat veel van de personen die in de sector van de jeugdbescherming werken, haar mening delen.

Ziehier een uittreksel van een brief geschreven namens maatschappelijke opvoeders en van directeurs van instellingen.

« ... In het algemeen vinden juist zij de ontworpen bepalingen interessant.

Heel wat mensen zijn immers de mening toegedaan dat jeugdbescherming niet mag bestaan in een overbescherming tegen gekwalificeerde misdrijven.

Men zou de aankomende jongeren er veeleer moeten wijzen dat zij instaan voor de gevolgen van hun daden. Bij de huidige stand van de regeling gebeurt het immers maar al te vaak dat minderjarigen straffeloos misdrijven kunnen begaan en vervolgens hun leven als volwassene aanvatten met een verbaal afgestomppte visie op de grondregels van het sociaal verkeer ... ».

Een lid spreekt zijn terughoudendheid uit ten opzichte van de tussenkomst van de vorige spreker, die een fundamentele wijziging van de filosofie van de wet van 1965 veronderstelt.

Als men deze redenering voortzet, ziet het lid bij voorbeeld niet in waarom men de wetgeving inzake behandeling van geesteszieken ook niet zou herzien. Er zijn volwassenen die zwaar psychotisch zijn, die ernstige misdaden plegen en desondanks worden ze niet opgenomen in een klassieke gevangenis.

Wat betreft het subamendement wijst het lid er nogmaals op hoe delicaat het is leeftijdsgrenzen te hanteren.

dans certains cas il y a lieu de prodiguer des soins, il convient dans d'autres de réagir avec sévérité. Certains jeunes attaquent des personnes vulnérables comme les vieilles personnes ou d'autres jeunes et créent chez eux un sentiment d'insécurité.

L'intervenant souligne que tous les jeunes, et non pas seulement les jeunes délinquants, doivent être protégés et que c'est pour cette raison qu'il a déposé avec quelques collègues un amendement à l'article 38.

Il ressort des statistiques communiquées par le ministre et des cas cités dans la presse quotidienne que la criminalité des jeunes est en forte augmentation.

Le nombre des dessaisissements augmente également (en 1989 il y en a eu 6).

Un autre membre reproche à l'intervenant de partir des faits sans tenir compte de la personne des jeunes en question.

L'intervenant répond que parmi les personnes qui travaillent dans le secteur de la protection de la jeunesse, il y en a beaucoup qui partagent son avis.

Voici un extrait d'une lettre écrite au nom d'éducateurs sociaux et de directeurs d'institutions.

« ... Ceux-ci considèrent d'une manière générale les dispositions envisagées comme intéressantes.

En effet, nombreux sont ceux qui estiment que la protection des jeunes ne doit pas constituer un protectionnisme outrancier en matière de délinquance caractérisée.

Une des plus grandes responsabilités des préadultes devrait davantage se faire à l'égard des actes posés. Dans le système actuel, trop souvent les mineurs commettent des infractions en toute impunité, et entament une vie d'adulte sur la base d'une banalisation dangereuse des règles élémentaires de la vie en société. (...) »

Un commissaire dit émettre des réserves à l'égard de l'intervention du préopinant, qui suppose une modification fondamentale de la philosophie de la loi de 1965.

Si l'on poursuit ce raisonnement, l'intervenant ne voit pas par exemple pourquoi on ne reverrait pas également la législation relative au traitement des malades mentaux. Il existe des adultes qui sont gravement psychotiques, qui commettent des crimes graves et qui, malgré tout, ne sont pas admis dans une prison classique.

En ce qui concerne le sous-amendement, l'intervenant souligne une nouvelle fois à quel point il est délicat de toucher à des limites d'âge.

Ten slotte worden het amendement en het sub-amendement verworpen met 11 tegen 2 stemmen.

Bij artikel 4 dient de Regering het volgende amendement in:

« Het eerste lid van het voorgestelde artikel 38 aan te vullen met de woorden «als daartoe grond bestaat. »

Verantwoording

Zoals de tekst nu is opgesteld, kan men, vooral door vergelijking met de vorige versies, waar de woorden «als daartoe grond bestaat» wel in voorkwamen, tot het besluit komen dat na uithandinging door de jeugdrechtbank het openbaar ministerie verplicht wordt de minderjarige voor de rechtbank te vervolgen.

Welnu, dit is onjuist: het openbaar ministerie beschikt over een ruimere waaier van (lichtere) mogelijkheden dan alleen de vervolging voor de rechtbank (minnelijke schikking — pretoriaanse probatie — bemiddeling in strafzaken en zelfs het seponeren.)

Op het principieel vlak verbiedt de scheiding der machten dat een rechtbank (daargelaten de uitzondering van artikel 343 van het Gerechtelijk Wetboek voor het Hof van Beroep) vervolgingen zou bevelen.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Het aldus geamendeerde artikel 4 wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 5 (art. 4 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel wordt het volgende amendement ingediend:

« Dit artikel doen vervallen en een artikel 36 invoegen luidend als volgt:

« Artikel 36. — Artikel 39 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming wordt opgeheven in zoverre het van toepassing is op personen aan wie een maatregel werd opgelegd op grond van een als misdrijf omschreven feit. »

Verantwoording

Wetgevingstechnische verbetering.

De indiener licht hierbij toe dat dit amendement de terbeschikkingstelling van de Gemeenschapsregering betreft.

Er wordt gesuggereerd artikel 5 van het ontwerp te vervangen, omdat men zich weer op de grens bevindt van de bevoegdheidskwesties.

Finalement, l'amendement et le sous-amendement sont rejetés par 11 voix contre 2.

Le Gouvernement dépose l'amendement suivant à l'article 4:

« Compléter l'alinéa premier de l'article 38 proposé par les mots «s'il y a lieu.»

Justification

Tel que libellé dans le projet adopté par la Chambre et par comparaison aux versions antérieures du projet dans lesquelles les mots «s'il y a lieu» figuraient, le texte pourrait s'interpréter en ce sens que le ministère public a obligation de poursuivre devant le tribunal après que le tribunal de la jeunesse a décidé de se dessaisir.

Or, il n'en est rien: le ministère public dispose d'autres moyens pour donner une suite au dossier, qui sont moins radicaux que les poursuites devant le tribunal. (Amende transactionnelle — probation prétoiriennne — médiation pénale — même le classement sans suite pur et simple.)

De plus, sur le plan des principes, la séparation des pouvoirs ne permet pas à une juridiction — sauf exceptionnellement la Cour d'appel (art. 343 du Code judiciaire) — d'ordonner des poursuites.

Cet amendement est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

L'article 4 ainsi amendé est adopté par 11 voix et 3 abstentions.

Article 5 (art. 4 du texte adopté)

Cet article fait l'objet de l'amendement suivant:

« Supprimer cet article et insérer un article 36, libellé comme suit:

« Article 36. — L'article 39 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse est abrogé pour autant qu'il est applicable aux personnes qui ont fait l'objet d'une mesure en raison d'un fait qualifié infraction. »

Justification

Il s'agit d'une amélioration légistique.

L'auteur explique que cet amendement concerne la mise à la disposition du Gouvernement communautaire.

Il est suggéré de remplacer l'article 5 du projet, parce que nous nous trouvons de nouveau à la limite des questions de compétence.

Een lid vraagt waarom het amendement voorstelt een artikel 36 in te voegen, terwijl artikel 5 van het ontwerp betrekking heeft op artikel 39 van de wet van 1965.

De indiener van het amendement geeft toe dat het inderdaad beter is de voorgestelde bepaling bij artikel 39 in te voegen.

De Minister wijst erop dat de bij artikel 5 voorgestelde formulering klassiek is en dat ze meerdere keren in de tekst voorkomt.

Er wordt onderstreept dat, hoewel de bedoeling van het amendement en van artikel 5 van het ontwerp dezelfde schijnt te zijn, de twee teksten van elkaar verschillen, vermits er in het amendement sprake is van een maatregel, terwijl artikel 5 «een als misdrijf omschreven feit» beoogt.

De Minister is van mening dat de twee versies van de tekst op hetzelfde neerkomen.

Er moet altijd eerst een maatregel zijn geweest en het is omdat deze maatregel geen effect heeft dat men de betrokkenen ter beschikking van de Regering stelt.

Ten gevolge van deze besprekking wordt het amendement ingetrokken.

Artikel 5 wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Artikel 6 (art. 5 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«Dit artikel doen vervallen en een artikel 37 invoegen luidend als volgt:

«Artikel 37. — Artikel 41 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming wordt opgeheven in zoverre het van toepassing is op personen die gevonnist werden op grond van een als misdrijf omschreven feit.»

Verantwoording

Wetgevingstechnische verbetering.

Om dezelfde redenen als bij artikel 5 wordt het amendement ingetrokken.

Artikel 6 wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Artikel 7 (art. 6 van de aangenomen tekst)

Dit artikel geeft geen aanleiding tot discussie en wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Un commissaire demande pourquoi l'amendement propose d'insérer un article 36, alors que l'article 5 du projet porte sur l'article 39 de la loi de 1965.

L'auteur de l'amendement concède qu'effectivement, il est préférable d'insérer la disposition proposée à l'article 39.

Le ministre signale que la formulation proposée à l'article 5 est classique et qu'elle figure à plusieurs reprises dans le texte.

On souligne que, si l'objet de l'amendement et de l'article 5 du projet semble être identique, les deux textes diffèrent, puisque l'amendement parle d'une mesure, alors que l'article 5 vise «un fait qualifié infraction».

Le ministre estime que les deux versions du texte reviennent au même.

Il doit toujours d'abord y avoir eu une mesure et c'est parce que cette mesure est sans effet que l'on met les intéressés à la disposition du Gouvernement.

A la suite de cette discussion, l'amendement est retiré.

L'article 5 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 6 (art. 5 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant:

«Supprimer cet article et insérer un article 37, libellé comme suit:

«Article 37. — L'article 41 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse est abrogé pour autant qu'il est applicable aux personnes qui ont été jugées en raison d'un fait qualifié infraction.»

Justification

Il s'agit d'une amélioration légistique.

Cet amendement est retiré pour la même raison qu'à l'article 5.

L'article 6 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 7 (art. 6 du texte adopté)

Cet article ne donne lieu à aucune discussion et est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Artikel 8 (art. 7 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid de volgend^e amendementen in:

« A. — *Na het eerste lid van artikel 44 de volgende woorden toevoegen:*

« of van de betrokkenen indien de jeugdrechtbank werd gevorderd nadat bij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. »

— *Het derde lid weglaten.»*

Verantwoording

Indien de jeugdrechtbank pas wordt gevorderd wanneer de betrokkenen meerderjarig is geworden, dient zijn eigen verblijfplaats in principe de territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank te bepalen. Door de alternatieve criteria van het derde lid dreigen onnodige praktische complicaties te ontstaan.

« B. In het vijfde lid van het nieuwe artikel 44 de woorden «op straffe van geldboete van één tot vijfentwintig frank» weglaten.»

Verantwoording

Deze strafrechtelijke bepaling past niet in een wet die de jeugdbescherming tot voorwerp heeft.

Wat betreft het amendement onder A, is de Minister van mening dat artikel 8 inderdaad moet worden gewijzigd.

Daarom dient de Regering het volgende subamendement in:

« *Het derde lid van het voorgestelde artikel 44 te vervangen als volgt:*

« Wanneer de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt nadat de betrokkenen de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, is de jeugdrechtbank bevoegd van de plaats waar de betrokkenen zijn verblijfplaats heeft en, indien deze onbekend of onzeker is, de plaats waar het als misdrijf omschreven feit werd gepleegd. »

Verantwoording

Het voorgestelde amendement breekt met de logica van het artikel.

Eerste lid: voor de personen beneden de 18 jaar is de verblijfplaats bekend;

Tweede lid: voor de personen beneden de 18 jaar is de verblijfplaats niet bekend;

Derde lid: de betrokkenen heeft de leeftijd van 18 jaar bereikt, doch de formulering laat te wensen over en het laatste zinsdeel houdt geen steek.

Article 8 (art. 7 du texte adopté)

Un membre dépose les amendements suivants:

« A. — *Compléter le premier alinéa de l'article 44 proposé par les mots suivants:*

« ou de l'intéressé si le tribunal de la jeunesse a été saisi après que celui-ci a atteint l'âge de dix-huit ans. »

— *Supprimer le troisième alinéa.»*

Justification

Si le tribunal de la jeunesse n'est saisi que lorsque l'intéressé est devenu majeur, c'est son propre domicile qui doit en principe déterminer la compétence territoriale dudit tribunal. Les critères alternatifs prévus au troisième alinéa risquent d'entraîner des complications pratiques inutiles.

« B. Au cinquième alinéa de l'article 44 nouveau proposé, supprimer les mots «sous peine d'amende de un à vingt-cinq francs.»

Justification

Cette disposition pénale n'a pas sa place dans une loi relative à la protection de la jeunesse.

En ce qui concerne l'amendement A, le ministre estime que l'article 8 doit effectivement être modifié.

Le Gouvernement présente, dès lors, le sous-amendement suivant:

« *Remplacer le troisième alinéa de l'article 44 proposé comme suit:*

« Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi après que l'intéressé a atteint l'âge de dix-huit ans, le tribunal de la jeunesse compétent est celui du lieu de la résidence de l'intéressé ou, si celle-ci est inconnue ou incertaine, le lieu où le fait qualifié infraction a été commis. »

Justification

L'amendement proposé rompt la logique de l'article.

Premier alinéa: résidence connue en ce qui concerne les moins de 18 ans.

Deuxième alinéa: hypothèse de la résidence inconnue en ce qui concerne les moins de 18 ans.

Troisième alinéa: hypothèse des plus de 18 ans, mais cet alinéa est mal formulé et la dernière phrase est une absurdité ne pouvant pas se réaliser.

Het aldus gesubamendeerde amendement onder A, wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.

De Minister voegt hieraan toe dat een ander probleem rijst met betrekking tot het vierde lid van artikel 8.

Daar bestaat immers een mogelijkheid van bevoegdheidsconflict tussen twee jeugdrechtbanken.

Om dit te verhelpen dient de Regering het volgende amendement in :

«In het voorgestelde artikel 44 wordt het 3e van het vierde lid opgeheven.»

Verantwoording

De territoriale bevoegdheidsregels voor de door de decreten opgerichte instanties verschillen in de Vlaamse en in de Franse Gemeenschap.

De bevoegdheid van het Comité voor bijzondere jeugdzorg wordt bepaald bij artikel 6 van het besluit van 17 oktober 1991.

Die van de «Conseiller de l'aide à la jeunesse» wordt bepaald bij artikel 32, § 1, van het decreet van 14 mei 1990 van de Franse Gemeenschap.

Overlappingen van bevoegdheid zijn mogelijk waarbij tegelijk bevoegd zouden zijn de jeugdrechtbanken op grond van artikel 22 van de Vlaamse gecoördineerde decreten of de jeugdrechtbanken op basis van de artikelen 37, 38 en 39 van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap.

Anderzijds worden alle processen-verbaal van de politiediensten betreffende minderjarigen gecentraliseerd in het parket dat bevoegd is op grond van de woonplaats van de ouders, voogden of personen die de bewaring uitoefenen (art. 44, eerste lid). Deze processen-verbaal kunnen zowel betrekking hebben op feiten die als misdrijf worden omschreven als op gevraartoestanden.

De vraag of de zaak al dan niet aanhangig moet worden gemaakt bij de jeugdrechtbank wanneer communautaire instanties zijn opgetreden of in spoedgevallen, moet beantwoord worden met inachtneming van al de gegevens die het openbaar ministerie verzamelde. Men mag dus de territoriale bevoegdheid van de parketten niet opsplitsen.

Indien men het 3^e van lid 4 behoudt, ontstaat de mogelijkheid dat de zaak bij twee onderscheiden jeugdrechtbanken aanhangig wordt gemaakt enerzijds op grond van de artikelen 30, 32 of 36, 4e, van de wet van 8 april 1965 en anderzijds op basis van de bevoegdheid die hun wordt gegeven door de Gemeenschappen zodat verschillende en zelfs tegenstrijdige beslissingen genomen kunnen worden.

L'amendement A, ainsi sous-amendé, est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Le ministre ajoute qu'un autre problème se pose au sujet du quatrième alinéa de l'article 8.

Un conflit de compétence est, en effet, possible entre deux tribunaux de la jeunesse.

Pour remédier à ce problème, le Gouvernement présente l'amendement suivant :

«A l'article 44 proposé, supprimer le 3e du quatrième alinéa.»

Justification

La compétence territoriale des instances créées par les décrets des Communautés française et flamande n'est pas identique.

Celle du «Comité voor bijzonder jeugdzorg» est fixée par l'article 6 de l'arrêté de l'Exécutif du 17 octobre 1991.

Celle du Conseiller de l'aide à la jeunesse est déterminée par l'article 32, § 1er, du décret du 14 mai 1990 de la Communauté française.

Des chevauchements de compétence peuvent se produire, entraînant des compétences concurrentes des tribunaux de la jeunesse saisis soit sur base de l'article 22 des décrets coordonnés de la Communauté flamande, soit sur base des articles 37, 38 et 39 du décret du 4 mars 1991 de la Communauté française.

D'autre part, l'ensemble des procès-verbaux relatifs aux mineurs sont transmis par les polices et centralisés dans les parquets compétents en raison de la résidence des parents, tuteurs ou personne qui ont la garde des mineurs (art. 44, alinéa 1er). Ces procès-verbaux peuvent concerner tant des faits qualifiés d'infractions que des situations de danger.

L'opportunité de saisir ou non le tribunal de la jeunesse après intervention des instances créées par les Communautés ou dans des cas d'urgence, doit s'apprécier dans le cadre global des renseignements recueillis par le ministère public. La compétence territoriale des parquets ne peut donc être dissociée.

Si le 3e de l'alinéa 4 était maintenu, la possibilité existerait de voir deux tribunaux de la jeunesse distincts être saisis respectivement sur la base des articles 30, 32 ou 36, 4e, de la loi du 8 avril 1965 et sur la base de la compétence qui leur est confiée par les Communautés, et prendre des décisions différentes voire contradictoires.

Tot besluit: om reden van de tussen de Gemeenschappen bestaande verschillende regelingen, van de organisatie van de parketten en van de materiële bevoegdheid van de rechtbanken is het te verkiezen principieel een enkele territoriale bevoegdheidsregeling te behouden.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.

Wat betreft het hierboven vermelde amendement onder B ingediend door een lid, delen meerdere leden de mening van de indiener. Bijgevolg dienen ze een amendement in dat in dezelfde richting gaat en luidt als volgt:

«In het vijfde lid van het voorgestelde artikel 44, de woorden: «op straffe van geldboete van een tot vijfentwintig frank» te doen vervallen.»

Verantwoording

Het opleggen van een strafrechtelijke sanctie is, in dezen, ongepast: het treft personen die reeds een zwakke maatschappelijke positie hebben, en veeleer uit onwetendheid dan uit onwil nalaten de vereiste mededeling te doen.

Een ander lid stelt zelfs voor het vijfde lid van artikel 44 volledig te doen vervallen. Zijn amendement luidt als volgt:

«Het vijfde lid van het voorgestelde artikel 44 te doen vervallen.»

Verantwoording

Deze paragraaf is overbodig door het bestaan van het Rijksregister.

Aansluitend bij dit amendement merkt een lid op dat men het Rijksregister al jaren aan het organiseren is. Wat men hier doet, is toegeven dat het Rijksregister niet werkt, terwijl het in deze aangelegenheid een rol zou kunnen spelen.

Kunnen de rechtbanken — waarvan men kan aannemen dat ze met het Rijksregister verbonden zijn — op het ogenblik dat ze tot het verhoor van bepaalde personen willen overgaan, hun adres daar niet opvragen? Toen het Rijksregister opgericht werd, was het de bedoeling de nutteloze vermenigvuldiging van de inschrijvingen te vermijden, door alle inlichtingen te centraliseren. Hiermee wordt trouwens rekening gehouden bij de besprekking van andere wetteksten, en onder meer van het voorstel tot wijziging van de ziekteverzekering.

En conclusion, pour des raisons tenant tant aux différences existant entre les Communautés qu'à l'organisation des parquets et à la compétence matérielle des tribunaux, il est préférable de maintenir une compétence unique de principe.

Cet amendement est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Concernant l'amendement B susvisé, plusieurs membres déclarent partager le point de vue de l'auteur. Ils déposent, dès lors, un amendement allant dans le même sens et qui est libellé comme suit :

«Au cinquième alinéa de l'article 44 proposé, supprimer les mots «sous peine d'amende d'un à vingt-cinq francs.»

Justification

En l'espèce, infliger une sanction pénale est chose inopportune, car il s'agit de gens étant déjà de condition sociale inférieure et qui négligent par ignorance, plutôt que par mauvaise volonté, de faire la communication requise.

Un autre membre propose même de supprimer intégralement le cinquième alinéa de l'article 44. Son amendement est rédigé comme suit :

«Supprimer le cinquième alinéa de l'article 44 proposé.»

Justification

L'existence du Registre national rend cette disposition superflue.

A propos de cet amendement, un membre fait remarquer qu'il y a des années que l'on est en train d'organiser le Registre national. Ce que l'on fait ici, c'est reconnaître que ce Registre national ne fonctionne pas, alors qu'en l'occurrence, il aurait un rôle à jouer.

Les tribunaux — dont on peut considérer qu'ils sont reliés au Registre national — ne peuvent-ils pas, au moment où ils décident de procéder à l'audition de certaines personnes, y obtenir leur adresse? Si l'on a créé le Registre national, c'est pour prévenir la multiplication des inscriptions en centralisant toutes les informations nécessaires. Il en est d'ailleurs tenu compte dans la discussion d'autres textes de loi futures et, notamment, dans la discussion de la proposition de modification de l'assurance-maladie.

In verband met het argument van het bestaan van een Rijksregister, merkt een lid op dat dit laatste in de eerste plaats de woonplaats vermeldt, terwijl er hier sprake is van verandering van verblijfplaats.

Bovendien zijn, volgens een vaststaande rechtspraak van het Hof van Cassatie, zelfs het Rijksregister of de registers van de burgerlijke stand geen effectief bewijs van woonplaats.

Ten slotte moet met betrekking tot een minderjarige een onderscheid worden gemaakt tussen zijn officiële woonplaats, die eventueel bij (een van) zijn ouders is, en zijn verblijfplaats, hem opgelegd door de beslissing van de jeugdrechtbank, bij degenen die de materiële hoede hebben (dat wil zeggen bij de instelling indien hij daar geplaatst is).

Er wordt op gewezen dat het in feite gaat om een kwestie van territoriale bevoegdheid. Het koppelen van deze bevoegdheid aan de verblijfplaats zou veel moeilijkheden kunnen veroorzaken. Op de verblijfplaats kan men immers, in tegenstelling met de woonplaats, geen controle uitoefenen.

De Minister antwoordt dat deze terminologie uit de wet van 1965 komt, terwijl het Gerechtelijk Wetboek dateert van 1967. In de wet van 1965 was de woonplaats bedoeld, die tegelijk verblijfplaats is. Als men het woord «verblijfplaats» door het woord «woonplaats» vervangt, moet de hele wet worden herzien.

Meerdere leden onderstrepen dat de wijziging van verblijfplaats een grotere betekenis heeft dan een gewone verhuizing: men onttrekt zich aan het toezicht van een jeugdrechtbank. Daarom wordt in een sanctie voorzien. Men moet van een zaak van gewone orde geen ideologische kwestie maken.

Een lid verklaart dat hij de bekommernis van de tegenstanders van de sanctie niet goed begrijpt. Het is duidelijk dat de jeugdrechtbank waaronder de bescherming van de minderjarige gesteld is, er belang bij heeft te weten waar de betrokkenen zich bevinden. Elke poging om die minderjarige aan het toezicht van de rechtbank te onttrekken moet dus worden bestraft.

Een ander lid voegt hieraan toe dat de bepaling in kwestie slechts de toepassing is van de gewone regel; als iemand verhuist zonder zijn wijziging van woonplaats aan te geven, wordt hij op dezelfde wijze gestraft.

Nog een ander lid deelt deze mening niet. Hij merkt op dat, als iemand die bijvoorbeeld in voorlopige hechtenis was, wordt vrijgelaten, hij verplicht wordt zijn woonstverandering mede te delen. Als hij het niet doet, moet het parket opnieuw dagvaarden, zonder dat er een sanctie wordt toegepast.

En ce qui concerne l'argument relatif à l'existence du Registre national, un membre fait observer que l'on y mentionne avant tout le domicile alors qu'il est question en l'espèce du changement de résidence.

En outre, selon une jurisprudence établie de la Cour de cassation, la mention au Registre national ou dans les registres de l'état civil ne constitue pas une preuve réelle de domiciliation.

Enfin, il faut, pour ce qui est des mineurs, faire une distinction entre le domicile officiel qui se trouve éventuellement chez leurs parents ou chez l'un de ceux-ci, et le lieu de résidence qui leur est imposé par une décision du juge de la jeunesse et qui se trouve chez les personnes qui assurent leur garde matérielle (cela veut dire qu'il peut s'agir de l'institution dans laquelle ils ont été placés).

L'on souligne qu'il s'agit en fait d'un problème de compétence territoriale. En liant cette compétence à la résidence, l'on pourrait soulever bien des difficultés. En effet, contrairement à ce qui est le cas pour le domicile, aucun contrôle ne peut être exercé au niveau de la résidence.

Le ministre répond que la terminologie en question provient de la loi de 1965 alors que le Code judiciaire date de 1967. Dans la loi de 1965, l'on visait le domicile qui fut également la résidence. Si l'on remplace le mot «résidence» par le mot «domicile», il faut revoir la loi dans son ensemble.

Plusieurs membres soulignent que la signification d'un changement de résidence dépasse celle d'un simple déménagement: l'intéressé se soustrait à la surveillance d'un tribunal de la jeunesse. C'est pourquoi une sanction est prévue. Il ne faut pas faire d'une question banale un problème idéologique.

Un membre déclare qu'il ne comprend pas très bien ce qui préoccupe les adversaires de la sanction. Il est évident que le tribunal de la jeunesse dont relève la protection du mineur a intérêt à savoir où celui-ci se trouve. Par conséquent, il faut punir toute tentative de soustraction d'un mineur à la surveillance du tribunal.

Un autre membre ajoute que la disposition en question ne fait qu'appliquer la règle ordinaire; la personne qui déménage sans faire de déclaration de modification de domicile est sanctionnée de la même manière.

Un autre membre déclare qu'il ne partage pas ce point de vue. Il note qu'une personne qui, par exemple, se trouvait en détention préventive et qui est libérée, est obligée de faire une déclaration de changement de domicile. Si elle ne le fait pas, le parquet doit à nouveau la convoquer, mais aucune sanction n'est appliquée.

Een lid verklaart dat men principieel belang moet hechten aan het uitschakelen van dergelijke strafbevelingen in ons recht, vooral in een periode waar men een zekere norm van dienstverlening ten gunste van zwakke categorieën van personen in de maatschappij wil waarborgen.

Er wordt opgemerkt dat de vraag erin bestaat op welke wijze die personen op de hoogte worden gebracht van hun verplichtingen. Hun verplichting om de verandering van verblijfplaats te laten kennen moet minstens duidelijk worden vermeld op de documenten die hun worden gegeven.

De Minister wijst op de ontwikkelingen in deze materie, waar men enerzijds de rechter verplicht de betrokkenen en zijn ouders, of degenen die voor hem verantwoordelijk zijn, te horen en waar men anderzijds aarzelt een sanctie op deze laatsten toe te passen wanneer ze hun eigen verplichtingen niet nakomen. Men moet vermijden de verplichting weer aan de overheid op te leggen zelf te informeren over de toestand van de rechtsonderhorigen.

De ouders of de onthaalfamilie van de minderjarige die geplaatst is, weten waar de rechtsbank gelegen is en kennen de rechter die zich met het dossier van de minderjarige bezighoudt.

De verbintenis die bij het vijfde lid van artikel 44 wordt bepaald zou ondoeltreffend zijn, als men niet in een sanctie voorziet. Als men de sanctie weglaat, dan stelt de Minister voor het lid volledig te schrappen.

Een lid vraagt zich af of er ooit een enkel parket zal worden gevonden dat iemand op grond van die bepaling zal vervolgen.

De Minister antwoordt dat het parket een minnelijke schikking zou kunnen voorstellen; het is waarschijnlijk op dat ogenblik dat de ouders hun plicht zullen vervullen.

Een ander lid merkt op dat volgens de tekst de ouders «onverwijld» bericht moeten geven aan de jeugdrechtbank van de verandering van verblijfplaats. Dit zou aanleiding kunnen geven tot bewijzingen. Vermits het om een strafsanctie gaat, zou de termijn preciezer moeten zijn.

De Commissie gaat over tot een indicatieve stemming over het behoud van een sanctie, gekoppeld aan een bepaalde termijn.

Acht leden spreken zich over dit voorstel uit, zeven tegen, een lid onthoudt zich.

Voorgesteld wordt een termijn van dertig dagen te bepalen.

Hierover wordt eveneens indicatief gestemd.

Negen leden aanvaarden dit voorstel, vijf leden verwerpen het.

Un membre déclare que la suppression d'une telle sanction dans le cadre de notre droit doit être considérée comme une question de principe surtout à une époque où l'on entend garantir une certaine norme de « service » en faveur de certaines catégories de personnes vulnérables.

L'on souligne que la question est de savoir de quelle manière l'on informe ces personnes de leurs obligations. L'obligation qu'elles ont de communiquer leur changement de résidence doit être au moins clairement mentionnée sur les documents qui leur sont transmis.

Le ministre attire l'attention sur l'évolution qui a eu lieu en la matière. L'on oblige d'une part le juge à entendre l'intéressé et ses parents ou la personne qui en est responsable, mais on hésite à infliger une sanction à ces derniers lorsqu'ils ne respectent pas leurs obligations. Il faut éviter que l'autorité soit à nouveau obligée de s'informer elle-même au sujet de la situation des justiciables.

Les parents ou la famille d'accueil du mineur placé savent où se trouve le tribunal et connaissent le juge qui s'occupe du dossier du mineur.

L'obligation définie au cinquième alinéa de l'article 44 serait inopérante si l'on ne prévoyait pas de sanction. Le ministre propose que si l'on renonce à en prévoir une, l'on supprime l'ensemble de l'alinéa.

Un membre se demande si l'on trouvera jamais un seul parquet qui voudra bien poursuivre quelqu'un sur la base de cette disposition.

Le ministre répond que le parquet pourrait proposer une transaction; il est probable qu'à ce moment, les parents s'acquitteront de leur devoir.

Un autre membre remarque que le texte stipule que les parents doivent «sans délai» donner avis au tribunal de la jeunesse du changement de résidence. Ces termes assez imprécis pourraient donner lieu à des contestations. Puisqu'il s'agit d'une sanction pénale, il faudrait spécifier le délai.

La commission procède à un vote indicatif concernant le maintien d'une sanction, joint à la fixation d'un certain délai.

Huit membres adhèrent à cette proposition, sept membres votent contre et un s'abstient.

L'on propose un délai de trente jours.

L'on procède également à un vote indicatif à ce sujet.

Neuf membres adhèrent à la proposition, cinq membres la rejettent.

Na een tweede besprekking, en rekening houdend met de argumenten aangevoerd door de Minister, wordt besloten het vijfde lid van het door artikel 8 voorgestelde artikel 44 ongewijzigd te laten.

Het amendement ertoe strekkende het vijfde lid in zijn geheel te doen vervallen, wordt tenslotte verworpen met 11 stemmen tegen 1 stem bij 2 onthoudingen.

Het amendement van een lid om de woorden «op straffe van geldboete van één tot vijftig frank» weg te laten wordt ingetrokken.

Het amendement dat dezelfde inhoud had als het vorige en dat door andere leden was ingediend, wordt verworpen met 10 tegen 3 stemmen bij 1 onthouding.

Het geamendeerde artikel 8 wordt aangenomen met 12 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 9 (art. 8 van de aangenomen tekst)

Dit artikel geeft geen aanleiding tot discussie en wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.

Artikel 10 (art. 9 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«Het laatste lid van dit artikel te doen vervallen.»

Verantwoording

Het gaat om een overbodige bepaling, die weinig ten aanzien van de gemeenrechtelijke regeling wijzigt.

De Minister antwoordt dat de bedoelde bepaling niet overbodig is.

Volgens het gemeen recht kan de dagvaardingstermijn worden verlengd wegens de afstand. Nu wil het ontwerp precies van die regeling afwijken omdat die niet uitvoerbaar blijkt te zijn.

Stel dat de opposant de vader, de moeder en de minderjarige moet dagvaarden wetend dat een van die personen zich op een grote afstand bevindt (de vader in Zaïre en de moeder in België bijvoorbeeld). Voor die persoon geldt de regel dat de termijn verlengd moet worden wegens de afstand (10 dagen + 80 dagen wanneer het om een ander continent gaat).

Het amendement wordt ingetrokken.

Artikel 10 wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Après une deuxième discussion et compte tenu des arguments du ministre, l'on décide de laisser tel quel le cinquième alinéa de l'article 44 proposé à l'article 8.

Finalement, l'amendement visant à supprimer l'ensemble de l'alinéa 5 est rejeté par 11 voix contre 1 et 2 abstentions.

L'amendement d'un membre visant à supprimer les termes «sous peine d'amende d'un à vingt-cinq francs» est retiré.

L'amendement déposé par d'autres commissaires, et dont le contenu était le même que l'amendement précédent, est rejeté par 10 voix contre 3 et 1 abstention.

L'article 8 est adopté par 12 voix et 1 abstention.

Article 9 (art. 8 du texte adopté)

Cet article ne donne pas lieu à discussion et est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Article 10 (art. 9 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant à cet article:

«Supprimer le dernier alinéa de cet article.»

Justification

Il s'agit d'une disposition superflue, qui modifie peu de choses par rapport à la réglementation de droit commun.

Le ministre répond que la disposition en question n'est pas superflue.

Le droit commun prévoit un prolongement du délai de citation pour cause de distance. Le projet veut précisément s'écartier de cette règle, parce qu'elle est impraticable dans la réalité.

L'opposant doit citer le père, la mère et le mineur. Il est courant qu'une personne à citer se trouve à grande distance (le père au Zaïre et la mère en Belgique par exemple). A l'égard de celle-ci, il faudrait respecter les délais de distance (10 + 80 jours, s'il s'agit d'un autre continent).

L'amendement est retiré.

L'article 10 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Artikel 11 (art. 10 van de aangenomen tekst)

Met betrekking tot het laatste lid van § 1 van het voorgestelde artikel 48 vraagt een lid welke stukken en welke partijen daar worden bedoeld.

De Minister antwoordt dat het duidelijk gaat om de stukken van het persoonlijkheidsdossier.

Bijgevolg beslist de Commissie de woorden «des pièces» te vervangen door de woorden «de ces pièces».

Een senator verklaart dat het op het eerste gezicht stuitend lijkt dat bepaalde stukken aan het dossier kunnen worden ontnomen.

Is het wel zo dat de ouders of de personen die de betrokken onder hun bewaring hebben, het voorwerp kunnen uitmaken van een onderzoek, dat het verslag ervan enkel tijder de voorbereidende procedure in het dossier is opgenomen, dat alleen de betrokken inzage kan krijgen van dit verslag en dat er zelfs gevallen zijn waarbij het openbaar ministerie het uit het dossier kan verwijderen zodat alleen de rechter van dat stuk kennis zou hebben?

Welke is de verantwoording van deze regeling?

De Minister antwoordt dat maatschappelijke onderzoeken inderdaad kunnen worden verricht betreffende de ouders en de minderjarige.

Op die wijze wordt een «persoonlijkheidsdossier» samengesteld, dat aan het gerechtelijk dossier wordt toegevoegd om aan de jeugdrechter te worden voorgelegd.

Tijdens de procedure en tot de eindbeslissing hebben de jeugdrechter en de advocaten van de partijen toegang tot het persoonlijkheidsdossier, terwijl de minderjarige en de burgerlijke partij daartoe geen toegang hebben.

In geval van uithandengeving wordt het dossier aan de correctionele rechtbank overgezonden, met uitzondering van het persoonlijkheidsdossier, waartoe zelfs de correctionele rechter geen toegang heeft.

Zo nodig zal deze rechter een nieuw maatschappelijk onderzoek vragen.

De Minister verwijst naar artikel 125 van het Tarief in Strafzaken, waar de procureur-generaal mag oordelen bepaalde stukken niet mede te delen. Het verbod waarvan sprake is in artikel 48, § 1, laatste lid, geldt «*ad hominem* per partij».

Een lid stelt vast dat in eenzelfde dossier (bijvoorbeeld inzake gezag over minderjarigen) te veel onderzoeken kunnen plaatshebben (een van de jeugdbijstand, een van de jeugdafdeling van de gemeentelijke politie, een van de maatschappelijke assistenten van het O.C.M.W., een van de maat-

Article 11 (art. 10 du texte adopté)

Se référant au dernier alinéa du § 1er de l'article 48 proposé, un membre demande quelles pièces et quelles parties y sont visées.

Le ministre répond qu'il s'agit très clairement des pièces du dossier de personnalité.

La commission décide dès lors de remplacer les mots «des pièces» par les mots «de ces pièces».

D'après un sénateur, il est choquant, à première vue, que certaines pièces puissent être retirées du dossier.

Est-il exact que les parents ou les personnes qui ont la garde de l'intéressé puissent faire l'objet d'une enquête, que le rapport de celle-ci n'est inclus au dossier que lors de la procédure préparatoire, que seul l'intéressé peut consulter ce rapport et qu'il y a même des cas où le ministère public peut retirer ce rapport du dossier de sorte que seul le juge aurait connaissance de cette pièce?

De quelle façon justifie-t-on cette réglementation?

Le ministre répond que l'on peut en effet effectuer des enquêtes sociales concernant les parents et le mineur.

De cette façon, l'on constitue un «dossier de personnalité», qui est joint au dossier judiciaire et sera soumis au juge de la jeunesse.

Au cours de la procédure et jusqu'à la décision finale, le juge de la jeunesse et les avocats des parties ont accès au dossier de personnalité, alors que le mineur et la partie civile n'y ont pas accès.

En cas de dessaisissement, le dossier est transmis au tribunal correctionnel, à l'exception du dossier de personnalité, auquel même le juge correctionnel n'a pas accès.

Si nécessaire, ce juge demandera une nouvelle enquête sociale.

Le ministre renvoie à l'article 125 du Règlement général sur les frais de justice en matière répressive, qui dispose que le procureur général peut décider de ne pas communiquer certaines pièces. L'interdiction dont il est question à l'article 48, § 1er, dernier alinéa, s'applique «*ad hominem* par partie».

Un membre constate que, pour un même dossier (par exemple concernant l'autorité sur les mineurs), l'on procède parfois à trop d'enquêtes (une de l'assistance à la jeunesse, une de la section de la jeunesse de la police communale, une des assistants sociaux du C.P.A.S., une des assistants sociaux de la commune,

schappelijk assistenten van de gemeenten, enz.). Het lid vraagt of men deze situatie, die zeer lastig is voor de betrokkenen, niet zou kunnen verhelpen.

De Minister merkt op dat deze materie niet uitsluitend onder de bevoegdheid van de federale Staat sorteert en, op dit laatste niveau, niet enkel tot de bevoegdheid van het Ministerie van Justitie behoort.

Bovendien hebben de aangehaalde onderzoeken verschillende doeleinden.

Er wordt hieraan toegevoegd dat een eerste onderzoek ook tendentieus kan zijn en dat een tweede onderzoek meer objectieve elementen kan aanbrengen.

Een lid merkt op dat de deontologie van de maatschappelijke assistenten nog niet zo ver is geëvolueerd als bijvoorbeeld de deontologie van de geneesheren, waar gemakkelijker verwezen wordt naar het rapport van een collega.

Misschien zouden de maatschappelijke assistenten ook veel meer vertrouwen moeten kunnen geven aan de rapporten opgesteld door hun collega's.

Desalniettemin is het juist dat elk onderzoek een specifiek doel nastreeft.

De Minister voegt hieraan toe dat het probleem nog ingewikkelder wordt gemaakt door de maatschappelijke onderzoeken die worden gehouden met betrekking tot de voorlopige maatregelen in het kader van een echtscheidingsprocedure.

Voor dergelijke onderzoeken wordt eveneens een beroep gedaan op de maatschappelijke assistenten van de Gemeenschappen. De Minister heeft de indruk dat deze laatsten er geen bezwaar tegen zouden hebben, ook tot onderzoeken inzake jeugdbescherming over te gaan, indien ze niet overbelast waren met andere onderzoeken.

In dezelfde gedachtengang wordt door een lid onderstreept dat maatschappelijke assistenten thans ook als deskundigen worden aangesteld. Dergelijke onderzoeken kunnen uiteraard op een meervoudige wijze worden gebruikt.

Artikel 11 wordt eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Artikel 12 (art. 11 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid de volgende amendementen in:

«A. In het 2° van dit artikel het woord «strafdossier» te vervangen door de woorden «dossier met betrekking tot de feiten.»

etc.). L'intervenant demande si l'on ne pourrait pas remédier à cette situation, qui est très ennuyeuse pour les intéressés.

Le ministre remarque que cette matière ne relève pas exclusivement de la compétence de l'Etat fédéral ni, à ce dernier niveau, de la compétence du ministère de la Justice.

Les enquêtes citées ont d'ailleurs des objectifs différents.

L'on ajoute à cela qu'une première enquête peut également être tendancieuse et qu'une seconde enquête peut faire apparaître des éléments plus objectifs.

Un membre remarque que la déontologie des assistants sociaux n'a pas encore évolué comme la déontologie des médecins, qui renvoient plus facilement au rapport d'un confrère.

Il faudrait peut-être que les assistants sociaux puissent davantage faire confiance aux rapports rédigés par leurs collègues.

Il est néanmoins exact que chaque enquête vise un but spécifique.

Le ministre ajoute à cela que les enquêtes sociales qui sont effectuées dans le cadre d'une procédure de divorce pour déterminer les mesures provisoires, rendent le problème encore plus compliqué.

L'on fait également appel, pour ces enquêtes, aux assistants sociaux des Communautés. Le ministre a l'impression que ces derniers ne verraien pas d'inconvénient à effectuer également des enquêtes en matière de protection de la jeunesse, s'ils n'étaient pas surchargés par d'autres enquêtes.

Dans le même ordre d'idées, un membre souligne que les assistants sociaux sont également désignés, actuellement, en tant qu'experts. De telles enquêtes peuvent bien entendu être utilisées de multiples façons.

L'article 11 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 12 (art. 11 du texte adopté)

Un commissaire dépose les amendements suivants à cet article:

«A. Au 2° de cet article, remplacer les mots «dossier pénal» par les mots «dossier relatif aux faits.»

Verantwoording

Het woord « strafdossier » past niet in het kader van de jeugdbeschermingswet.

« B. Het 3e van dit artikel te doen vervallen. »

Verantwoording

De jeugdrechtbank kan slechts op verantwoorde wijze over de uithandengeving beslissen wanneer zij kan beschikken over alle beoordelingsgegevens die geschikt zijn om haar beslissing betreffende de uithandengeving te motiveren. Dit is niet het geval zolang het onderzoek verricht door de onderzoeksrechter nog niet beëindigd is (zie advies Raad van State, Gedr. St., Kamer, 91/92, nr. 532/1, blz. 51). Daarnaast dienen alle door de jeugdrechtbank bevolen opsporingsopdrachten tot een goed einde te zijn gebracht, zodat het niet te verantwoorden valt dat de jeugdrechtbank uitspraak zou dienen te doen « in de staat van de procedure ».

Met betrekking tot het amendement onder B antwoordt de Minister als volgt:

Het derde lid van de thans geldende tekst bepaalt hoe de procedure geregeld moet worden als het onderzoek is beëindigd: dat leidt dan ofwel tot buitenvervolgingstelling ofwel tot verwijzing naar de jeugdrechtbank.

De voorgestelde tekst bepaalt dat wanneer tijdens het gerechtelijk onderzoek het psycho-medisch sociaal onderzoek uitwijst dat beschermingsmaatregelen niet van nut zijn, kan het uit handen geven worden gevorderd en bevolen.

Het amendement wil dat daarmee gewacht wordt tot het onderzoek naar de feiten ten einde is. Daardoor wordt de rechtsgang vertraagd. Het amendement heeft vooral oog voor de feiten, terwijl de wet van 1965 in de eerste plaats rekening houdt met de persoon.

Om het uit handen geven uit te spreken is het immers nodig, doch ook voldoende, dat de minderjarige wordt vervolgd (wat ook zo is in ons geval), en dat beschermingsmaatregelen niet meer raadzaam blijken te zijn (wat niets te zien heeft met het onderzoek naar de gepleegde feiten). Volgens de verantwoording van het amendement op artikel 18 blijkt de indiener van dit amendement ervan uit te gaan dat de persoonlijkheid van de minderjarige het hoofdcriterium dient te blijven.

Wat staat er te gebeuren indien men de ontworpen bepaling toepast ?

a) de onderzoeksrechter voert het onderzoek;

Justification

Les mots « dossier pénal » ne conviennent pas dans le cadre de la loi relative à la protection de la jeunesse.

« B. Supprimer le 3e de cet article. »

Justification

Le tribunal de la jeunesse ne peut décider raisonnablement de se dessaisir que s'il peut disposer de tous les éléments d'appréciation de nature à motiver sa décision relative au dessaisissement. Ce n'est pas le cas tant que les investigations effectuées par le juge d'instruction ne sont pas terminées (voir l'avis du Conseil d'Etat, Doc. Chambre, 91/92, n° 532/1, p. 51). En outre, toutes les missions d'investigation ordonnées par le tribunal de la jeunesse doivent avoir été menées à bonne fin, si bien qu'il ne se justifie pas que le tribunal de la jeunesse doive se prononcer « en l'état de la procédure ».

S'agissant de l'amendement visé sous B, le ministre donne la réponse suivante:

Le texte actuel, alinéa 3, détermine la façon dont la procédure doit être réglée en fin d'instruction; il s'agira soit d'un non-lieu, soit d'un renvoi au tribunal de la jeunesse.

Le texte proposé dispose que, lorsqu'en cours d'instruction, l'enquête psycho-médico-sociale démontre que des mesures de protection n'auront aucun effet, le dessaisissement peut être requis et ordonné.

L'amendement veut obtenir que l'on attende pour ce faire la fin de l'instruction sur les faits. Cela revient à retarder le cours de la justice. L'amendement a surtout égard aux « faits », alors que la loi de 1965 prend en premier lieu « la personnalité » en considération.

En effet, pour prononcer un dessaisissement, il faut, mais il suffit qu'un mineur soit poursuivi (ce qui est le cas dans notre hypothèse) et qu'il apparaisse que des mesures de protection ne sont plus indiquées (ce qui n'a rien à voir avec l'instruction relative aux faits commis). Selon la justification d'un amendement déposé à l'article 18 par l'auteur de l'amendement en discussion, « la personnalité est le critère principal ».

Qu'arrivera-t-il en appliquant la disposition proposée dans le projet ?

a) le juge d'instruction instruit;

b) de jeugdrechtspreek spreekt de uithandengeving uit. Het enige gevolg daarvan is dat de correctionele rechtbank of het assisenhof bevoegd wordt, doch dat men zich nog niet uitspreekt over de schuldvraag;

c) na het uit handen geven zet de onderzoeksrechter zijn onderzoek voort, doch:

d) in plaats van de procedure te regelen door ze naar de jeugdrechtbank te verwijzen, die ze dan in voorkomend geval zelf uit handen kan geven, brengt hij ze rechtstreeks voor de raadkamer die dan ofwel een beschikking tot buitenvervolgingstelling neemt, ofwel de zaak naar de correctionele rechtbank verwijst, ofwel de zaak naar de procureur-generaal verwijst om voor de kamer van inbeschuldigingstelling de verwijzing van de zaak naar het assisenhof te vorderen.

Het uit handen geven tijdens het gerechtelijk onderzoek dat, naar wo' verondersteld, veel tijd in beslag neemt, loopt dus helemaal niet vooruit op de schuldvraag, doch bespoedigt wel de rechtsgang. De regeling van het amendement zou ertoe leiden dat het uit handen geven er niet komt dan wanneer de onderzoeksrechter aan het eind van het onderzoek de minderjarige eerst naar de jeugdrechtbank heeft verwiesen. Die zou dan het uit handen geven uitspreken, niet op basis van het onderzoek naar de feiten, doch van het psycho-medisch sociaal verslag waarover ze reeds beschikte.

Wil men de algemene opvatting aankleven volgens welke de jeugdrechtspreek de persoonlijkheid van de minderjarige moet beoordelen en de onderzoeksrechter de feiten moet onderzoeken, dan moet men het uit handen geven van de jeugdrechtspreek mogelijk maken indien hij meent dat hij over voldoende informatie over de persoonlijkheid beschikt om zulks te doen, ook al is het onderzoek nog niet afgelopen.

Volgens het amendement zou men na het uit handen geven nog eerst via de raadkamer moeten rondgaan om de zaak naar de correctionele rechtbank te verwijzen, ongeacht of het om een misdaad gaat dat voor correctionalisering in aanmerking komt of niet.

Er bestaat reeds een rechtspraak die het uit handen geven tijdens het gerechtelijk onderzoek toestaat.

Het Hof van beroep te Antwerpen heeft daarover een arrest geveld. Dat heeft dan geleid tot een voorziening in cassatie, die echter werd afgewezen.

Het Hof daarover:

«Overwegende dat het gerechtelijk onderzoek in deze zaak op heden nog niet is afgesloten, (...)»

Het Hof (...)

geeft de zaak uit handen en verwijst naar het Openbaar Ministerie met het oog op vervolging voor het bevoegde gerecht als daartoe grond bestaat. (...)»

b) le juge de la jeunesse prononce le dessaisissement, ce qui a pour seul effet de rendre le tribunal correctionnel ou la cour d'assises compétents, mais ne préjuge pas de la culpabilité;

c) après dessaisissement, le juge d'instruction continue son instruction, mais:

d) au lieu de régler la procédure par un renvoi au tribunal de la jeunesse (pour que celui-ci, éventuellement, se dessaisisse), il saisira directement la chambre du conseil qui prononcera soit un non-lieu, soit un renvoi devant un tribunal correctionnel, soit un renvoi au procureur général afin de requérir devant la chambre des mises en accusation le renvoi à la cour d'assises.

Le dessaisissement qui intervient en cours d'instruction judiciaire (par hypothèse, longue) ne préjuge donc en rien de la culpabilité, mais, par contre, accélère le cours de la justice. L'amendement aurait pour conséquence qu'un dessaisissement n'interviendrait que lorsque — en fin d'instruction — le juge d'instruction aurait renvoyé d'abord le mineur devant le tribunal de la jeunesse. Celui-ci prononcerait un dessaisissement, non pas sur la base de l'instruction sur les faits, mais sur la base du rapport médico-social dont il disposait déjà auparavant.

Pour respecter la philosophie générale suivant laquelle le juge de la jeunesse apprécie la personnalité du mineur, tandis que le juge d'instruction examine les faits, il faut rendre possible le dessaisissement du juge de la jeunesse s'il estime que, sur le plan de la personnalité, il dispose d'assez d'éléments pour ce faire, même si l'instruction quant aux faits n'est pas terminée.

Suivant l'amendement, il faudrait encore, après dessaisissement, passer d'abord en chambre du conseil pour le renvoi au tribunal correctionnel, s'il s'agit d'un crime correctionnalisable ou non.

Il existe déjà une jurisprudence qui admet le dessaisissement en cours d'instruction judiciaire.

La Cour d'appel d'Anvers a rendu un arrêt à ce sujet. Celui-ci a fait l'objet d'un pourvoi en cassation, qui a été rejeté.

La Cour s'est exprimée en ces termes:

«Considérant que l'instruction judiciaire dans cette affaire n'est pas encore close à ce jour (...)»

La Cour (...)

se dessaisit et renvoie l'affaire au ministère public en vue de poursuivre devant la juridiction compétente s'il y a lieu (...)»

De indiener van het amendement vraagt aan de Minister te bevestigen dat, volgens de tekst zoals hij nu voorligt (« De jeugdrechtbank vormt in de staat van de procedure. ») de jeugdrechter nooit kan worden verplicht zich uit te spreken bij gebrek aan opsporingsopdracht.

De Minister bevestigt dit. Het gaat ter zake om een *conditio sine qua non*.

Bijgevolg wordt het amendement onder B ingetrokken.

Een lid vraagt of de jeugdrechter eventueel bijkomende informatie kan vragen, omdat hij van oordeel is dat de zaak niet in staat is.

De Minister antwoordt bevestigend.

Het amendement onder A wordt eenparig aangenomen door de 16 aanwezige leden.

Het geamendeerde artikel 12 wordt bij dezelfde eenparigheid aangenomen.

Artikel 13 (art. 12 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

« Paragraaf 2, 2° en 3°, van het voorgestelde artikel 50 te doen vervallen. »

Verantwoording

Het is onaanvaardbaar dat de jeugdrechtbank uitspraak dient te doen over de uithandengeving, zonder dat ze over de daartoe nodige informatie beschikt, zonder over de nodige tijd te beschikken om die informatie te doen verzamelen (verplichte uitspraak binnen 15 dagen na de dagvaarding). Het ontwerp voert een bijna automatische uithandengeving in die geheel haaks staat op de filosofie van de jeugdbeschermingswet.

De Minister antwoordt dat hij het amendement niet kan aanvaarden.

De huidige tekst van artikel 13 is het resultaat van lange en grondige besprekingen in de Kamer, waardoor men tot een delicaat evenwicht is gekomen.

Als een element van het geheel wordt gewijzigd, komt dit evenwicht in het gedrang.

De indiener van het amendement steunt op het argument dat de rechter de zaak uit handen zou moeten geven zonder over het medisch-sociaal rapport te beschikken. Dat is niet juist om de volgende redenen:

a) Het gaat om een geval van herhaling van zware overtredingen na een vroegere vruchteloze maatregel: op dat ogenblik bestaan er al medisch-sociale

L'auteur de l'amendement demande au ministre de confirmer que suivant le texte tel qu'il est proposé (« Le tribunal statue en l'état de la procédure »), le juge de la jeunesse ne peut jamais être contraint de se prononcer en l'absence d'un ordre d'investigation.

Le ministre le confirme. Il s'agit en l'espèce d'une condition *sine qua non*.

En conséquence, l'amendement visé sous B est retiré par son auteur.

Un commissaire demande si le juge de la jeunesse peut éventuellement demander des informations complémentaires parce qu'il estime que l'affaire n'est pas en état.

Le ministre répond par l'affirmative.

L'amendement visé sous A est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

L'article 12 amendé est adopté à la même unanimité.

Article 13 (art. 12 du texte adopté)

Un commissaire dépose l'amendement suivant à cet article:

« Supprimer le § 2, 2° et 3°, de l'article 50 proposé. »

Justification

Il est inacceptable que le tribunal de la jeunesse doive se prononcer sur le dessaisissement sans posséder les informations nécessaires à cet effet ou sans disposer du temps nécessaire pour faire rassembler ces informations (obligation de se prononcer dans les quinze jours de la citation). Le projet instaure un dessaisissement presque automatique qui est tout à fait contraire à la philosophie de la loi relative à la protection de la jeunesse.

Le ministre répond qu'il ne peut accepter l'amendement.

Le texte actuel de l'article 13 est le résultat de discussions longues et approfondies à la Chambre, qui ont abouti à un équilibre délicat.

En modifiant un élément de l'ensemble, on compromet cet équilibre.

L'argument de l'auteur est que le juge devrait se dessaisir sans disposer du rapport médico-social, ce qui est inexact. En effet:

a) Il s'agit d'un cas de récidive d'infraction grave, après mesure antérieure infructueuse: à cette occasion, des enquêtes médico-sociales ont été faites ainsi

onderzoeken alsook observatieresultaten van de vroegere plaatsing. De rechter kent dus de persoonlijkheid van de recidiverende minderjarige.

b) De voorgestelde tekst verbiedt niet dat een rechter die er niet gerust in is, een nieuw medisch-sociaal onderzoek kan bevelen.

c) Het feit dat de rechter bijkomende inlichtingen wil inwinnen over de persoonlijkheid van de minderjarige, rechtvaardigt het overschrijden van de termijn van vijftien dagen: daar staat geen sanctie op. Men heeft alleen willen zeggen dat men snel moet handelen.

Op dat punt is men het eens geworden in de Kamer. Het oorspronkelijke amendement van de Minister voorzag in een verplicht uit handen geven binnen 15 dagen ingeval het gaat om een herhaling van zware misdrijven waarvoor een verzoek tot uit handen geven een eerste maal al is geweigerd. Er is gezegd dat dit amendement te ver ging en dat er geen verplichting moest bestaan om de zaak uit handen te geven.

d) Het artikel verplicht de rechter tenslotte niet de zaak uit handen te geven. Hij blijft vrij om dat te weigeren.

De indiener van het amendement vraagt of het wel zo is dat de stukken bedoeld in de laatste zin van § 2, 2º, hoe dan ook het medisch-sociaal verslag bevatten.

De Minister antwoordt bevestigend.

Bijgevolg wordt het amendement ingetrokken.

Een lid is van mening dat het medisch-psychologisch onderzoek waarvan sprake is, zich duidelijk moet onderscheiden van een psychiatrisch onderzoek, hetgeen niet altijd het geval schijnt te zijn.

Bovendien gebeurt het soms dat het psychiatrisch onderzoek uitgebreid wordt tot de familie en de personen die de minderjarige opvoeden.

Krachtens artikel 13 heeft het onderzoek slechts betrekking op de minderjarige zelf.

Volgens een ander lid bestaat er geen wezenlijk verschil tussen een medisch-psychologisch onderzoek en een psychiatrisch onderzoek. Het tweede brengt als dusdanig geen zwaardere pathologieën aan het licht dan het eerste.

De vorige spreker merkt op dat het woord «psychiatrisch» als meer stuitend wordt ervaren door degenen die het voorwerp uitmaken van het onderzoek, waarop de Minister antwoordt dat dit probleem moeilijk door een wet kan worden opgelost.

De Minister wijst erop dat het zeer zelden gebeurt dat men dadelijk tot een psychiatrisch onderzoek overgaat. Het is slechts wanneer het medisch of het psychologisch onderzoek bepaalde symptomen aan het licht brengt dat men eventueel een psychiatrisch onderzoek vraagt.

que des observations lors du placement antérieur. Le juge connaît donc la personnalité du mineur récidiviste.

b) Le texte proposé n'interdit pas qu'une enquête médico-sociale nouvelle soit ordonnée par le juge qui n'aurait pas ses apaisements.

c) Le fait de vouloir disposer de renseignements complémentaires sur la personnalité du mineur justifierait que le délai de quinze jours soit dépassé: il n'y a pas de sanction à ce délai. Ce que l'on a voulu dire, c'est qu'il fallait aller vite.

C'est sur ce point que l'on s'est mis d'accord à la Chambre. L'amendement initial du ministre consistait à prévoir un dessaisissement obligatoire dans les quinze jours, dans les cas de récidive d'infractions graves pour lesquelles le dessaisissement avait déjà été demandé mais refusé une première fois. On a dit de cet amendement qu'il allait trop loin, et que le dessaisissement ne devrait pas être obligatoire.

d) Enfin, l'article n'oblige pas le juge à se dessaisir. Celui-ci reste libre de refuser le dessaisissement.

L'auteur de l'amendement demande s'il est exact que les pièces visées à la dernière phrase du § 2, 2º, comprennent en tout cas le rapport médico-social.

Le ministre répond par l'affirmative.

En conséquence, l'amendement est retiré par son auteur.

Un commissaire considère que l'examen médico-psychologique dont il est question doit se distinguer clairement d'un examen psychiatrique, ce qui ne semble pas toujours être le cas.

En outre, il arrive parfois que l'examen psychiatrique soit étendu à la famille et aux personnes qui élèvent le mineur.

En vertu de l'article 13, l'examen porte uniquement sur le mineur lui-même.

Selon un autre membre, il n'existe aucune différence essentielle entre un examen médico-psychologique et un examen psychiatrique. Ce dernier ne révèle pas en tant que tel des pathologies plus graves que le premier cité.

L'intervenant précédent ayant fait observer que le mot «psychiatrique» est ressenti comme plus rebutant par ceux qui font l'objet de l'examen, le ministre répond que ce problème peut difficilement être résolu par une loi.

Le ministre signale qu'il arrive très rarement que l'on procède immédiatement à un examen psychiatrique. Ce n'est que lorsque l'examen médical ou psychologique révèle certains symptômes que l'on demande éventuellement un examen psychiatrique.

De Minister voegt hieraan toe dat het aan de ouders of aan hun aan ocaat toekomt de rechten van de verdeding in te roepen en te weigeren zich aan een psychiatrisch of aan een medisch-psychologisch onderzoek te onderwerpen.

Het is evenwel duidelijk dat het woord « psychologisch » een interrelationeel aspect bevat.

Het is dus onvermijdelijk dat na de minderjarige te hebben onderzocht, de psycholoog de ouders ook zal oproepen om zich met hen te onderhouden.

Anderzijds zal dit maatschappelijk onderzoek ook slaan op het milieu van de minderjarige en op de personen die met hem leven.

Bij artikel 13 dient de Regering het volgende amendement in:

« In het voorgestelde artikel 50, § 1, een vierde lid in te voegen luidende :

« Buiten het geval waarin een als overtreding feit krachtens artikel 36, 4°, bij de jeugdrechtbank is aanhangig gemaakt, kan hij de zaak onder de in artikel 38 bepaalde voorwaarden eerst uit handen geven na de in het tweede lid bedoelde maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken te hebben doen verrichten. »

Verantwoording

Het gaat om de rechtzetting van een onachtzaamheid bij het opstellen van het artikel na de discussie in de Kamercommissie. Inderdaad, zonder dit lid heeft het woord « Evenwel », dat § 2 inleidt, geen betekenis.

Er wordt op gewezen dat, door deze alinea zo in te voegen en nogmaals te verwijzen naar artikel 38, men zou kunnen vergeten dat het uit handen geven niet bedoeld is voor overtredingen.

De woorden « buiten het geval waarin een als overtreding omschreven feit krachtens artikel 36, 4°, bij de jeugdrechtbank is aanhangig gemaakt » kunnen worden geïnterpreteerd als een uitzondering op de regel volgens welke de rechtbank de zaak eerst uit handen kan geven na de maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken te hebben doen verrichten.

De Minister verwijst naar artikel 36bis, waaruit blijkt dat er voor de overtredingen zelfs geen uithandingeving nodig is, aangezien deze automatisch gebeurt.

Op suggestie van een lid en van de Minister wordt het amendement als volgt gesubamendeerd:

« Onverminderd artikel 36bis, kan de jeugdrechtbank de zaak... »

Il ajoute qu'il appartient aux parents ou à leur avocat d'invoquer les droits de la défense et de refuser de se soumettre à un examen psychiatrique ou médico-psychologique.

Toutefois, il est clair que le mot « psychologique » comporte un aspect interrelationnel.

Il est donc inévitable qu'après avoir examiné le mineur, le psychologue convoque également les parents pour s'entretenir avec ces derniers.

D'autre part, cet examen social portera également sur le milieu du mineur et sur les personnes qui vivent avec lui.

Le Gouvernement dépose l'amendement suivant à l'article 13:

« A l'article 50 proposé, § 1er, ajouter un quatrième alinéa libellé comme suit :

« Hors le cas où le tribunal de la jeunesse est saisi en vertu de l'article 36, 4°, d'un fait qualifié contravention, il ne peut se dessaisir d'une affaire, dans les conditions prévues par l'article 38 qu'après avoir fait procéder à l'étude sociale et à l'examen médico-psychologique prévus à l'alinéa 2. »

Justification

Il s'agit d'un oubli survenu lors du toilettage du texte final dans la commission de la Justice de la Chambre. En effet, sans cet alinéa, le mot « Toutefois » qui introduit le § 2 n'a pas de sens.

On souligne qu'en insérant ainsi cet alinéa et en renvoyant une nouvelle fois à l'article 38, on pourrait oublier que le dessaisissement ne concerne pas les contraventions.

Les mots « hors le cas où le tribunal de la jeunesse est saisi en vertu de l'article 36, 4°, d'un fait qualifié contravention » pourraient être interprétés comme une dérogation à la règle suivant laquelle le tribunal ne peut se dessaisir qu'après avoir fait procéder à l'étude sociale et à l'examen médico-psychologique.

Le ministre renvoie à l'article 36bis, duquel il ressort que les contraventions ne nécessitent même pas un dessaisissement, puisque celui-ci a lieu automatiquement.

Sur la proposition d'un membre et du ministre, l'amendement est sous-amendé comme suit:

« Sans préjudice de l'article 36bis, le tribunal de la jeunesse ne peut se dessaisir... »

Deze tekst wordt eenparig aangenomen door de 16 aanwezige leden.

Het aldus geamendeerde artikel 13 wordt eenparig aangenomen door de 15 aanwezige leden.

Artikel 14 (art. 13 van de aangenomen tekst)

Dit artikel wordt eenparig aangenomen door de 15 aanwezige leden.

Artikel 15 (art. 14 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid de volgende amendementen in:

« A. Het eerste lid dat wordt toegevoegd aan artikel 52 doen vervallen. »

Verantwoording

Deze bepaling past niet in de filosofie van de jeugdbeschermingswet en creëert bovendien een discriminatie met volwassen delinquenten waar de « opsecretstelling » in het kader van de voorlopige hechtenis slechts drie dagen kan duren.

« B. In het nieuwe tweede lid dat wordt toegevoegd aan artikel 52 de woorden « op het ogenblik van haar uitspraak » vervangen door de woorden « tijdens de procedure » en de woorden « kan zij geen ... » tot « bereikt hebben » vervangen door de woorden « kan zij voorlopige maatregelen opleggen of handhaven die uiterlijk kunnen duren totdat de betrokkenen de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt. »

Verantwoording

Tekstverbetering.

« C. Het nieuwe laatste lid van artikel 52 van de wet van 8 april 1965 weglaten. »

Verantwoording

Dit lid is overbodig, daar het voorgaande lid reeds betrekking heeft op de personen bedoeld in artikel 37, § 3, 2°.

De Minister antwoordt dat het niet nodig is de voorlopige maatregelen van artikel 52 te vergelijken met eenzame opsluiting. Het gaat hoofdzakelijk om een beschermingsmaatregel die noodzakelijk is vanwege de aard van het onderzoek. Is het aanvaardbaar dat de minderjarige zijn (meerderjarige) medeplichtigen in de spreekkamer van de instelling kan ontvangen? Of dat men hem contact laat onderhouden met zijn dealers terwijl men bezig is met een ontwendingskuur?

Ce texte est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

L'article 13 ainsi amendé est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Article 14 (art. 13 du texte adopté)

Cet article est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Article 15 (art. 14 du texte adopté)

Un membre dépose les amendements suivants :

« A. Supprimer le premier alinéa de l'ajout proposé à l'article 52. »

Justification

Cette disposition ne cadre pas avec la philosophie de la loi sur la protection de la jeunesse et elle crée en outre une discrimination par rapport aux délinquants adultes, pour lesquels la « mise au secret », dans le cadre de la détention préventive, ne peut excéder trois jours.

B. Au deuxième alinéa de l'ajout proposé à l'article 52, remplacer les mots « au moment où ils se prononcent » par les mots « au cours de la procédure » et les mots « il ne peut ordonner... de l'intéressé » par les mots « il peut ordonner ou maintenir des mesures provisoires jusqu'à ce que l'intéressé ait atteint l'âge de 20 ans. »

Justification

Correction de texte.

« C. Supprimer le dernier alinéa de l'ajout proposé à l'article 52. »

Justification

Cet alinéa est superflu, le précédent s'appliquant déjà aux personnes visées à l'article 37, § 3, 2°.

Le ministre répond qu'il ne convient pas de comparer la mesure provisoire de l'article 52 avec la « mise au secret ». Il s'agit essentiellement d'une mesure de protection, rendue nécessaire par la nature de l'instruction. Est-il concevable que le mineur puisse recevoir ses complices (majeurs) au parloir de l'institution ? Ou qu'on le laisse prendre contact avec ses dealers pendant qu'on essaierait de le désintoxiquer ?

Overigens is het decreet van de Franse Gemeenschap nog strenger. Artikel 12 bepaalt het volgende: «Tenzij de bevoegde rechten een andersluidende, met redenen omklede beslissing neemt, heeft iedere jongere aan wie huisvesting wordt verleend krachtens een maatregel tot gerechtelijke bescherming het recht met iedere persoon van zijn keuze in contact te komen.»

Er is geen enkele grens bepaald. Voortaan moet dit artikel 12 gelezen worden in samenhang met artikel 52 van de wet dat een grens bepaalt.

De Minister voegt hieraan toe dat het verbod van vrij verkeer opgelegd door de onderzoeksrechter voor iedereen geldt, terwijl de maatregel die hier wordt bedoeld, slechts van toepassing is op de personen die de rechter bij naam aanwijst.

De rechter moet dus een positieve lijst opstellen van de personen met wie de jongere geen vrij verkeer mag hebben.

Een lid vraagt of de mogelijkheid niet bestaat, binnen het Algemeen Reglement van de Gevangenissen, ook ten opzichte van gewone gevangenen, die niet op secreet zijn gesteld, verbod van vrij verkeer met bepaalde personen op te leggen.

De Minister antwoordt dat deze regel niet geldt tijdens de voorlopige hechtenis, waarbij de betrokkenen van de onderzoeksrechter afhangt en waarbij het Algemeen Reglement van de Gevangenissen slechts van toepassing is voor zover het niet in tegenstrijd is met de noodwendigheden van het onderzoek.

Het is slechts na definitieve veroordeling dat dit Reglement volledig van toepassing is op de gevangenen.

De vorige spreker merkt op dat zulks een discriminatoire situatie uitmaakt. Men zou immers iemand op secreet kunnen stellen gedurende drie dagen, maar na deze termijn mag iedereen die in voorlopige hechtenis is om het even wie ontvangen, terwijl het hier niet het geval is voor de minderjarige.

Een lid merkt op dat de toevoeging van het woord «librement» in het tweede lid van artikel 15 een nuance aanbrengt voor de interpretatie van de tekst.

Dit woord betekent dat het niet gaat om een absoluut verbod van communicatie, maar dat iemand aanwezig moet zijn bij het onderhoud van de minderjarige met zijn bezoeker, om daarop toezicht te houden.

Er wordt op gewezen dat de Nederlandse tekst niet vatbaar is voor interpretatie.

Het verbod van «vrij verkeer» betekent dat er geen enkele communicatie met de aangeduide personen mag zijn.

De Minister herinnert eraan dat dezelfde uitdrukking in de wet op de voorlopige hechtenis voorkomt.

Par ailleurs, le décret de la Communauté française est plus rigoureux encore : il prévoit, en son article 12, que : «Sauf décision contraire motivée du juge compétent, tout mineur hébergé en vertu d'une mesure judiciaire bénéficie du droit de communiquer avec toute personne.»

Aucune limite n'est prévue. Il faudra désormais lire cet article 12 du décret en corrélation avec l'article 52 de la loi qui fixe une limite.

Le ministre ajoute que l'interdiction de communiquer librement, imposée par le juge d'instruction, s'applique à tout le monde, alors que la mesure visée ici ne concerne que les personnes nommément désignées par le juge.

Celui-ci doit donc établir une liste positive des personnes avec lesquelles le jeune ne peut communiquer librement.

Un membre demande s'il ne serait pas possible, dans le cadre du règlement général des prisons, d'interdire également aux prisonniers ordinaires, qui n'ont pas été mis au secret, de communiquer librement avec certaines personnes.

Le ministre répond que cette règle ne s'applique pas durant la détention préventive, au cours de laquelle l'intéressé dépend du juge d'instruction, et que le règlement général des prisons ne s'applique que dans la mesure où il ne va pas à l'encontre des nécessités de l'instruction.

Ce n'est qu'après la condamnation définitive que ce règlement s'applique intégralement aux détenus.

Le préopinant fait remarquer que cette situation est discriminatoire. En effet, on pourrait mettre quelqu'un au secret pendant trois jours, mais passé ce délai, quiconque est en détention préventive peut recevoir n'importe qui, alors que ce n'est pas le cas ici pour le mineur d'âge.

Un membre fait remarquer que l'ajout du mot «librement», au deuxième alinéa de l'article 15, apporte une nuance pour l'interprétation du texte.

Ce mot signifie qu'il ne s'agit pas d'une interdiction absolue de communiquer, mais que quelqu'un doit être présent pour surveiller l'entretien du mineur avec son visiteur.

On fait remarquer que le texte néerlandais n'est pas susceptible d'interprétation.

L'interdiction de «vrij verkeer» signifie qu'il ne peut y avoir aucune communication avec les personnes désignées.

Le ministre rappelle que la même formule figure dans la loi sur la détention préventive.

Een lid verklaart dat, zoals de tekst thans wordt geformuleerd, het verbod om de maand kan worden verlengd, zonder enige beperking. Bovendien bevindt men zich hier in de situatie bedoeld bij artikel 36, 4e, namelijk een gecontroleerd milieu.

De Minister antwoordt dat het gerechtelijk onderzoek de termijn van 6 maanden niet mag overschrijden.

De Commissie neemt nota van het feit dat de bedoelde maatregel wordt ingesteld in het belang van de minderjarige zelf, terwijl er in de tekst alleen sprake is van de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek of van het gerechtelijk onderzoek.

Hierbij aansluitend stelt een senator voor de tekst te wijzigen als volgt: «... met bij naam aangeduide personen, die hetzij een gevaar vormen voor de minderjarige, hetzij het onderzoek belemmeren.» De vermelding van de advocaat lijkt overbodig, aangezien het vanzelfsprekend is dat dergelijk verbod niet op hem van toepassing kan zijn.

De Commissie sluit zich aan bij de hierboven voorgestelde beperkingen, doch ze acht het niet nodig deze beperkingen in de tekst op te nemen.

Een ander lid is van mening dat, hoewel men zich moeilijk situaties kan inbeelden, waar het vrij verkeer met de advocaat zou worden verboden, dergelijke situaties evenwel theoretisch mogelijk zijn. Volgens het lid zou het dus meer aangewezen zijn de woorden «andere dan zijn advocaat» te doen vervallen.

De indiener van de bovenvermelde amendementen verklaart dat hij door de argumenten van de Minister zou overtuigd zijn indien men een stap verder zou gaan, door te bepalen «... ten aanzien van personen die in betrekking zijn gesteld».

De Minister merkt op dat tot de wet van 1990 de opsecreetstelling ook gold ten opzichte van de advocaat. Bovendien worden in dit ontwerp een aantal gevallen vermeld, die vroeger niet bestonden, en waarin de minderjarige thans door een advocaat kan worden bijgestaan.

Hier gaat het om een verbod van vrij verkeer tussen de minderjarige en personen die voor hem gevaarlijk zijn of kunnen zijn en die soms verdacht zijn zonder dat men noodzakelijkerwijs over bewijzen tegen hen beschikt.

Men moet in de jeugdrechter vertrouwen hebben om daarover te beslissen.

Ten gevolge van deze bespreking wordt het amendement onder A ingetrokken.

De Minister heeft geen bezwaar tegen de amendementen onder B en C, die worden aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Un membre déclare que d'après le texte, tel qu'il est actuellement formulé, l'interdiction peut être prorogée tous les mois, sans aucune limitation. En outre, on se trouve ici dans la situation visée par l'article 36, 4e, à savoir un milieu contrôlé.

Le ministre répond que l'instruction judiciaire ne peut dépasser le délai de 6 mois.

La commission prend note du fait que la mesure en question est instaurée dans l'intérêt du mineur d'âge lui-même, alors qu'il n'est question dans le texte que des nécessités de l'information ou de l'instruction.

Un sénateur propose alors de modifier le texte comme suit «... avec les personnes nommément désignées, qui constituerait soit un danger pour le mineur, soit un obstacle à l'instruction». Il paraît superflu de mentionner l'avocat, puisqu'il va de soi qu'une telle interdiction ne peut lui être appliquée.

La commission se rallie aux restrictions proposées ci-dessus, mais elle n'estime pas nécessaire de les insérer dans le texte.

Selon un autre membre, même s'il est difficile d'imaginer des situations dans lesquelles il serait interdit de communiquer librement avec l'avocat, elles sont toutefois théoriquement possibles. Il serait donc plus indiqué de supprimer les mots «autres que son avocat».

L'auteur des amendements précités déclare qu'il pourrait être convaincu par les arguments du ministre si l'on faisait un pas de plus en ajoutant «... avec des personnes qui ont été mises en cause».

Le ministre fait remarquer que, jusqu'à la loi de 1990, la mise au secret s'appliquait également à l'égard de l'avocat. En outre, ce projet mentionne un certain nombre de cas qui n'existaient pas auparavant et dans lesquels le mineur d'âge peut désormais être assisté par un avocat.

Il s'agit ici d'interdire la libre communication entre le mineur et les personnes qui sont ou pourraient être dangereuses pour lui, et qui sont parfois suspectées sans que l'on dispose nécessairement de preuves contre elles.

Il faut faire confiance au juge de la jeunesse pour décider à ce sujet.

A la suite de cette discussion, l'amendement A est retiré.

Le ministre n'a pas d'objection à opposer aux amendements B et C, qui sont adoptés par 12 voix contre 1 et 1 abstention.

Bij artikel 15 dient de Regering het volgende amendement in:

«Dit artikel te vervangen als volgt:

«In artikel 52 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1) in het tweede lid worden de cijfers «37, 2º» vervangen door de cijfers «37, § 2, 2º» en de cijfers «37, 3º en 4º» door de cijfers «37, § 2, 3º en 4º en 37, § 3, 2º»;

2) hetzelfde artikel 52 wordt aangevuld met de volgende leden:

«Wanneer de jeugdrechtbank ten aanzien van een persoon die een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd voorlopig een van de maatregelen neemt bedoeld in artikel 37, § 2, 4º, kan zij, omwille van de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek of van het gerechtelijk onderzoek en voor een hernieuwbare termijn van maximum 30 dagen, bij gemotiveerde beslissing de jongere vrij verkeer verbieden met de personen die zij bij naam aanwijst, andere dan zijn advocaat.

Wanneer bij de jeugdrechtbank de zaak aanhangig is van een persoon die vóór de leeftijd van achttien jaar een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd, en die deze leeftijd overschreden heeft op het ogenblik van haar uitspraak, kan zij geen maatregelen van voorlopige bewaring bevelen of handhaven die voortduren nadat de betrokkenen de leeftijd van twintig jaar zal bereikt hebben.

Dit artikel is van toepassing op de personen bedoeld in artikel 37, § 3, 2º.»

Verantwoording

De toilettage van dit artikel werd vergeten en is noodzakelijk omdat artikel 37 wordt herschreven in het ontwerp.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen door 14 aanwezige leden.

De tekst ervan wordt evenwel aangepast, rekening houdend met de hierboven vermelde amendementen onder B en C, al aangenomen door de Commissie.

Het gemaendeerde artikel 15 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Artikel 16 (art. 15 van de aangenomen tekst)

Dit artikel geeft geen aanleiding tot discussie en wordt eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.

Le Gouvernement présente l'amendement suivant à l'article 15:

«Remplacer cet article par ce qui suit:

«A l'article 52 de la même loi, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, sont apportées les modifications suivantes:

1) au deuxième alinéa, les chiffres «37, 2º» sont remplacés par les chiffres «37, § 2, 2º», et les chiffres «37, 3º et 4º» par les chiffres «37, § 2, 3º et 4º et 37, § 3, 2º.»

2) le même article 52 est complété par les alinéas suivants:

«Lorsque le tribunal de la jeunesse prend provisoirement une des mesures prévues à l'article 37, § 2, 4º, à l'égard d'une personne ayant commis un fait qualifié infraction, il peut, pour les nécessités de l'information ou de l'instruction et pour un délai renouvelable de 30 jours au plus, interdire au jeune par décision motivée de communiquer librement avec les personnes nommément désignées, autres que son avocat.

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi du cas d'une personne ayant commis avant l'âge de dix-huit ans un fait qualifié infraction et qui a dépassé cet âge au moment où il se prononce, il ne peut ordonner ou maintenir des mesures de garde provisoire se prolongeant au-delà de l'âge de vingt ans de l'intéressé.

Cet article est applicable aux personnes visées à l'article 37, § 3, 2º.»

Justification

Toilettage de l'article oublié et rendu nécessaire par la nouvelle rédaction de l'article 37 dans le projet.

Cet amendement est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Son texte est toutefois adapté, compte tenu des amendements B et C précités, déjà adoptés par la commission.

L'article 15 amendé est adopté par 12 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 16 (art. 15 du texte adopté)

Cet article ne donne pas lieu à discussion et est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Artikel 17 (art. 16 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«In het laatste lid van het voorgestelde artikel 52ter, de woorden «de drie maanden» te vervangen door de woorden «uiterlijk twee maanden».»

Verantwoording

Er dient zo vlug mogelijk uitspraak te worden gedaan over de beroepen tegen beschikkingen, waarbij voorlopige maatregelen worden opgelegd.

De Minister verklaart dat die termijn van drie maanden reeds zeer kort is.

Men moet er immers rekening mee houden dat die aanvangt met administratieve formaliteiten voor het klaarmaken van het dossier dat aan het Hof van beroep moet worden overgezonden (inventaris van stukken, bundeling, inschrijving in de registers, en dat voor tientallen dossiers) en dat daarna een termijn van ten minste tien dagen volgt voor de dagvaarding (in werkelijkheid is meer tijd nodig).

Men moet ook rekening houden met het onderzoek van de zaak op de terechtzitting, eventuele verdaging voor aanvullende informatie, en met de beraadslaging.

Realistisch gezien kan men die formaliteiten niet op twee maanden klaren.

Een lid vraagt waarom de minderjarige niet mag worden bijgestaan door zijn raadsman bij de eerste verschijning voor de jeugdrechter.

De Minister antwoordt dat de wetgever van oordeel was dat de jeugdrechter een privé-onderhoud met de betrokken moest kunnen hebben, rekening houdend met de beschermings- en vertrouwensrelatie die tussen hen moet bestaan.

Een ander lid herinnert eraan dat artikel 52 van de wet van 1965, zoals gewijzigd door artikel 15 van het ontwerp, twee soorten van maatregelen bepaalt: volgens de ene mogen bepaalde mensen geen contact hebben met de minderjarige, de andere bestaat erin een voorlopige bewaring te bevelen.

Het lid verklaart dat hij voorstander is van het bovenvermelde amendement, zeker wat die tweede maatregel betreft.

Men zou eventueel voor de twee soorten van maatregelen twee verschillende beroepstermijnen kunnen bepalen. Men denke aan de voorlopige hechtenis, waar de beroepstermijn voor de kamer van inbeschuldigingstelling 14 dagen is.

Ten slotte wordt het amendement aangenomen met 11 stemmen, bij 1 onthouding.

Article 17 (art. 16 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant à cet article:

«Au dernier alinéa de l'article 52ter proposé, remplacer les mots «dans les trois mois» par les mots «dans les deux mois au plus tard.»

Justification

Il faut statuer aussi vite que possible sur les appels interjetés contre des ordonnances qui imposent des mesures provisoires.

Le ministre déclare que le délai de trois mois est déjà fort court.

En effet, il faut en déduire, en amont, les formalités administratives pour la mise en état de dossier à transmettre à la Cour d'appel (inventaire de pièces, enlissement, inscriptions dans les registres, et ce pour des dizaines de dossiers), et en aval, un délai d'au moins 10 jours pour la citation (en réalité, il faut plus de temps que cela).

Il faut aussi tenir compte de l'instruction de l'affaire à l'audience, des remises éventuelles pour complément d'information, et du délibéré.

On ne peut espérer, de façon réaliste, accomplir toutes ces formalités en deux mois.

Un membre demande pourquoi le mineur ne peut pas être assisté de son conseiller lors de sa première comparution devant le juge de la jeunesse.

Le ministre répond que le législateur était d'avis que le juge de la jeunesse devait pouvoir avoir un entretien privé avec l'intéressé, compte tenu de la relation de protection et de confiance qui doit exister entre eux.

Un autre membre rappelle que l'article 52 de la loi de 1965, tel qu'il a été modifié par l'article 15 du projet, préconise deux types de mesures: les unes prévoient que certaines personnes ne peuvent communiquer avec les mineurs, les autres qu'il faut ordonner une garde provisoire.

L'intervenant déclare qu'il est partisan de l'amendement précité, certainement en ce qui concerne la seconde mesure.

L'on pourrait éventuellement, pour les deux types de mesures, déterminer deux délais différents dans lesquels l'on peut interjeter appel. Pensons à la détention préventive, où le délai pour interjeter appel devant la Chambre des mises en accusation est de 14 jours.

En fin de compte, l'amendement est adopté par 11 voix et 1 abstention.

Het aldus geamendeerde artikel 17 wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 18 (art. 17 van de aangenomen wet)

Bij dit artikel dient een lid een eerste amendement in dat luidt als volgt:

« Het vierde lid van het voorgestelde artikel 52quater te vervangen als volgt :

« De jeugdrechtbank doet binnen zes maanden uitspraak ten principale, onverminderd artikel 12, 3º. »

Verantwoording

De oorspronkelijke bepaling voorziet in de verlenging van een voorlopige maatregel van bewaring tot meer dan zes maanden « indien het een ingewikkeld gerechtelijk onderzoek betreft omwille van de samenhang van de feiten of van de hoeveelheid van de daders ». Deze uitzonderingsmaatregel dreigt de regel te worden wegens de interpretatie die eraan kan worden gegeven.

In zijn inleidende uiteenzetting zegt de Minister dat de termijn van zes maanden redelijk lijkt indien men het geheel van de onderzoeken beschouwt waartoe de rechter misschien moet overgaan (opvang, observatie, zoeken naar een instelling, sociaal onderzoek, medisch-psychisch onderzoek, deskundigenonderzoek, enz.).

De Minister van Justitie zegt eveneens dat er ruimte is voor een amendement dat bepaalt dat het openbaar ministerie binnen een bepaalde termijn requisitoir moet nemen.

Artikel 12, 3º, van het ontwerp tot aanvulling van artikel 49 van de wet van 8 april 1965 voorziet in de mogelijkheid dat het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank een vordering tot onttrekking aanhangig maakt, zelfs al is het onderzoek niet afgerond. Het is dus mogelijk dat over de zaken ten principale wordt gevonnist binnen zes maanden en dat op grond van de persoonlijkheid van de jongere wordt vastgesteld of deze terecht kan in een opvoedingsafdeling met het oog op zijn reclassering, dan wel of hij naar gewone rechtbanken moet worden verwzen.

Er is dus geen enkele objectieve reden om de maatregel tot voorlopige plaatsing van de jongere in een gesloten opvoedingsafdeling in de sector jeugdbescherming te verlengen tot een termijn die de redelijke termijn van zes maanden te boven gaat.

De minderjarige moet in zijn belang binnen een redelijke termijn weten of hij binnen het stelsel van de jeugdbescherming blijft dan wel wordt verwzen naar de gewone rechtbanken.

L'article 17 ainsi amendé est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Article 18 (art. 17 du texte adopté)

Un membre dépose un premier amendement à cet article, libellé comme suit :

« Remplacer le quatrième alinéa de l'article 52quater proposé par l'alinéa suivant :

« Le tribunal de la jeunesse statue au fond dans les six mois, sans préjudice de l'article 12, 3º. »

Justification

La disposition initiale prévoit la prolongation d'une mesure provisoire d'enfermement au-delà des six mois « en cas d'instruction judiciaire complexe en raison de la connexité des faits ou de la pluralité des auteurs ». Cette mesure exceptionnelle risque de devenir la règle en raison de l'interprétation qui peut en être faite.

Dans son rapport introductif, le ministre de la Justice indique que le délai de six mois paraît raisonnable si l'on considère l'ensemble des investigations auxquelles le juge peut devoir procéder (accueil, mise en observation, recherche d'un placement, enquête sociale, examen médico-psychologique, expertise, etc.).

Le ministre de la Justice indique également qu'il y a place pour un amendement qui pourrait envisager que le ministère public soit tenu de prendre ses réquisitions dans un délai déterminé.

De plus, l'article 12, 3º, du projet complétant l'article 49 de la loi du 8 avril 1965 prévoit la possibilité pour le ministère public de saisir le tribunal de la jeunesse d'une réquisition tendant au dessaisissement même si l'instruction n'est pas terminée. Il est donc possible de juger sur le fond une affaire dans les six mois et de déterminer à partir de la personnalité du jeune si celui-ci peut bénéficier d'une régime éducatif visant à une réinsertion sociale ou si celui-ci doit être orienté vers les juridictions ordinaires.

Il n'existe donc aucune raison objective de prolonger la mesure provisoire de placement du mineur en régime éducatif fermé dans le secteur de la protection de la jeunesse au-delà du délai raisonnable de six mois.

Il convient que le mineur, dans son intérêt, sache dans un délai raisonnable s'il est maintenu dans le système protectionnel ou s'il est déféré devant les juridictions ordinaires.

De termijn van drie maanden, die één keer kan worden verlengd, moet worden beschouwd als een redelijke termijn, te meer omdat de rechtbank kan beslissen tot bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling tijdens de door de wet bepaalde termijn.

Bij onttrekking heeft de jongere trouwens niet dezelfde waarborgen als bij voorlopige hechtenis: de duur van de plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling wordt niet afgetrokken van de duur van de straf, en ook niet in aanmerking genomen voor de vergoeding wegens onwerkzame hechtenis.

Aangezien alle procedurewaarborgen en waarborgen m.b.t. de zaak zelf die gelden voor volwassenen, krachtens de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis niet van toepassing zijn op of moet aangepast zijn aan de minderjarigen bij onttrekking ten gevolge van plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling van een openbare instelling, dient te worden bepaald dat de jeugdrechtbank uitspraak doet ten principale binnen de kortst mogelijke redelijke termijn.

Hetzelfde lid dient een tweede amendement in, luidend als volgt:

In het vijfde lid van het voorgestelde artikel 52quater, de woorden « voor dezelfde termijnen » te vervangen door de woorden « voor een maximum termijn van 75 dagen. »

Verantwoording

Het vijfde lid van dit artikel voorziet in het verbod de instelling te verlaten voor dezelfde termijn als die voor het opnemen van jongeren in een gesloten opvoedingsafdeling, namelijk drie maanden die één keer kunnen worden verlengd, eventueel verlengd met de termijn vastgesteld voor gerechtelijke onderzoeken die ingewikkeld zijn doordat de feiten samenhangen of doordat er verscheidene daders zijn.

In zijn huidige redactie stelt dit vijfde lid in de openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht, een regeling in voor een verkapte voorlopige hechtenis, die niet verenigbaar is met de beginselen vervat in de wet betreffende de jeugdbescherming of met de gemeenschapsdecreten.

Deze bepaling is onaanvaardbaar, te meer omdat er geen enkele waarborg gesteld is in dit ontwerp wat betreft de toegang tot de openbare instellingen (leeftijdsdrempel en omschrijving van het strafbaar feit).

De termijn van vijfenzeventig dagen voor het verbod de instelling te verlaten is evenwel aanvaardbaar omdat het een redelijke termijn is die ook noodzakelijk is om, met inachtneming van de openbare veiligheid, het medisch-psychisch verslag, de sociale stu-

Le délai de trois mois renouvelable une fois doit être considéré comme un délai raisonnable d'autant que le tribunal peut décider d'un enfermement strict pendant un délai prévu par la loi.

Par ailleurs, en cas de dessaisissement, le jeune ne bénéficie pas des garanties de la détention préventive : il n'a pas droit à l'imputation de la durée de placement en régime éducatif fermé sur la durée de la peine, ni à l'indemnisation pour détention inopérante.

Puisque toutes les garanties de procédure et de fond reconnues aux majeurs par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne sont pas applicables ou adaptées aux mineurs en cas de dessaisissement à l'issue d'un placement en régime éducatif fermé en institution publique, il y a lieu de prévoir que le tribunal de la jeunesse statue sur le fond dans un délai raisonnable le plus court possible.

Le même intervenant dépose un deuxième amendement, libellé comme suit :

« A l'article 52quater proposé, in fine, du cinquième alinéa, remplacer les mots « pour le même délai » par les mots « pour un délai maximum de 75 jours. »

Justification

Le cinquième alinéa du présent projet prévoit un enfermement strict pour les mêmes durées que celles relatives à la prise en charge du jeune en régime éducatif fermé, c'est-à-dire, 3 mois renouvelables une fois, éventuellement prolongé au délai du terme fixé en cas d'instruction judiciaire complexe en raison de la complexité des faits ou de la pluralité des auteurs.

Tel que rédigé initialement, cet alinéa 5 organise, dans les institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance, un système de détention préventive déguisée, incompatible tant avec les principes contenus dans la loi relative à la protection de la jeunesse qu'avec les décrets communautaires.

Cette disposition est d'autant plus inadmissible qu'il n'existe aucune garantie juridique dans le présent projet au niveau de l'accès aux institutions publiques (seuil d'âge et qualification de l'infraction).

Le délai de septante-cinq jours d'enfermement strict est cependant admissible parce qu'il constitue le temps raisonnable et nécessaire pour établir, dans des conditions de sécurité publique, le rapport médico-psychologique, l'étude sociale ou l'expertise permet-

die of het deskundigenverslag op te stellen aan de hand waarvan de jeugdrechtbank informatie kan inwinnen, met name over de persoonlijkheid van de jongere en de mogelijkheid een opvoedingsprogramma te beginnen.

Het pedagogische programma voor reclassering zal kunnen worden opgesteld op basis van het psycho-medisch verslag van de instelling zoals bepaald in het derde lid van dit artikel.

Bij de onttrekking, heeft de jongere niet dezelfde waarborgen als bij voorlopige hechtenis: de duur van de plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling wordt niet afgetrokken van de duur van de straf, en ook niet in aanmerking genomen voor de vergoeding wegens nutteloze vrijheidsbenemming.

Aangezien alle procedurewaarborgen en waarborgen m.b.t. de zaak zelf die gelden voor volwassenen krachtens de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis niet van toepassing zijn op of niet aangepast zijn aan de minderjarigen bij onttrekking ten gevolge van plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling van een openbare instelling, dient te worden bepaald dat de jeugdrechtbank uitspraak doet ten principale binnen de kortst mogelijke redelijke termijn.

Een ander lid dient het volgende amendement in:

« Het vierde en vijfde lid van het voorgestelde artikel 52quater te vervangen als volgt :

« Hij kan echter, gelet op de persoonlijkheid van de betrokkenen, verlengd (... verder tekst vierde lid).

De jeugdrechtbank kan voor wat dezelfde personen betreft, bij gemotiveerde beslissing verbieden de instelling te verlaten voor dezelfde termijnen, indien dit, gelet op de persoonlijkheid van de betrokkenen, noodzakelijk is. »

Verantwoording

Zolang een systeem van jeugdbeschergingsmaatregelen ten aanzien van jeugdige delinquenten wordt gehandhaafd, dient de persoonlijkheid van de minderjarige het hoofdcriterium, waarop de jeugdrechtbank haar beslissingen grondt, te blijven.

Wat het eerste amendement betreft, antwoordt de Minister dat de termijn van zes maanden redelijk is voor het openbaar ministerie die een vordering tot uithandengeving wil instellen.

Hieruit kan evenwel niet worden afgeleid dat de rechtbank binnen zes maanden uitspraak ten gronde moet hebben gedaan. Vorderingen tot uithandengeving veronderstellen niet dat het onderzoek beëindigd is.

tant au tribunal de la jeunesse de s'informer notamment sur la personnalité du jeune et sur la possibilité d'entamer une action éducative.

Le programme pédagogique de réinsertion sociale se mettra en place à partir du rapport médico-psychologique de l'établissement tel que prévu à l'alinéa 3 du présent article.

Par ailleurs, en cas de dessaisissement, le jeune ne bénéficie pas des garanties de la détention préventive: il n'a pas droit à l'amputation de la durée de placement en régime éducatif fermé sur la durée de la peine, ni à l'indemnisation pour détention inopérante.

Puisque toutes les garanties de procédures et de fond reconnues aux majeurs par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne sont pas applicables ou adaptées aux mineurs en cas de dessaisissement à l'issue d'un placement en régime éducatif fermé en institution publique, il y a lieu de prévoir que le tribunal de la jeunesse statue sur le fond dans un délai raisonnable le plus court possible.

Un autre membre dépose l'amendement suivant :

« Au quatrième alinéa de l'article 52quater proposé, insérer, entre les mots « être prolongée » et les mots « au delà du terme », les mots « , compte tenu de la personnalité de l'intéressé, ». »

« Remplacer le cinquième alinéa de l'article 52quater proposé par la disposition suivante :

« En ce qui concerne les mêmes personnes, le tribunal peut, par décision motivée, interdire toute sortie de l'établissement pour les mêmes délais, si cela s'avère nécessaire, compte tenu de la personnalité de l'intéressé. »

Justification

Tant que l'on maintient, à l'égard des jeunes délinquants, un système dans lequel les mesures de la protection de la jeunesse s'appliquent à eux, il faut que la personnalité du mineur reste le critère principal sur lequel le tribunal de la jeunesse fonde ses décisions.

En ce qui concerne le premier amendement, le ministre répond que le ministère public qui souhaite entamer une action en dessaisissement considère que le délai de 6 mois est raisonnable.

L'on ne peut toutefois en déduire que le tribunal doit avoir statué au fond dans les 6 mois. Entamer une action en dessaisissement ne signifie pas que l'enquête est terminée.

Bovendien kan het amendement gevaarlijk zijn voor de rechten van de verdachte, in de mate dat men verplicht wordt met betrekking tot een onvolledig dossier een vordering te nemen en uitspraak te doen, hoewel het argument van de onvolledigheid van het onderzoek weliswaar dikwijls wordt aangevoerd om lange termijnen te verantwoorden. Dit laatste probleem moet kunnen worden opgelost op een andere manier dan door het amendement wordt voorgesteld.

Er moet ook worden vermeden delinquenten te begunstigen die niet met de gerechtelijke overheid willen meewerken.

Het argument van de uithandengeving, dat in de verantwoording van het amendement wordt aangevoerd, heeft een beperkte draagwijdte, vermits het slechts geldt voor de jongeren die het voorwerp van dergelijke maatregel kunnen uitmaken, namelijk de jongeren van 16 jaar en meer.

Indien het onderzoek na een uithandengeving kan worden voortgezet, waarom zou het niet het geval kunnen zijn wanneer er geen uithandengeving plaatsheeft?

Ten slotte moet worden vastgesteld dat, wanneer er voor bepaalde feiten meerdere daders zijn, de problemen die in één dossier rijzen, automatisch een weerslag hebben op de behandeling van de andere dossiers.

Om al deze redenen is de Minister geen voorstander van de voorgestelde termijn van zes maanden.

Wat het tweede amendement betreft, wijst de Minister erop dat, wanneer een rechter ieman¹ in een gesloten instelling plaatst, het belangrijk is de waarborg te hebben dat deze maatregel wel effectief zal zijn.

Uit een hoorzitting met burgemeesters van Brusselse gemeenten, met procureurs des Konings, of met politiecommissarissen zou duidelijk blijken dat het onmisbaar is bepaalde jongeren in gesloten instellingen te plaatsen, zowel in hun eigen belang (wanneer hun reclassering mogelijk is) als in het belang van de maatschappij.

De Minister is wel geneigd om in de richting van het derde amendement te gaan, en dus strengere voorwaarden te stellen in verband met het verbod om de instelling te verlaten.

Dit amendement is immers geïnspireerd door de filosofie van de wet van 1965, die meer rekening houdt met de persoonlijkheid van de betrokkenen dan met de feiten.

De Minister is echter van mening dat aan de persoonlijkheidsggegevens moet worden voorbijgegaan, wanneer het gaat om een herhaalde criminaliteit, die in benden wordt gepleegd.

L'amendement peut en outre s'avérer dangereux pour les droits de la défense, dans la mesure où l'on est obligé d'entamer une action et de se prononcer dans un dossier incomplet, même s'il est vrai que l'on invoque souvent le caractère incomplet de l'enquête pour justifier de longs délais. L'on devait pouvoir résoudre ce dernier problème d'une autre façon que celle proposée par l'amendement.

Il faut également éviter de favoriser les délinquants qui ne souhaitent pas coopérer avec les autorités judiciaires.

L'argument de dessaisissement, qui est invoqué dans la justification de l'amendement, a une portée limitée, puisqu'il n'est valable que pour les jeunes qui peuvent faire l'objet d'une telle mesure, c'est-à-dire les jeunes de 16 ans et plus.

S'il est possible de poursuivre l'enquête après un dessaisissement, pourquoi ne pourrait-il pas en être de même lorsqu'il n'y a pas de dessaisissement ?

Force est de constater enfin que, lorsqu'un délit bien précis a été commis par plusieurs auteurs, les problèmes qui se posent dans un dossier ont automatiquement une incidence sur l'examen des autres dossiers.

C'est pour toutes ces raisons que le ministre n'est pas partisan du délai proposé de 6 mois.

En ce qui concerne le deuxième amendement, le ministre souligne que, lorsqu'un juge place une personne dans un établissement fermé, il est important d'avoir la garantie que cette mesure sera bel et bien effective.

Si l'on organisait une audition des bourgmestres des communes bruxelloises, des procureurs du Roi, ou de commissaires de police, il deviendrait clair qu'il est inévitable de placer certains jeunes dans des établissements fermés, tant dans leur propre intérêt (lorsque leur reclassement est possible), que dans l'intérêt de la société.

Le ministre serait tenté d'aller dans le sens proposé par le troisième amendement, et donc de renforcer les conditions auxquelles l'on peut interdire toute sortie de l'établissement.

Cet amendement s'inspire en effet de la philosophie qui sous-tend la loi de 1965, et qui tient plus compte de la personnalité de l'intéressé que des faits.

Le ministre estime cependant qu'il faut passer outre aux données de la personnalité, lorsqu'il s'agit de bandes de jeunes récidivistes.

Een lid verklaart dat het probleem dat bij artikel 18 rijst, hierin bestaat dat een maatregel voor een langere termijn dan zes maanden kan worden verlengd, wanneer het gerechtelijk onderzoek ingewikkeld is, hetgeen dikwijls gebeurt.

Men stapt over van een beschermingsstelsel naar een sanctiesysteem — waarbij iemand onbeperkt in een gesloten instelling kan worden gehandhaafd — zonder de waarborgen die gewoonlijk met een vrijheidsberoving gepaard gaan. Er zou minstens een maandelijkse controle moeten zijn, te meer omdat de duur van het verblijf in een gesloten instelling niet in acht wordt genomen wanneer een zaak uit handen wordt gegeven en de rechter een straf oplegt.

Een ander lid stelt dat, als men de pers moet geloven, de Ministerraad onlangs een beslissing zou hebben genomen met betrekking tot het opsluiten in veilige kwartieren. Daar heeft men wel in een termijn van 6 maanden voorzien, die herhaalbaar is, met een evaluatie om de twee maanden. Volgens het voorliggende ontwerp komt men al, in een eerste fase, tot een termijn van drie maanden voor een minderjarige, in een voor hem vergelijkbaar systeem.

Bovendien wijst het lid erop dat het in het eerste en in het vijfde lid van het voorgestelde artikel 52*quater* om twee verschillende situaties gaat : in het eerste lid gaat het om een verblijf in een gesloten opvoedingsafdeling; het vijfde lid beoogt het verbod om de instelling te verlaten.

Vervolgens stelt het lid vast dat er in het eerste lid van artikel 52*quater* sprake is van een gesloten opvoedingsafdeling, «organiseerd door de bevoegde instanties». Wie zijn die instanties en zijn die nog dezelfde als voorheen?

Ten slotte vraagt het lid of de laatste woorden van het eerste lid van artikel 52*quater* («zoals beschreven in artikel 37, § 2») betrekking hebben op de «maatregel» of op «de bevoegde instanties». Om duidelijk te laten blijken dat deze woorden op «de bevoegde instanties» slaan, wordt voorgesteld *in fine* van het eerste lid van artikel 52*quater* de woorden «beschreven in artikel 37, § 2» te vervangen door de woorden «zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 4º» (zie evenwel *infra*, blz. 83).

Een ander lid vraagt opnieuw wat de doelstelling is van de vrijheidsberoving waarvan sprake in dit artikel. Is het een opvoedingsmaatregel, of een maatregel met het oog op het berechten van de betrokkenen?

De regeling moet immers beantwoorden aan het bedoelde in artikel 5, 1, *d*), van het E.V.R.M.

Er wordt hem geantwoord dat uit het vierde lid van artikel 52*quater* duidelijk blijkt dat het niet alleen een opvoedingsmaatregel is, maar vooral een maatregel met het oog op het berechten van de betrokkenen.

Un membre déclare qu'en vertu de l'article 18, une mesure peut être prolongée au-delà du délai de 6 mois, lorsque l'enquête judiciaire s'avère compliquée, ce qui arrive souvent.

On passe d'un régime de protection à un système de sanction, dans lequel une personne peut être maintenue pour un temps illimité dans un établissement fermé, sans que les garanties qui vont généralement de pair avec une privation de liberté ne soient prévues. Il faudrait au moins un contrôle mensuel, d'autant plus que l'on ne tient pas compte de la durée du séjour dans un établissement fermé lorsqu'on se dessaisit d'une affaire et que le juge inflige une peine.

Un autre membre signale que, si l'on doit en croire la presse, le Conseil des ministres aurait récemment pris une décision concernant l'internement dans des quartiers sûrs. Dans ce cas-là, l'on a bien prévu un délai renouvelable de 6 mois, avec une évaluation tous les deux mois. Dans une première phase, le projet à l'examen prévoit déjà un délai de trois mois pour un mineur, dans un système qui est, pour lui, comparable.

L'intervenant souligne en outre que le premier et le cinquième alinéas de l'article 52*quater* proposé concernent deux situations différentes : il est question, au premier alinéa, d'un séjour en régime éducatif fermé, et dans le cinquième alinéa, de l'interdiction de quitter l'établissement.

L'intervenant constate ensuite qu'il est question, au premier alinéa de l'article 52*quater*, d'un régime éducatif fermé, «organisé par les instances compétentes». Quelles sont ces instances et sont-elles encore les mêmes qu'auparavant ?

L'intervenant demande, enfin, si les derniers mots du premier alinéa de l'article 52*quater* («telles que décrites à l'article 37, § 2») se rapportent à la «mesure» ou aux «instances compétentes». Pour qu'il soit clair que ces mots se rapportent aux «instances compétentes», il est proposé de remplacer, *in fine* du premier alinéa de l'article 52*quater*, les mots «telles que décrites à l'article 37, § 2», par les mots «comme prévu à l'article 37, § 2, 4º» (*cf. néanmoins infra* p. 83).

Un autre membre demande une nouvelle fois quel est l'objectif de la privation de liberté dont il est question à cet article. S'agit-il d'une mesure éducative ou d'une mesure en vue du jugement de l'intéressé ?

Les mesures doivent en effet répondre aux dispositions de l'article 5, 1, *d*), de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

On lui répond qu'il ressort clairement du quatrième alinéa de l'article 52*quater*, que la mesure en question n'est pas simplement une mesure éducative, mais plutôt une mesure en vue du jugement de l'intéressé.

Een lid merkt op dat, zoals het vierde lid van artikel 52*quater* nu luidt, het voldoende zou zijn te zeggen dat er een veelheid van daders is, om te besluiten dat het gerechtelijk onderzoek ingewikkeld is en dat de maatregel dus moet verlengd worden.

De tekst moet uitdrukkelijk bepalen dat de beslissing met redenen omkleed moet zijn.

De Minister antwoordt dat men inderdaad een aantal waarborgen moet inbouwen inzake termijnen, herziening van de maatregel, enz.

Hij vraagt echter om zich niet blind te staren op de uitwassen waartoe overdreven lange hechtenissen eventueel aanleiding zouden kunnen geven, nu vandaag juist overduidelijk blijkt dat de strijd moet worden aangebonden tegen de excessen van niet verantwoorde invrijheidstelling. Krachtens de huidige wet kan de rechter een jongere voor onbepaalde tijd in een gesloten opvoedingsafdeling plaatsen. Er is echter niet één jongere die langer dan een jaar in een gesloten opvoedingsafdeling zit.

Een lid is het eens met de Minister dat, indien men absoluut de regeling van hechtenis in een gesloten afdeling wil beperken terwijl men niet echt over alternatieve maatregelen voor dat soort regeling beschikt, de waaier van toepasbare maatregelen een aantal lacunes zou kunnen vertonen. De procedure zelf moet het mogelijk maken reeds een aantal oplossingen voor dat probleem te geven.

Een lid stelt voor te bepalen dat de betrokken vooraf wordt gehoord met bijstand van een advocaat, en dat een beslissing wordt genomen gegrondvest op motieven betreffende de feiten en de persoonlijkheid, zoals werd neergelegd in de wet op de voorlopige hechtenis.

De Minister stelt voor te bepalen dat de jongere, zijn advocaat of de directeur van een instelling een aanvraag kunnen indienen tot opheffing van hetzelfde hechtenis, hetzelfde verbod om de instelling te verlaten, en dat de rechter binnen acht dagen uitspraak doet bij een gemotiveerde beslissing, na de betrokkenen en diens raadsman te hebben gehoord.

De tekst zou als volgt kunnen worden geformuleerd:

«Zij kunnen niettemin worden verlengd tot na de in het vorige lid gestelde termijn bij een gemotiveerde beslissing van de jeugdrechtbank, nadat de betrokkenen en zijn raadsman werden gehoord, wegens ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid of eigen zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkenen, en die de handhaving van deze maatregel vereisen».

Een lid merkt op dat deze tekst niet in een termijn voorziet wat betreft de herevaluatie van de maatregel.

Un intervenant fait observer que, sous le régime du texte actuel de l'article 52*quater*, il suffirait de dire qu'il y a pluralité d'auteurs, pour pouvoir conclure que l'enquête judiciaire est à ce point complexe qu'il faut prolonger ladite mesure.

Il faut indiquer explicitement, dans le texte, que la décision doit être motivée.

Le ministre répond qu'on pourrait en effet prévoir un certain nombre de garanties, en termes de délai, de réévaluation de la mesure, etc.

Il demande cependant de ne pas se focaliser sur les excès auxquels pourraient éventuellement donner lieu des détentions exagérées, alors qu'aujourd'hui, il est patent qu'il faut combattre les excès de la liberté non justifiée. En vertu de la loi actuelle, le juge peut placer un jeune en régime éducatif fermé pour une période indéterminée. Il n'y a cependant pas un jeune qui soit depuis un an en régime éducatif fermé.

Un membre se déclare d'accord avec le ministre pour dire que, si l'on veut absolument limiter dans le temps le régime de détention en centre fermé, alors même que l'on ne dispose pas nécessairement de mesures alternatives à ce type de régime, l'éventail des mesures applicables risquerait de comporter certaines lacunes. La procédure elle-même doit permettre d'apporter certaines solutions à ce problème.

Un membre propose de prévoir une audition préalable de l'intéressé, avec assistance d'un avocat, et une décision fondée sur des motifs relatifs aux faits et à la personnalité, comme cela a été prévu dans la loi sur la détention préventive.

Le ministre propose de prévoir que le jeune, son avocat, ou le dirigeant de l'institution pourront introduire une demande de levée, soit de la détention, soit de l'interdiction de sortir, et que le juge devra statuer dans les huit jours par décision motivée, après audition de l'intéressé et de son conseil.

Le texte pourrait être libellé comme suit:

«Elles peuvent néanmoins être prolongées au-delà du terme fixé à l'alinéa précédent par décision motivée du tribunal de la jeunesse, après audition de l'intéressé et de son conseil, pour des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé, nécessitant le maintien de la mesure.»

Un membre fait remarquer que ce texte ne prévoit aucune périodicité, en ce qui concerne la réévaluation de la mesure.

De Minister antwoordt dat in een beroep is voorzien. Bovendien kan de tekst benalen dat de directeur van de instelling, de betrokkenen of zijn raadsman iedere maand een aanvraag kunnen indienen voor de opheffing van de maatregel bij de jeugdrechtbank.

Aansluitend bij de formule gehaald uit de wet op de voorlopige hechting, stelt een lid voor de eerste woorden van de hierboven vermelde tekst te vervangen als volgt:

« hij kan echter verlengd worden telkens met een periode van een maand, ... »

Een lid verklaart dat moet worden gelet op de samenhang van het artikel, dat van een eenvoudig idee uitgaat: in welbepaalde omstandigheden kan een jongere van beneden achttien jaar in een gesloten opvoedingsafdeling geplaatst worden. De eerste vraag is te weten of een minimumleeftijd bepaald is, dan wel bepaald moet worden voor de toepassing van deze maatregel. Bovendien heeft die maatregel duidelijk net zoveel te maken met de veiligheid als met de bescherming van de minderjarige zelf. Kan men voor de eerste zes maanden hoofdzakelijk beschermingsmotieven aanvoeren en voor de daaropvolgende zes maanden redenen die rechtstreeks met de veiligheid te maken hebben, om de handhaving in een gesloten opvoedingsafdeling te verantwoorden ?

Wat de lagere leeftijdsgrafs betreft voor de toepassing van de maatregel, wordt verwezen naar het gemaendeerde artikel 3 van het ontwerp. Er moet rekening worden gehouden met dit laatste artikel om de juiste draagwijdte van artikel 18 te begrijpen.

De Minister herinnert er voorts aan dat de maatregel van bewaring in gesloten opvoedingsafdeling alleen kan worden genomen bij aanhoudend wangedrag of gevaarlijk gedrag van de betrokkenen. Niet de bescherming van het individu staat daarbij voorop. Veeleer wordt gekeken naar zijn gedrag — aanhoudend wangedrag of gevaarlijk gedrag — of naar de noodwendigheden van het onderzoek.

Een lid meent dat het begrip « aanhoudend wangedrag » vrij vaag en subjectief is. De door de Minister aangehaalde voorbeelden (doodsbedreiging, agressie tegen een bejaarde, ...) zijn meer dan alleen maar « wangedrag ».

Een ander lid antwoordt dat deze opmerking te maken heeft met het reeds aangestipte probleem van de samenhang van het artikel. In een context van openbare veiligheid, beoogt « wangedrag » niet name degenen die misdrijven begaan.

De Minister voegt eraan toe dat binnen de opzet van de wet minderjarigen geen misdrijven kunnen plegen maar slechts als misdrijven aangemerkt feiten. Daarom heeft men hier de termen « overtreding », « wanbedrijf » enz. niet kunnen gebruiken.

Le ministre répond qu'un appel est prévu. De plus, le texte peut disposer que tous les mois, le dirigeant de l'institution, l'intéressé ou son conseil, peuvent introduire une demande de levée de la mesure devant le tribunal de la jeunesse.

Faisant référence à la formule utilisée à cet égard dans la loi relative à la détention préventive, un membre propose de remplacer le premier membre de phrase du texte précité par ce qui suit:

« Elle peut néanmoins être prolongée chaque fois d'une période d'un mois... »

Un membre déclare qu'il faut veiller à la cohérence de l'article, qui part d'une idée simple: on peut, dans des circonstances déterminées, mettre un jeune de moins de dix-huit ans en régime éducatif fermé. La première question est de savoir si un âge minimum est ou doit être prévu pour l'application de cette mesure. De plus, celle-ci tient manifestement autant à la sécurité qu'à la protection du mineur lui-même. Peut-on, pendant les six premiers mois, se fonder essentiellement sur des motifs de protection, et dans les six mois qui suivent, se baser sur des raisons qui tiennent directement à la sécurité, pour justifier le maintien en régime fermé?

En ce qui concerne la limite d'âge inférieure à prendre en considération pour l'application de la mesure, il est renvoyé à l'article 3 du projet tel qu'amendé. Il doit être tenu compte de ce dernier article pour apprécier la portée exacte de l'article 18.

Le ministre rappelle en outre que la mesure de garde en régime éducatif fermé ne peut être prise qu'en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé. Ce n'est pas une logique de protection de l'individu, mais plutôt une logique qui s'attache à son comportement — mauvaise conduite persistante ou comportement dangereux — ou aux nécessités de l'instruction.

Un membre estime que la notion de « mauvaise conduite persistante » est assez floue et subjective. Les exemples cités par le ministre (menaces de mort, agression sur une personne âgée...) sont plus qu'une « mauvaise conduite ».

Un autre membre répond que cette remarque est liée au problème — déjà évoqué — de la cohérence de l'article. Dans un contexte de sécurité publique, la « mauvaise conduite » vise notamment ceux qui commettent des délits.

Le ministre ajoute que, dans le système de la loi, les mineurs ne peuvent pas commettre d'infractions, mais seulement poser des faits qualifiés « infractions ». C'est pourquoi l'on n'a pu utiliser ici les termes « infraction », « délit », etc.

Een lid vraagt dat zou worden bevestigd dat de procedure die zal worden ingesteld zowel geldt voor het vierde als voor het vijfde lid van het artikel.

Er wordt hem bevestigend geantwoord.

De indiener van het amendement dat in het vijfde lid van het voorgestelde artikel *52quater* de woorden « voor dezelfde termijnen » wil vervangen door de woorden « voor een maximumtermijn van 75 dagen » zegt dat men er rekening mee moet houden dat, volgens de directeurs van de gemeenschapsinstellingen, het uiterst moeilijk is binnen de regeling waarmee zij te maken hebben, termijnen van 75 dagen vast te leggen gedurende welke minderjarigen de instelling niet mogen verlaten, en wel met onbeperkte verlenging.

De suggestie om de directeur van de instelling bij de procedure te betrekken lijkt dus een volstrekt positieve maatregel voor zover de directeur effectief kan worden gehoord.

Dezelfde spreker merkt echter op dat de reeds aangeklaagde discriminatie bestaat in het feit dat het verblijven in een gesloten instelling — die goed gelijkt op een strafinrichting — hoe dan ook niet kan worden gelijkgesteld met de voorlopige hechtenis en dat dit niet kan worden afgetrokken van de straf die de strafrechter zou kunnen uitspreken nadat de jeugdrechtbank de zaak uit handen heeft gegeven.

Verscheidene leden zijn het met deze laatste opmerking eens.

Een van hen voegt eraan toe dat de directeurs van de instellingen en de maatschappelijke werkers van de gesloten opvoedingsafdeling erop aandringen dat zij verlof kunnen geven aan jongeren omdat ook dit deel uitmaakt van hun heropvoeding en dat het eigenlijk om een stimulans gaat. Als men de jongere geen perspectief kan bieden, zal ook hun resocialisatie moeilijker verlopen.

Voorts zou de jongere niet begrijpen waarom de directeur hem zomaar laat gaan en een andere instantie zich daartegen verzet.

Daarom lijkt het aangewezen de directeur van de instelling stelselmatig na een termijn van zes maanden te horen.

Een ander lid merkt op dat er in het vijfde lid van het voorgestelde artikel *52quater* sprake is van « dezelfde redenen ». Gelet op het feit dat hiermee de redenen aangeduid in het tweede lid worden bedoeld, stelt hij voor het vijfde lid na het tweede lid van dit artikel in te voegen.

Bijgevolg zou het derde lid (dat het vierde lid zou worden) luiden als volgt :

« Deze maatregelen kunnen slechts eenmaal ... ».

Er wordt op gewezen dat de tekst nog een tegenstrijdigheid bevat. Zo is er in het eerste lid van arti-

Un membre demande confirmation de ce que la procédure qui serait mise en place vaudrait à la fois pour l'alinéa 4 et l'alinéa 5 de l'article.

Il lui est répondu par l'affirmative.

L'auteur de l'amendement visant à remplacer, au cinquième alinéa de l'article *52quater* proposé, les mots « pour le même délai » par les mots « pour un délai maximum de 75 jours », déclare qu'il faut reconnaître que, d'après les directeurs d'instituts, il est extrêmement compliqué, dans le système où ils se trouvent, de déterminer des délais de 75 jours sans sortie, pour des personnes mineures, et avec une prolongation finalement sans limite.

La suggestion de faire intervenir dans la procédure le directeur de l'établissement, paraît donc être une mesure tout à fait positive, pour autant que ce directeur puisse effectivement être entendu.

Le même intervenant remarque cependant que la discrimination déjà dénoncée subsiste dans le fait que le séjour en établissement fermé — qui est très équivalent à un régime pénitentiaire — ne peut, en tout état de cause, être assimilé à la détention préventive, et qu'il ne peut donc être décompté de la peine que le juge pénal pourrait être amené à prononcer, après dessaisissement du tribunal de la jeunesse.

Plusieurs membres se rallient à cette dernière observation.

L'un d'eux ajoute que les directeurs des institutions et les travailleurs sociaux des établissements fermés insistent pour pouvoir octroyer des congés aux jeunes, parce que cela aussi fait partie de leur rééducation, et qu'il s'agit en quelque sorte d'un stimulant. Si on ne peut rien offrir au jeune comme objectif, il sera peut-être plus difficile aussi de l'aider à se resocialiser.

D'autre part, le jeune ne comprendrait pas que son directeur soit d'accord de le laisser sortir et qu'une autre instance s'y oppose.

C'est pourquoi l'audition systématique du directeur de l'institution à l'expiration du délai de six mois paraît indiquée.

Un autre membre note qu'il est question, au cinquième alinéa de l'article *52quater*, de « raisons identiques ». Comme on désigne par là les raisons visées au deuxième alinéa, il propose d'insérer le texte du cinquième alinéa après le deuxième alinéa de cet article.

Après cette modification, le troisième alinéa (qui deviendrait le quatrième) serait rédigé comme suit :

« Ces mesures ne sont renouvelables... ».

Il est souligné que le texte recèle encore une contradiction. Dans l'alinéa premier de l'article *52quater*, il

kel 52*quater* sprake van de jeugdrechtbank. Wanneer dat artikel dan de procedure van beroep regelt, gaat het over « hoger beroep tegen de beschikkingen ». Daarom wordt voorgesteld ofwel te doen op de rechter in het eerste lid, ofwel de vonnissen in het zesde lid te vermelden.

De Minister antwoordt dat de rechtbank indien ze de zaak reeds in behandeling heeft genomen, doch besluit niet onmiddellijk over de zaak ten gronde te beslissen, en de zaak verdaagt, nog steeds voorlopige maatregelen kan treffen. Zij kan dan nog onder meer een maatregel van bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling bevelen.

Er staan dus twee mogelijkheden open : de maatregel kan er komen ofwel voordat ofwel nadat de zaak bij de rechtbank aanhangig is gemaakt.

Bijgevolg besluit de Commissie het eerste lid van het voorgestelde artikel 52*quater* te wijzigen als volgt :

« Art. 52*quater*. — Wat betreft de personen bedoeld in artikel 36, 4^e, kan de rechter of de jeugdrechtbank, naargelang van het geval, ... ».

In het vijfde lid, dat het derde lid wordt, wordt dezelfde wijziging aangebracht.

In het voorlaatste lid van het artikel worden tussen de woorden « hoger beroep tegen de beschikkingen » en de woorden « bedoeld in het eerste en het vijfde lid », ingevoegd de woorden « of vonnissen ».

Nog steeds in hetzelfde lid worden de woorden « in het eerste en het vijfde lid » vervangen door de woorden « in de vorige leden ».

Over het vierde lid, van artikel 52*quater*, dat het vijfde lid wordt, vraagt een senator of het klopt dat de tekst uitsluitend over de periode van het onderzoek handelt.

De Minister antwoordt daarop bevestigend. Zodra de jeugdrechtbank over de zaak ten gronde heeft beslist, is deze bepaling uiteraard niet meer van toepassing.

Een lid herinnert eraan dat de maatregel slechts eenmaal kan worden hernieuwd in zoverre men beschikt over een psycho-medisch verslag. Hij kan echter ook hernieuwd worden in de gevallen waarvan sprake is in het vierde lid (dat het vijfde lid zou worden), zoals door de Commissie gewijzigd.

Moet er in die gevallen ook een psycho-medisch verslag zijn ?

De Minister antwoordt dat in die gevallen de directeur vooraf wordt gehoord. Waarschijnlijk kan die ook meer informatie geven over de persoonlijkheid van de betrokkenen dan het medisch-psychologisch verslag dat wordt opgesteld door iemand van buiten de instelling.

est question du tribunal de la jeunesse. Lorsqu'il s'agit d'organiser la procédure d'appel, on vise « l'appel contre les ordonnances ». Il est donc proposé, soit de viser le juge à l'alinéa premier, soit de mentionner les jugements à l'alinéa six.

Le ministre répond que si le tribunal est déjà saisi de l'affaire mais qu'il décide de ne pas statuer au fond immédiatement et qu'il remet la cause à une audience ultérieure, il peut toujours prendre des mesures provisoires. Il pourrait notamment ordonner le placement dans un centre fermé.

Deux hypothèses sont donc possibles: la mesure peut être prise avant ou après que le tribunal soit saisi.

La commission décide par conséquent de modifier comme suit l'alinéa premier de l'article 52*quater*:

« Art. 52*quater*. — En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4e, le juge ou le tribunal de la jeunesse, selon le cas, ».

Une correction similaire est apportée à l'alinéa 5 (qui deviendrait l'alinéa 3).

A l'avant-dernier alinéa de cet article, les mots « ou jugements » sont insérés après les mots « L'appel contre les ordonnances ».

Au même alinéa, les mots « aux alinéas premier et 3 » sont remplacés par les mots « aux alinéas précédents ».

Un sénateur demande, à propos de l'alinéa 4 (qui deviendrait l'alinéa 5) de l'article 52*quater*, s'il est bien exact que le texte ne vise que la période de l'instruction de l'affaire.

Le ministre répond par l'affirmative. A partir du moment où le tribunal de la jeunesse a statué au fond, il va de soi que cette disposition ne s'applique plus.

Un membre rappelle que la mesure ne peut être prolongée qu'une seule fois, pour autant que l'on dispose d'un rapport médico-psychologique. Elle peut aussi être prolongée dans les cas visés au quatrième alinéa (qui deviendrait le cinquième) tel qu'il a été modifié par la commission.

Un rapport médico-psychologique est-il également nécessaire dans ces cas-là ?

Le ministre répond que, dans ces hypothèses, le directeur sera préalablement entendu. Celui-ci pourra probablement fournir plus d'indications sur la personnalité de l'intéressé qu'un rapport médico-psychologique établi par une personne extérieure à l'institution.

Een lid voegt er evenwel aan toe dat er na het verstrijken van de termijn van zes maanden nog steeds een dergelijk verslag opgesteld kan worden omdat het uiterst belangrijk kan zijn voor iemand die reeds een jaar of anderhalf jaar in een gesloten instelling verblijft. De rechter of de advocaat van de betrokkenen kan steeds daarom verzoeken.

Een lid vraagt met betrekking tot het psychomedisch verslag, wie daarvoor verantwoordelijk is. Is het de instelling zelf of zijn het de geneesheren die dat opstellen?

Er wordt hem geantwoord dat het verslag wordt opgesteld door onderlegde personen, te weten een arts (in de regel een psychiater) of een psycholoog. Ook de directeur van de instelling zou daarover een verslag kunnen opstellen, doch dan kan men het geen medisch-psychologisch verslag meer noemen.

De vorige spreker vraagt of de minderjarige, die de verlenging moet ondergaan, een beroep mag doen op een eigen psycholoog voor zijn verdediging. Is hij integendeel verplicht de psycholoog en de geneesheer te aanvaarden die men hem oplegt?

De Minister antwoordt dat aan iedere beschermingsinstelling een psychiater en een huisarts verbonden is.

Zoals steeds kan de verdediging andere artsen of andere psychologen erbij halen en andere adviezen aanvoeren die ingaan tegen het verslag van de arts van de instelling.

Een lid merkt op dat artikel 57 van de wet van 1965, dat de procedure regelt, reeds uitdrukkelijk bepaalt dat de jeugdrechtbank alle experts kan horen, dus ook de expert op wie de verdediging een beroep doet.

Een ander lid deelt deze mening niet. Vanaf het ogenblik dat de minderjarigen in een instelling worden opgenomen, begint men met het opstellen van deze verslagen. De psychiaters en geneesheren die aan de instelling verbonden zijn weten hoe zij dat moeten doen. Wanneer men dan voor een jeugdrechtbank pleit en men dat verslag onaanvaardbaar vindt, kan men daarover alle opmerkingen maken, zoals bij een gewone verdediging. Men kan evenwel moeilijk de aanstelling van een psychiater als tegenexpert op kosten van de Staat of van de Gemeenschap vragen.

Ten gevolge van de vorige besprekking dient de Regering het volgende amendement in:

«A) Na het vijfde lid van artikel 52quater, voorgesteld door dit artikel, een nieuw lid in te voegen, luidende:

«Niettemin kunnen de voormelde maatregelen van maand tot maand worden verlengd bij gemoti-

Un membre ajoute cependant que l'établissement d'un tel rapport est toujours possible après le délai de six mois, parce que cet élément peut être essentiel pour quelqu'un qui se trouve en établissement fermé depuis un an ou un an et demi, par exemple. Le juge ou l'avocat de l'intéressé a toujours la possibilité de le demander.

Un membre demande qui est responsable du rapport médico-psychologique. Est-il établi par l'institution elle-même ou par les médecins?

Il lui est répondu que le rapport est établi par des gens qualifiés pour ce faire, c'est-à-dire un médecin (généralement un médecin-psychiatre), ou un psychologue. Le directeur de l'établissement pourrait faire un rapport sur les mêmes questions, mais on ne qualifierait pas ce rapport de «rapport médico-psychologique».

L'intervenant précédent demande si le mineur qui doit subir la prolongation peut faire appel à un psychologue personnel en vue de sa défense, ou s'il est obligé d'accepter le psychologue et le médecin qui lui sont imposés.

Le ministre répond que chaque institut de protection dispose d'un médecin-psychiatre et d'une médecin généraliste.

Cependant, la défense a, comme toujours, la possibilité de demander l'intervention d'autres médecins ou d'autres psychologues, et de faire valoir d'autres avis, qui contredisent le rapport du médecin de l'institution.

Un membre fait observer que l'article 57 de la loi de 1965, qui règle la procédure, prévoit déjà explicitement que le tribunal de la jeunesse peut entendre tous les experts, c'est-à-dire aussi ceux auxquels la défense fait appel.

Un autre membre déclare qu'il ne partage pas cet avis. Dès le moment où le mineur est placé dans une institution, l'on commence à rédiger les rapports en question. Les psychiatres et les médecins attachés à l'institution savent comment ils doivent s'y prendre. Lorsque, par la suite, devant le tribunal de la jeunesse, l'on déclare que le rapport est inacceptable, l'on peut faire à son sujet toutes les observations que l'on veut, comme dans le cadre d'une défense ordinaire. L'on peut, toutefois, difficilement réclamer la désignation d'un psychiatre chargé d'une contre-expertise à charge de l'Etat ou de la Communauté.

A l'issue de la discussion précédente, le Gouvernement dépose l'amendement suivant:

«A) Insérer après l'alinéa 5 de l'article 52quater, proposé par cet article, un nouvel alinéa, rédigé comme suit:

«Les mesures précitées peuvent néanmoins être prolongées de mois en mois par décision motivée du

veerde beslissing van de rechter of van de jeugdrechtbank naar gelang van het geval, voor een langere termijn dan die welke in het vorige lid is vastgesteld. De beslissing moet gegrond zijn op ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid of eigen zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkenen en die de handhaving van deze maatregelen noodzaken. De betrokkenen, zijn raadsman en de directeur van de instelling worden voorafgaandelijk gehoord.»

«B) Lid 5 wordt lid 3.»

Rekening houdend met dit amendement en met de hierboven weergegeven besprekking wordt voorgesteld artikel 18 te doen luiden als volgt:

«Art. 18

«*Een artikel 52quater, luidende als volgt, wordt in dezelfde wet ingevoegd:*

«*Artikel 52quater. — Voor wat betreft de personen bedoeld in artikel 36, 4º, kan de rechter of de jeugdrechtbank, naargelang van het geval, in de gevallen bedoeld in de artikelen 52, 52bis en 52ter, slechts een maatregel van bewaring bevelen, voor een termijn van maximum 3 maanden, in een gesloten opvoedingsafdeling, georganiseerd door de bevoegde instanties, zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 4º.*

Deze beslissing kan alleen worden genomen, indien de betrokkenen blijk geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt of, indien een onderzoek is gevorderd, voor zover deze procedure het vereist.

De jeugdrechtbank kan voor wat dezelfde personen betreft, bij gemotiveerde beslissing, om dezelfde redenen, verbieden de instelling te verlaten voor dezelfde termijn.

Deze maatregelen kunnen slechts eenmaal en na kennisgeving van het door de instelling opgestelde psycho-medisch verslag worden verlengd.

Niettemin kunnen de voormelde maatregelen van maand tot maand worden verlengd bij gemotiveerde beslissing van de rechter of van de jeugdrechtbank naargelang van het geval, voor een langere termijn dan die welke in het vorige lid is vastgesteld. De beslissing moet gegrond zijn op ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid of eigen zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkenen en die de handhaving van deze maatregelen noodzaken. De betrokkenen, zijn raadsman en de directeur van de instelling worden vooraf gehoord.

Hoger beroep tegen de beschikkingen of vonnissen bedoeld in de vorige leden moet worden aangetekend binnen een termijn van 48 uren, die loopt ten aanzien

juge ou du tribunal de la jeunesse selon le cas au-delà du terme fixé à l'alinéa précédent. La décision devra être fondée sur des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé, qui nécessitent le maintien de ces mesures. L'intéressé, son conseil et le directeur de l'établissement seront préalablement entendus.»

«B) L'alinéa 5 devient l'alinéa 3.»

Compte tenu de cet amendement et de la discussion qui précède, il est proposé de rédiger l'article 18 comme suit:

«Art. 18

«*Un article 52quater, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:*

«*Article 52quater. — En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4º, le juge ou le tribunal de la jeunesse, selon le cas, ne peut, dans les cas visés aux articles 52, 52bis et 52ter, ordonner une mesure de garde que pour une période de 3 mois maximum en régime éducatif fermé, organisée par les instances compétentes, visées à l'article 37, § 2, 4º*

Cette décision ne peut être prise qu'en cas de mauvais conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé ou, lorsqu'une instruction est requise, pour les nécessités de cette procédure.

En ce qui concerne les mêmes personnes, le tribunal peut, pour des raisons identiques, par décision motivée, interdire toute sortie de l'établissement pour le même délai.

Ces mesures ne sont renouvelables qu'une seule fois après la communication du rapport médico-psychologique de l'établissement.

Les mesures précitées peuvent néanmoins être prolongées de mois en mois, par décision motivée du juge ou du tribunal de la jeunesse, selon le cas, au-delà du terme fixé à l'alinéa précédent. La décision devra être fondée sur des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé, qui nécessitent le maintien de ces mesures. L'intéressé, son conseil et le directeur de l'établissement seront préalablement entendus.

L'appel contre les ordonnances ou jugements prévus aux alinéas précédents doit être interjeté dans un délai de 48 heures qui court à l'égard du ministère

van het openbaar ministerie vanaf de mededeling van de beschikking en ten aanzien van d. andere partijen in het geding vanaf het vervullen van de vormvereisten bedoeld in artikel 52ter, lid 4. Het beroep kan worden ingesteld door een verklaring aan de directeur van de instelling waar de betrokken geplaatst is of aan de persoon die hij hiertoe aanstelt. De directeur schrijft de beroepen in een genummerd en geparafeerd register in. Hij geeft er onmiddellijk kennis van aan de griffie van de bevoegde rechtdbank en maakt per aangetekende brief een uittreksel van het register over.

De jeugdkamer van het hof van beroep behandelt de zaak onverwijd en doet uitspraak binnen vijftien werkdagen te rekenen vanaf de akte van hoger beroep. Na het verstrijken van deze termijn vervalt de maatregel. De termijn wordt geschorst gedurende de duur van het uitstel toegekend op aanvraag van de verdediging.»

De Commissie brengt in deze tekst een aantal materiële verbeteringen aan.

De definitieve versie van artikel 18 luidt als volgt:

«Art. 18

«Een artikel 52quater, luidend als volgt, wordt in dezelfde wet ingevoegd:

«Artikel 52quater. — Voor wat betreft de personen bedoeld in artikel 36, 4°, kan de rechter of de jeugdrechtdbank, naargelang van het geval, in de gevallen bedoeld in de artikelen 52, 52bis en 52ter, een maatregel van bewaring bevelen, voor een termijn van ten hoogste drie maanden, in een gesloten opvoedingsafdeling, ingericht door de bevoegde overheden.

Deze beslissing kan enkel worden genomen indien de betrokkenen blijkt geeft van aanhouwend wandrag of zich gevaarlijk gedraagt of indien een gerechtelijk onderzoek dit vereist.

De rechter of jeugdrechtdbank kan bovendien dezelfde personen, bij gemotiveerde beslissing en om dezelfde redenen, verbieden de instelling te verlaten voor dezelfde termijn.

Deze maatregelen kunnen slechts eenmaal en na kennisgeving van het door de instelling opgestelde medisch-psychisch verslag worden verlengd, nadat de betrokkenen en zijn raadsman werden gehoord.

Niettemin kunnen de voormelde maatregelen van maand tot maand worden verlengd bij gemotiveerde beslissing van de rechter of van de jeugdrechtdbank naargelang van het geval. De beslissing moet gegronde zijn op ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare

public à compter de la communication de l'ordonnance et à l'égard des autres parties en cause à compter de l'accomplissement des formalités prévues à l'article 52ter, alinéa 4. Le recours peut être formé par déclaration au directeur de l'établissement où l'intéressé est placé ou à la personne qu'il délègue. Le directeur inscrit les recours dans un registre coté et paraphé. Il en avise immédiatement le greffe du tribunal compétent et lui adresse un extrait du registre par lettre recommandée.

La chambre de la jeunesse de la Cour d'appel instruit la cause sans délai et se prononce dans les quinze jours ouvrables à compter de l'acte d'appel. Passé ce délai, la mesure cesse d'être d'application. Le délai est suspendu pendant la durée de la remise accordée à la demande de la défense.»

La commission apporte une série de corrections matérielles à ce texte.

La version définitive de l'article 18 est la suivante:

«Art. 18

«Un article 52quater, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Article 52quater. — En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4°, le juge ou le tribunal de la jeunesse, selon le cas, peut, dans les cas visés aux articles 52, 52bis et 52ter, ordonner une mesure de garde pour une période de trois mois au plus, en régime éducatif fermé, organisé par les autorités compétentes.

Cette décision ne peut être prise qu'en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé ou lorsqu'une instruction judiciaire la requiert.

En outre, le juge ou le tribunal de la jeunesse peut, par décision motivée et pour des raisons identiques, interdire aux mêmes personnes et pour le même délai toute sortie de l'établissement.

Ces mesures ne sont renouvelables qu'une seule fois et après communication du rapport médico-psychologique rédigé par l'établissement, l'intéressé et son conseil étant préalablement entendus.

Les mesures précitées peuvent néanmoins être prolongées de mois en mois par décision motivée du juge ou du tribunal de la jeunesse selon le cas. La décision devra être justifiée par des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de

veiligheid of zijn zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkenen en die de handhaving van deze maatregelen noodzakelijk maken. De betrokkenen, zijn raadsman en de directeur van de instelling worden vooraf gehoord.

Hoger beroep tegen de beschikkingen of vonnissen bedoeld in de vorige leden moet worden ingesteld binnen een termijn van 48 uren, die ten aanzien van het openbaar ministerie loopt vanaf de mededeling van de beschikking of van het vonnis en ten aanzien van de andere partijen in het geding vanaf het vervullen van de vormvereisten bedoeld in artikel 52ter, vierde lid. Het beroep kan worden ingesteld door een verklaring aan de directeur van de instelling of aan de persoon die de directeur hiertoe aanstelt. De directeur schrijft de beroepen in een genummerd en geparafeerd register in. Hij geeft er onmiddellijk kennis van aan de griffie van de bevoegde rechtbank en zendt haar per aangetekende brief een uittreksel van het register.

De jeugdkamer van het hof van beroep behandelt de zaak en doet uitspraak binnen vijftien werkdagen te rekenen van de akte van hoger beroep. Na het verstrijken van deze termijn vervalt de maatregel. De termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitstel toegekend op verzoek van de verdediging.»

In fine van het eerste lid van artikel 52quater worden de woorden «georganiseerd door de bevoegde instanties, zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 4º» vervangen door de woorden «ingericht door de bevoegde overheden». De verwijzing naar artikel 37, § 2, 4º, wordt geschrapt omdat met de woorden «bevoegde overheden» de Gemeenschappen worden bedoeld.

In het vierde lid wordt met het woord «kennisgeving» bedoeld de mededeling van het verslag aan de rechter.

In verband met het derde lid wordt nogmaals onderstreept dat degenen die in een gesloten opvoedingsafdeling worden opgenomen, normaal over verlof beschikken en ook de mogelijkheid hebben de instelling te verlaten. Het is van deze mogelijkheden dat krachtens het derde lid mag worden afgeweken.

Er even voorgesteld in het vijfde lid van artikel 52quater de woorden «en die de handhaving van deze maatregelen noodzaken» te schrappen, omdat ze overbodig zouden zijn. De Commissie beslist die woorden in de tekst te handhaven, om erop te wijzen dat de voorwaarden waarop de maatregelen kunnen worden verlengd, strenger zijn dan die waarvan sprake is in het tweede lid van het artikel. Na de termijn van zes maanden kan het onderzoek alsdusdanig geen voldoende reden zijn om de maatregel te verlengen.

Op voorstel van een lid wordt het vierde lid van artikel 52quater aangevuld met de woorden «nadat de betrokkenen en zijn raadsman werden gehoord».

l'intéressé, et qui nécessitent le maintien de ces mesures. L'intéressé, son conseil et le directeur de l'établissement seront préalablement entendus.

L'appel contre les ordonnances ou jugements suivis aux alinéas précédents doit être interjeté dans un délai de 48 heures qui court à l'égard du ministère public à compter de la communication de l'ordonnance ou du jugement et à l'égard des autres parties en cause à compter de l'accomplissement des formalités prévues à l'article 52ter, alinéa 4. Le recours peut être formé par déclaration au directeur de l'établissement ou à la personne qu'il délègue. Le directeur inscrit les recours dans un registre coté et paraphé. Il en avise immédiatement le greffe du tribunal compétent et lui adresse un extrait du registre par lettre recommandée.

La Chambre de la jeunesse de la cour d'appel instruit la cause et se prononce dans les quinze jours ouvrables à compter de l'acte d'appel. Passé ce délai, la mesure cesse d'être d'application. Le délai est suspendu pendant la durée de la remise accordée à la demande de la défense.»

In fine du premier alinéa de l'article 52quater, les mots «organisée par les instances compétentes» sont remplacés par les mots «organisée par les autorités compétentes». La référence à l'article 37, § 2, 4º, est supprimée, les mots «autorités compétentes» visant les Communautés.

Au quatrième alinéa, l'on entend par «communication» la communication du rapport au juge.

En ce qui concerne le troisième alinéa, il est souligné une fois de plus que les personnes placées dans une section éducative disposent normalement de congés ainsi que de la possibilité de quitter l'établissement. C'est à ces possibilités que l'on peut déroger en vertu du troisième alinéa.

Il est proposé de supprimer les mots «et qui nécessitent le maintien de ces mesures», qui figurent au cinquième alinéa de l'article 52quater, parce qu'ils seraient superflus. La Commission décide néanmoins de les maintenir, afin de souligner que les conditions dans lesquelles les mesures peuvent être prolongées sont plus strictes que celles visées au deuxième alinéa de l'article. Après le délai de six mois, les besoins de l'instruction en tant que tels ne constituent pas une raison suffisante pour prolonger les mesures.

Sur la proposition d'un membre, le quatrième alinéa de l'article 52quater est complété par les mots «l'intéressé et son conseil étant préalablement entendus».

Het horen van de betrokkene en van zijn raadsman moet immers niet alleen na de termijn van zes maanden gebeuren, maar ook bij de eerste verlenging van de maatregel, onder meer om de betrokkene toe te laten zich m.b.t. de inhoud van het medisch-psychisch verslag te verdedigen.

Een ander lid merkt op dat, als de jeugdrechter de betrokkene en zijn raadsman oproept met de bedoeling eventueel artikel 52*quater*, vierde lid, toe te passen, hij in feite de rol speelt van het openbaar ministerie. Zou het niet beter zijn in dat geval het initiatief aan het parket over te laten?

De Minister antwoordt dat men zich nog altijd in een beschermingscontext bevindt, waar het aan de rechter toekomt het nodige te doen bij het naderen van het einde van de termijn van drie maanden.

In het voorlaatste lid van artikel 52*quater* zijn de woorden «waar de betrokkenen geplaatst is» weggeletten, omdat ze overbodig waren.

In het laatste lid van dit artikel is het woord «onverwijd» om dezelfde reden geschrapt. Het volstaat immers een termijn van vijftien dagen te bepalen, waarbinnen het hof uitspraak moet doen.

Een lid vraagt wat er gebeurt wanneer iemand geplaatst is, als een hoger beroep is ingesteld en de plaatsingstermijn verlopen is. Op dat ogenblik valt de verantwoordelijkheid op de directie van de instelling om de betrokkene onverwijd vrij te laten, om een onwerkzame hechtenis te voorkomen. Wie draagt de verantwoordelijkheid om daarover toezicht uit te oefenen?

De Minister antwoordt dat men met die termijn inderdaad het risico loopt dat een zaak in hoger beroep hangende is, terwijl de termijn al verstrekken is. Gezien tegen de beslissing over deze termijn hoger beroep wordt ingesteld, zou de jeugdrechter op dat ogenblik (*cf.* de procedure inzake de voorlopige hechtenis, wanneer er een voorziening in Cassatie is) een nieuwe beslissing kunnen nemen, die voor een maand geldt.

Binnen die maand wordt er uitspraak gedaan over de vorige. Als de eerste maatregel wordt opgeheven, wordt de tweede automatisch ook opgeheven. Als de termijn integendeel verstrijkt zonder dat een verlengingsmaatregel wordt genomen, moet de betrokkene vrijgelaten worden.

Er wordt op gewezen dat de beroepstermijn van vijftien dagen een vervaltermijn is. Er ontstaan soms conflicten tussen de directeurs van de instellingen en de jeugdrechtters. Men kan dus vrezen dat bepaalde directeurs op het laatste ogenblik of zelfs na het verstrijken van de termijn kennis geven van het hoger beroep aan de griffie van de bevoegde rechtbank. In dergelijk geval is het de burgerlijke en de disciplinaire aansprakelijkheid van de directeur die op het spel staat.

dus». En effet, l'audition de l'intéressé et de son conseil ne doit pas seulement avoir lieu après le délai de six mois, mais également lors de la première prolongation de la mesure, notamment afin de permettre à l'intéressé de se défendre quant au contenu du rapport médico-psychologique.

Un autre membre remarque que si le juge de la jeunesse convoque l'intéressé et son conseil en vue de l'application éventuelle de l'article 52*quater*, quatrième alinéa, il joue en fait le rôle du ministère public. Ne vaudrait-il pas mieux, dans ce cas, laisser l'initiative au parquet ?

Le ministre répond que l'on se trouve toujours dans un contexte de protection, dans lequel il appartient au juge de faire le nécessaire lorsqu'il approche de la fin du délai de trois mois.

A l'avant-dernier alinéa de l'article 52*quater*, les mots « où l'intéressé est placé » ont été supprimés, parce qu'ils étaient superflus.

Au dernier alinéa de cet article, les mots « sans délai » sont supprimés pour la même raison. En effet, il suffit de fixer un délai de quinze jours dans lequel la cour doit se prononcer.

Un membre demande ce qu'il arrive lorsqu'une personne a été placée, que l'on fait appel et que le délai de placement est expiré. A ce moment-là, il incombe au directeur de libérer sans délai l'intéressé, afin d'éviter une détention inopérante. A qui incombe-t-il d'exercer un contrôle en la matière ?

Le ministre répond qu'avec ces délais, on risque en effet que l'affaire soit en appel alors que le délai est déjà expiré. Puisque c'est la décision au sujet du délai qui fait l'objet de l'appel, le juge de la jeunesse pourrait à ce moment-là (*cf.* la procédure en matière de détention préventive, lorsqu'il y a un recours en cassation) prendre une nouvelle décision, valable pour un mois.

Dans ce délai d'un mois, l'on statue sur le délai précédent. S'il est mis fin à la première mesure, il est automatiquement mis fin à la deuxième. Si le délai expire par contre sans qu'une mesure de prolongation ne soit prise, l'intéressé doit être libéré.

Il est souligné que le délai de recours de quinze jours est un délai de forclusion. Il se crée parfois des conflits entre les directeurs des établissements et les juges de la jeunesse. On peut donc craindre que certains directeurs ne communiquent l'existence d'un recours au greffe du tribunal compétent qu'au dernier moment, voire après l'expiration du délai. Dans ce cas, ce sont les responsabilités civiles et disciplinaires du directeur qui sont en jeu.

Het hoger beroep wordt ingesteld door de verklaring aan de directeur en wordt bewezen door de inschrijving in het genummerd en geperafeerd register.

Al de amendementen ingediend bij dit artikel worden ingetrokken, behalve dat van de Regering, dat wordt aangenomen met de aanvaarde wijzigingen, met 10 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Het geamendeerde artikel 18 wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 19 (art. 18 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel wordt door een lid het volgende amendement ingediend:

«In het eerste lid van het nieuwe artikel 53 de woorden «veertien jaar» te vervangen door «vijftien jaar.»

Verantwoording

Gelet op de negatieve gevolgen van het gevangenisverblijf dient de minimumleeftijd te worden verhoogd.

De Minister verklaart dat hij niet akkoord kan gaan met het amendement omdat de aangehaalde maatregel uitzonderlijk is en slechts op een klein aantal jongeren betrekking heeft. In het nieuwe artikel 53 heeft men dit uitzonderlijk karakter trouwens versterkt. Men moet er zich van bewust zijn dat een jongere tussen 14 en 15 jaar (zie de reeds aangehaalde statistieken) zeer zware misdrijven kan plegen en dat de uitzonderlijke maatregelen dus gerechtvaardigd zijn.

Een lid meent de Minister te moeten steunen om de leeftijd van veertien jaar te behouden. Rekening houdend met het gedrag van bepaalde jongeren, moet men vaststellen dat de leeftijd van vijftien jaar vandaag al iets te hoog is in deze context.

De Minister voegt eraan toe dat niet uit het oog mag worden verloren dat de maatregel slechts van toepassing is indien er plaatsgebrek is in de gesloten instellingen. Men moet toegeven dat deze bepaling nauwelijks niet toegepast wordt in de Vlaamse Gemeenschap waar het probleem zich nauwelijks voordoet, waarschijnlijk omdat er meer beschikbare plaatsen zijn.

Er is reeds voorgesteld een zo objectief mogelijke studie te maken over het aantal plaatsen die nodig zijn in gesloten afdelingen in de Franse Gemeenschap maar men erkent wel dat het huidige aantal plaatsen (tussen 30 en 35) niet toereikend is.

Een lid stelt vast dat het de feitelijke toestand is die de Minister ertoe heeft gebracht om hier de leeftijd te verlagen.

De Minister wijst er nogmaals op dat een groot aantal misdrijven gepleegd worden door jongeren

L'appel est interjeté par la déclaration au directeur et est prouvé par l'inscription au registre numéroté et paraphé.

Tous les amendements déposés à cet article sont retirés, à l'exception de celui du Gouvernement, qui est adopté, moyennant les modifications convenues, par 10 voix et 3 abstentions.

L'article 18 ainsi amendé est adopté par un vote identique.

Article 19 (art. 18 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant:

«Au premier alinéa de l'article 53 nouveau, remplacer les mots «quatorze ans» par les mots «quinze ans.»

Justification

Vu les effets négatifs du séjour en prison, il y a lieu de relever l'âge minimum.

Le ministre déclare qu'il n'est pas partisan de l'amendement parce que la mesure en question est exceptionnelle et ne concerne qu'un petit nombre de jeunes. On a d'ailleurs renforcé ce caractère exceptionnel dans le nouvel article 53. Il faut être conscient qu'entre quatorze et quinze ans (voir les statistiques déjà citées), un jeune peut commettre des infractions très graves, qui justifient des mesures exceptionnelles.

Un membre estime devoir soutenir le point de vue du ministre de maintenir l'âge de quatorze ans. Compte tenu du comportement de certains jeunes, force est de constater que l'âge de quinze ans est déjà un peu trop élevé dans ce contexte.

Le ministre ajoute qu'il ne faut pas perdre de vue que la disposition ne s'applique qu'en cas de défaut de place dans les institutions fermées. Il faut bien reconnaître que cette disposition est pratiquement inopérante pour la Communauté flamande, où ce problème ne se pose guère, probablement parce qu'il y a aussi plus de places disponibles.

On a déjà proposé de faire une étude la plus objective possible sur le nombre de places nécessaires en milieu fermé en Communauté française, mais on reconnaît que le nombre actuel de places (entre 30 et 35) n'est pas suffisant.

Un membre constate que c'est la situation de fait qui a conduit le ministre à abaisser ici la limite d'âge.

Le ministre souligne une fois encore qu'une grosse partie de la délinquance est le fait des jeunes de 14 à

van 14 tot 17 jaar. Erger nog, een delinquent op drie is jonger dan 14 jaar en elf procent van de delinquenten is jonger dan 12 jaar.

Uit de statistieken komen hoge percentages naar voren voor de leeftijd tussen 14 en 16 jaar maar men beschikt niet over cijfers over de verdeling van de delinquentie tussen 14 en 15 jaar enerzijds en tussen 15 en 16 jaar anderzijds. Het is dan ook zeer moeilijk te antwoorden op het amendement in verband met dit punt. Bij een algemene hervorming zal de Commissie-Cornelis waarschijnlijk voorstellen, vanaf 14 jaar, een specifiek stelsel van preventieve hechtenis in te voeren in centra die speciaal daartoe zijn uitgerust. Maar dan gaat het om een volledige verandering van filosofie.

Een lid verklaart dat hij het eens is met de Minister over de leeftijd van veertien jaar, op voorwaarde dat men artikel 20 ook amendeert. Men kan daar bijvoorbeeld ingaan op het amendement dat voorstelt artikel 53 op 1 januari 1995 af te schaffen.

De Minister antwoordt dat hij er niet mee kan instemmen dat het lot van artikel 19 gekoppeld wordt aan dat van artikel 20. Om politieke en inhoudelijke redenen is het voor hem immers onaanvaardbaar dat in artikel 20 van het ontwerp een datum wordt vastgesteld voor de opheffing van artikel 53. Volgens hem moet men druk blijven uitoefenen op de Gemeenschappen zodat die hun verplichtingen nakomen.

Bovendien moet men niet vergeten dat de Minister aanvaard heeft de tekst van de Regering te wijzigen in het raam van een compromis dat met eenparigheid door de Kamer is goedgekeurd en dat ondanks de opvallende terughoudendheid van een partij die in de Senaat speciaal overleg heeft gepleegd met haar fractie in de Senaat. De Minister dringt er dus op aan dat de tekst gehandhaafd blijft zoals hij voorgesteld wordt in artikel 20 van het ontwerp.

Een lid vraagt of een adolescent van 14 jaar die in de gevangenis belandt, een bijzondere behandeling geniet.

De Minister antwoordt dat de minderjarige die in een huis van arrest wordt opgesloten, van de volwassenen wordt afgezonderd.

Hij verwijst naar het uittreksel uit het algemeen strafreglement:

«Onderafdeling 3. — Minderjarigen in voorlopige bewaring in een arresthuis of ter beschikking van de regering geplaatst

Art. 144. — Het personeel heeft voor die minderjarigen bijzondere zorg. Alle met de orde en met de veiligheid van de inrichting verenigbare middelen worden, vooral ten aanzien van de minderjarigen in

17 ans. Plus grave encore, un délinquant sur trois a moins de 14 ans et onze p.c. des délinquants ont moins de 12 ans.

Les statistiques font apparaître des pourcentages significatifs entre 14 et 16 ans, mais on ne dispose pas de chiffres relatifs à la répartition de la délinquance entre 14 et 15 ans d'une part, et entre 15 et 16 ans d'autre part, de sorte qu'il est très difficile de répondre à l'amendement sur ce point précis. Lors d'une réforme plus globale, la Commission Cornelis proposera sans doute un système spécifique de détention préventive, à partir de quatorze ans, dans des centres spécialement prévus à cet effet. Mais il s'agit là d'un changement complet de la philosophie de base.

Un membre déclare qu'il est d'accord avec le ministre sur l'âge de quatorze ans, à condition que l'on amende également l'article 20. On pourrait par exemple adopter l'amendement à cet article qui propose d'abroger l'article 53 du 1er janvier 1995.

Le ministre répond qu'il ne peut accepter de lier le sort de l'article 19 à celui de l'article 20. Il ne peut en effet admettre, pour des raisons politiques et de fond, qu'à l'article 20 du projet, l'on fixe une date pour l'abrogation de l'article 53. Il estime qu'il faut maintenir la pression pour que les Communautés remplissent leurs obligations.

De plus, il ne faut pas oublier que le ministre a accepté de modifier le texte du Gouvernement dans le cadre d'un compromis, atteint à l'unanimité à la Chambre, malgré la réticence particulière d'un parti, qui a procédé à une consultation spéciale de son groupe au Sénat. Le ministre insiste donc pour que le texte soit maintenu tel qu'il le propose à l'article 20 du projet.

Un membre demande si un adolescent de 14 ans qui est incarcéré, bénéficie d'un régime de détention particulier.

Le ministre répond que, selon la loi, le mineur qui est gardé dans une maison d'arrêt est isolé des adultes.

Il cite l'extrait suivant du règlement général pénitentiaire:

«Sous-section 3. — Mineurs d'âge gardés provisoirement dans une maison d'arrêt ou placés à la disposition du gouvernement

Art.144. — Ces mineurs font l'objet d'une attention particulière du personnel. Tous moyens compatibles avec l'ordre et la sécurité de l'établissement sont mis en œuvre, spécialement à l'égard des mineurs gar-

voorlopige bewaring, aangewend om hun omwille van hun jeugdige leeftijd of de reden van de gelaste maatregel de gestrengheden van de detentie te besparen.

Art. 145. — Het bezoek, de briefwisseling en de bijzonderheden van de detentie van de minderjarigen in voorlopige bewaring, worden in overleg met de bevoegde jeugdrechter geregeld.

Art. 146. — De in voorlopige bewaring geplaatste of ter beschikking van de regering gestelde minderjarigen worden onder alle omstandigheden van de andere gedetineerden afgezonderd.

Art. 147. — Op de ter beschikking van de regering gestelde minderjarigen wordt ter zake van het familiebezoek, de briefwisseling en de verplichting tot arbeid, het regime van de veroordeelden toegepast. Hun wordt een arbeidspremie toegekend, waarvan het bedrag wordt vastgelegd bij bijzondere instructies.

Voor het overige wordt op hen een opvoedingsbehandeling toegepast overeenkomstig hun persoonlijkheid. Deze behandeling wordt vastgelegd bij bijzondere instructies.»

Een lid onderstreept dat die tekst, hoewel hij vaag is, het mogelijk maakt een directeur of een cipier te straffen die zich ten opzichte van de jongere niet aangepast gedraagt.

Ten slotte wordt het amendement ingetrokken.

Artikel 19 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1 stem bij 2 onthoudingen.

Artikel 20 (art. 19 van de aangenomen tekst)

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«*Het voorgestelde artikel 53bis aan te vullen met de woorden «en in ieder geval op 1 januari 1995.»*

Verantwoording

Er dient een maximale overgangstermijn te worden bepaald om te vermijden dat artikel 53, waarvan nagenoeg unaniem wordt aanvaard dat het geen enkele oplossing biedt, maar integendeel de evolutie van de minderjarige negatief beïnvloedt, al te lang zou blijven voortbestaan.

Een ander lid dient eveneens een amendement in, met dezelfde inhoud.

Het luidt als volgt:

«*In het voorgestelde artikel 53bis, de woorden «op een bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit te bepalen datum» te vervangen door de woorden «met ingang van 1 januari 1995.»*

dés provisoirement, pour les soustraire, en raison de leur jeune âge ou du motif de la mesure ordonnée, à la rigueur de la détention.

Art. 145. — Les visites, la correspondance et les conditions de détention des mineurs gardés provisoirement sont réglées en accord avec le juge de la jeunesse compétent.

Art. 146. — Les mineurs placés sous garde provisoire ou mis à la disposition du gouvernement sont, en toutes circonstances, isolés des autres détenus.

Art. 147. — Les mineurs mis à la disposition du gouvernement sont soumis au régime des condamnés pour ce qui concerne les visites familiales, la correspondance et l'obligation au travail. Une prime de travail, dont le montant est fixé par des instructions particulières, leur est octroyée.

Pour le surplus, il leur est appliqué un régime rééducatif, approprié à leur personnalité. Ce régime est fixé par des instructions spéciales.»

Un membre souligne que ce texte, bien qu'assez vague, permet de sanctionner un directeur ou un gardien qui ne manifeste pas à l'égard du jeune un comportement adéquat.

Finalement, l'amendement est retiré.

L'article 19 est adopté par 10 voix contre 1 et 2 abstentions.

Article 20 (art. 19 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant:

«*Compléter l'article 53bis proposé par les mots suivants : «et en tout cas au 1er janvier 1995.»*

Justification

Il convient de limiter la période transitoire pour éviter que ne subsiste trop longtemps un article 53 à propos duquel il y a quasiment unanimité pour reconnaître qu'il n'offre aucune solution mais a, au contraire, une influence négative sur l'évolution du mineur.

Un autre membre dépose, lui aussi, un amendement dont de contenu est identique.

En voici le texte:

«*A l'article 53bis proposé, remplacer les mots «à une date qui sera fixée par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres» par les mots «à partir du 1er janvier 1995.»*

Verantwoording

In het licht van de veroordeling die de Belgische Staat op 29 februari 1988 heeft opgelopen in de zaak-Bouamar, moet dit artikel worden opgeheven om te voorkomen dat het verkeerd wordt gebruikt en om zich te conformeren aan de artikelen 5, § 1, en 4 van het Europees Verdrag van de rechten van de mens en aan artikelen 37 en 40 van het Verdrag van de rechten van het Kind.

Bovendien bepalen de punten 8.22 en 8.23 van de recente resolutie over een Europees Handvest van de rechten van het kind aangenomen door het Europees Parlement op 8 juli 1992 het volgende:

«8.22. Elk kind heeft recht op vrijheid. Geen enkel kind mag op illegale of willekeurige wijze in hechtenis worden genomen of worden geïsoleerd.

8.23. Elk kind heeft recht op rechtszekerheid. Kinderen die van een misdrijf worden verdacht hebben recht op een wettig proces, alsmede op speciale en aangepaste juridische bijstand voor hun verdediging. Ingeval het kind schuldig wordt verklaard aan een misdrijf, wordt vermeden hem zijn vrijheid te benemmen of hem in een strafinrichting voor volwassenen op te sluiten. Gebeurt dit toch dan krijgt het kind een aangepaste behandeling — door speciaal opgeleid personeel — voor zijn heropvoeding en latere reclasering.»

Zo is de uitvoering van dit artikel 53 in huizen van arrest die voor volwassenen bestemd zijn, betwistbaar te meer omdat de verplichting om minderjarigen van andere gedetineerden af te zonderen zou's bepaald in artikel 53, tweede lid, van de wet van 8 april 1965, in werkelijkheid niet toegepast wordt.

Met de opheffing van dit artikel 53 bekrachtigt de Belgische Staat een wet voor de rechtsbescherming van het kind die in overeenstemming is met de Universele Verklaring van de rechten van de mens en met het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het Kind.

Ledereen is er zich evenwel van bewust hoe moeilijk het is de opvang te verzorgen van minderjarige delinquenten die zowel voor zichzelf als voor de anderen potentieel gevaarlijk zijn.

Het groot aantal plaatsingen in een huis van arrest op basis van artikel 53 is vaak gerechtvaardigd door het uitblijven van adequate oplossingen voor de behandeling van die jonge delinquenten van wie vaststaat dat ze ernstige misdrijven, zoals overvallen op personen, hebben gepleegd.

Verder brengt dit ontwerp een aantal wijzigingen aan ter versoepeling van de procedurerregels met betrekking tot het uit handen geven van de zaak. Het

Justification

Vu la condamnation encourue le 29 février 1988 par l'Etat belge dans l'affaire Bouamar, il convient d'abroger cet article afin d'éviter son usage abusif et afin de se conformer aux articles 5, § 1er, et 4 de la Convention européenne des droits de l'homme et aux articles 37 et 40 de la Convention des droits de l'enfant.

De plus, les points 8.22 et 8.23 de la récente résolution sur une charte européenne des droits de l'enfant adoptée par le Parlement européen le 8 juillet 1992 prévoit que:

«8.22. Tout enfant a droit à la liberté; aucun enfant ne peut faire l'objet de détention ou de mise au secret illégale ou arbitraire.

8.23. Tout enfant a droit à la protection juridique; les enfants soupçonnés d'avoir commis un délit ont le droit de bénéficier de toutes les garanties d'un procès régulier, y compris le droit à une assistance juridique spéciale et appropriée pour la présentation de leur défense; dans le cas où un enfant est déclaré coupable d'un délit, on évitera qu'il soit privé de sa liberté ou placé dans une institution pénitentiaire pour adultes; dans ce cas, un traitement approprié sera dispensé à l'enfant, par les soins d'un personnel spécialisé, dans la perspective de sa rééducation et, ultérieurement, de sa réinsertion sociale.»

Ainsi, la pratique de cet article 53, appliquée dans des maisons d'arrêt réservées aux adultes, est contestable, d'autant plus que l'obligation de séparer les mineurs des autres détenus prévue à l'article 53, alinéa 2, de la loi du 8 avril 1965 est obsolète dans les faits.

L'Etat belge, en abrogeant cet article 53, consacrerait une législation de la protection judiciaire de l'enfance conforme à la Déclaration universelle des droits de l'homme et à la Convention internationale relative aux droits de l'enfant.

Toutefois, chacun connaît la difficulté de prendre en charge des mineurs délinquants présentant une dangerosité tant pour eux-mêmes que pour les autres.

Le nombre élevé de placements en maison d'arrêt sur base de l'article 53 est souvent justifié par l'absence de réponses adéquates au traitement de la délinquance juvénile présentant un caractère de gravité incontestable notamment en ce qui concerne les agressions contre les personnes.

Par ailleurs, le présent projet apporte un certain nombre de modifications assouplissant les règles de procédure relatives au dessaisissement. Il apporte

brengt ook verschillende belangrijke wijzigingen aan in de behandeling van de minderjarige delinquenten die in een gesloten opvoedingsinstelling geplaatst zijn.

Daarom dient voorzien te worden in een overgangsperiode in afwachting van de opheffing van artikel 53.

Met het vaststellen van de datum op 1 januari 1995 wordt een redelijke termijn van twee jaar geboden, enerzijds voor de bevoegde overheid die de diensten kan verbeteren en wijzigen in overeenstemming met de nieuwe normen en anderzijds voor de gerechtelijke overheid die tijd krijgt om haar beroepspraktijk af te stemmen op dit ontwerp. Met deze streefdatum voor ogen zullen alle bevoegde overheden zich genoodzaakt zien zo vlug mogelijk het nodige overleg aan te vatten om te komen tot een aangepaste hervorming van de infrastructuur en de dienstverlening alsmede om een efficiënte coördinatie op te zetten tussen de verschillende betrokken overheden.

Rekening houdend met de besprekking die bij artikel 19 heeft plaatsgehad, worden deze amendementen ingetrokken.

Artikel 20 wordt aangenomen met 20 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Op de agenda van de Commissie stond ook een wetsvoorstel (zie hierboven) strekkende tot opheffing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965. Gelet op de strekking van dat voorstel vervalt het niet door de goedkeuring van artikel 20 van het ontwerp. Dit voorstel blijft dus op de agenda van de Commissie staan.

Artikelen 21 en 22 (art. 20 en 21 van de aangenomen tekst)

Deze artikelen geven geen aanleiding tot besprekking.

Artikel 21 wordt aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 22 wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 23 (art. 22 van de aangenomen tekst)

Een lid vraagt waarom de stukken die betrekking hebben op de persoonlijkheid van de betrokkenen en op het milieu waarin hij leeft noch aan deze laatste, noch aan de burgerlijke partij mogen worden mededeeld.

De Minister herinnert eraan dat het gaat om vertrouwelijke inlichtingen over de minderjarige, terwijl de burgerlijke partij alleen materiële belangen verdeelt. De burgerlijke partij heeft geen belang bij dergelijke mededeling.

aussi différents changements significatifs dans le traitement des mineurs délinquants placés en régime éducatif fermé.

C'est pourquoi il importe de prévoir une période transitoire en attendant l'abrogation de l'article 53.

Le 1er janvier 1995 fixe un délai raisonnable de deux ans, d'une part pour permettre aux autorités compétentes d'améliorer et de modifier les services en fonction des nouvelles normes et, d'autre part pour donner le temps aux autorités judiciaires d'adapter leur pratique professionnelle en concordance avec le présent projet. Cette échéance mettrait toutes les autorités compétentes dans l'obligation d'entamer au plus tôt les concertations nécessaires devant aboutir aux réformes adaptées relatives aux infrastructures et aux services ainsi qu'à la mise en place d'une coordination efficace entre les différentes autorités concernées.

Compte tenu de la discussion qui a eu lieu au sujet de l'article 14, ces amendements sont retirés.

L'article 20 est adopté par 20 voix contre 2 et 2 abstentions.

La Commission était également saisie d'une proposition déjà évoquée, et tendant à abroger l'article 53 de la loi du 8 avril 1965. Compte tenu de l'objet de cette proposition, celle-ci n'est pas devenue caduque par l'effet du vote de l'article 20 du projet, et demeure donc en suspens.

Articles 21 et 22 (art. 20 et 21 du texte adopté)

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion.

L'article 21 est adopté par 12 voix et 1 abstention.

L'article 22 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Article 23 (art. 22 du texte adopté)

Un membre demande pourquoi les pièces relatives à la personnalité de l'intéressé et à l'environnement dans lequel il vit ne peuvent être communiquées ni à ce dernier ni à la partie civile.

Le ministre rappelle qu'il s'agit d'informations confidentielles concernant le mineur, alors que la partie civile défend uniquement des intérêts matériels. Elle n'est pas intéressée par la communication de ces pièces.

Wat de minderjarige zelf betreft, is het zo dat bij voorbeeld het psycho-medisch verslag inlichtingen zou kunnen bevatten die hem een trauma zouden kunnen bezorgen.

In geval van uithandengeling wordt het persoonlijkheidsdossier zelfs niet aan de strafrechter bezorgd.

Er wordt hieraan toegevoegd dat het dikwijls gebeurt dat het resultaat van medische of psychiatrische deskundige onderzoeken aan de partijen niet wordt medegedeeld.

Artikel 23 wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikelen 24 en 24bis (art. 23 en 24 van de aangenomen tekst)

Bij artikel 24 dient een lid het volgende amendement in:

« Het eerste lid invoegen als artikel 56bis van de wet van 8 april 1965. »

Verantwoording

De meeste geschillen die in dit lid worden opgesomd hebben niets te maken met titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling W. 8 april 1965, waarover artikel 56, eerste lid, handelt.

De Regering dient het volgende subamendement en het volgende amendement in:

1. Subamendement

« Dit artikel te vervangen als volgt:

« Artikel 56, eerste lid, van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

« In de aangelegenheden bedoeld in Titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling, worden de betrokken minderjarigen niet aangezien als partijen in het debat, behalve wanneer te hunnen opzichte maatregelen worden genomen zoals voorzien in artikel 52. »

Verantwoording

Uit legistiek standpunt is het verkeerslijker het tweede lid van het huidig ontwerp te versmelten met het eerste lid van het huidig artikel 56 van de wet van 8 april 1965. Onnodig hieraan toe te voegen dat de minderjarige moet worden opgeroepen om gehoord te worden nu het nieuw artikel 52ter ingevoegd bij artikel 17 van het ontwerp het horen van de minderjarige verplicht stelt.

Het is ook verkeerslijker, zoals ook voorgesteld door het amendement van een lid, van het eerste lid

Du point de vue du mineur lui-même, il se pourrait que, par exemple, le rapport psycho-médical contienne des informations qui pourraient le traumatiser.

Dans le cas d'un dessaisissement, le dossier de personnalité n'est même pas transmis au juge pénal.

De plus, il arrive souvent que des enquêtes d'experts médicaux ou psychiatriques ne soient pas communiquées aux parties.

L'article 23 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Articles 24 et 24bis (art. 23 et 24 du texte adopté)

Un membre dépose l'amendement suivant à l'article 24:

« Insérer le premier alinéa en tant que l'article 56bis de la loi du 8 avril 1965. »

Justification

La plupart des litiges qui sont énumérés à cet alinéa n'ont rien à voir avec le titre II, chapitre III, section 1re, de la loi du 8 avril 1965, auquel renvoie l'article 56, premier alinéa.

Le Gouvernement dépose le sous-amendement et l'amendement suivants:

1. Sous-amendement

« Remplacer cet article par la disposition suivante:

« L'article 56, alinéa premier, de la même loi est remplacé par ce qui suit:

« Dans les affaires visées au Titre II, chapitre III, section 1re, les mineurs intéressés ne sont pas considérés comme parties au débat, sauf lorsque sont prises à leur égard des mesures prévues à l'article 52. »

Justification

D'un point de vue légistique, il est préférable de fusionner le deuxième alinéa du projet avec le premier alinéa actuel de l'article 56 de la loi du 8 avril 1965. Il est superflu d'ajouter dans ce cadre l'obligation de convocation aux fins d'audition puisque le nouvel article 52ter, introduit par l'article 17 du projet, oblige à entendre le mineur.

Il est préférable de faire, comme le propose l'amendement déposé par un membre, du premier alinéa de

van artikel 24 van het ontwerp een afzonderlijk artikel te maken om aldus aan te tonen dat deze bepaling een algemene strekking heeft zowel voor de burgerrechtelijke als voor de beschermingsaangelegenheden die tot de bevoegdheid van de jeugdrechtbank behoren.

2. Amendement

«Na artikel 24, een artikel 24bis (nieuw) in te voegen, luidend als volgt:

«Een artikel 56bis luidend als volgt wordt in dezelfde wet ingevoegd:

«Artikel 56bis. — De jeugdrechtbank moet de persoon die minstens de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, oproepen ten einde gehoord te worden in geschillen tussen personen aan wie het ouderlijk gezag over de betrokkenen is toevertrouwd, wanneer punten worden behandeld die betrekking hebben op het gezag over zijn persoon, het beheer van zijn goederen, de uitoefening van het bezoekrech of de aanwijzing van in artikel 34 bedoelde persoon.»

Verantwoording

Zelfde verantwoording als bij het subamendement.

Het aldus gesubamendeerde amendement van een lid en het amendement van de Regering tot invoeging van een artikel 24bis (nieuw) worden aangenomen met 13 stemmen, bij 1 onthouding.

Een lid verwijst naar artikel 9 van het Verdrag van Washington over de rechten van het kind. Het lid meent te weten dat dit verdrag bepaalt dat de ouders van het kind of de personen die voor hem verantwoordelijk zijn (onder meer het opvanggezin) door de rechter moeten worden gehoord, wanneer het erom gaat het kind van instelling te veranderen, terwijl de wet bepaalt dat de rechter dit kan doen.

De Minister antwoordt dat het Verdrag van Washington de bestaande regeling wijzigt door de rechter te verplichten het kind te horen. De inhoud van dit verdrag en van de huidige wet zal moeten worden nagegaan, wat het verhoor van de ouders of van de verantwoordelijke personen betreft.

Wat er ook van zij, het statuut van de minderjarige in gevaar behoort tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen, behalve wanneer het om delinquenten gaat.

Er wordt opgemerkt dat, als men naar de Gemeenschappen verwijst, het eigenlijk zo is dat wanneer de jeugdrechter een beschikking neemt, hij altijd naar de wet op de jeugdbescherming verwijst en niet naar de communautaire wetgeving.

De Minister antwoordt dat de nationale wet een gemeenschapswet wordt, wanneer het over minder-

l'article 24 du projet un article distinct de l'article 56, pour montrer que cette disposition a une portée tout à fait générale dans les matières tant civiles que protectionnelles qui sont de la compétence du tribunal de la jeunesse.

2. Amendement

«Insérer, après l'article 24, un article 24bis (nouveau), rédigé comme suit:

«Un article 56bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Article 56bis. — Le tribunal de la jeunesse doit convoquer la personne de douze ans au moins aux fins d'audition, dans les litiges qui opposent les personnes investies à son égard de l'autorité parentale, lorsque sont débattus des points qui concernent le gouvernement de sa personne, l'administration de ses biens, l'exercice du droit de visite ou la désignation de la personne visée à l'article 34.»

Justification

Même justification qu'au sous-amendement.

L'amendement ainsi sous-amendé d'un commissaire et l'amendement du Gouvernement visant à insérer un article 24bis (nouveau) sont adoptés par 13 voix et 1 abstention.

Un membre renvoie à l'article 9 de la Convention de Washington relative aux droits de l'enfant. L'intervenant croit savoir que cette convention prévoit que le juge doit entendre les parents de l'enfant ou les personnes qui sont responsables pour lui (notamment la famille d'accueil), lorsqu'il s'agit de faire changer l'enfant d'établissement, alors que la loi prévoit que le juge peut le faire.

Le ministre répond que la Convention de Washington modifie la réglementation existante en obligeant le juge d'entendre l'enfant. Il faudra vérifier le contenu de cette Convention et celui de la loi actuelle, pour ce qui est de l'audition des parents ou des personnes responsables.

Quoi qu'il en soit, le statut du mineur qui se trouve en danger relève de la compétence des Communautés, sauf lorsqu'il s'agit de délinquants.

En ce qui concerne la référence aux Communautés, l'on fait remarquer que lorsque le juge de la jeunesse rend une ordonnance, il renvoie toujours à la loi sur la protection de la jeunesse et non à la législation communautaire.

Le ministre répond que la loi nationale devient une loi communautaire lorsqu'il s'agit de mineurs en dan-

jarigen in gevaar gaat. De oude tekst van de nationale wet zou dus door de Gemeenschappen kunnen worden gewijzigd en werd trouwens reeds gewijzigd.

Artikelen 25 tot en met 27

Deze artikelen geven geen aanleiding tot besprekking.

Artikel 25 wordt aangenomen met 13 stemmen, bij 1 onthouding.

De artikelen 26 en 27 worden aangenomen met 12 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 28

Er wordt op gewezen dat, wanneer het voorgestelde artikel 62bis naar bepaalde artikelen van de Grondwet verwijst, het de inhoud van die artikelen is die bedoeld wordt, ongeacht de eventuele hernummering van de artikelen van de Grondwet ten gevolge van de laatste staatshervorming.

Artikel 28 wordt aangenomen met 12 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 29

Bij dit artikel dient een lid het volgende amendement in:

«Aan dit artikel een tweede lid toe te voegen, luidende:

«Artikel 63, vijfde lid, van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

«De meldingen die bij toepassing van deze wet in het strafregister van een minderjarige zijn gemaakt, worden geschrapt vanaf het tijdstip waarop die maatregelen een einde hebben genomen.»

Verantwoording

Om de maatschappelijke wederinschakeling van de jongere zo gemakkelijk mogelijk te laten geschieden, moet men elke verwijzing schrappen naar zijn contact met het gerechtelijk circuit zodra het optreden van de gerechtelijke overheid ten einde gelopen is.

De Minister antwoordt dat de bedoelde vermeldingen niet in het gemeentestrafregister worden opgenomen, maar slechts in het centrale strafregister.

Zij kunnen dus geen invloed hebben op de resocialisatie van de betrokkenen, vermits het bewijs van goed gedrag en zeden wordt afgeleverd op basis van het gemeenteregister.

De vermeldingen moeten echter in het centrale strafregister blijven bestaan, om de gerechtelijke

ger. Il faudrait donc que les Communautés puissent modifier l'ancien texte de la loi nationale, ce qu'elles ont d'ailleurs déjà fait.

Articles 25 à 27

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion.

L'article 25 est adopté par 13 voix et 1 abstention.

Les articles 26 et 27 sont adoptés par 12 voix et 2 abstentions.

Article 28

L'on souligne que, lorsque l'article 62bis proposé renvoie à certains articles de la Constitution, c'est leur contenu qu'il vise, abstraction faite de la question de savoir s'ils seront renommés ou non à la suite de la dernière réforme de l'Etat.

L'article 28 est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

Article 29

A cet article, un membre dépose l'amendement suivant :

«Un deuxième alinéa, rédigé comme suit, est ajouté à l'article 29:

«L'article 63, alinéa 5, de la même loi est rédigé comme suit:

«Les mentions inscrites au casier judiciaire d'un mineur par application de la présente loi sont rayées à partir du moment où les mesures qui le concernent ont pris fin.»

Justification

De manière à favoriser autant que possible la réinsertion du jeune, il importe de supprimer toute référence à son entrée dans le circuit judiciaire dès que l'action de ces autorités judiciaires s'éteint.

Le ministre répond que les mentions visées sont inscrites, non dans le casier judiciaire communal, mais seulement dans le casier judiciaire central.

Elles ne peuvent donc avoir aucune influence sur la «resocialisation» de l'intéressé, puisque le certificat de bonne vie et mœurs est établi sur la base du casier communal.

Les mentions doivent toutefois rester inscrites au casier central, pour que les autorités judiciaires puis-

overheden toe te laten de antecedenten van een verdachte te kennen, vooral wanneer het gaat om een minderjarige wiens persoonlijkheid in acht moet worden genomen.

Er moet evenwel worden nagekeken of het krachtens een wettelijke bepaling is dat het gemeentestrafregister geen gewag mag maken van de bedoelde vermeldingen of alleen krachtens een circulaire.

Het amendement wordt ingetrokken nadat werd overeengekomen dat, als het geen wettelijke regel is, de Minister in openbare vergadering een amendement indient om deze regel bij wet te bevestigen.

Artikel 29 wordt aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 30

Bij dit artikel dient een lid he. volgende amendement in:

« Het laatste lid van het nieuwe artikel 63bis, § 2, te doen vervallen. »

Verantwoording

*De in artikel 36, eerste lid, 4°, van de jeugdbescher-
mingswet bedoelde personen blijven onder de fede-
rale bevoegdheid ressorteren. Nu de jeugdbescher-
mingswet nergens voorziet in de mogelijkheid tot wij-
ziging van een beslissing van de jeugdrechtbank door
administratieve organen — wat overigens haaks op
de herzieneringsbevoegdheid van de jeugdrechtbank
zou staan en daarom ook op gespannen voet zou
staan met het beginsel van de scheiding der machten
— is artikel 63bis, § 2, laatste lid, volkommen overbo-
dig.*

Dit amendement, evenals het aldus geamendeerde artikel, worden aangenomen met 13 stemmen bij 1 onthouding.

Artikelen 31 tot en met 37

Deze artikelen geven geen aanleiding tot besprekking.

Bij artikel 35 wordt gepreciseerd dat de voorgestelde wijziging verantwoord wordt door het feit dat men naar gemeenschapsdecreten verwijst.

De artikelen 31 tot en met 37 worden aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

IV. STEMMING

Het geamendeerde ontwerp van wet wordt aangenomen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

* * *

sent connaître les antécédents d'un suspect, surtout lorsqu'il s'agit d'un mineur dont la personnalité doit être prise en considération.

Il faut, toutefois, vérifier si c'est en vertu d'une disposition légale ou d'une simple circulaire que lesdites mentions ne peuvent pas être inscrites au casier communal.

L'amendement est retiré après qu'il a été convenu que, si ce n'est pas en vertu d'une disposition légale, le ministre déposera un amendement en séance publique en vue d'établir une règle à cet égard dans la loi.

L'article 29 est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

Article 30

A cet article un membre dépose un amendement, rédigé comme suit:

*« Supprimer le dernier alinéa de l'article 63bis nou-
veau, § 2. »*

Justification

Les personnes visées à l'article 36, 1er alinéa, 4°, de la loi relative à la protection de la jeunesse continuent à relever de la compétence nationale. Comme ladite loi ne prévoit aucune possibilité de modification de la décision par des organes administratifs — une telle possibilité irait d'ailleurs tout à fait à l'encontre de la compétence de révision du tribunal de la jeunesse et serait difficilement conciliable avec le principe de la séparation des pouvoirs —, l'article 63bis, § 2, dernier alinéa, est parfaitement superflu.

Cet amendement, ainsi que l'article amendé, sont adoptés par 13 voix et 1 abstention.

Articles 31 à 37

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion.

Il est précisé, au sujet de l'article 35, que la modification proposée est justifiée par le fait que l'on renvoie à des décrets communautaires.

Les articles 31 à 37 sont adoptés par 12 voix et 2 abstentions.

IV. VOTE

Le projet de loi amendé a été adopté par 10 voix et 4 abstentions.

* * *

De Commissie ontving eveneens de hierna volgende voorstellen:

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming inzake de rechten van verdediging van minderjarigen voor de jeugdrechtbank (nr. 115-1, B.Z. 1991-1992).

Voorstel van wet tot opheffing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (nr. 116-1, B.Z. 1991-1992).

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (nr. 492-1).

Ingevolge de goedkeuring van het ontwerp heeft de Commissie vastgesteld dat het eerste en het derde voorstel geen doel meer dienen.

Aangezien het tweede voorstel strekt tot opheffing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965, vervalt het niet door de goedkeuring van dit ontwerp. Het voorstel blijft voorlopig op de agenda van de Commissie staan (1).

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Paul PATAER.

De Voorzitter,
Roger LALLEMAND.

La commission a également pris connaissance des propositions suivantes:

Proposition de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, en ce qui concerne le droit de défense des mineurs d'âge devant le tribunal de la jeunesse (nº 115-1, S.E. 1991-1992).

Proposition de loi abrogeant l'article 53 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse (nº 116-1, S.E. 1991-1992).

Proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse (nº 492-1).

A la suite de l'adoption du projet de loi, la commission a constaté que la première et la troisième proposition sont devenues sans objet.

Etant donné que la deuxième proposition a pour objet l'abrogation de l'article 53 de la loi du 8 avril 1965, elle n'est pas devenue caduque par suite de l'adoption du présent projet, et demeure provisoirement en suspens (1).

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 14 membres présents.

Le Rapporteur,
Paul PATAER.

Le Président,
Roger LALLEMAND.

(1) Zie hierboven blz. 89.

(1) Voir supra p. 89.

**TEKST AANGENOMEN
DOOR DE COMMISSIE**

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Artikel 1

In artikel 36bis van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, ingevoegd bij de wet van 9 mei 1972 en gewijzigd bij de wet van 19 januari 1990, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- a) in het eerste lid worden de woorden «minderjarigen ouder dan zestien jaar» vervangen door de woorden «personen ouder dan zestien jaar en beneden achttien jaar»;
- b) in het 3º van hetzelfde eerste lid, worden de woorden «de wet van 1 juli 1956» vervangen door de woorden «de wet van 21 november 1989»;
- c) in het tweede lid wordt de eerste zin weggelaten;
- d) in hetzelfde tweede lid worden in de tweede zin de woorden «indien eruit» vervangen door de woorden «indien uit de debatten voor die gerechten»
- e) in het derde lid worden de woorden «bedoelde minderjarigen» vervangen door de woorden «bedoelde personen».

Art. 2

Artikel 37 van dezelfde wet, gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1985, gedeeltelijk opgeheven bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990, gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991 en bij het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 18 februari 1991 en vervangen bij de wet van 24 december 1992, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Artikel 37.— § 1. De jeugdrechtbank kan de voor haar gebrachte personen maatregelen van bewaring, behoeding en opvoeding opleggen.

§ 2. Zij kan naar gelang van de omstandigheden:

1º hen berispen en hen, met uitzondering van de personen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, laten bij degenen onder wie bewaring zij staan, dan wel hen aan de betrokkenen teruggeven, en dezen er, in voorkomend geval, toe aanmanen in het vervolg beter toezicht op hen te houden;

2º hen onder het toezicht plaatsen van de bevoegde sociale dienst, die moet waken over de naleving van de door de rechtbank gestelde voorwaarden.

**TEXTE ADOPTÉ
PAR LA COMMISSION**

Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Article 1er

A l'article 36bis de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, y inséré par la loi du 9 mai 1972 et modifié par la loi du 19 janvier 1990, sont apportées les modifications suivantes:

- a) à l'alinéa 1er, les mots «mineurs de plus de seize ans» sont remplacés par les mots «personnes de plus de seize ans et de moins de dix-huit ans»;
- b) au 3º du même alinéa 1er, les mots «à la loi du 1er juillet 1956» sont remplacés par les mots «à la loi du 21 novembre 1989»;
- c) à l'alinéa 2, la première phrase est supprimée;
- d) dans la deuxième phrase du même alinéa 2, les mots «s'ils» sont remplacés par les mots «si les débats devant ces juridictions»
- e) au troisième alinéa, les mots «mineurs visés» sont remplacés par les mots «personnes visées».

Art. 2

L'article 37 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté flamande du 27 juin 1985, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990, modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991 et par le décret de la Communauté germanophone du 18 février 1991 et remplacé par la loi du 24 décembre 1992, est remplacé par la disposition suivante:

«Article 37.— § 1er. Le tribunal de la jeunesse peut ordonner à l'égard des personnes qui lui sont déférées, des mesures de garde, de préservation et d'éducation.

§ 2. Il peut selon les circonstances:

1º les réprimander et, sauf en ce qui concerne celles qui ont atteint dix-huit ans, les laisser ou les rendre aux personnes qui en ont la garde en leur enjoignant le cas échéant de mieux les surveiller à l'avenir;

2º les soumettre à la surveillance du service social compétent chargé de veiller à l'observation des conditions fixées par le tribunal.

De rechtbank kan het behoud van de in § 1 bedoelde personen in hun milieu niet name afhankelijk maken van een of meer van de volgende voorwaarden:

a) geregeld een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs bezoeken;

b) een prestatie van opvoedkundige of filantropische aard leveren in verhouding tot hun leeftijd en hun middelen;

c) de pedagogische en medische richtlijnen van een centrum voor opvoedkundige voorlichting of geestelijke hygiëne in acht nemen;

3º hen, onder toezicht van de bevoegde sociale dienst, uitbesteden bij een betrouwbaar persoon of plaatsen in een geschikte inrichting, met het oog op hun huisvesting, behandeling, opvoeding, onderricht of beroepsopleiding;

4º hen toevertrouwen aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht. Ten aanzien van de personen bedoeld in artikel 36, 4º, en onverminderd het bepaalde in artikel 60, wordt in de beslissing vastgesteld wat de duur van de maatregel is, alsmede of het om opneming in een gesloten opvoedingsafdeling gaat, zoals georganiseerd door de overheden die daartoe bevoegd zijn overeenkomstig artikel 59bis, §§ 2bis en 4bis van de Grondwet, alsmede van artikel 5, § 1, II, 6º, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988.

Behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden staan openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht alleen open voor de jongere boven de twaalf jaar.

§ 3. De onder 2º tot 4º van § 2 bedoelde maatregelen worden geschorst wanneer de betrokkene onder de wapens is. Ze nemen een einde wanneer hij de leeftijd van achttien jaar bereikt.

Ten aanzien van de in artikel 36, 4º, bedoelde personen kunnen deze maatregelen, onverminderd het bepaalde in artikel 60, evenwel:

1º op verzoek van de betrokkene dan wel indien de betrokkene blijk geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt, op vordering van het openbaar ministerie, bij vonnis voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, worden verlengd. Het verzoek of de vordering moet binnen een termijn van drie maanden voorafgaand aan de dag waarop de betrokkene meerderjarig wordt, bij de rechtbank worden ingesteld;

2º bij vonnis worden bevolen voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkene de

Le tribunal peut subordonner le maintien des personnes visées au § 1er dans leur milieu, notamment à une ou plusieurs des conditions suivantes:

a) fréquenter régulièrement un établissement scolaire d'enseignement ordinaire ou spécial;

b) accomplir une prestation éducative ou philanthropique en rapport avec leur âge et leurs ressources;

c) se soumettre aux directives pédagogiques et médicales d'un centre d'orientation éducative ou d'hygiène mentale;

3º les placer sous surveillance du service social compétent, chez une personne digne de confiance ou dans un établissement approprié, en vue de leur hébergement, de leur traitement, de leur éducation, de leur instruction ou de leur formation professionnelle;

4º les confier à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance. En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4º et sans préjudice des dispositions de l'article 60, la décision précise la durée de la mesure et si elle prescrit un régime éducatif fermé organisé par les autorités compétentes en vertu de l'article 59bis, §§ 2bis et 4bis de la Constitution et de l'article 5, § 1er, II, 6º de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, modifiée par la loi du 8 août 1988.

L'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance est réservé, sauf circonstances très exceptionnelles, au jeune âgé de plus de douze ans.

§ 3. Les mesures prévues au § 2, 2º à 4º, sont suspendues lorsque l'intéressé se trouve sous les armes. Elles prennent fin lorsque l'intéressé atteint dix-huit ans.

Toutefois, à l'égard des personnes visées à l'article 36, 4º, et sans préjudice de l'article 60:

1º à la requête de l'intéressé, ou sur réquisition du ministère public en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé, une prolongation de ces mesures peut être ordonnée, par jugement, pour une durée déterminée ne dépassant pas le jour où l'intéressé atteindra l'âge de vingt ans. Le tribunal est saisi de la requête ou de la réquisition dans les trois mois précédant le jour de la majorité de l'intéressé;

2º ces mesures pourront être ordonnées par jugement pour une durée déterminée ne dépassant pas le

leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, wanneer het gaat om personen die na de leeftijd van zeventien jaar een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd.

In geval van hoger beroep tegen deze vonnissen, doet de jeugdkamer van het hof van beroep onverwijd uitpraak. Het hoger beroep heeft geen schorsende werking. De vonnissen en arresten uitgesproken met toepassing van dit artikel zijn niet vatbaar voor verzet.

§ 4. De maatregel van berispeling bedoeld in § 2, 1°, is van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit gepleegd hebben vóór de leeftijd van achttien jaar, zelfs indien zij op het tijdstip van het vonnis deze leeftijd overschreden hebben.

De in het vorige lid bedoelde personen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt op het ogenblik van het vonnis, worden met minderjarigen gelijkgesteld voor de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IV van deze titel, alsmede van artikel 80 van deze wet.»

Art. 3

Artikel 38 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 38.* — Indien de persoon die wegens een als misdrijf gekwalificeerd feit voor de jeugdrechtbank is gebracht, op het tijdstip van het feit ouder dan zestien jaar was en de jeugdrechtbank een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht, kan zij de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor het gerecht bevoegd krachtens het gemeen recht als daartoe grond bestaat.

De vorige bepaling kan toegepast worden zelfs indien de betrokkenen op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. In dit geval wordt hij gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IV van deze titel, alsmede van artikel 80 van deze wet.

Iedere persoon die het voorwerp is geweest van een beslissing tot uit handen geven, genomen met toepassing van dit artikel, wordt met betrekking tot feiten gepleegd de dag na zijn definitieve veroordeling door het bevoegde gerecht onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone rechter.»

Art. 4

Artikel 39 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven en gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990, wordt aangevuld met het volgende lid:

« Deze bepaling is niet van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd.»

jour où l'intéressé atteindra vingt ans, lorsqu'il s'agit de personnes qui ont commis un fait qualifié infraction après l'âge de dix-sept ans.

En cas d'appel contre ces jugements, la chambre de la jeunesse de la cour d'appel statue d'urgence. L'appel n'est pas suspensif. Les jugements et arrêts prononcés en application de cet article ne sont pas susceptibles d'opposition.

§ 4. La mesure de réprimande prévue au § 2, 1°, est applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction avant l'âge de dix-huit ans, même si elles ont dépassé cet âge au moment du jugement.

Les personnes visées à l'alinéa précédent qui ont atteint l'âge de dix-huit ans au moment du jugement, sont assimilées aux mineurs pour l'application des dispositions du chapitre IV du présent titre, ainsi que de l'article 80 de la présente loi.»

Art. 3

L'article 38 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 38.* — Si la personne déférée au tribunal de la jeunesse en raison d'un fait qualifié infraction était âgée de plus de seize ans au moment de ce fait et que le tribunal de la jeunesse estime inadéquate une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, il peut par décision motivée se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de poursuites devant la juridiction compétente en vertu du droit commun s'il y a lieu.

La disposition qui précède peut être appliquée même lorsque l'intéressé a atteint l'âge de dix-huit ans au moment du jugement. Il est dans ce cas assimilé à un mineur pour l'application des dispositions du chapitre IV du présent titre, ainsi que de l'article 80 de la présente loi.

Toute personne qui a fait l'objet d'une décision de dessaisissement prononcée en application du présent article, devient justiciable de la juridiction ordinaire pour les poursuites relatives aux faits commis à partir du lendemain du jour de sa condamnation définitive par la juridiction compétente.»

Art. 4

L'article 39 de la même loi partiellement abrogé et modifié par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990, est complété par l'alinéa suivant:

« La présente disposition n'est pas applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction.»

Art. 5

Artikel 41 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven en gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 14 mei 1990 en bij het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 18 februari 1991, wordt aangevuld met het volgend lid:

«Deze bepaling is niet van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd.»

Art. 6

In artikel 42, tweede lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1985, opgeheven bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de woorden «het Comité voor de jeugdbescherming of een afgevaardigde bij de jeugdbescherming» vervangen door de woorden «de bevoegde sociale dienst».

Art. 7

Artikel 44 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Artikel 44. — Onverminderd de artikelen 350, 353 en 367, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt de territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank bepaald door de verblijfplaats van de ouders, voogden of degenen die de persoon beneden de achttien jaar onder hun bewaring hebben op de dag dat het als misdrijf gekwalificeerd feit werd gepleegd.

Wanneer dezen geen verblijfplaats in België hebben of wanneer hun verblijfplaats onbekend is of niet vaststaat, is bevoegd de jeugdrechtbank van de plaats waar de betrokkenen het als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, van de plaats waar hij wordt aangetroffen of van de plaats waar de persoon verblijft of waar de inrichting gevestigd is aan wie hij door de bevoegde instanties werd toevertrouwd.

Wanneer de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt nadat de betrokkenen de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, is bevoegd de jeugdrechtbank van de plaats waar de betrokkenen zijn verblijfplaats heeft of, indien deze onbekend is of niet vaststaat, van de plaats waar het als misdrijf gekwalificeerd feit werd gepleegd.

De bevoegde jeugdrechtbank is echter:

1° die van de verblijfplaats van de verzoeker, wanneer de artikelen 477 van het Burgerlijk Wetboek en 63, vijfde lid, van deze wet, worden toegepast;

Art. 5

L'article 41 de la même loi, partiellement abrogé et modifié par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et modifié par le décret de la Communauté française du 14 mai 1990 et par le décret de la Communauté germanophone du 18 février 1991, est complété par l'alinéa suivant :

«La présente disposition n'est pas applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction.»

Art. 6

A l'article 42, alinéa 2, de la même loi, modifié par le décret de la Communauté flamande du 27 juin 1985, abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, les mots «le Comité de protection de la jeunesse ou un délégué à la protection de la jeunesse» sont remplacés par les mots «le service social compétent».

Art. 7

L'article 44 de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969, est remplacé par la disposition suivante :

«Article 44. — Sans préjudice des articles 350, 353, et 367, § 2 du Code civil, la compétence territoriale du tribunal de la jeunesse est déterminée par la résidence des parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde de la personne de moins de dix-huit ans au jour où le fait qualifié infraction a été commis.

Lorsque ceux-ci n'ont pas de résidence en Belgique ou lorsque leur résidence est inconnue ou incertaine, le tribunal de la jeunesse compétent est celui du lieu où l'intéressé a commis le fait qualifié infraction, du lieu où il est trouvé ou du lieu où la personne ou l'établissement auquel il a été confié par les instances compétentes a sa résidence ou son siège.

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi après que l'intéressé a atteint l'âge de dix-huit ans, le tribunal de la jeunesse compétent est celui du lieu de la résidence de l'intéressé, ou, si celle-ci est inconnue ou incertaine, le lieu où le fait qualifié infraction a été commis.

Néanmoins le tribunal de la jeunesse compétent est :

1° celui de la résidence du requérant en cas d'application des articles 477 du Code civil et 63, alinéa 5, de la présente loi;

2º die in wier rechtsgebied de familieraad krachtens de artikelen 361, § 3, 367, ¶ 7, 478 en 479 van het Burgerlijk Wetboek vergaderd heeft.

Indien de ouders, voogden of degenen die een persoon beneden de leeftijd van achttien jaar onder hun bewaring hebben tegen wie een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding is genomen, van verblijfplaats veranderen, moeten zij daarvan, op straffe van geldboete van een frank tot vijfentwintig frank, onverwijld bericht geven aan de jeugdrechtbank onder wier bescherming deze persoon is gesteld.

De verandering van verblijfplaats brengt mede dat de zaak wordt onttrokken aan deze rechtbank en verwezen naar de jeugdrechtbank van het arrondissement waar de nieuwe verblijfplaats gelegen is. Het dossier wordt haar toegezonden door de griffier van de rechtbank waaraan de zaak is onttrokken.

De rechtbank waarbij d. zaak aanhangig is gemaakt, blijft echter bevoegd om uitspraak te doen in geval van verandering van verblijfplaats tijdens het geding. »

Art. 8

In artikel 45 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1º in 1, worden de woorden «onverminderd de artikelen 350, 353,» vervangen door de woorden «onverminderd de artikelen 145, 350, 353,»;

2º in 1, worden de woorden «al naar het geval, door de vader,» vervangen door de woorden «al naar het geval door de minderjarige, door de vader,»;

3º in 1, worden de woorden «de commissie van openbare onderstand» vervangen door de woorden «het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn»;

4º in 2, b), worden tussen de woorden «te beslissen» en «na de partijen» de woorden «of ten einde de zaak uit handen te geven overeenkomstig artikel 38» ingevoegd;

5º 2 wordt aangevuld als volgt:

«c) door het verzoekschrift bedoeld in de artikelen 37, § 3, 1º en 60, in welk geval de partijen worden opgeroepen bij gerechtsbrief, bezorgd op de wijze bepaald in artikel 46, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.»

Art. 9

Artikel 46 van dezelfde wet wordt aangevuld met wat volgt:

«Als een persoon bedoeld in artikel 36, 4º, de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt op het ogenblik dat

2º celui dans le ressort duquel le conseil de famille s'est réuni en vertu des articles 361, § 3, 367, § 7, 478 et 479 du Code civil.

Si les parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde d'une personne âgée de moins de dix-huit ans ayant fait l'objet d'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation changent de résidence, ils doivent sous peine d'amende d'un à ving-cinq francs, en donner avis sans délai au tribunal de la jeunesse à la protection duquel cette personne est confiée.

Le changement de résidence entraîne le dessaisissement de ce tribunal au profit du tribunal de la jeunesse de l'arrondissement où est située la nouvelle résidence. Le dossier lui est transmis par le greffier du tribunal dessaisi.

Le tribunal saisi reste cependant compétent pour statuer en cas de changement de résidence survenant en cours d'instance. »

Art. 8

Dans l'article 45 de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969 sont apportées les modifications suivantes:

1º au 1, les mots «sans préjudice des articles 350, 353,» sont remplacés par les mots «sans préjudice des articles 145, 350, 353,»;

2º au 1, les mots «selon le cas, par les père,» sont remplacés par les mots «selon le cas, par le mineur, les père,»;

3º au 1, les mots «de la commission d'assistance publique» sont remplacés par les mots «du centre public d'aide sociale»;

4º au 2, b), les mots «ou en vue du dessaisissement prévu à l'article 38» sont insérés entre les mots «au fond» et «les parties»;

5º le 2 est complété comme suit:

«c) par la requête visée aux articles 37, § 3, 1º, et 60, les parties étant convoquées, dans ce cas, par pli judiciaire adressé suivant les formes prévues à l'article 46, § 1er, du Code judiciaire.»

Art. 9

L'article 46 de la même loi est complété comme suit:

«Si une personne visée à l'article 36, 4º, a atteint l'âge de dix-huit ans au moment où l'action est inten-

de vordering wordt ingesteld, zal de in het vorige lid bedoelde dagvaarding of waarschuwing worden gericht aan die persoon voor wie de maatregel geldt en aan de personen die, wegens zijn minderjarigheid, voor hem burgerrechtelijk aansprakelijk waren.

Onverminderd de bepaling van artikel 184, derde lid, van het Wetboek van strafvordering, moet, op straffe van nietigheid van het vonnis dat door de rechtbank ten aanzien van de gedagvaarde partij bij versteek wordt uitgesproken, tussen de dagvaarding en de verschijning een termijn van ten minste tien dagen in acht worden genomen die niet kan worden verlengd wegens de afstand.»

Art. 10

Artikel 48 van dezelfde wet wordt vervangen door volgende bepaling:

«*Artikel 48.* — § 1. In de rechtsplegingen bedoeld in titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling, maakt iedere ouder of persoon die een jongere onder zijn bewaring heeft, het voorwerp uit van een onderscheiden rechtspleging.

Die rechtsplegingen kunnen alleen tijdens de voorbereidende rechtspleging met andere rechtsplegingen worden samengevoegd. De stukken welke gegevens bevatten betreffende elk van de ouders of personen die de betrokkenen onder hun bewaring hebben, moeten gescheiden blijven van de andere procedurestukken. Zij mogen niet aan de andere partijen worden medegedeeld.

Tijdens de duur van de voorbereidende rechtspleging kan het openbaar ministerie de mededeling van deze stukken aan de partijen weigeren, indien het oordeelt dat deze mededeling de belangen van de betrokken personen kan schaden.

§ 2. Indien in de rechtsplegingen bedoeld in titel II, hoofdstuk III, afdeling 2, het feit gepleegd door de persoon beneden de achttien jaar samenhangt met een misdrijf dat begaan zou zijn door een of meer personen die niet aan de rechtsmacht van de jeugdrechtbank zijn onderworpen, worden de vervolgingen gesplitst zodra zulks zonder nadeel voor het vooronderzoek of voor het gerechtelijk onderzoek kan geschieden.

De vervolgingen kunnen worden samengevoegd indien de jeugdrechtbank overeenkomstig artikel 38 de zaak uit handen heeft gegeven.»

Art. 11

In artikel 49 van dezelfde wet worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° het tweede lid wordt vervangen door wat volgt:

«In spoedeisende gevallen kan de onderzoeksrechter ten aanzien van de persoon beneden de achttien

tée, la citation ou l'avertissement visé à l'alinéa précédent est adressé à cette personne qui a fait l'objet de la mesure et aux personnes qui en étaient civilement responsables du fait de sa minorité.

Sans préjudice de l'article 184, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, il y aura au moins un délai de dix jours, sans augmentation en raison de la distance, entre la citation et la comparution, à peine de nullité du jugement qui sera prononcé par défaut par le tribunal à l'égard de la partie citée.»

Art. 10

L'article 48 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

«*Article 48.* — § 1er. Dans les procédures visées au titre II, chapitre III, section 1re, chaque parent ou personne ayant la garde d'un jeune fait l'objet d'une procédure distincte.

Ces procédures ne peuvent être jointes à d'autres procédures que pendant la procédure préparatoire. Les pièces contenant des informations relatives à chacun des parents ou personnes ayant la garde de l'intéressé doivent être séparées des autres pièces de la procédure. Elles ne peuvent être communiquées aux autres parties.

Pendant la durée de la procédure préparatoire, le ministère public peut refuser la communication de ces pièces aux parties, s'il juge que cette communication serait de nature à nuire aux intérêts des personnes concernées.

§ 2. Dans les procédures visées au titre II, chapitre III, section 2, lorsque le fait qu'aurait commis la personne de moins de dix-huit ans est connexe à une infraction qu'auraient commise une ou plusieurs personnes non justiciables du tribunal de la jeunesse, les poursuites sont disjointes dès que la disjonction peut avoir lieu sans nuire à l'information ou à l'instruction.

Les poursuites peuvent être jointes si le tribunal de police s'est dessaisi conformément à l'article 38.»

Art. 11

Dans l'article 49 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

1° l'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

«S'il y a urgence, le juge d'instruction peut prendre à l'égard de la personne de moins de dix-huit ans une

jaar een van de in de artikelen 52 en 53 bedoelde maatregelen van bewaring nemen, onverminderd de verplichting daarvan gelijktijdig en schriftelijk bericht te geven aan de jeugdrechtbank, die alsdan haar bevoegdheden uitoefent en binnen twee werkdagen uitspraak doet, overeenkomstig de artikelen 52ter en 52^{quater}. »;

2° het derde lid wordt aangevuld als volgt:

«Deze beschikking wordt uitgesproken na een debat tussen de partijen en nadat de persoon beneden de achttien jaar, de vader en de moeder en de burgerlijke partijen inzage hebben kunnen nemen van het strafdossier, neergelegd ter griffie ten minste 48 uren voor de debatten. »;

3° het artikel wordt aangevuld met het volgende lid:

«Het derde lid verhindert niet dat het openbaar ministerie een vordering tot uit handen geven als bedoeld in artikel 38 aanhang. maakt bij de jeugdrechtbank. De jeugdrechtbank vonnist in de staat van de procedure. »

Art. 12

Artikel 50 van dezelfde wet, gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Artikel 50. — § 1. De jeugdrechtbank treft alle maatregelen en doet het onderzoek verrichten dat nodig is om de persoonlijkheid van de betrokkenen en het milieu waarin hij wordt grootgebracht, te kennen en om uit te maken wat zijn belang is en welke middelen voor zijn opvoeding of behandeling geschikt zijn.

Zij kan een maatschappelijk onderzoek doen verrichten, door bemiddeling van de bevoegde sociale dienst, en de betrokkenen aan een medisch-psychologisch onderzoek onderwerpen, indien zij het haar meegedeelde dossier niet voldoende acht.

Indien de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek doet verrichten, kan zij, behoudens in spoedeisende gevallen, haar beslissing eerst nemen of wijzigen, na kennis genomen te hebben van het advies van de bevoegde sociale dienst, tenzij dit advies haar niet bereikt binnen de door haar bepaalde termijn, die niet meer dan vijfenzeventig dagen mag bedragen.

Onverminderd artikel 36bis, kan de jeugdrechtbank de zaak onder de in artikel 38 bepaalde voorwaarden eerst uit handen geven na de in het tweede lid bedoelde maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken te hebben doen verrichten.

§ 2. Evenwel,

1° kan de jeugdrechtbank de zaak uit handen geven zonder over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek te beschikken, wanneer zij constateert dat de betrokkenen zich aan dit onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen;

des mesures de garde visées aux articles 52 et 53, sans préjudice à en donner avis simultanément et par écrit au tribunal de la jeunesse, qui exerce dès lors ses attributions et statue dans les deux jours ouvrables, conformément aux articles 52ter et 52^{quater}. »;

2° l'alinéa 3 est complété comme suit:

«Cette ordonnance est prononcée après un débat contradictoire et après que la personne de moins de dix-huit ans, les père et mère et les parties civiles aient pu prendre connaissance du dossier relatif aux faits, déposé au greffe 48 heures au moins avant les débats. »;

3° l'article est complété par l'alinéa suivant:

«L'alinéa 3 ne fait pas obstacle à ce que le ministère public saisisse le tribunal de la jeunesse d'une réquisition tendant au dessaisissement prévu à l'article 38. Le tribunal statue en l'état de la procédure. »

Art. 12

L'article 50 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, est remplacé par la disposition suivante:

«Article 50. — § 1er. Le tribunal de la jeunesse effectue toutes diligences et fait procéder à toutes investigations utiles pour connaître la personnalité de l'intéressé, le milieu où il est élevé, déterminer son intérêt et les moyens appropriés à son éducation ou à son traitement.

Il peut faire procéder à une étude sociale par l'intermédiaire du service social compétent et soumettre l'intéressé à un examen médico-psychologique, lorsque le dossier qui lui est soumis, ne lui paraît pas suffisant.

Lorsque le tribunal de la jeunesse fait procéder à une étude sociale, il ne peut, sauf en cas d'extrême urgence, prendre ou modifier sa décision, qu'après avoir pris connaissance de l'avis du service social compétent, à moins que cet avis ne lui parvienne pas dans le délai qu'il a fixé et qui ne peut dépasser septante-cinq jours.

Sans préjudice de l'article 36bis, le tribunal de la jeunesse ne peut se dessaisir d'une affaire, dans les conditions prévues par l'article 38, qu'après avoir fait procéder à l'étude sociale et à l'examen médico-psychologique prévus à l'alinéa deux.

§ 2. Toutefois,

1° le tribunal de la jeunesse peut se dessaisir d'une affaire sans disposer du rapport de l'examen médico-psychologique lorsqu'il constate que l'intéressé se soustrait à cet examen ou refuse de s'y soumettre;

2º spreekt de jeugdrechtbank zich uit over de vordering tot uit handen geven uiterlijk vijftien dagen na de dagvaarding, zonder een maatschappelijk onderzoek te moeten laten uitvoeren en zonder een medisch-psychologisch onderzoek te moeten vragen, indien er al een vonnis bestaat dat in een maatregel voorziet ten opzichte van een persoon beneden de achttien jaar die een of meer feiten heeft gepleegd als bedoeld in de artikelen 323, 373 tot 378, 392 tot 394, 401 en 468 tot 476 van het Strafwetboek, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van voornoemde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd;

3º doet de jeugdrechtbank onder dezelfde voorwaarden uitspraak over de vordering tot het uit handen geven ten opzichte van een persoon beneden de achttien jaar die een feit, dat als misdaad wordt gekwalificeerd waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar dwangarbeid, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en eerst wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. »

Art. 13

In artikel 51 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1º het eerste lid wordt vervangen als volgt:

« Wanneer de zaak eenmaal aanhangig is bij de jeugdrechtbank, kan deze te allen tijde de betrokkenen, de ouders, de voogden, degenen die hem onder hun bewaring hebben, evenals iedere andere persoon oproepen, onverminderd artikel 458 van het Strafwetboek, artikel 156 van het Wetboek van strafvordering en artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek. »;

2º in het tweede lid wordt, tussen de woorden « in de artikelen » en « 148, »: « 145, » ingevoegd;

3º in hetzelfde tweede lid, worden de woorden « 389, eerste lid » vervangen door: « 375, 376, 377, 379 »;

4º in hetzelfde tweede lid, worden de woorden « 4 en 5 van het Wetboek van koophandel » geschrapt;

5º in hetzelfde tweede lid, worden de woorden « 34 en 36 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst » vervangen door de woorden « 43, 45, 46 en 46bis van de wet van 3 juli 1978 op de arbeidsovereenkomsten, gewijzigd bij de wet van 30 maart 1981 ».

Art. 14

In artikel 52 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

2º le tribunal de la jeunesse statue sur la demande de dessaisissement dans les quinze jours de la citation, sans devoir faire procéder à une étude sociale et sans devoir demander un examen médico-psychologique, lorsqu'une mesure a déjà été prise par jugement à l'égard d'une personne de moins de dix-huit ans en raison d'un ou plusieurs faits visés aux articles 323, 373 à 378, 392 à 394, 401 et 468 à 476 du Code pénal, commis après l'âge de seize ans, et que cette personne est à nouveau poursuivie pour un ou plusieurs de ces faits commis postérieurement à la première condamnation. Les pièces de la procédure antérieure sont jointes à la nouvelle procédure;

3º le tribunal de la jeunesse statue dans les mêmes conditions sur la demande de dessaisissement à l'égard d'une personne de moins de dix-huit ans qui a commis un fait qualifié crime punissable d'une peine supérieure aux travaux forcés de vingt ans, commis après l'âge de seize ans et qui n'est poursuivi qu'après qu'il ait atteint l'âge de dix-huit ans. »

Art. 13

A l'article 51 de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969, sont apportées les modifications suivantes:

1º l'alinéa premier est remplacé par ce qui suit:

« Le tribunal de la jeunesse, une fois saisi, peut en tout temps convoquer l'intéressé, les parents, tuteurs, personnes qui en ont la garde, ainsi que toute autre personne, sans préjudice de l'article 458 du Code pénal, de l'article 156 du Code d'instruction criminelle et de l'article 931 du Code judiciaire. »;

2º dans l'alinéa 2, « 145, » est inséré entre les mots « aux articles » et « 148, »;

3º au même alinéa 2, les mots « 389, alinéa premier » sont remplacés par: « 375, 376, 377, 379 »;

4º au même alinéa 2, les mots « 4 et 5 du Code de commerce » sont supprimés;

5º au même alinéa 2, les mots « 34 et 36 de la loi du 10 mars 1900 sur le contrat de travail » sont remplacés par les mots « 43, 45, 46 et 46bis de la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail, modifiée par la loi du 30 mars 1981 ».

Art. 14

A l'article 52 de la même loi, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, sont apportées les modifications suivantes:

1) in het tweede lid worden de cijfers « 37, 2° » vervangen door de cijfers « 37, § 2, 2° » en de cijfers « 37, 3° en 4° » door de cijfers « 37, § 2, 3° en 4° en 37, § 3, 2° »;

2) hetzelfde artikel 52 wordt aangevuld met de volgende leden:

« Wanneer de jeugdrechtbank ten aanzien van een persoon die een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, voorlopig een van de maatregelen neemt bedoeld in artikel 37, § 2, 4°, kan zij, omwille van de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek of van het gerechtelijk onderzoek en voor een hernieuwbare termijn van maximum dertig dagen, bij gemotiveerde beslissing de jongere vrij verkeer verbieden met de personen die zij bij naam aanwijst, zijn advocaat uitgezonderd. »

Wanneer bij de jeugdrechtbank de zaak aanhangig is van een persoon die vóór de leeftijd van achttien jaar een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, en die deze leeftijd overschreden heeft tijdens de rechtspleging, kan die jeugdrechtbank voorlopige maatregelen opleggen of handhaven die uiterlijk kunnen duren tot de betrokkenen de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt. »

Art. 15

In dezelfde wet wordt een artikel 52bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 52bis. — Buiten de gevallen bedoeld in artikel 52quater, vierde lid, is de duur van de voorbereidende rechtspleging beperkt tot zes maanden, te rekenen van de vordering bedoeld in artikel 45.2.a), tot aan de mededeling van het dossier aan het openbaar ministerie na het afsluiten van de navorsing. Het openbaar ministerie beschikt vervolgens over een termijn van twee maanden om de betrokkenen te dagvaarden om voor de jeugdrechtbank te verschijnen. »

De termijn van zes maanden wordt geschorst tussen de akte van hoger beroep en het arrest. »

Art. 16

In dezelfde wet wordt een artikel 52ter ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 52ter. — In de gevallen bedoeld in artikel 52 moet de jongere die de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft, vóór enige maatregel wordt getroffen door de jeugdrechter, persoonlijk worden gehoord, tenzij hij niet gevonden kan worden, zijn gezondheidstoestand het niet toelaat of indien hij weigert te verschijnen. »

De betrokkenen heeft, telkens als hij voor de jeugdrechtbank verschijnt, recht op bijstand van een advocaat. Deze advocaat wordt, in voorkomend geval, aangewezen overeenkomstig artikel 54bis. Behoudens de gevallen waarin de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig is overeenkomstig artikel 45.2.b) of c), kan de jeugdrechter evenwel een afzonderlijk onderhoud met de betrokkenen hebben.

1) au deuxième alinéa, les chiffres « 37, 2° » sont remplacés par les chiffres « 37, § 2, 2° », et les chiffres « 37, 3° et 4° » par les chiffres « 37, § 2, 3° et 4° et 37, § 3, 2° »;

2) le même article 52 est complété par les alinéas suivants:

« Lorsque le tribunal de la jeunesse prend provisoirement une des mesures prévues à l'article 37, § 2, 4°, à l'égard d'une personne ayant commis un fait qualifié infraction, il peut, pour les nécessités de l'information ou de l'instruction et pour un délai renouvelable de trente jours au plus, interdire au jeune par décision motivée de communiquer librement avec les personnes nommément désignées, autres que son avocat. »

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi du cas d'une personne ayant commis avant l'âge de dix-huit ans un fait qualifié infraction et qui a dépassé cet âge au cours de la procédure, il peut ordonner ou maintenir des mesures provisoires jusqu'à ce que l'intéressé ait atteint l'âge de vingt ans. »

Art. 15

Un article 52bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 52bis. — Hors les cas visés à l'article 52quater, alinéa 4, la durée de la procédure préparatoire est limitée à six mois à partir de la réquisition prévue à l'article 45.2.a), jusqu'à la communication du dossier au ministère public après clôture des investigations. Le ministère public dispose alors d'un délai de deux mois pour citer l'intéressé à comparaître devant le tribunal de la jeunesse. »

Le délai de six mois est suspendu entre l'acte d'appel et l'arrêt. »

Art. 16

Un article 52ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 52ter. — Dans les cas prévus à l'article 52, le jeune ayant atteint l'âge de douze ans doit être entendu personnellement par le juge de la jeunesse avant toute mesure, sauf s'il n'a pu être trouvé, si son état de santé s'y oppose ou s'il refuse de comparaître. »

L'intéressé a droit à l'assistance d'un avocat, lors de toute comparution devant le tribunal de la jeunesse. Cet avocat est désigné, le cas échéant, conformément à l'article 54bis. Hors les cas où le tribunal de la jeunesse est saisi conformément à l'article 45.2.b) ou c), le juge de la jeunesse peut néanmoins avoir un entretien particulier avec l'intéressé.

De beschikking omvat een samenvatting van de elementen die betrekking hebben op zijn persoonlijkheid of op zijn milieu, welke de beslissing rechtvaardigen, en, in voorkomend geval, een samenvatting van de ten laste gelegde feiten. Zij maakt tevens melding van het feit dat de betrokkene werd gehoord of van de redenen waarom dit niet gebeurde.

Na het verhoor van de betrokkene, wordt hem een afschrift van de beschikking overhandigd, evenals aan zijn vader en moeder, voogden of personen die de betrokkene onder hun bewaring hebben, indien deze ter terechtzitting aanwezig zijn. In de gevallen waar deze overhandiging niet heeft kunnen plaatshebben, wordt de beslissing bij gerechtsbrief ter kennis gebracht. De termijn voor hoger beroep loopt vanaf de overhandiging van het afschrift of vanaf de dag dat de betrokkene bij gerechtsbrief kennis heeft gekregen van de kennisgeving.

De maatregelen bedoeld in artikel 52 zijn niet vatbaar voor verzet.

In geval van hoger beroep doet de jeugdkamer van het hof van beroep uitspraak binnen uiterlijk twee maanden, te rekenen van de akte van hoger beroep.»

Art. 17

In dezelfde wet wordt een artikel 52*quater*, ingevoegd luidend als volgt,:

«*Artikel 52quater.* — Voor wat betreft de personen bedoeld in artikel 36, 4°, kan de rechter of de jeugdrechtbank, naar gelang van het geval, in de gevallen bedoeld in de artikelen 52, 52*bis* en 52*ter*, een maatregel van bewaring bevelen, voor een termijn van ten hoogste drie maanden, in een gesloten opvoedingsafdeling, ingericht door de bevoegde overheden.

Deze beslissing kan enkel worden genomen indien de betrokkene blijkt geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt of indien een gerechtelijk onderzoek dit vereist.

De rechter of jeugdrechtbank kan bovendien dezelfde personen bij gemotiveerde beslissing en om dezelfde redenen verbieden de instelling te verlaten voor dezelfde termijn.

Deze maatregelen kunnen slechts eenmaal en na kennisgeving van het door de instelling opgestelde medisch-psychisch verslag worden verlengd nadat de betrokkene en zijn raadsman werden gehoord.

Niettemin kunnen de voormelde maatregelen elke maand worden verlengd bij gemotiveerde beslissing van, naar gelang van het geval, de rechter of de jeugdrechtbank. De beslissing moet gegrond zijn op ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid of eigen zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkene en die de handhaving van deze maatregelen noodzakelijk maken. De betrokkene, zijn raadsman en de directeur van de instelling worden vooraf gehoord.

L'ordonnance contient un résumé des éléments touchant à sa personnalité ou à son milieu, qui justifient la décision et, le cas échéant, un résumé des faits reprochés. Elle mentionne également l'audition ou les raisons pour lesquelles l'intéressé n'a pu être entendu.

Une copie de l'ordonnance est remise à l'intéressé après son audition, de même qu'à ses père et mère, tuteurs ou personnes qui ont la garde de l'intéressé si ceux-ci sont présents à l'audience. Au cas où cette remise n'a pas avoir lieu, la décision est notifiée par pli judiciaire. Le délai d'appel court à partir de la remise de la copie ou à partir du jour où l'intéressé a eu connaissance de la notification par pli judiciaire.

Les mesures visées à l'article 52 ne sont pas susceptibles d'opposition.

En cas d'appel, la chambre de la jeunesse de la cour d'appel statue dans les deux mois au plus tard à compter de l'acte d'appel.»

Art. 17

Un article 52*quater*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«*Article 52quater.* — En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4°, le juge ou le tribunal de la jeunesse, selon le cas, peut, dans les cas visés aux articles 52, 52*bis* et 52*ter*, ordonner une mesure de garde pour une période de trois mois au plus, en régime éducatif fermé, organisé par les instances compétentes.

Cette décision ne peut être prise qu'en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé ou lorsqu'une instruction judiciaire la requiert.

En outre, le juge ou le tribunal de la jeunesse peut, par décision motivée et pour des raisons identiques, interdire aux mêmes personnes et pour le même délai toute sortie de l'établissement.

Ces mesures ne sont renouvelables qu'une seule fois et après communication du rapport médico-psychologique rédigé par l'établissement, l'intéressé et son conseil étant préalablement entendus.

Les mesures précitées peuvent néanmoins être prolongées de mois en mois par décision motivée du juge ou du tribunal de la jeunesse selon le cas. La décision devra être justifiée par des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé, et qui nécessitent le maintien de ces mesures. L'intéressé, son conseil et le directeur de l'établissement seront préalablement entendus.

Hoger beroep tegen de beschikkingen of vonnissen bedoeld in de vorige leden moet ingesteld worden binnen een termijn van achtenveertig uuren, die ten aanzien van het openbaar ministerie loopt vanaf de mededeling van de beschikking of van het vonnis en ten aanzien van de andere partijen in het geding vanaf het vervullen van de vormvereisten bedoeld in artikel 52ter, vierde lid. Het beroep kan worden ingesteld door een verklaring aan de directeur van de instelling of aan de persoon die de directeur hiertoe aanstelt. De directeur schrijft de beroepen in een genummerd en geparafeerd register in. Hij geeft er onmiddellijk kennis van aan de griffie van de bevoegde rechtbank en zendt haar per aangetekende brief een uittreksel van het register.

De jeugdkamer van het hof van beroep behandelt de zaak en doet uitspraak binnen vijftien werkdagen te rekenen van de akte van hoger beroep. Na het verstrijken van deze termijn vervalt de maatregel. De termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitstel toegekend op verzoek van de verdediging. »

Art. 18

In artikel 53 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de volgende leden ingevoegd tussen het eerste en tweede lid:

« De maatregel bedoeld in het eerste lid kan slechts toegepast worden ten aanzien van personen die ervan verdacht worden een feit te hebben gepleegd, strafbaar met een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of met een zwaardere straf, in de zin van het Strafwetboek of van de aanvullende wetten en voor zover zij, op het ogenblik van de feiten, de leeftijd van veertien jaar hebben bereikt.

In geval van hoger beroep zijn de bepalingen van artikel 52quater, zesde en zevende lid, van toepassing, behalve dat de termijn waarbinnen uitspraak in beroep moet worden gedaan, teruggebracht wordt tot vijf werkdagen te rekenen van de akte van hoger beroep.

De maatregel van bewaring bedoeld in het eerste lid kan door de jeugdrechter slechts eenmaal bevolen worden in de loop van eenzelfde procedure, afgezien van de mogelijkheid van de jeugdrechtkant om andere voorlopige maatregelen te bevelen.

Dit artikel is mede van toepassing op de personen bedoeld in artikel 37, § 3, 2°. »

Art. 19

In dezelfde wet wordt een artikel 53bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 53bis. — Artikel 53 van deze wet wordt opgeheven op een bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit te bepalen datum. »

L'appel contre les ordonnances ou jugements prévus aux alinéas précédents doit être interjeté dans un délai de quarante-huit heures qui court à l'égard du ministère public à compter de la communication de l'ordonnance ou du jugement et à l'égard des autres parties en cause à compter de l'accomplissement des formalités prévues à l'article 52ter, alinéa 4. Le recours peut être formé par déclaration au directeur de l'établissement ou à la personne qu'il délègue. Le directeur inscrit les recours dans un registre coté et paraphé. Il en avise immédiatement le greffe du tribunal compétent et lui adresse un extrait du registre par lettre recommandée.

La chambre de la jeunesse de la cour d'appel instruit la cause et se prononce dans les quinze jours ouvrables à compter de l'acte d'appel. Passé ce délai, la mesure cesse d'être d'application. Le délai est suspendu pendant la durée de la remise accordée à la demande de la défense. »

Art. 18

Dans l'article 53 de la même loi, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, les alinéas suivants sont insérés entre l'alinéa 1er et l'alinéa 2:

« La mesure prévue à l'alinéa 1er n'est applicable qu'à l'égard des personnes qui sont soupçonnées d'avoir commis un fait punissable d'une peine d'emprisonnement correctionnel principal d'un an ou d'une peine plus grave aux termes du Code pénal ou des lois complémentaires et pour autant qu'elles aient atteint l'âge de quatorze ans au moins au moment des faits.

En cas d'appel, les dispositions de l'article 52quater, alinéas 6 et 7 sont applicables, sauf que le délai dans lequel la décision d'appel doit intervenir est ramené à cinq jours ouvrables à compter de l'acte d'appel.

La mesure de garde visée à l'alinéa premier ne peut être ordonnée qu'une seule fois par le juge de la jeunesse au cours de la même procédure, sauf la possibilité du tribunal de la jeunesse d'ordonner d'autres mesures provisoires.

Cet article est applicable aux personnes visées à l'article 37, § 3, 2°. »

Art. 19

Un article 53bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 53bis. — L'article 53 de cette loi est abrogé à une date qui sera fixée par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. »

Art. 20

Artikel 54, eerste lid van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 21 maart 1969, wordt vervangen als volgt:

«Behalve in de gevallen bepaald in titel II, hoofdstuk III, of inzake adoptie of volle adoptie, waarin zij in persoon moeten verschijnen, mogen de partijen zich door een advocaat laten vertegenwoordigen.»

Art. 21

In dezelfde wet wordt een artikel 54bis ingevoegd, luidend als volgt:

«*Artikel 54bis.* — § 1. Wanneer een persoon beneden de achttien jaar partij is in het geding en geen advocaat heeft, wordt er hem ambtshalve een toegewezen.

Wanneer de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig is met toepassing van artikel 45. 2. *a*) of *b*), of van artikel 63ter, *a*) of *c*), geeft het openbaar ministerie hiervan onverwijld kennis aan de stafhouder van de orde van advocaten. Dit bericht wordt gelijktijdig verzonden met de vordering, de dagvaarding of de met redenen omklede waarschuwing, al naargelang het geval. De stafhouder of het bureau voor consultatie en verdediging gaat over tot de toewijzing, uiterlijk binnen twee werkdagen te rekenen van dit bericht.

§ 2. Het openbaar ministerie zendt aan de jeugdrechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, afschrift van het bericht van de kennisgeving aan de stafhouder.

§ 3. De stafhouder of het bureau voor consultatie en verdediging ziet erop toe, indien er tegenstrijdige belangen zijn, dat de betrokken verdediging wordt door een andere advocaat dan diegene op wie zijn vader en moeder, voogden of personen die hem onder hun bewaring hebben of die bekleed zijn met een vorderingsrecht, beroep gedaan zouden hebben.»

Art. 22

Artikel 55 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 8 april 1980, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«*Artikel 55.* — Wanneer een zaak als bedoeld in titel II, hoofdstuk III, bij de jeugdrechtbank aanhangig is gemaakt, wordt aan de partijen en aan hun advocaat kennis gegeven van de neerlegging van het dossier ter griffie waar ze er vanaf het ogenblik van de betrekking van de dagvaarding inzage kunnen nemen.

De partijen en hun advocaat kunnen eveneens kennis nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd.

Art. 20

L'article 54, premier alinéa de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969, est remplacé par ce qui suit :

«Sauf dans les cas prévus au titre II, chapitre III, ou en matière d'adoption ou d'adoption plénière, où elles doivent comparaître en personne, les parties peuvent se faire représenter par un avocat.»

Art. 21

Un article 54bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

«*Article 54bis.* — § 1er. Lorsqu'une personne de moins de dix-huit ans est partie à la cause et qu'il n'a pas d'avocat, il lui en est désigné un d'office.

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi en application de l'article 45.2.*a*) ou *b*), ou de l'article 63ter, *a*) ou *c*), le ministère public en avise immédiatement le bâtonnier de l'ordre des avocats. Cet avis est, selon le cas, envoyé en même temps que la réquisition, la citation ou l'avertissement motivé. Le bâtonnier ou le bureau de consultation et de défense procède à la désignation au plus tard dans les deux jours ouvrables à compter de cet avis.

§ 2. Le ministère public adresse au tribunal de la jeunesse saisi, copie de l'avis informant le bâtonnier de la saisine.

§ 3. Le bâtonnier ou le bureau de consultation et de défense veille, lorsqu'il y a contradiction d'intérêts, à ce que l'intéressé soit assisté par un avocat autre que celui auquel auraient fait appel ses père et mère, tuteurs, ou personnes qui en ont la garde ou qui sont investies d'un droit d'action.»

Art. 22

L'article 55 de la même loi, modifié par la loi du 9 avril 1980, est remplacé par la disposition suivante :

«*Article 55.* — Lorsqu'une affaire visée au titre II, chapitre III, est portée devant le tribunal de la jeunesse, les parties et leur avocat sont informés du dépôt au greffe du dossier dont ils peuvent prendre connaissance à partir de la notification de la citation.

Les parties et leur avocat peuvent également prendre connaissance du dossier lorsque le ministère public requiert une mesure visée aux articles 52 et 53, ainsi que durant le délai d'appel des ordonnances imposant de telles mesures.

De stukken die betrekking hebben op de persoonlijkheid van de betrokkenen en op het milieu waarin hij leeft, mogen echter noch aan hem noch aan de burgerlijke partij medegedeeld worden. Het volledig dossier, die stukken inbegrepen, moet ter beschikking gesteld worden van de advocaat van de betrokkenen wanneer deze laatste partij is in het geding.»

Art. 23

Artikel 56, eerste lid van dezelfde wet, wordt als volgt vervangen:

«In de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling, worden de betrokken minderjarigen niet als partijen in het debat beschouwd, behalve wanneer te hunnen opzichte maatregelen worden genomen als bepaald in artikel 52.»

Art. 24

In dezelfde wet wordt een artikel *56bis* ingevoegd, luidend als volgt:

«De jeugdrechtbank moet de persoon die minstens de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, oproepen teneinde gehoord te worden in geschillen tussen personen aan wie het ouderlijk gezag over de betrokkenen is toevertrouwd, wanneer punten worden behandeld die betrekking hebben op het gezag over zijn persoon, het beheer van zijn goederen, de uitoefening van het bezoekrecht of de aanwijzing van de in artikel 34 bedoelde persoon.»

Art. 25

Artikel 58, eerste lid, van dezelfde wet wordt aangevuld als volgt:

«onvermindert de bepalingen van de artikelen 52, 52*quater*, zesde lid, en 53, derde lid.»

Art. 26

In artikel 60 van dezelfde wet, gewijzigd door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden «of op vordering van het openbaar ministerie» vervangen door de woorden «op vordering van het openbaar ministerie of op verzoek van de bevoegde instanties zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 4°»;

2° in het eerste lid vervallen de woorden «de terbeschikkingstelling van de Regering uitgezonderd»;

3° dit artikel wordt aangevuld met wat volgt:

«Iedere maatregel zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 3° of 4°, en bevolen bij vonnis, moet opnieuw worden onderzocht, ten einde te worden bevestigd, ingetrokken of gewijzigd voor het verstrijken van een termijn van een jaar te rekenen van de dag waarop de beslissing definitief is geworden. Deze procedure wordt ingeleid door het openbare ministerie overeenkomstig de in artikel 45, 2 *b*) en *c*), genoemde vormvereisten.

Toutefois, les pièces concernant la personnalité de l'intéressé et le milieu où il vit ne peuvent être communiquées ni à l'intéressé ni à la partie civile. Le dossier complet, y compris ces pièces, doit être mis à la disposition de l'avocat de l'intéressé lorsque ce dernier est partie au procès.»

Art. 23

L'article 56, alinéa 1er de la même loi, est remplacée par ce qui suit :

«Dans les affaires visées au titre II, chapitre III, section première, les mineurs intéressés ne sont pas considérés comme parties au débat, sauf lorsque sont prises à leur égard des mesures prévues à l'article 52.»

Art. 24

Un article *56bis*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

«Le tribunal de la jeunesse doit convoquer la personne de douze ans au moins aux fins d'audition, dans les litiges qui opposent les personnes investies à son égard de l'autorité parentale, lorsque sont débattus des points qui concernent le gouvernement de sa personne, l'administration de ses biens, l'exercice du droit de visite, ou la désignation de la personne visée à l'article 34.»

Art. 25

L'article 58, alinéa 1er, de la même loi est complété comme suit :

«sans préjudice des dispositions des articles 52, 52*quater*, alinéa 6, et 53, alinéa 3.»

Art. 26

A l'article 60 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990, sont apportées les modifications suivantes :

«1° à l'alinéa 1er, les mots «ou à la demande des instances compétentes visées à l'article 37, § 2, 4°», sont insérés entre les mots «soit à la demande du ministère public» et les mots «rapporter ou modifier»;

2° à l'alinéa 1er, les mots «à l'exception de la mise à la disposition du gouvernement», sont supprimés;

3° cet article est complété comme suit :

«Toute mesure visée à l'article 37, § 2, 3° ou 4°, prise par jugement, doit être réexaminée en vue d'être confirmée, rapportée ou modifiée avant l'expiration du délai d'un an à compter du jour où la décision est devenue définitive. Cette procédure est introduite par le ministère public selon les formes prévues à l'article 45, 2 *b*) et *c*).»

De in artikel 37, § 2, 4°, genoemde bevoegde instanties sturen om het kwartaal aan de jeugdrechtbank een evaluatieverslag over de persoon die het voorwerp heeft uitgemaakt van een beslissing die een maatregel van bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling oplegt. »

Art. 27

Artikel 62 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 62. — Behoudens afwijking, gelden voor de in titel II, hoofdstuk II, evenals voor de in de artikelen 63bis, § 2, en 63ter, eerste lid, b), bedoelde procedures de wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging, en voor de in titel II, hoofdstuk III, evenals voor de in de artikel 63ter, eerste lid, a) en c), bedoelde procedures, de wetsbepalingen betreffende de vervolgingen in correctieele zaak. »

Art. 28

In dezelfde wet wordt een artikel 62bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 62bis. — In de gevallen waarin de bepalingen genomen krachtens artikel 59bis, §§ 2bis en 4bis, van de Grondwet en artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, stellen dat het openbaar ministerie niet belast wordt met de uitvoering van een maatregel van de jeugdrechtbank, wordt een uitgifte van de beslissing van de jeugdrechtbank gericht aan de administratieve overheid die ermee belast is. »

Art. 29

In artikel 63 van dezelfde wet, gewijzigd door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste en het zesde lid, worden de woorden «de ouderlijke macht» vervangen door de woorden «het ouderlijk gezag»;

2° in het eerste lid, worden de woorden «de artikelen 37, 39 en 40» vervangen door de woorden «de artikelen 37 en 39.»

Art. 30

In dezelfde wet wordt een artikel 63bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 63bis. — § 1. De rechtsplegingsregels bedoeld in dit hoofdstuk, met uitzondering van de artikelen 45.2. en 46 zijn van toepassing op de bepalingen van gerechtelijke bescherming die door de

Les autorités compétentes visées à l'article 37, § 2, 4°, transmettent trimestriellement au tribunal de la jeunesse un rapport d'évaluation relatif à la personne ayant fait l'objet d'une mesure de garde sous un régime éducatif fermé. »

Art. 27

L'article 62 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« Article 62. — Sauf dérogation, les dispositions légales en matière de procédure civile s'appliquent aux procédures visées au titre II, chapitre II, ainsi qu'aux articles 63bis, § 2, et 63ter, alinéa 1er, b), et les dispositions légales concernant les poursuites en matière correctionnelle, aux procédures visées au titre II, chapitre III, et à l'article 63ter, alinéa 1er, a) et c). »

Art. 28

Un article 62bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 62bis. — Dans les cas où les dispositions prises en vertu de l'article 59bis, §§ 2bis et 4bis, de la Constitution et de l'article 5, § 1er, II, 6°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, prévoient que l'exécution d'une mesure du tribunal de la jeunesse n'appartient pas au ministère public, une expédition de la décision est adressée à l'autorité administrative qui en est chargée. »

Art. 29

Dans l'article 63 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, sont apportées les modifications suivantes:

1° aux 1er et 6e alinéas, les mots « puissance paternelle » sont remplacés par les mots « autorité parentale »;

2° au 1er alinéa, les mots « des articles 37, 39 et 40 » sont remplacés par les mots « des articles 37 et 39. »

Art. 30

Un article 63bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 63bis. — § 1er. Les règles de procédure visées au présent chapitre s'appliquent, à l'exception des articles 45.2. et 46, aux dispositions en matière de protection judiciaire prises par les instances compé-

bevoegde instanties zijn uitgevaardigd krachtens artikel 59bis, §§ 2bis en 4bis, van de Grondwet en artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

§ 2. Niettemin, wanneer het verzoek de homologatie van de wijziging van een door de jeugdrechtbank genomen beslissing tot voorwerp heeft, is de volgende procedure van toepassing:

- a) het verzoek wordt door de bevoegde administratieve overheid bij verzoekschrift gericht aan de griffie van de rechtbank die de beslissing heeft gegeven;
- b) het wordt onmiddellijk samen met het rechtsplegingsdossier voor advies medegedeeld aan het openbaar ministerie;
- c) de jeugdrechter neemt een beschikking binnen drie werkdagen te rekenen van de indiening van het verzoekschrift, op advies van het openbaar ministerie. Deze beschikking wordt genomen zonder oproeping van de partijen. Zij wordt ter kennis gebracht van de partijen en is niet vatbaar voor verzet. De weigering van de homologatie is vatbaar voor hoger beroep.

Art. 31

In dezelfde wordt een artikel 63ter ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 63ter. — In de rechtsplegingen bedoeld in artikel 63bis, wordt de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig gemaakt:

- a) bij vordering van het openbaar ministerie, met het oog op het bevelen of toelaten van de maatregelen voorzien door deze organen:
 - hetzij, in het raam van voorlopige maatregelen, alvorens over de grond van de zaak te beslissen,
 - hetzij, in spoedeisende gevallen;
- b) bij verzoekschrift door de belanghebbende partij neergelegd ter griffie van de jeugdrechtbank, met het oog op het beslechten van een geschil betreffende een maatregel genomen door de bevoegde instanties, bedoeld in artikel 37, § 2;
- c) in de andere gevallen, door vrijwillige verschijning ingevolge een met redenen omklede waarschuwing van het openbaar ministerie of bij dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie, met het oog op een beslissing ten gronde, nadat de partijen hun middelen hebben voorgedragen.

In de gevallen bedoeld in b), worden de partijen opgeroepen door de griffier om te verschijnen op de door de rechter vastgestelde zitting. De oproeping vermeldt het voorwerp van het verzoek. De griffier zendt een afschrift van het verzoekschrift over aan het openbaar ministerie.

tentes en vertu de l'article 59bis, §§ 2bis et 4bis, de la Constitution et de l'article 5, § 1er, II, 6°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

§ 2. Toutefois, lorsque la demande tend à voir homologuer la modification d'une décision prise par le tribunal de la jeunesse, la procédure est la suivante:

- a) la demande est adressée par requête de l'autorité administrative compétente au greffe de la juridiction qui a rendu la décision;
- b) elle est communiquée immédiatement avec le dossier de la procédure au ministère public, pour avis;
- c) dans les trois jours ouvrables à compter du dépôt de la requête, le juge de la jeunesse rend une ordonnance sur avis du ministère public. Cette ordonnance est prise sans convocation des parties. Elle est notifiée aux parties et n'est pas susceptible d'opposition. Le refus d'homologation est susceptible d'appel.

Art. 31

Un article 63ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 63ter. — Dans les procédures judiciaires visées à l'article 63bis, le tribunal de la jeunesse est saisi:

- a) par la réquisition du ministère public en vue d'ordonner ou d'autoriser les mesures prévues par ces organes:
 - soit dans le cadre de mesures provisoires avant de statuer au fond,
 - soit dans les cas d'urgence;
- b) par requête déposée au greffe du tribunal de la jeunesse par la partie intéressée, afin qu'il soit statué sur une contestation relative à une mesure décidée par les instances compétentes, visées à l'article 37, § 2;
- c) dans les autres cas, par la comparution volontaire à la suite d'un avertissement motivé donné par le ministère public ou par citation, à la requête du ministère public en vue de statuer au fond, après avoir entendu les parties en leurs moyens.

Dans les cas visés au b), les parties sont convoquées par le greffier à comparaître à l'audience fixée par le juge. La convocation précise l'objet de la demande. Le greffier transmet copie de la requête au ministère public.

In de gevallen bedoeld in c), moeten de dagvaarding of de waarschuwing, op straf van nietigheid, worden gericht aan de ouders, voogden of degenen die de jongere onder hun bewaring hebben en aan hem zelf indien hij minstens twaalf jaar oud is, alsook aan de personen aan wie, in voorkomend geval, een vorderingsrecht toegekend is.»

Art. 32

In dezelfde wet wordt een artikel 63*quater* ingevoegd, luidend als volgt:

«*Artikel 63quater.* — De artikelen 52*bis*, 52*ter* en 52*quater*, zesde en zevende lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de maatregelen genomen ten gevolge van de vorderingen bedoeld in artikel 63*ter*, eerste lid, a).»

Art. 33

In dezelfde wet wordt een artikel 63*quinquies* ingevoegd, luidend als volgt:

«*Artikel 63quinquies.* — Indien in het kader van de rechtsplegingen bedoeld in artikel 63*bis*, de voorziene maatregelen van bepaalde duur zijn, moet de procedure voor verlenging van die maatregelen plaatsvinden overeenkomstig dezelfde vormvercisten als die welke vereist zijn voor de aanvankelijke beslissing.»

TITEL II

Diverse bepalingen

Art. 34

De maatregel genomen met toepassing van artikel 39 van de wet van 8 april 1965, vóór het in werking treden van artikel 45 van deze wet, blijft gehandhaafd ten aanzien van de personen bedoeld in artikel 36, 4º, uiterlijk tot de dag waarop deze personen de leeftijd van achttien jaar bereiken.

Art. 35

In artikel 1280, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek worden de woorden «een afgevaardigde van de jeugdbescherming» vervangen door de woorden «de bevoegde sociale dienst».

Art. 36

Artikel 162 van het Wetboek van registratie-, hypothek- en griffierechten wordt aangevuld met een 45º, luidend als volgt:

«45º: de akten, vonnissen en arresten betreffende betwistingen in verband met een maatregel van sociale bescherming.»

Art. 37

Artikel 21, vierde lid, van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke wordt opgeheven.

Dans les cas visés au c), la citation ou l'avertissement doivent, à peine de nullité, être adressés aux parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde du jeune et à lui-même, s'il est âgé de douze ans au moins, ainsi que, le cas échéant, aux autres personnes investies d'un droit d'action.»

Art. 32

Un article 63*quater*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«*Article 63quater.* — Les articles 52*bis*, 52*ter* et 52*quater*, alinéas 6 et 7, sont mutatis mutandis applicables à toutes les mesures prises suite aux réquisitions visées à l'article 63*ter*, alinéa 1er, a).»

Art. 33

Un article 63*quinquies*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«*Article 63quinquies.* — Si, dans le cadre des procédures judiciaires visées à l'article 63*bis*, les mesures prévues le sont pour une durée déterminée, la procédure en prolongation desdites mesures se fait suivant les mêmes formes que celles qui sont prescrites pour la décision initiale.»

TITRE II

Dispositions diverses

Art. 34

La mesure prise en application de l'article 39 de la loi du 8 avril 1965, avant l'entrée en vigueur de l'article 4 de la présente loi, est maintenue à l'égard des personnes visées à l'article 36, 4º, au plus tard jusqu'au jour où ces personnes auront atteint l'âge de dix-huit ans.

Art. 35

Dans l'article 1280, alinéa 2, du Code judiciaire, les mots «d'un délégué à la protection de la jeunesse» sont remplacés par les mots «du service social compétent».

Art. 36

L'article 162 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe est complété par un 45º, rédigé comme suit:

«45º: les actes, jugements et arrêts relatifs aux contestations concernant une mesure de protection sociale.»

Art. 37

L'article 21, alinéa 4, de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux est abrogé.

Bijlage I

Evolutie van de opgehelderde feiten gepleegd door minderjarigen jonger dan 14 jaar voor de periode 1990-1992

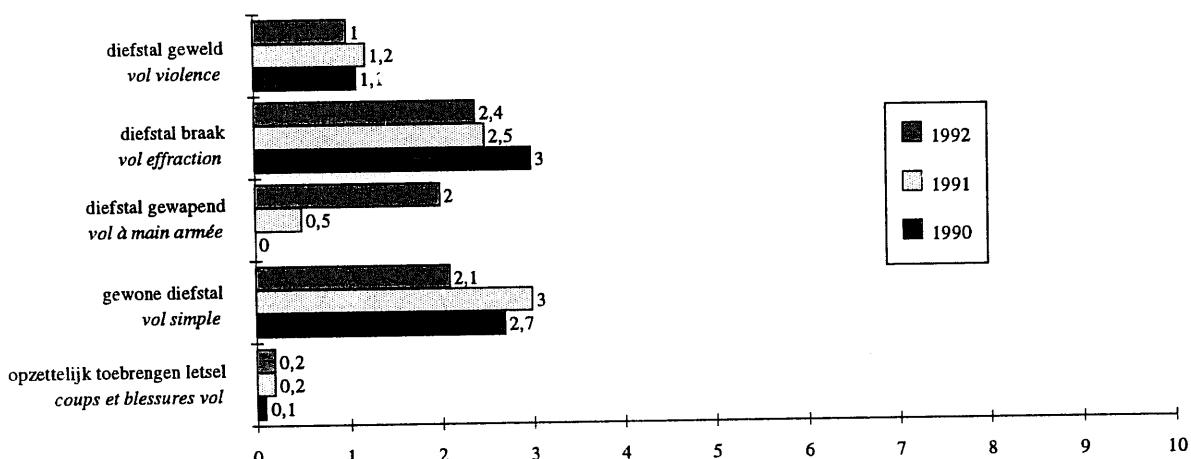
(Bron: Rijkswacht — Algemene diensten — Centraal bureau der opsporingen)

Annexe I

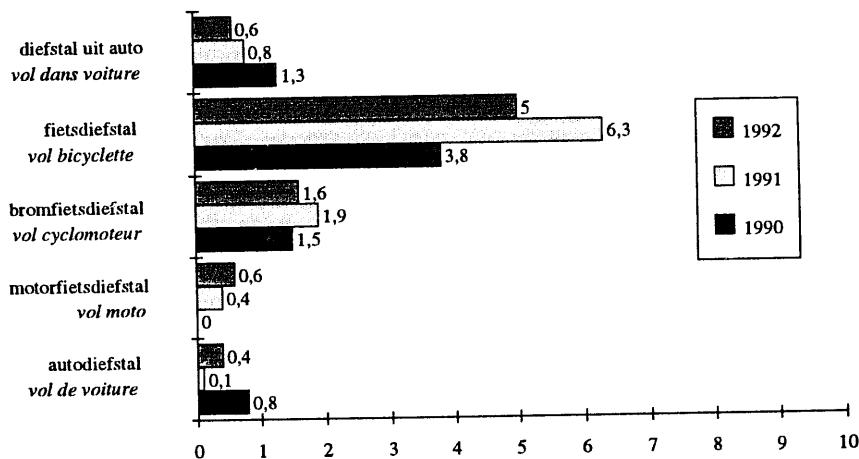
Evolution des faits élucidés commis par des mineurs d'âge de moins de 14 ans pour la période 1990-1992

(Source: Gendarmerie — Services généraux
Bureau central des recherches)

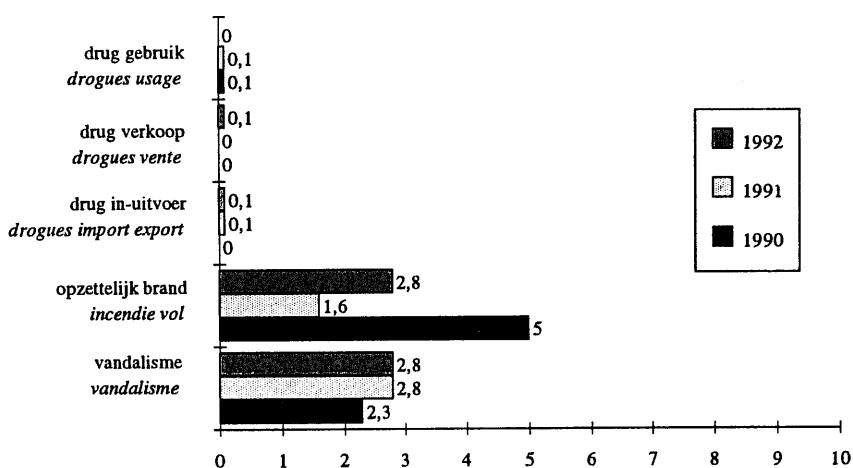
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

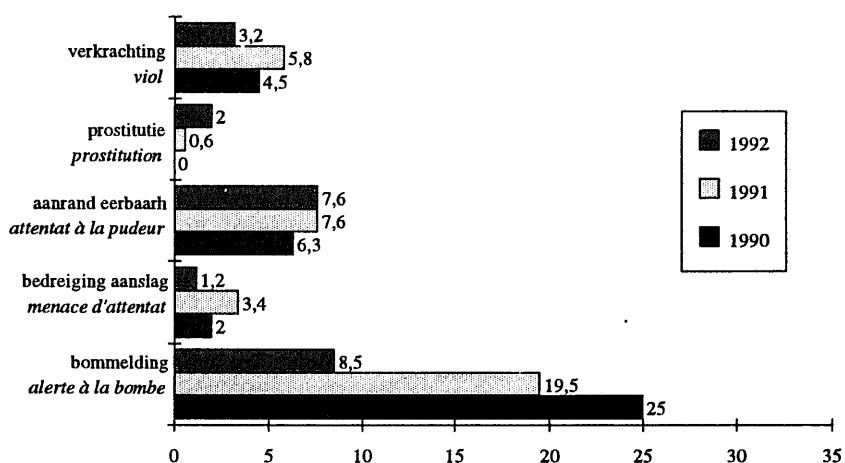
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

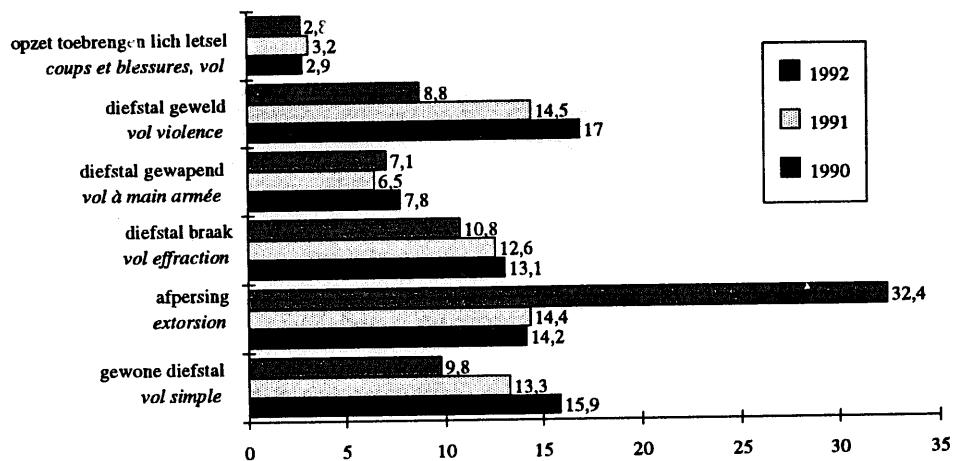
Evolutie van de opgehelderde feiten gepleegd door minderjarigen van 14 tot 16 jaar voor de periode 1990-1992

Evolution des faits élucidés commis par des mineurs d'âges de 14 à 16 ans pour la période 1990-1992

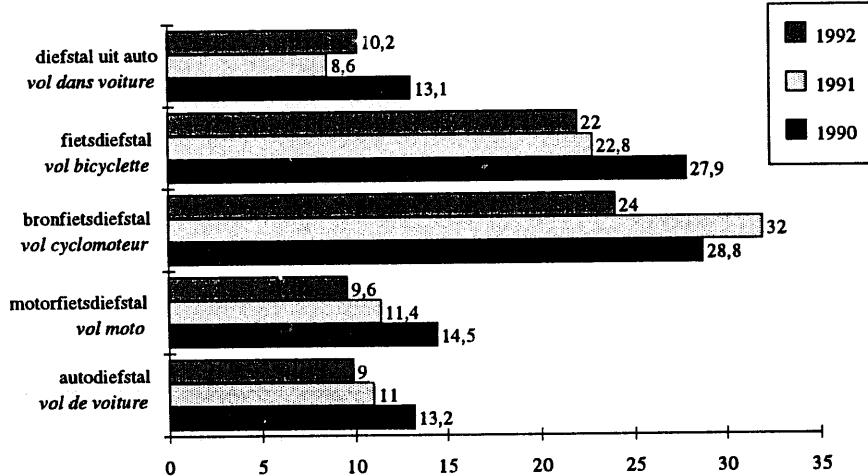
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

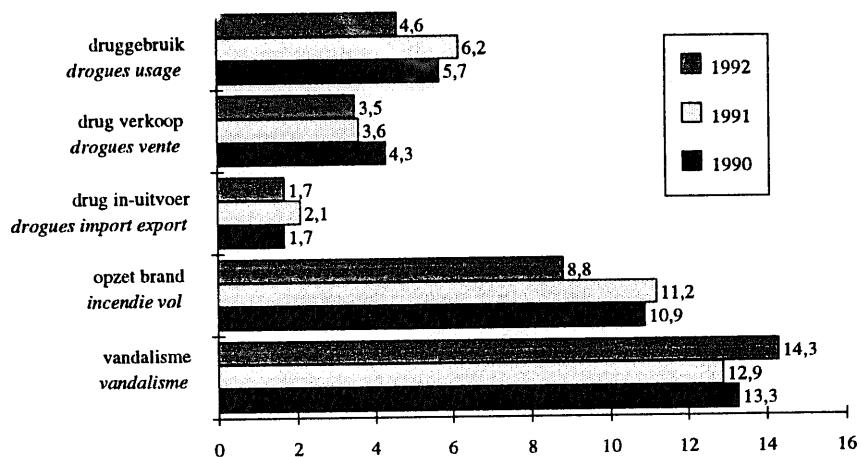
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

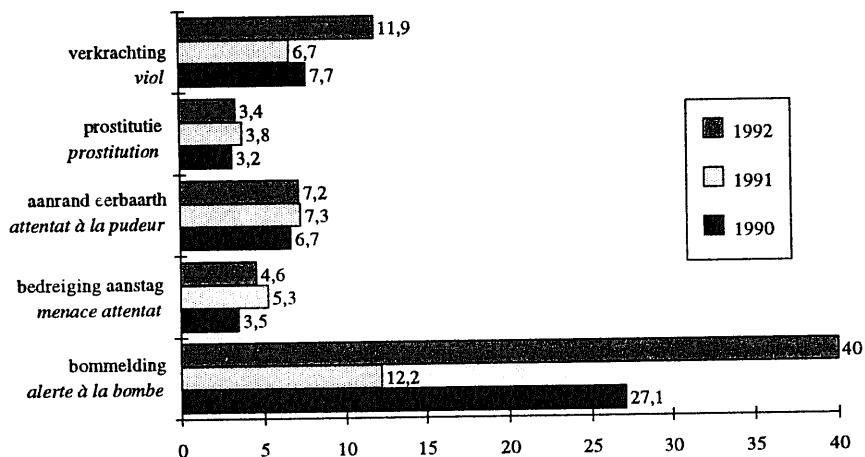
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

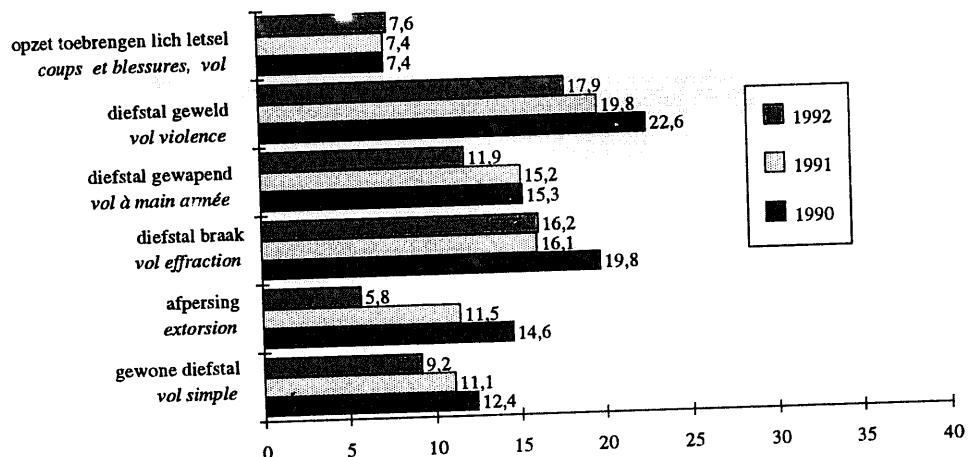
Evolutie van de opgehelderde feiten gepleegd door minderjarigen van 17 en 18 jaar voor de periode 1990-1992

Evolution des faits élucidés commis par des mineurs d'âge de 17 et 18 ans pour la période 1990-1992

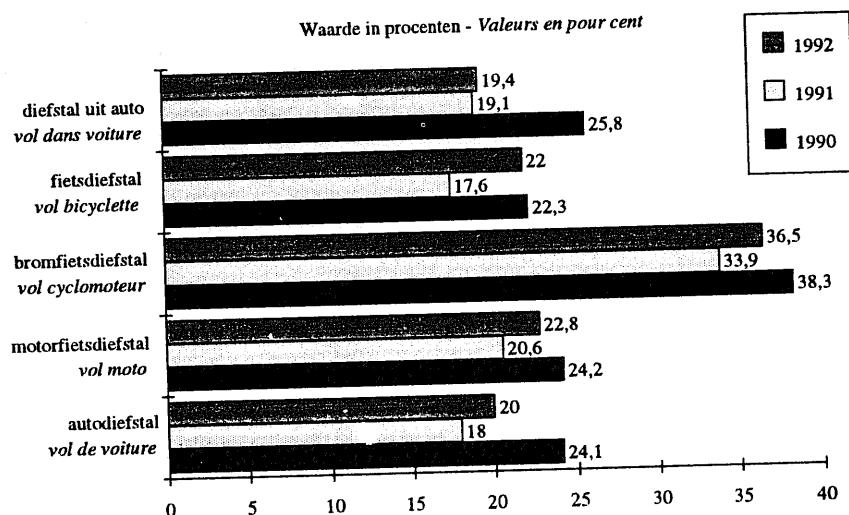
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

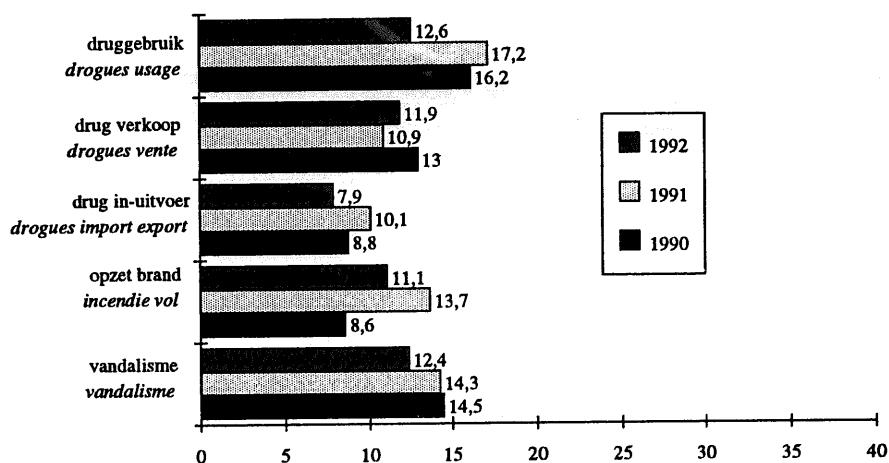
Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

Waarde in procenten - Valeurs en pour cent

Op zoek naar indicatoren van jeugdcriminaliteit

Aantal zaken die door de parketten werden doorverwezen naar de jeugdrechtbanken 1987 tot 1989

A la recherche d'indicateurs de la criminalité juvénile

Nombre d'affaires qui ont été renvoyées par les parquets vers les tribunaux de la jeunesse de 1987 à 1989

Arrondissement. — Arrondissement	1987	1988	1989
Brussel. — Bruxelles	2 389	1 868	1 891
Leuven. — Louvain	67	110	134
Nijvel. — Nivelles	227	195	198
Antwerpen. — Anvers	2 652	2 838	2 648
Mechelen. — Malines	449	437	399
Turnhout	439	465	497
Tongeren. — Tongres	530	539	885
Hasselt	643	516	520
Bergen. — Mons	491	511	526
Charleroi	2 757	3 374	3 718
Doornik. — Tournai	274	277	372
Gent. — Gand	287	193	194
Oudenaarde. — Audenarde	119	92	62
Dendermonde. — Termonde	396	324	332
Brugge. — Bruges	196	199	186
Kortrijk. — Courtrai	0	0	0
Veurne. — Furnes	75	47	34
Ieper. — Ypres	483	388	519
Luik. — Liège	688	729	839
Hoei. — Huy	173	182	222
Verviers	54	68	90
Aarlen. — Arlon	1 045	325	325
Marche-en Famenne	31	42	38
Neufchâteau	28	36	71
Namur. — Namur	304	243	231
Dinant	176	173	163
Totaal. — Total	14 973	14 171	15 094

**Feiten waarvoor minderjarige daders
in aanmerking komen**

1990

**Faits pour lesquels des auteurs mineurs
entrent en ligne de compte**

1990

Inbreuk <i>Infraction</i>	Totaal feiten <i>Total de faits</i>	Jonger dan 14 (in pct.) <i>Moins de 14 ans (en p.c.)</i>	14 tot 16 (in pct.) <i>14 à 16 ans (en p.c.)</i>	17 tot 18 (in pct.) <i>17 à 18 ans (en p.c.)</i>
Wederaanhouding. — <i>Détention arbitraire illégale</i>	38	2,7	7,9	2,7
Valsheid geschrifte. — <i>Faux en écriture</i>	1 823	0,2	1,5	4,3
Onwettige naamdracht. — <i>Port public de faux nom</i>	404	0,7	4,0	5,0
Gebruik valse akte. — <i>Usage de faux</i>	1 004	0,2	1,0	2,5
Aanmatiging ambt. — <i>Usurpation fonction, titre</i>	75	1,3	1,3	2,7
Uitgifte gestolen check. — <i>Emission chèque volé</i>	666		0,5	4,2
Geweld pers. — <i>Violence contre personnes</i>	105		1,0	5,7
Vereniging boosdoeners. — <i>Association de malfaiteurs</i>	107		5,6	14,0
Bedreiging aanslag alg. — <i>Menace d'attentat</i>	2 155		2,0	3,5
Bommelding. — <i>Alerte à la bombe</i>	48		25,0	27,1
Zeden algemeen. — <i>Mœurs en général</i>	22		9,1	4,5
Aanranding eerbaarheid. — <i>Attentat à la pudore</i>	790	0,4	6,3	6,7
Aanhits ontucht minderj. — <i>Débauche de mineur</i>	36		2,8	2,8
Exhibitionisme	281		2,9	3,6
Openbare zedenschennis. — <i>Outrage public aux mœurs</i>	343		3,8	5,0
Prostitutie. — <i>Prostitution</i>	96			3,2
Verkrachting. — <i>Viol</i>	650		4,5	7,7
Doodslag moord ouders kinderen. — <i>Meurtre assassinat</i>	260		1,5	3,1
Opzet. toebreng. licham. letsel. — <i>Coups et blessures volontaires</i>	12 577	0,1	2,9	7,4
Huisdiefstal. — <i>Vol domestique</i>	1 420	0,4	2,6	5,6
Gewone diefstal. — <i>Vol simple</i>	19 496	2,7	15,9	12,4
Afpersing. — <i>Extorsion</i>	240	1,2	14,2	14,6
Diefstal gewapenderhand. — <i>Vol à main armée</i>	503		7,8	15,3
Diefstal braak inklim. vals. — <i>Vol effraction fausses clés</i>	16 872	3,0	13,1	19,8
Diefstal geweld bedreiging. — <i>Vol violence et menaces</i>	2 735	1,1	17,0	22,6
Autodiefstal. — <i>Vol de voitures</i>	6 605	0,8	13,2	24,1
Hold up	280		0,4	5,7
Motorfietsdiefstal. — <i>Vol de moto</i>	256		14,5	24,2
Bromfietsdiefstal. — <i>Vol de cyclomoteur</i>	3 247	1,5	28,8	38,8
Fietsdiefstal. — <i>Vol de bicyclette</i>	1 227	3,8	27,9	22,3
Diefstal uit personenauto's. — <i>Vol dans voiture</i>	5 328	1,3	13,1	25,8
Oplichting. — <i>Escroquerie</i>	2 332	0,2	2,1	1,9
Heling (algemeen). — <i>Recel (général)</i>	782	0,6	7,0	14,5
Vandalisme	4 051	2,8	13,3	14,5
Opzett. brandstichting. — <i>Incendies volontaires</i>	523	5,0	10,9	8,6
Verboden wapens. — <i>Armes prohibées</i>	2 603	0,1	2,9	9,9
Drug in- uitvoer. — <i>Drogues import - export</i>	3 317		2,0	8,8
Drug verkoop/aanbieding. — <i>Drogues vente - offre</i>	832		4,3	13,0
Druggebruik in groep. — <i>Drogues usage en groupe</i>	4 116	0,1	5,7	16,2
Drug-hulp minderjarige. — <i>Drogues aide mineurs</i>	29			13,8
Drug-aanzetting gebruik. — <i>Drogues faciliter usage</i>	32			21,9
Drug-onwett. bezit. — <i>Drogues détention illégale</i>	3 925	0,1	3,8	11,5

**Feiten waarvoor minderjarige daders
in aanmerking komen**

1991

**Faits pour lesquels des auteurs mineurs
entrent en ligne de compte**

1991

Inbreuk <i>Infraction</i>	Totaal feiten <i>Total de faits</i>	Jonger dan 14 (in pct.) <i>Moins de 14 ans (en p.c.)</i>	14 tot 16 (in pct.) <i>14 à 16 ans (en p.c.)</i>	17 tot 18 (in pct.) <i>17 à 18 ans (en p.c.)</i>
Wederaanhouding. — <i>Détention arbitraire illégale</i>	35(—)	(—)	(—)	2,9(+)
Valsheid geschrifte. — <i>Faux en écriture</i>	1 707(—)	0,2	1,3(—)	4,3
Onwett. naamdracht. — <i>Port public de faux nom</i>	467(+)	0,6(—)	3,0(—)	5,8(+)
Gebruik valse akte. — <i>Usage de faux</i>	1 545(+)	0,1(—)	0,6(—)	1,6(—)
Aannemiging ambt. — <i>Usurpation fonction, titre</i>	51(+)	2,0(+)	2,0(+)	4,0(+)
Uitgifte gestolen check. — <i>Emission chèque volé</i>	737(+)	0,6(+)	0,8(+)	6,9(+)
Geweld pers. — <i>Violence contre personnes</i>	89(—)		1,1(+)	6,8(+)
Vereniging boosdoeners. — <i>Association de malfaiteurs</i>	106(—)		(—)	1,9(—)
Bedreiging aanslag alg. — <i>Menace d'attentat</i>	2 172(+)	0,1(+)	3,4(+)	5,3(+)
Bommelding. — <i>Alerte à la bombe</i>	41(—)		19,5(—)	12,2(—)
Aanranding eerbaarheid. — <i>Attentat à la pudore</i>	685(—)	0,7(+)	7,6(+)	7,3(+)
Aanhits ontucht minderj. — <i>Débauche de mineur</i>	28		(—)	3,6(+)
Exhibitionisme	441	0,2(+)	1,6(—)	2,9(—)
Openbare zedenschennis. — <i>Outrage public aux moeurs</i>	244(—)		4,5(+)	4,1(—)
Prostitutie. — <i>Prostitution</i>	159(+)		0,6(+)	3,8(+)
Verkrachting. — <i>Viol</i>	729(+)	0,3(+)	5,8(+)	6,7(—)
Doodslag moord ouders kinderen. — <i>Meurtre assassinat</i>	307(+)		1,9(+)	7,2(+)
Opzet. toebreng. licham. letsel. — <i>Coups et blessures volontaires</i>	11 997(—)	0,2(+)	3,2(+)	7,4
Huisdiefstal. — <i>Vol domestique</i>	1 261(—)	0,1(—)	2,0(—)	6,7(+)
Gewone diefstal. — <i>Vol simple</i>	18 759(—)	3,0(+)	13,3(—)	11,1(—)
Afpersing. — <i>Extorsion</i>	270(+)	(—)	14,4(+)	11,5(—)
Diefstal gewapenderhand. — <i>Vol à main armée</i>	633(+)	0,5(+)	6,5(—)	15,2(—)
Diefstal braak inklim. vals. — <i>Vol effraction fausses clés</i>	17 647(+)	2,5(+)	12,6(—)	16,1(—)
Diefstal geweld bedreiging. — <i>Vol violence et menaces</i>	2 868(+)	1,2(+)	14,5(—)	19,8(—)
Autodiefstal. — <i>Vol de voitures</i>	7 499(+)	0,1(—)	11,0(—)	18,0(—)
Hold up	285(+)		(—)	5,3(—)
Motorfietsdiefstal. — <i>Vol de moto</i>	228(—)	0,4(+)	11,4(—)	20,6(—)
Bromfietsdiefstal. — <i>Vol de cyclomoteur</i>	2 640(—)	1,9(+)	32,0(+)	33,9(—)
Fietsdiefstal. — <i>Vol de bicyclette</i>	1 317(+)	6,3(+)	22,8(—)	17,6(—)
Diefstal uit personenauto's. — <i>Vol dans voiture</i>	5 168(—)	0,8(—)	8,6(—)	19,1(—)
Oplichting. — <i>Escroquerie</i>	4 215(+)	0,1(—)	0,2(—)	1,1(—)
Heling (algemeen). — <i>Recel (général)</i>	958(+)	0,3(—)	6,7(—)	11,6(—)
Vandalisme	4 498(+)	2,8	12,9(—)	14,3(—)
Opzett. brandstichting. — <i>Incendies volontaires</i>	430(—)	1,6(—)	11,2(+)	13,7(+)
Verboden wapens. — <i>Armes prohibées</i>	3 241(+)	0,1	4,2(+)	10,1(+)
Drug in- uitvoer. — <i>Drogues import - export</i>	2 973(—)	0,1(+)	2,1(+)	8,4(—)
Drug verkoop/aanbieding. — <i>Drogues vente - offre</i>	1 095(+)		3,6(—)	10,9(—)
Druggebruik in groep. — <i>Drogues usage en groupe</i>	4 170(+)	0,1	6,2(+)	17,2(+)
Drug-hulp minderjarige. — <i>Drogues aide mineurs</i>	7(—)			57,1(+)
Drug- aanzetting gebruik. — <i>Drogues faciliter usage</i>	25(—)		1,0(+)	20,0(—)
Drug-onwett. bezit. — <i>Drogues détention illégale</i>	6 059(+)	0,1	3,7(—)	11,5

**Feiten waarvoor minderjarige daders
in aanmerking komen**

1992

**Faits pour lesquels des auteurs mineurs
entrent en ligne de compte**

1992

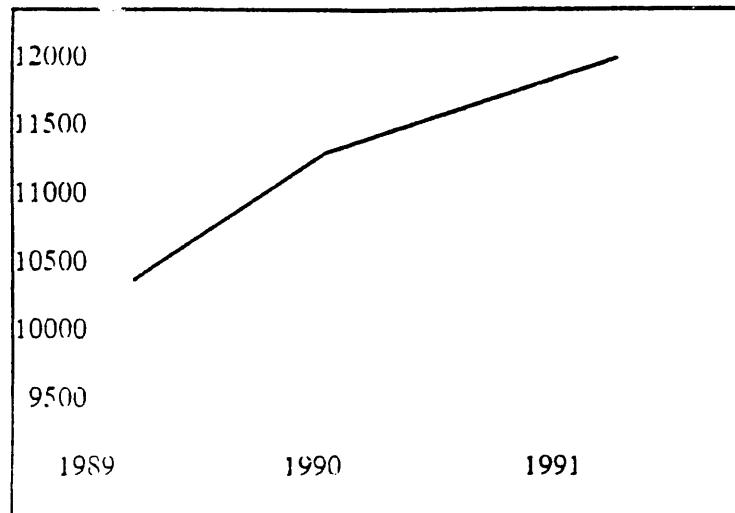
Inbreuk <i>Infraction</i>	Totaal feiten <i>Total de faits</i>	Jonger dan 14 (in pct.) <i>Moins de 14 ans (en p.c.)</i>	14 tot 16 (in pct.) <i>14 à 16 ans (en p.c.)</i>	17 tot 18 (in pct.) <i>17 à 18 ans (en p.c.)</i>
Weder aanhouding. — <i>Détention arbitraire illégale</i>	19(-)	(-)	(-)	21,0(+)
Valsheid geschrifte. — <i>Faux en écriture</i>	1 204(-)	(-)	1,2(-)	3,2
Onwett. naamdracht. — <i>Port public de faux nom</i>	319(+)	(-)	2,2(-)	5,3(-)
Gebruik valse akte. — <i>Usage de faux</i>	554(+)	(-)	0,3(-)	1,8(-)
Uitgifte gestolen check. — <i>Usurpation fonction, titre</i>	286(-)	(-)	0,3(-)	6,3(-)
Geweld pers. — <i>Violence contre personnes</i>	80(-)	(-)	(-)	6,2(+)
Vereniging boosdoeners. — <i>Association de malfaiteurs</i>	87(-)	3,4(+)	6,8(+)	6,8(-)
Bedreiging aanslag algemeen. — <i>Menace d'attentat</i>	1 642(-)	0,1	1,2(-)	4,6(-)
Bommelding. — <i>Alerte à la bombe</i>	35(-)	(-)	8,5(-)	40,0(+)
Aanranding eerbaarheid. — <i>Attentat à la pudore</i>	498(-)	1,4(+)	7,6	7,2(-)
Aanhitsen ontucht minderjarigen. — <i>Débauche de mineur</i>	37	(-)	(-)	5,4(+)
Exhibitionisme	351	(-)	4,0(+)	2,0(-)
Openbare zedenschennis. — <i>Outrage public aux mœurs</i>	255(+)	(-)	2,0(-)	3,5(-)
Prostitutie. — <i>Prostitution</i>	149(-)	(-)	2,0(+)	3,4(-)
Verkrachting. — <i>Viol</i>	495(-)	0,2(-)	3,2(-)	11,9(+)
Doodslag moord ouders kinderen. — <i>Meurtre assassinat</i>	216(-)	(-)	1,9	2,8(-)
Opzettelijk toebrengen lichamelijk letsel. — <i>Coups et blessures volontaires</i>	9 069(-)	0,2	2,8(-)	7,6(+)
Huisdiefstal. — <i>Vol domestique</i>	795(-)	(-)	1,5(-)	5,4(-)
Gewone diefstal. — <i>Vol simple</i>	13 545(-)	2,1(-)	9,8(-)	9,2(-)
Afpersing. — <i>Extorsion</i>	241(-)	1,2(+)	32,4(+)	5,8(-)
Diefstal gewapenderhand. — <i>Vol à main armée</i>	353(-)	2,0(+)	7,1(+)	11,9(-)
Diefstal braak inklim vals. — <i>Vol effraction fausses clés</i>	10 647(-)	2,4(-)	10,8(-)	16,2(+)
Diefstal geweld bedreiging. — <i>Vol violence et menaces</i>	1 924(-)	1,0(-)	8,8(-)	17,9(-)
Autodiefstal. — <i>Vol de voitures</i>	4 498(-)	0,4(+)	9,9(-)	20,0(+)
Hold up	111(-)	(-)	(-)	1,8(-)
Motorfietsdiefstal. — <i>Vol de moto</i>	167(-)	0,6(+)	9,6(-)	22,8(+)
Bromfietsdiefstal. — <i>Vol de cyclomoteur</i>	1 297(-)	1,6(+)	24,0(-)	36,5(+)
Fietsdiefstal. — <i>Vol de bicyclette</i>	819(-)	5,0(-)	22,0(-)	22,0(+)
Diefstal uit personenauto's. — <i>Vol dans voiture</i>	3 119(-)	0,6(-)	10,2(+)	19,4(+)
Oplichting. — <i>Escroquerie</i>	1 535(-)	(-)	0,5(+)	2,3(+)
Heling (algemeen). — <i>Recel (général)</i>	743(-)	0,3	4,7(-)	8,6(-)
Vandalisme	3 261(-)	2,3(-)	14,3(+)	12,4(-)
Opzettelijke brandstichting. — <i>Incendies volontaires</i>	352(-)	2,8(+)	8,8(-)	11,1(-)
Verboden wapens. — <i>Armes prohibées</i>	3 654(+)	0,1	3,3(-)	9,8(-)
Drug in- uitvoer. — <i>Drogues import - export</i>	2 825(-)	0,1	1,7(-)	7,9(-)
Drug verkoop- aanbieding. — <i>Drogues vente - offre</i>	1 169(+)	0,1(+)	3,5(-)	11,9(+)
Druggebruik in groep. — <i>Drogues usage en groupe</i>	3 652(-)	(-)	4,6(-)	12,6(-)
Drug-hulp minderjarige. — <i>Drogues aide mineurs</i>	5(-)	(-)	(-)	40,0(-)
Drug-onwettig bezit. — <i>Drogues détention illégale</i>	5 570(-)	(-)	2,6(-)	9,8(-)

Bijlage II**Jeugddelinquentie in Brussel**

(Bron: Jaarverslag 1992
van de Procureurs des Konings te Brussel)

Minderjarige delinkwnten

Het aantal minderjarige delinkwten dat in 1991 werd gemeld, bedraagt 11 958, het vertegenwoordigt 81 pct. van het totale aantal gemelde minderjarigen (11 958 op 14 770). Dit aantal is in twee jaar tijd met 15 pct. gestegen (slechts 10 375 minderjarigen in 1989).

Figuur 1

Hoofdkenmerken van delinquentie

1. Een hoofdzakelijk door vreemdelingen gepleegde delinquentie

Annexe II**Delinquance juvénile à Bruxelles**

(Source: Rapport annuel 1992
des procureurs du Roi de Bruxelles)

Délinquants mineurs

Le nombre de mineurs délinquants signalés en 1991 est de 11 958. Cela représente 81 p.c. du chiffre total de mineurs signalés (11 958 sur 14 770). Ce chiffre a augmenté de 15 p.c. en deux ans (10 375 mineurs en 1989).

Figure 1

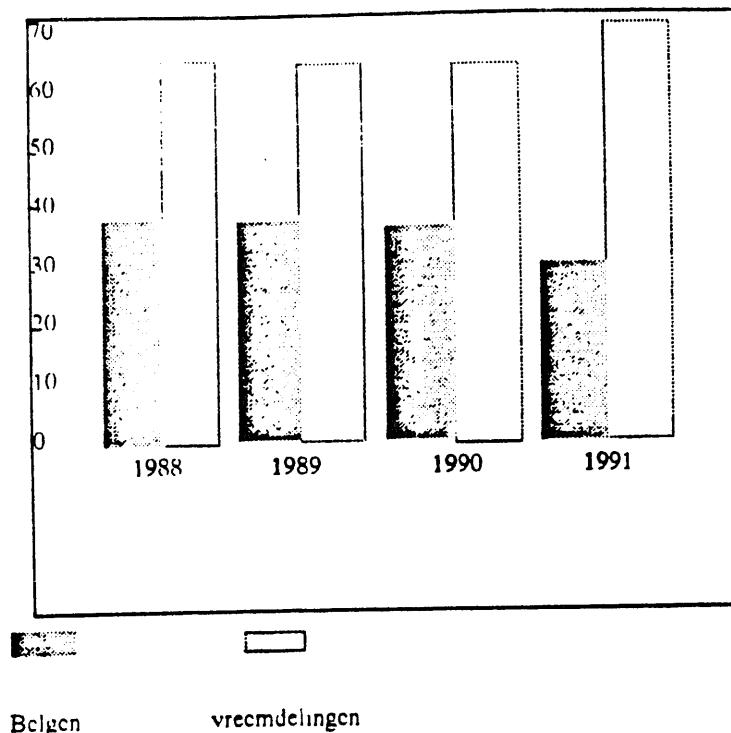
Caractéristiques de la délinquance

1. Principalement commise par les étrangers

	1990		1991	
Belgen. — Belges	1 390	36 %	1 022	30 %
Vreemdelingen. — Etrangers	2 445	64 %	2 384	70 %

Er dient echter te worden benadrukt dat bovenstaande tabel en nevenstaande grafiek opgesteld zijn uitgaande van de statistieken van terbeschikkingstelling. Deze nuance is belangrijk omdat men weet dat de delinquentie door vreemdelingen opvallender is, zich in welbepaalde wijken voordoet, waar de politiediensten bijzondere controles uitvoeren.

Il faut cependant souligner que ce tableau et le graphique ont été établis sur base des statistiques des mises à la disposition. Cette nuance est importante parce que l'on sait que la délinquance des étrangers est plus manifeste, se produit dans des quartiers bien déterminés où les services de police font des contrôles spécifiques.

Figuur 2: Verdeling in percentages van de delinquentie, volgens nationaliteit

Er dient een tweede nuance te worden geformuleerd: het criterium van nationaliteit is ongetwijfeld niet meer relevant, zodra een gedeelte van de immigrantenbevolking geleidelijk de Belgische nationaliteit verwerft zonder dat hun sociaal-economische toestand erop verbetert of zonder dat een andere factor wordt gewijzigd.

2. Die zich voordoet in welbepaalde wijken

Globaal kan men stellen dat de geografische kaart van de delinquentie overeenstemt met die van de sociaal minder bevoordeerde buurten.

3. Waar men bendevorming vaststelt

Het betreft georganiseerde bendes in de zin van verenigingen van misdadigers, gekenmerkt door het bestaan van een bendeleider, goed bestudeerde *modus operandi* en netwerken voor de verkoop van de buit.

4. Die bestaan uit steeds jongere minderjarigen.

Figure 2: Répartition en pourcentage de la délinquance en fonction de la nationalité

Il y a lieu de formuler une seconde nuance: le critère de nationalité n'est plus relevant dès lors qu'une partie de la population immigrée acquiert la nationalité belge sans que pour cela leur situation socio-économique s'améliore ou sans qu'un autre facteur change.

2. Qui se situe dans des quartiers déterminés

Globalement on peut constater que la carte géographique de la délinquance concorde avec celle des quartiers moins privilégiés.

3. Où l'on constate le phénomène de la formation de bandes

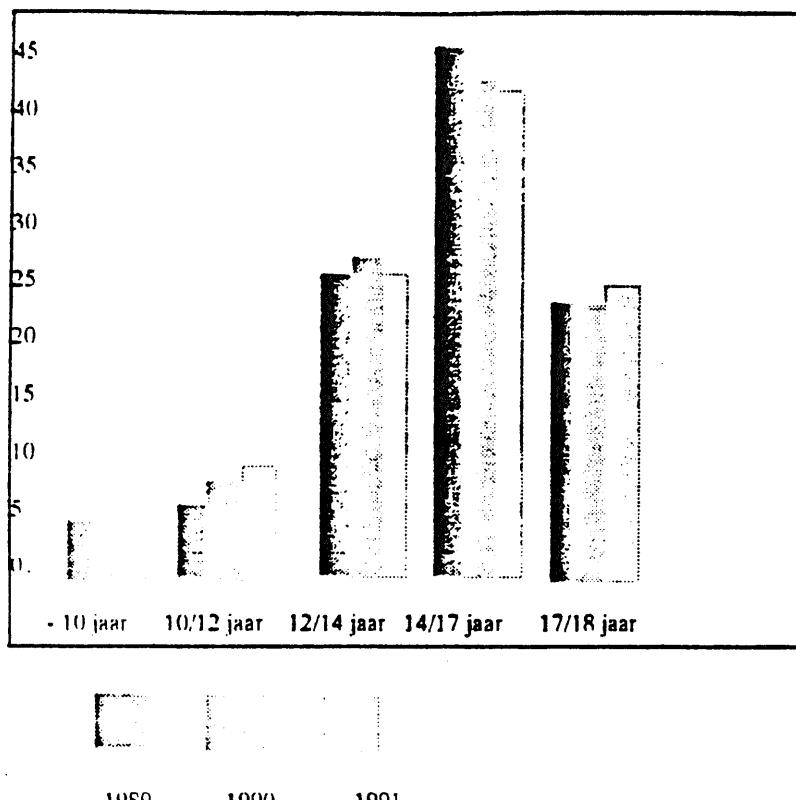
Il s'agit de bandes organisées dans le sens d'associations de malfaiteurs, caractérisées par la présence d'un chef, de *modi operandi* bien étudiés et de rapports avec des réseaux de revendeurs du butin.

4. Qui se composent de mineurs de plus en plus jeunes

Leeftijd Age	Jongens Garçons	Meisjes Filles	Totaal Total	%
10 jaar. — 10 ans	306	73	379	3
10/12 jaar. — 10/12 ans . . .	803	121	924	8
12/14 jaar. — 12/14 ans . . .	2 789	280	3 069	26
14/17 jaar. — 14/17 ans . . .	4 680	352	5 032	42
17/18 jaar. — 17/18 ans . . .	11 010	948	11 958	21

Het belangrijkste deel van de delinquentie wordt niet gepleegd door jongens en bijna 18, maar door jongeren van 14 tot 17; en wat erger is, één delinquent op drie is minder dan 14 jaar en 11 pct. van de delinquenten is minder dan 12 jaar. Sinds 2 jaar stelt men zelfs een constante toename vast van de delinquenten tussen 10 en 12.

La grosse partie de la délinquance n'est pas commise par des jeunes de presque 18 ans, mais par des jeunes de 14 à 17 ans; plus grave encore un délinquant sur trois a moins de 14 ans et 11 p.c. des délinquants ont moins de 12 ans. Depuis deux ans, il est constaté un accroissement constant de la délinquance des mineurs de 10 à 12 ans.

Figuur 3: Verdeling van de delinquenten per percentage en per leeftijd

Figure 3: Répartition des délinquants ce pourcentage par catégorie d'âge

Leeftijd Age	1989 (in pct. — en p.c.)	1990 (in pct. — en p.c.)	1991 (in pct. — en p.c.)
10 ans	4	4	3
10/12 ans	6	7	8
12/14 ans	26	27	26
14/17 ans	45	43	42
17/18 ans	19	19	21

De genomen maatregelen bij vonnis waren de volgende:

Les mesures décidées par jugements:

	1991 Jongens — Garçons	1991 Meisjes — Filles	1991 Totaal — Total	1990 %	1989 %	1989 %
Geen maatregel. — <i>Aucune mesure</i>	4	0	4	1	2	3
Berisping. — <i>Réprimande</i>	245	24	269	49	52	48
Toezicht. — <i>Surveillance</i>	124	18	142	26	23	26
Plaatsing in een familie. — <i>Placement en famille</i>	5	0	5	1	1	—
Plaatsing in een instelling. — <i>Placement dans une institution</i>	44	12	56	10	11	11
Plaatsing in een publieke instelling. — <i>Placement dans une institution publique</i>	19	2	21	4	4	5
Uithandengiving. — <i>Dessaisissement</i>	51	0	51	9	7	6

Bijlage III**Brief van de deken van de Belgische Nationale Orde van Advocaten, gericht tot de Commissie voor de Justitie van de Senaat**

Brussel, 19 februari 1993.

Mijnheer de voorzitter,

Mijnheer de senator,

Waarde confrater,

Betref: Wetgeving — Adviezen in wetgeving — Jeugdbescherming — Wetsontwerp 532/1 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft het wetsontwerp 532/10 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het zogenaamde «mini-ontwerp» aangenomen en verzonden naar de Commissie Justitie van de Senaat, op het ogenblik dat de Nationale Commissie voor de Hervorming van de Wetgeving inzake de Jeugdbescherming, voorgezeten door heer Cornelis, de Nationale Orde om advies verzocht betreffende de stand der werkzaamheden.

De Nationale Orde werd uitgenodigd haar opmerkingen over de werkzaamheden te laten kennen: de Nationale Orde is van oordeel dat het ontwerp van minister Wathelet waarover deze laatste toelichting heeft verschafft op de R.T.B.F. op zaterdag 13 februari 1993, reeds de toepassing is van de meer uitgebreide hervorming die thans nog wordt bestudeerd door de commissie Cornelis, en die misschien slechts na geruime tijd gerealiseerd zal worden.

Dit «mini-ontwerp» betreft een belangrijke wijziging van de wet van 8 april 1965 op basis van meer represieve modellen uit het buitenland die de ontwikkeling van de jeugddelinquentie in deze landen blijkbaar niet gunstig hebben kunnen beïnvloeden.

Het gaat zeker niet om een «mini-ontwerp» dat werd voorgesteld als zijnde een overgangswetgeving, en het ontwerp beperkt zich niet tot de reglementering van dringende bepalingen.

Het is evident dat dringend moet worden bepaald welke organen een zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig kunnen maken om de uitvoering van de decreten mogelijk te maken; zo is het eveneens noodzakelijk dat onze wetgeving zich aanpast aan de voorschriften van internationale wetgeving betreffende het respect voor de rechten van de verdediging (aanwezigheid van de advocaat, toegang tot het dossier, termijnen, ...).

Maar deze doelstellingen mogen niet leiden tot een «repenalisaatie» van de jeugdbescherming zonder diepgaande reflectie en studie, en dit onder het mom van de hoogdringendheid.

De Nationale Orde meent dat een dergelijk belangrijke wijziging een ruim debat vereist en dat een blijkbaar overhaaste stemming van dit «mini-ontwerp» ontoelaatbaar is.

De afschaffing van artikel 53 van de wet van 1965 (mogelijkheid tot opsluiting) wordt naar latere datum uitgesteld, en dient beslist te worden door de Raad van ministers, hetgeen wij ten zeerste betreuren.

Het artikel 53 dient afgeschaft te worden, hetzij onmiddellijk, hetzij op een nabij vast bepaald tijdstip (bijvoorbeeld 1 januari 1994) en dit omwille van de negatieve gevolgen van de opsluiting van minderjarigen, zoals bijna unaniem door alle criminologische studies wordt bevestigd.

Annexe III**Lettre adressée à la Commission de la Justice du Sénat par le doyen de l'Ordre national des avocats de Belgique**

Bruxelles, le 19 février 1993.

Monsieur le Président,

Monsieur le sénateur,

Honoré confrère,

Concerne: législation — avis relatifs à la législation sur la protection de la jeunesse — projet de loi n° 532/1 modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

La Chambre des représentants a adopté et transmis à la Commission de la Justice du Sénat le projet de loi n° 532/1 modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, appelé le «miniprojet», au moment où la Commission nationale pour la réforme de la législation relative à la protection de la jeunesse, présidée par M. Cornelis, demandait l'avis de l'Ordre national concernant l'état d'avancement des travaux.

L'Ordre national a été invité à faire connaître ses observations sur les travaux: il estime que le projet du ministre Wathelet, que celui-ci a commenté à la R.T.B.F. le samedi 13 février 1993, constitue déjà l'application de la réforme plus étendue qui est encore étudiée actuellement par la commission Cornelis et qui ne sera peut-être réalisée qu'après un long laps de temps.

Ce «miniprojet» concerne une modification importante de la loi du 8 avril 1965 inspirée par des modèles plus répressifs existant à l'étranger qui n'ont manifestement pas pu influencer favorablement l'évolution de la délinquance juvénile dans ces pays.

Il ne s'agit assurément pas d'un «miniprojet» présenté comme étant une législation transitoire, et le projet ne se limite pas à la réglementation de dispositions urgentes.

Il est évident que la détermination exacte des organes qui peuvent saisir le tribunal de la jeunesse s'imposait d'urgence, pour permettre l'exécution des décrets; il faut également que notre législation s'adapte aux prescriptions de la législation internationale concernant le respect des droits de la défense (présence de l'avocat, accès au dossier, délais, ...).

Mais ces objectifs ne peuvent pas entraîner une «repenalisation» de la protection de la jeunesse sans une réflexion et une étude approfondies, et ce, sous le couvert de l'urgence.

L'Ordre national estime qu'une modification aussi importante requiert un large débat et qu'un vote manifestement précipité de ce «miniprojet» est inadmissible.

L'abrogation de l'article 53 de la loi de 1965 (possibilité de réclusion) est reportée à une date ultérieure et elle doit être décidée par le Conseil des ministres, ce que nous déplorons profondément.

L'article 53 doit être abrogé, soit immédiatement, soit à une date à fixer dans un proche avenir (par exemple, le 1er janvier 1994), et ce en raison des conséquences négatives de la réclusion de mineurs, comme le confirment presque unanimement toutes les études de criminologie.

De uithandengeving ten voordele van de gewone rechtsmachten wordt op slinkse wijze vergemakkelijkt.

Het is ontoelaatbaar dat een jeugdrechter een dossier kan uit handen geven, zonder dat hij verplicht is een medisch-psychologisch onderzoek te bevelen en binnen een termijn die een grondige studie van het dossier niet toelaat.

Het «mini-ontwerp» voorziet in artikel 18, paragraaf vijf, in een zekerheidsmaatregel (het buiten toegang stellen en dit strenger dan voor een volwassene), die van aard is het pedagogisch werk van de opvoeders van de Gemeenschappen met het oog op wederopname in de maatschappij te ondergraven: wanneer de rechter het verlaten van de instelling verbiedt, veronderstelt hij dat het educatief werk niet voldoet en beperkt hij de vrijheid van de jongere onder voorwaarden die strenger zijn dan een opsluiting.

Het «mini-ontwerp» had nochtans «het paard van Troje» kunnen zijn voor het ambitieuze hervormingswerk dat werd toevertrouwd aan de commissie-Cornelis. De Nationale Orde vreest echter dat het werk van de huidige commissie Cornelis in de lade zal blijven liggen.

De Nationale Orde wenst derhalve uw dringende aandacht te vragen voor de belangrijkheid van dit ontwerp, dat van aard is de filosofie van de wet van 1965 te veranderen zonder dat een ruim debat heeft kunnen plaats vinden.

De Nationale Orde staat tot uw beschikking voor eventuele technische informatie. In de eerstkomende dagen zal u een kritische nota ontvangen betreffende de artikelen van het ontwerp die volgens de Nationale Orde niet aanvaardbaar zijn.

Met confraternele hoogachting,

Robert Boccart,

Deken van de Nationale Orde.

Le dessaisissement en faveur des juridictions ordinaires est subrepticement facilité.

Il est inadmissible qu'un juge de la jeunesse puisse se dessaisir d'un dossier sans être tenu d'ordonner un examen médico-psychologique, et ce, dans un délai qui ne permet pas une étude approfondie du dossier.

Le «miniprojet» prévoit, à l'article 18, 5e paragraphe, une mesure de sûreté (la mise au secret, et ce, d'une manière plus stricte que pour un adulte), qui est de nature à saper le travail pédagogique des éducateurs des Communautés en vue d'une réinsertion dans la société: lorsque le juge interdit de quitter l'institution, il suppose que le travail éducatif ne donne pas satisfaction et il limite la liberté du jeune dans des conditions plus strictes que celles d'une réclusion.

Pourtant, le «miniprojet» aurait pu être le «cheval de Troie» de l'ambitieuse entreprise de réforme qui avait été confiée à la commission Cornelis. L'Ordre national craint toutefois que le travail de l'actuelle commission Cornelis ne soit définitivement remisé.

Il souhaite, dès lors, attirer *d'urgence votre attention sur l'importance de ce projet*, qui est de nature à modifier la philosophie de la loi de 1965 sans qu'un large débat ait pu avoir lieu.

L'Ordre national est à votre disposition pour vous fournir d'éventuelles informations techniques. Vous recevrez, dans les prochains jours, une note critique relative aux articles du projet qui, selon l'Ordre national, ne sont pas acceptables.

Veuillez agréer, ...

Robert Boccart,

Doyen de l'Ordre national.

Bijlage IV

Nota van de Belgische Nationale Orde van Advocaten met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Algemene kritiek

Het ontwerp voegt een aantal louter repressieve elementen in de wet van 8 april 1965 op de jeugdbescherming in, die op fundamentele wijze afbreuk doen aan de beschermingsfilosofie van die wet.

Een benadering die meer de nadruk legt op verantwoordelijkheid van jongeren dient niet te worden uitgesloten. De Nationale Orde van Advocaten is evenwel van oordeel dat dergelijke diepgaande heroriëntatie slechts verantwoord is voor een grondige studie en in overleg met de betrokkenen en dat deze heroriëntatie geenszins de vorm kan aannemen van het invoeren van elementen uit het klassieke strafrecht ten aanzien van jongeren. Bovendien vergt zulke heroriëntatie dat minderjarigen over gelijkwaardige rechtswaarborgen zouden beschikken als volwassenen.

In een aantal artikelen komt het eenzijdig repressieve karakter en/of het gebrek aan rechtswaarborgen sterk tot uiting. In wat volgt zullen deze artikels nader worden geanalyseerd.

Artikelsgewijze besprekking**Artikel 3, § 3, *in fine***

Het zou aangewezen zijn dat een termijn zou worden bepaald waarbinnen het hof van beroep uitspraak dient te doen.

Artikel 4 *in fine*

De vraag rijst of het verantwoord is dat wanneer een jeugdrechtster een beslissing van uithandengiving heeft genomen, de minderjarige automatisch voor nieuwe feiten voor de volwassenenrechtbank dient te verschijnen waardoor elke appreciatie van de jeugdrechtbank omrent het concrete geval wordt uitgesloten.

Bovendien lijkt er geen verantwoording te zijn voor het uit de tekst voortvloeiende onderscheid tussen feiten gepleegd na het moment van de uithandengiving maar vóór de definitieve veroordeling en feiten gepleegd daarna.

Artikel 8: nieuw artikel 44, lid 5

Dit artikel dient te worden geschrapt.

Het treft personen die reeds een zwakke maatschappelijke positie hebben en eerder uit onwetendheid dan uit onwil nalaten de vereiste mededeling (i.v.m. adreswijziging) te doen. Het is onverantwoord deze personen door de politierechter te laten veroordelen tot een boete.

Artikel 11

De Nationale Orde van Advocaten acht het vanuit het oogpunt van de vrijvaring van de rechten van de verdediging ontoelaatbaar dat het openbaar ministerie, dat vorderende partij is, de mededeling van stukken uit het dossier zou kunnen weigeren.

Annexe IV

Note de l'Ordre national des avocats de Belgique concernant le projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Critique générale

Le projet introduit dans la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse un certain nombre d'éléments purement répressifs qui portent fondamentalement atteinte à la philosophie essentielle protectrice de cette loi.

Une approche mettant davantage l'accent sur la responsabilité des jeunes ne doit pas être exclue. L'Ordre national des avocats estime toutefois qu'une réorientation aussi fondamentale ne peut se justifier qu'après une étude approfondie et en concertation avec les intéressés, et que cette réorientation ne peut nullement consister à instaurer à l'égard des jeunes des éléments empruntés au droit pénal classique. En outre, une telle réorientation exige que les mineurs d'âge puissent disposer de garanties juridiques équivalentes à celles des adultes.

Le caractère unilatéralement répressif et/ou le défaut de garanties juridiques se manifestent dans un certain nombre d'articles. Ces articles seront analysés plus en détail dans la suite de la présente note.

Examen des articles**Article 3, § 3, *in fine***

Il conviendrait de fixer un délai dans lequel la cour d'appel devrait se prononcer.

Article 4 *in fine*

On peut se demander s'il se justifie que, lorsqu'un juge de la jeunesse a pris une décision de dessaisissement, le mineur d'âge doive automatiquement comparaître devant le tribunal des adultes pour des faits nouveaux, ce qui exclut toute appréciation du tribunal de la jeunesse au sujet du cas concret.

En outre, rien ne semble justifier la distinction qui découle du texte entre des faits commis après le moment du dessaisissement, mais avant la condamnation définitive et des faits commis ultérieurement.

Article 8: nouvel article 44, alinéa 5

Cet article doit être supprimé.

Il frappe des personnes qui se trouvent déjà en position de faiblesse sur le plan social et qui oublient, plus par ignorance que par mauvaise volonté, de faire la communication requise (relative au changement d'adresse). Il ne se justifie pas de faire condamner ces personnes à une amende par le tribunal de police.

Article 11

L'Ordre national des avocats estime inadmissible, du point de vue de la sauvegarde des droits de la défense, que le ministère public, qui est demandeur, puisse refuser de communiquer des pièces du dossier.

Artikel 12, 3º

Dit artikel laat toe dat de jeugdrechtbank vonnist «in de staat van de procedure» over een vordering tot uithandengeving.

Zoals ook reeds de afdeling wetgeving van de Raad van State heeft opgemerkt is het onverantwoord dat de jeugdrechtbank uitspraak zou moeten doen zonder over alle nodige beoordelings-elementen te beschikken.

Artikel 13: nieuw artikel 50, § 2, 2º en 3º

De Nationale Orde van Advocaten acht het onaanvaardbaar dat de jeugdrechter een zo ingrijpende beslissing van uithandengeving kan nemen zonder verplicht te zijn de nodige beoordelings-elementen te verzamelen (= medisch-psychologisch onderzoek) of zonder te beschikken over de hiertoe vereiste tijd (= verplicht uitspraak te doen over de uithandengeving binnen vijftien dagen na dagvaarding).

Artikel 15

De Nationale Orde van Advocaten kant zich tegen deze vorm van buiten toegang stellen die in strijd is met de algemene filosofie van de wet op de jeugdbescherming.

Het past immers niet in het kader van de jeugdbeschermingswet dat het vrij verkeer van de jongere wordt beperkt in het licht van de noodwendigheden van het onderzoek.

De bepaling creëert een schrijnende discriminatie tussen volwassen delinquenten en jeugdige delinquenten, daar waar t.a.v. volwassenen het buiten toegang stellen maar drie dagen kan duren en volgens dit ontwerp t.a.v. minderjarigen een periode van dertig dagen die bovendien onbeperkt verlengbaar is, vastgesteld wordt!

Artikel 19

Artikel 53 dient te worden afgeschaft.

De Nationale Orde van Advocaten betreurt het feit dat de sinds lang door nagenoeg alle milieus gevraagde opheffing van artikel 53 nogmaals op de lange baan geschoven wordt.

Article 12, 3º

Cette disposition permet au tribunal de la jeunesse de statuer «en l'état de la procédure» sur une demande de dessaisissement.

Ainsi que la section de législation du Conseil d'Etat l'a déjà fait remarquer, il est inadmissible que le tribunal de la jeunesse doive statuer sans disposer de tous les moyens d'appréciation nécessaires.

Article 13: nouvel article 50, § 2, 2º et 3º

L'Ordre national des avocats estime inadmissible que le juge de la jeunesse puisse prendre une décision de dessaisissement aussi importante sans être tenu de réunir les éléments d'appréciation voulus (=l'examen médico-psychologique) ou sans disposer du temps nécessaire à cet effet (=obligation de statuer sur le dessaisissement dans les 15 jours de la citation).

Article 15

L'Ordre national des avocats s'oppose à cette forme de mise au secret, qui est contraire à la philosophie générale de la loi sur la protection de la jeunesse.

Il est inconvenant, en effet, que dans le cadre de la loi sur la protection de la jeunesse, la liberté de communiquer du mineur soit limitée en fonction des nécessités de l'instruction.

Cette disposition crée une discrimination flagrante entre les délinquants adultes et les jeunes délinquants, puisque pour les adultes, la mise au secret ne peut dépasser trois jours et que, selon le projet, à l'égard des mineurs, elle est de 30 jours et, en outre, prorogeable indéfiniment !

Article 19

L'article 53 doit être abrogé.

L'Ordre national des avocats regrette que l'on reporte une fois de plus aux calendes grecques l'abrogation de l'article 53, réclamée pratiquement par tous les milieux.

Bijlage V

Briefwisseling tussen de heer M. Wathélet, Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken en de heer L. Van den Brande, Minister-President van de Vlaamse Regering, evenals mevrouw W. Demeester, Vlaamse Minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin.

VLAAMSE EXECUTIEVE

De heer Melchior Wathélet
Vice-Eerste Minister, Minister van Justitie
en Economische Zaken
Poelaertplein 1
1000 Brussel

15 maart 1993

Betreft: Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

Mijnheer de Vice-Eerste Minister,

Tijdens haar gewone zitting van 22 januari 1993 heeft de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming aangenomen. Inmiddels is dit ontwerp ook goedgekeurd door die Kamer.

Uit de tekst zoals aangenomen door de Commissie voor de Justitie [Parl. St. Kamer, 1992-1993, nr. 532/10 — 1991-1992 (B.Z.)] blijkt dat de artikelen 1 en 3 aangetast zijn door bevoegheidsoverschrijding.

Artikel 1 beoogt artikel 36, eerste lid, 1° en 2°, van de wet van 8 april 1965 te wijzigen en 3° van hetzelfde lid op te heffen.

Artikel 36, eerste lid, 1° tot 3°, bevat de gronden op basis waarvan de jeugdrechtbank kennis neemt van zaken betreffende minderjarigen in problematische opvoedingssituaties (in gevaar).

Het betreft dus de materiële bevoegdheid van de jeugdrechtbank.

Volgens artikel 5, § 1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, vervangen bij de wet van 8 augustus 1988, kunnen de nationale overheid en de Gemeenschappen, elk in de uitoefening van hun bevoegdheid, de materiële bevoegdheid van de jeugdrechtbank bepalen of wijzigen.

Bijgevolg moeten de nationale overheid en de Gemeenschappen, voor zover zij bevoegd zijn om de maatregelen te bepalen die door de jeugdrechtbank ten aanzien van minderjarigen kunnen worden bevolen, ook bevoegd worden geacht om de vorderingsgronden te regelen op grond waarvan de jeugdrechtbank die maatregelen kan bevelen.

Volgens hoger genoemde bijzondere wet is de nationale overheid slechts bevoegd om de maatregelen op te geven die door de jeugdrechtbank kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Aldus is die overheid ook bevoegd om de vorderingsgrond die op die minderjarigen betrekking heeft, te wijzigen. Die vorderingsgrond ligt vervat in artikel 36, eerste lid, 4°.

Annexe V

Correspondance entre MM. Wathélet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques et M. L. Van den Brande, ministre-président de l'Exécutif flamand, ainsi que Mme W. Demeester, ministre flamand du Budget et des Finances, de la Santé, du Bien-Etre et de la Famille.

EXECUTIF FLAMAND

A M. Melchior Wathélet,
Vice-Premier ministre, ministre de la Justice
et des Affaires économiques,
Place Poelaert, 3
1000 Bruxelles

Le 15 mars 1993

Objet : Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Monsieur le Vice-Premier ministre,

Au cours de sa session ordinaire du 22 janvier 1993, la Commission de la Justice de la Chambre des représentants a adopté le projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse. Entre-temps, ce projet a également été voté par la Chambre.

Le texte tel qu'il a été adopté par la Commission de la Justice (Doc. Chambre n° 532/10 - S.E. 1991-1992) fait apparaître que les articles 1er et 3 sont entachés d'excès de compétence.

L'article premier vise à modifier l'article 36, alinéa premier, 1° et 2°, de la loi du 8 avril 1965 et à abroger le 3° du même alinéa.

L'article 36, alinéa premier, 1° à 3°, contient les motifs sur la base desquels le tribunal de la jeunesse connaît des affaires relatives aux mineurs d'âge se trouvant dans des situations éducatives problématiques (en danger).

Ces dispositions concernent donc la compétence matérielle du tribunal de la jeunesse.

En vertu de l'article 5, § 1er, II, 6°, c), de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980, remplacé par la loi du 8 août 1988, l'autorité nationale et les Communautés, chacune dans l'exercice de leurs compétences, peuvent déterminer ou modifier la compétence matérielle du tribunal de la jeunesse.

En conséquence, dans la mesure où elles sont compétentes pour déterminer les mesures pouvant être ordonnées à l'égard des mineurs d'âge par le tribunal de la jeunesse, l'autorité nationale et les Communautés doivent également être considérées comme compétentes pour régler les motifs d'action sur la base desquels le tribunal de la jeunesse peut ordonner ces mesures.

Selon la loi spéciale précitée, l'autorité nationale n'est compétente que pour déterminer les mesures susceptibles d'être prises par le tribunal de la jeunesse à l'égard des mineurs d'âge ayant commis un fait qualifié infraction. Dès lors, cette autorité est également compétente pour modifier le motif d'action relatif à ces mineurs d'âge. Ce motif d'action est contenu à l'article 36, alinéa premier, 4°.

De maatregelen die door de jeugdrechtbank kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen in problematische opvoedingssituaties (*in gevaar*), dienen door de Gemeenschappen te worden opgegeven. De Gemeenschappen zijn dan ook, met uitsluiting van de nationale overheid, bevoegd wat betreft de vorderingsgronden, bedoeld in artikel 36, eerste lid, 1° tot 3°.

Door aan artikel 36, eerste lid, 1° tot 3° te raken, overschrijdt de nationale overheid haar bevoegdheid. De nationale overheid gaat er overigens ten onrechte van uit dat artikel 36, eerste lid, reeds gedeeltelijk werd opgeheven voor de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 3 van het wetsontwerp beoogt artikel 37 van de wet van 8 april 1965 te vervangen, dat de maatregelen opgeeft die door de jeugdrechtbank kunnen worden genomen zowel ten aanzien van minderjarigen in problematische opvoedingssituaties (*in gevaar*) als ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, *d*) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals vervangen, is de nationale overheid slechts bevoegd om maatregelen op te geven die door de jeugdrechtbank kunnen worden bevolen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. De maatregelen die de jeugdrechtbank kan nemen ten aanzien van minderjarigen in problematische opvoedingssituaties, dienen, zoals hoger gesteld, te worden opgegeven door de Gemeenschappen.

De nationale overheid zou bijgevolg artikel 37 van de jeugdbeschermingswet enkel kunnen vervangen in de mate dat die vervanging uitsluitend betrekking heeft op eerstgenoemde categorie van minderjarigen.

Ook hier gaat de nationale overheid er verkeerdelijk van uit dat artikel 37 reeds gedeeltelijk zou zijn opgeheven voor de Vlaamse Gemeenschap.

Afgezien van voornoemde bevoegdheidsoverschrijding, is het bovendien zo dat artikel 6, § 3bis, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd, bepaalt dat tussen de betrokken Executieven en de betrokken nationale overheid overleg moet worden gepleegd over de opgave en de opvolging van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. De door de nationale overheid opgegeven maatregelen dienen immers te worden uitgevoerd in instellingen die door de Gemeenschappen worden erkend of georganiseerd.

Het bedoelde overleg vormt een substantieel vormvereiste.

Uit niets blijkt dat artikel 3 van het wetsontwerp, dat artikel 37 van de jeugdbeschermingswet beoogt te vervangen en dat bijgevolg maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, zal opgeven, in zijn huidige redactie die wezenlijk verschilt van de oorspronkelijke redactie, het voorwerp heeft uitgemaakt van zodanig overleg.

Ten slotte dient te worden vastgesteld dat onderhavig wetsontwerp reeds bepalingen wil vervangen die pas op 10 januari jongstleden door de wet van 24 december 1992 in de jeugdbeschermingswet werden ingevoegd. Deze opeenvolgende wetswijzigingen zijn zeker niet van aard de duidelijkheid en de rechtszekerheid te bevorderen in een sector waarin sedert de staatsvervorming in 1980 heel wat verwarring heerde niet alleen op het vlak van de regelgeving, zoals moge blijken uit de vrij talrijke arresten die het Arbitragehof reeds in verband met de jeugdbeschermingswetgeving mocht uitspreken, maar ook op het niveau van de toepassing van de wetgeving op het terrein.

Daartbij komt nog dat u reeds heeft aangekondigd dat, als de werkzaamheden van de bij koninklijk besluit van 9 oktober 1991 opgerichte Nationale Commissie voor de hervorming van de wetgeving inzake jeugdbescherming eenmaal beëindigd zijn, de wet op de jeugdbescherming weldra alweer zal worden gewijzigd.

Les mesures susceptibles d'être prises par le tribunal de la jeunesse à l'égard des mineurs d'âge se trouvant dans des situations éducationnelles problématiques (*en danger*) doivent être déterminées par les Communautés. Celles-ci sont dès lors compétentes, à l'exclusion de l'autorité nationale, en ce qui concerne les motifs d'action visés à l'article 36, premier alinéa, 1° à 3°.

En touchant à l'article 36, premier alinéa, 1° à 3°, le pouvoir national outrepasse sa compétence. Cette autorité nationale considère du reste à tort que l'article 36, premier alinéa, a déjà été abrogé partiellement par la Communauté flamande.

L'article 3 du projet de loi vise à remplacer l'article 37 de la loi du 8 avril 1965 indiquant les mesures qui peuvent être prises par le tribunal de la jeunesse tant à l'égard des mineurs d'âge se trouvant dans des situations éducationnelles problématiques (*en danger*) qu'à l'égard des mineurs d'âge ayant commis un fait qualifié infraction.

En vertu de l'article 5, § 1er, II, 6°, *d*), de la loi spéciale du 8 août 1980, tel que remplacé, l'autorité nationale n'est compétente que pour déterminer les mesures pouvant être ordonnées par le tribunal de la jeunesse à l'égard des mineurs d'âge ayant commis un fait qualifié infraction. Les mesures que le tribunal de la jeunesse peut prendre à l'égard des mineurs d'âge se trouvant dans des situations éducationnelles problématiques doivent, comme on l'a dit plus haut, être déterminées par les Communautés.

En conséquence, l'autorité nationale ne pourrait remplacer l'article 37 de la loi relative à la protection de la jeunesse que dans la mesure où ce remplacement concernerait exclusivement la première catégorie citée de mineurs d'âge.

Ici aussi, l'autorité nationale considère à tort que la Communauté flamande aurait déjà abrogé partiellement l'article 37.

Indépendamment de l'excès de compétence susvisé, l'article 6, § 3bis, 4°, de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980, tel que modifié, dispose qu'une concertation associant les exécutifs concernés et l'autorité nationale concernée doit avoir lieu pour la détermination et la bonne fin des mesures qui peuvent être prises à l'égard des mineurs ayant commis un fait qualifié d'infraction. Les mesures déterminées par l'autorité nationale doivent, en effet, être appliquées dans des établissements reconnus ou organisés par les Communautés.

La concertation en question constitue une formalité substantielle.

Rien n'indique que l'article 3 du projet de loi, qui vise à remplacer l'article 37 de la loi relative à la protection de la jeunesse et qui, par conséquent, déterminera des mesures susceptibles d'être prises à l'égard des mineurs ayant commis un fait qualifié d'infraction, ait fait l'objet d'une telle concertation dans sa forme actuelle, qui diffère sensiblement de la rédaction initiale.

Enfin, force est de constater que le projet de loi en question se propose de remplacer déjà des dispositions qui n'ont été insérées que le 10 janvier dernier par la loi du 24 décembre 1992 dans la loi relative à la protection de la jeunesse. Ces modifications successives de la loi ne sont assurément pas de nature à promouvoir la clarté et la sécurité juridique dans un secteur qui, depuis la réforme de l'Etat de 1980, a connu pas mal de confusion non seulement au niveau de la législation, comme en témoignent les arrêts assez nombreux que la Cour d'arbitrage a déjà dû rendre concernant la législation relative à la protection de la jeunesse, mais aussi au niveau de l'application de la législation sur le terrain.

A cela s'ajoute que vous avez d'ores et déjà annoncé qu'une fois achevés les travaux de la Commission nationale pour la réforme de la législation relative à la protection de la jeunesse, instituée par un arrêté royal du 9 octobre 1991, la loi relative à la protection de la jeunesse serait bientôt à nouveau modifiée.

In die omstandigheden lijkt het de Vlaamse regering eerder aangewezen dat de parlementaire afhandeling van het wetsontwerp (in de Senaat) zou worden stopgezet en dat zo spoedig mogelijk een nieuw wetsontwerp zou worden ingediend, waarin tevens rekening wordt gehouden met de voorstellen van bovengenoemde commissie.

Met bijzondere hoogachting,

De Minister-President van de Vlaamse Regering,

Luc VAN DEN BRANDE.

*De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting,
Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin,*

Wivina DEMEESTER-DE MEYER.

Dans ces conditions, le Gouvernement flamand estime qu'il serait plus indiqué de mettre fin à l'examen parlementaire du projet de loi (au Sénat) et de déposer le plus rapidement possible un nouveau projet qui tiendrait compte également des propositions de la commission précédée.

(formule de politesse)

Le ministre président du Gouvernement flamand,

(sé) Luc VAN DEN BRANDE.

*Le ministre flamand du Budget et des Finances, de la Santé,
du Bien-Etre et de la Famille,*

(sé) Wivina DEMEESTER-DE MEYER.

**VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE
EN ECONOMISCHE ZAKEN**

De heer Luc Van den Brande
Minister-President van de Vlaamse Executieve
Jozef II-straat 30 (tweede verdieping)
1040 Brussel

Mijnheer de Minister-President,
Waarde Collega,

Ik nam kennis van de brief van 15 maart die u mij namens de Vlaamse Executieve hebt toegestuurd met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

1. U stelt dat uit de tekst, zoals aangenomen door de Kamer, die thans in behandeling is in de Senaatscommissie voor de Justitie, blijkt dat de artikelen 1 en 3 aangetast zijn door bevoegdheidsoverschrijding.

a) Wat artikel 1 betreft:

De Senaatscommissie heeft een amendement aangenomen, ingediend door senator (...) en door mij ondersteund, waarbij artikel 1 uit het ontwerp werd geschrapt.

De vraag naar de bevoegdheid is derhalve achterhaald wat dit betreft.

b) Wat artikel 3 betreft:

Ik moet doen opmerken dat artikel 3 van het ontwerp ertoe strekt artikel 37 van de wet van 8 april 1965, zoals het werd vervangen bij de wet van 24 december 1992, opnieuw te vervangen.

Deze vervanging werd voorgesteld tijdens de besprekking in de Kamercommissie voor de Justitie voor het gemak van de lezing van het ontwerp. Immers, aanvankelijk werd door de Regering enkel voorgesteld het artikel 37 van de wet (wet van 24 december 1992) aan te vullen met een lid, dat, bij vergetelheid, was weggelaten in de wet van 24 december 1992 — en met een lid betreffende de niet-schorsende uitwerking van het hoger beroep ingesteld tijdens de verlengingsprocedure (amendement (...) destijds niet aangenomen in de Senaat).

Voor het overige herneemt het artikel 3 van het ontwerp de huidige tekst van artikel 37 (wet van 24 december 1992).

Ik moet hierbij ook opmerken dat de wet van 24 december 1992 aanleiding was tot een schriftelijk overleg d.d. 8 december 1992 met de Gemeenschappen en dat, meer bepaald bij brief van 23 december 1992, de Vlaamse Executieve akte geeft van de betrokkenheid van het cabinet van mevrouw de Minister De Meester-De Meyer bij de voorbereidende arbeid van de amendingen van het oorspronkelijk wetsontwerp. Over dit oorspronkelijk ontwerp werd overleg gepleegd tijdens de vergadering van de Interministeriële Conferentie van 26 februari 1991.

Het advies van de Vlaamse Executieve van 23 december 1992 over het hier ter sprake zijnde artikel was «globaal positief». In dit advies wordt geen gewag gemaakt van «bevoegdheidsoverschrijding» zoals thans in uw brief van 15 maart 1993. Integendeel, u verzocht rekening te houden met de maatregel van «thuisbegeleiding» en «dagopvang». Indien met deze suggestie geen rekening werd gehouden, dan is het omdat de Kamercommissie van oordeel was dat deze maatregelen impliciet reeds in artikel 37 steun vonden. Bovendien lijkt het mij duidelijk dat het invoeren door de nationale wetgever van deze maatregelen, die betrekking hebben op minderjarigen in problematische opvoedingssituaties, precies als een bevoegdheidsoverschrijding aange merkt zou kunnen worden.

**VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE
ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES**

A Monsieur Luc Van den Brande,
Ministre-Président du Gouvernement flamand,
rue Joseph II, 30 (2e étage)
1040 Bruxelles.

Monsieur le Ministre-Président,
Cher Collègue,

J'ai pris connaissance de la lettre du 15 mars que vous m'avez fait parvenir au nom de l'Exécutif flamand et qui porte sur le projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

1. Vous affirmez que le texte, tel qu'il a été adopté par la Chambre, et qui est actuellement à l'examen en Commission de la Justice du Sénat, fait apparaître que les articles 1er et 3 sont entachés d'excès de compétences.

a) En ce qui concerne l'article 1er:

La Commission du Sénat a adopté un amendement, déposé par M. le sénateur (...) que j'ai appuyé et qui prévoyait de supprimer l'article premier du projet.

Sur ce point, la question de la compétence est dès lors sans objet.

b) En ce qui concerne l'article 3:

Je tiens à faire remarquer que l'article 3 du projet vise à remplacer une fois de plus l'article 37 de la loi du 8 avril 1965, tel qu'il a été remplacé par la loi du 24 décembre 1992.

Ce remplacement a été proposé au cours de la discussion en Commission de la Justice de la Chambre, pour faciliter la lecture du projet. En effet, le Gouvernement avait initialement proposé d'uniquement compléter l'article 37 de la loi (loi du 24 décembre 1992) en lui ajoutant un alinéa qu'on avait oublié d'insérer dans la loi du 24 décembre 1992, et en lui ajoutant un autre alinéa concernant l'effet non suspensif du recours introduit au cours de la procédure de prolongement (amendement (...) qui n'avait pas été adopté jadis au Sénat).

Pour le reste, l'article 3 du projet reprend le texte actuel de l'article 37 (loi du 24 décembre 1992).

Je tiens également à faire remarquer que la loi du 24 décembre 1992 a donné lieu à une concertation par écrit avec les Communautés en date du 8 décembre 1992 et que, plus particulièrement par lettre du 23 décembre 1992, l'Exécutif flamand donne acte du fait que le cabinet de Mme le Ministre De Meester-De Meyer a été associé aux travaux préparatoires des amendements du projet de loi initial. Celui-ci a fait l'objet d'une concertation au cours de la réunion de la Conférence interministérielle du 26 février 1991.

L'avis que le Gouvernement flamand a donné le 23 décembre 1992 concernant l'article 37 dont il est question était «globalement positif». Cet avis ne mentionne pas d'«excès de compétences» comme le fait à présent votre lettre du 15 mars 1993. Tout au contraire, vous avez demandé de tenir compte de la mesure «d'encadrement à domicile» et «d'accueil de jour». Si l'on n'a pas tenu compte de cette suggestion, c'est parce que la Commission de la Chambre estimait que ces mesures figuraient déjà implicitement à l'article 37. Il me semble en outre clair que l'élaboration, par le législateur national, de ce type de mesures qui concernent des mineurs d'âge se trouvant dans des situations éducationnelles problématiques, pourrait précisément être taxée d'excès de compétences.

Aan de tweede opmerking in uw brief van 24 december 1992, die betrekking heeft op de benaming «Rijksgestichten», wordt tegemoet gekomen in het artikel 3 van het 'hans voorliggend ontwerp.

Ik begrijp dus niet waarin het artikel 37 zoals ingevoerd bij de wet van 24 december 1992 geen aanleiding was tot de opwerping van bevoegdheidsoverschrijding, terwijl hetzelfde artikel waarvoor thans enkel materiële wijzigingen worden voorgesteld, nu wel deze opwerping uitlokt.

2. Ik wees er reeds op dat in het wetsontwerp inhoudelijk geen fundamentele wijziging wordt voorgesteld van het huidige artikel 37 van de wet van 8 april 1965. Vrees voor verwarring door een korte opeenvolging van teksten lijkt derhalve ongegrond.

Wat in dit verband uw bedenking betreft over de voorgenomen hervorming van de wetgeving inzake jeugdbescherming (commissie-Cornelis) laat ik opmerken dat deze hervorming zich nog in een pril stadium bevindt en dat niet te voorzien valt dat deze hervorming binnen afzienbare tijd op wetgevend vlak voltooid zal kunnen worden.

3. Tenslotte moet ik in herinnering brengen dat naar aanleiding van de opsplitsing van de parlementaire wijziging van de artikelen 37 en 37bis (oud) van de wet van 8 april 1965, die gebeurde onder tijdsdruk, door de fracties van de meerderheid in de Kamer en in de Senaat duidelijk is overeengekomen dat deze opsplitsing niet tot gevolg zou hebben dat het overige deel van het wetsontwerp nr. 532 vertraging zou oplopen.

Ik ben het derhalve hoegenaamd niet eens met uw voorstel om de parlementaire afhandeling van dit wetsontwerp in de Senaat stop te zetten.

Met zeer bijzondere hoogachting,

Melchior WATHELET.

L'article 3 du projet à l'examen répond à la seconde observation de votre lettre du 24 décembre 1992, qui concerne la dénomination « Institutions de l'Etat ».

Je ne comprends dès lors pas pourquoi l'article 37, tel qu'il a été inséré par la loi du 24 décembre 1992, n'a donné lieu à aucune objection d'excès de compétences, alors qu'actuellement ce même article, qui est modifié sur le seul plan matériel, suscite cette objection.

2. J'ai déjà souligné que du point de vue du contenu, le projet de loi ne propose aucune modification fondamentale de l'article 37 actuel de la loi du 8 avril 1965. La crainte de voir une succession rapide de textes prêter à confusion semble dès lors être sans fondement.

Pour ce qui est de votre réflexion concernant la réforme planifiée de la législation en matière de protection de la jeunesse (Commission Cornelis), je désire souligner que cette réforme en est encore à l'état embryonnaire et qu'il est impossible de dire si elle pourra être achevée, sur le plan législatif, dans un proche avenir.

3. Il me faut enfin rappeler que, lorsque l'on a scindé la modification parlementaire des articles 37 et 37bis (ancien) de la loi du 8 avril 1965, ce qui s'est fait par manque de temps, les groupes de la majorité de la Chambre et du Sénat ont clairement convenu que cette scission n'aurait pas pour conséquence de retarder l'examen de la partie restante du projet de loi n° 532.

En conséquence, je ne peux absolument pas me rallier à votre proposition d'arrêter l'examen parlementaire de ce projet de loi au Sénat.

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Ministre-Président, l'expression de ma très haute considération.

Melchior WATHELET.

Bijlage VI**Brief van de «Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse de la Communauté française» aan de voorzitter van de Senaat**

1440 Woutersbrakel, 23 november 1992

Mijnheer de Voorzitter,

Onderwerp: **Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.**

Wij hebben de eer u het advies over te zenden van de *Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse* aangaande het wetsontwerp tot wijziging van de wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

Dit advies is op 13 november jongstleden bij eenparigheid aangenomen, met uitzondering van bepaalde paragrafen die goedgekeurd zijn door de meerderheid van de leden.

Overeenkomstig ons huishoudelijk reglement sturen wij u bijgaande uittreksels uit de notulen van de vergadering van de C.C.A.J. met vermelding van de voorstellen die niet eenparig zijn aangenomen.

Wij hopen dat u deze brief goed ontvangen hebt. Met bijzondere hoogachting,

De Ondervoorzitter,

Willy BORSUS.

De Ondervoorzitter,

Jean-Claude MAENE.

De Voorzitter,

P. HENRY.

Annexe VI**Correspondance adressée au président du Sénat par le Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse de la Communauté française**

1440 Wauthier-Braine, le 23 novembre 1992

Monsieur le Président,

Objet: Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Nous avons l'honneur de vous transmettre l'avis du Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse sur le projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Cet avis a été adopté le 13 novembre dernier à l'unanimité, à l'exception de certains paragraphes qui ont été approuvés par la majorité des membres.

Conformément à notre règlement d'ordre intérieur, vous trouverez ci-joint, des extraits du procès-verbal de la réunion du C.C.A.J., reprenant les propositions qui n'ont pas recueilli l'unanimité.

Nous vous souhaitons bonne réception des présentes et nous vous prions de croire, Monsieur le Président, à l'assurance de nos sentiments dévoués.

Le Vice-Président,

Willy BORSUS.

Le Vice-Président,

Jean-Claude MAENE.

Le Président,

P. HENRY.

**Advies over het wetsontwerp tot wijziging
van de wet van 8 april 1965 betreffende jeugdbescherming**

1. Het decreet van 4 maart 1992 van de Franse Gemeenschapsraad inzake hulpverlening aan de jeugd bepaalt dat de *Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse* (C.C.A.J.) als raadgivend orgaan, eventueel uit eigen beweging, adviezen en voorstellen kan uitbrengen over alle aangelegenheden die betrekking hebben op de hulpverlening aan de jeugd en de bescherming van de jeugd.

In dit kader heeft de C.C.A.J. drie werkvergaderingen besteed aan een grondige besprekking van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (Gedr. St. Kamer 532/1 — 91/92).

2. De C.C.A.J. is verheugd over het feit dat het ontwerp de procedurerregels aanpast met inachtneming van de verdeling van de bevoegdheden tussen de nationale regering en de Gemeenschappen. Daarmee wordt het mogelijk uitvoering te geven aan de decreten van de Franse en de Vlaamse Gemeenschap die betrekking hebben op de hulpverlening aan en de rechtbescherming van de jeugd.

3. De C.C.A.J. stelt eveneens met voldoening vast dat het ontwerp met name de procedurewaarborgen voor de jeugdrechten versterkt.

Hij wenst evenwel dat in een aantal bepalingen verbeteringen worden aangebracht zodat de rechten van de verdediging beter nageleefd worden (zie punt 6).

4. De C.C.A.J. wijst erop dat de wet van 1965 een jeugdbeschermingswet is, dat wil zeggen dat zij slechts voorziet in educatieve maatregelen ten aanzien van de minderjarigen.

Indien de maatschappij en het gerecht onvoldoende oplossingen kunnen aanreiken voor de problemen van de jeugdcriminaliteit, moeten de beleidsopties inzake jeugdbescherming fundamenteel herzien worden in plaats van de wet van 1965 bij stukken en brokken te wijzigen.

De C.C.A.J. betreurt dat sommige bepalingen vooruitlopen op een eventuele hervorming van het beleid van sociale controle ten aanzien van jonge delinquenten.

Dat lijkt des te meer onwenselijk omdat geen enkel inhoudelijk debat is gevoerd over deze kwestie, precies in afwachting van de conclusies van de Commissie voor de hervorming van de wet van 1965, die nog niet openbaar zijn gemaakt.

De C.C.A.J. stelt vast dat het wetsontwerp op paradoxale wijze maatregelen met een veiligheidskarakter invoert in een tekst die zogenaamd geïnspireerd is op het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en het Verdrag van de Verenigde Naties betreffende de rechten van het kind.

De C.C.A.J. dringt er tenslotte op aan dat de waaier van maatregelen zou worden afgestemd op de leeftijd van de strafrechtelijke meerderjarigheid.

5. Onderzoek van de bepalingen betreffende de vrijheidsbemming

5.1. De C.C.A.J. steunt nadrukkelijk de afschaffing van het ter beschikking van de regering stellen. Deze maatregel kan leiden tot plaatsing in een strafinrichting, ten gevolge van een administratieve beslissing, en zonder beroeps mogelijkheid.

5.2. De C.C.A.J. is gekant tegen iedere vorm van plaatsing — zelfs voorlopig — van minderjarigen in een strafinrichting in het kader van de wet op de jeugdbescherming.

De C.C.A.J. stelt vast dat het ontwerp geen bevredigende oplossing biedt voor de maatregel neergelegd in artikel 53 van de wet (voorlopige plaatsing in de gevangenis).

**Avis sur le projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965
relative à la protection de la jeunesse**

1. Le décret du 4 mars 1991 du Conseil de la Communauté française relatif à l'aide à la jeunesse prévoit que le Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse (C.C.A.J.) est un organe consultatif qui peut émettre, même d'initiative, des avis et propositions sur toute matière intéressant l'aide à la jeunesse et la protection de la jeunesse.

Dans ce cadre, le C.C.A.J. a consacré trois séances de travail à un examen attentif du projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse (Doc. Chambre 532/1 — 91/92).

2. Il se réjouit du fait que le projet adapte les règles de procédure dans le respect des répartitions de compétences entre le pouvoir national et les autorités communautaires. Cela permettra la mise en œuvre des dispositions des décrets des Communautés française et flamande qui concernent l'aide et la protection judiciaires de la jeunesse.

3. Le C.C.A.J. constate également avec satisfaction que le projet renforce notamment les garanties de procédure devant les juridictions de la jeunesse.

Il souhaite cependant que certaines dispositions soient améliorées afin de mieux assurer le respect des droits de la défense (voir point 6).

4. Le C.C.A.J. rappelle que la loi de 1965 est une loi de protection de la jeunesse, c'est-à-dire qu'elle ne prévoit que des mesures éducatives à l'égard des mineurs.

Si les réponses sociales et judiciaires aux problèmes de délinquance juvénile sont inadéquates, il faut revoir fondamentalement les options de la protection de la jeunesse, plutôt que d'aménager au coup par coup la loi de 1965.

Le C.C.A.J. regrette que certaines dispositions anticipent sur une réforme éventuelle de la politique de contrôle social à l'égard des jeunes délinquants.

Cela semble d'autant plus inopportun qu'aucun débat de fond n'a été entamé sur cette question, précisément dans l'attente des conclusions de la Commission de Réforme de la loi de 1965, qui n'ont pas encore été rendues publiques.

Le C.C.A.J. constate que le projet de loi introduit de manière paradoxale des mesures à connotation sécuritaire dans un texte qui entend s'inspirer de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et de la Convention des Nations Unies relative aux Droits de l'Enfant.

Enfin, le C.C.A.J. insiste pour que l'éventail des mesures soit cohérent avec l'âge de la majorité pénale.

5. Examen des dispositions relatives aux privations de liberté

5.1. Le C.C.A.J. appuie résolument la suppression de la mise à la disposition du Gouvernement. Cette mesure peut conduire à un placement en établissement pénitentiaire, à la suite d'une décision administrative, sans recours possible.

5.2. Le C.C.A.J. s'oppose à toute forme de placement — fût-il provisoire — des mineurs en établissement pénitentiaire dans le cadre de la loi de protection de la jeunesse.

Le C.C.A.J. constate que le projet ne prévoit pas de solution satisfaisante pour la mesure prévue par l'article 53 de la loi (placement provisoire en prison).

Op dat punt komt het ontwerp maar gedeeltelijk tegemoet aan de kritiek van het Europees Hof voor de rechten van de mens, omdat het de voorlopige plaatsing in de gevangenis in het kader van een educatieve maatregel niet streng beperkt.

De C.C.A.J. merkt ook op dat deze maatregel zou kunnen worden toegepast voor de meeste misdrijven (voor feiten strafbaar met een jaar gevangenisstraf).

De C.C.A.J. stelt voor dat het beroep op die maatregel op zijn minst wordt beperkt tot gevallen waar er geen plaats meer is in een gesloten opvoedingsinstelling en aan strengere voorwaarden wordt gekoppeld (voor feiten strafbaar met verscheidene jaren gevangenisstraf).

In de memorie van toelichting zegt de nationale Regering trouwens uitdrukkelijk dat zij op middellange termijn artikel 53 zal opheffen «teneinde voor de toekomst willekeurige vrijheidsberovingen van minderjarigen via een oneigenlijk beroep op voormeld artikel 53 algeheel uit te sluiten».

5.3. De C.C.A.J. vestigt de aandacht op de maatregel van voorlopige plaatsing in een gesloten instelling, zoals neergelegd in artikel 18 van het ontwerp.

Deze maatregel geeft de minderjarigen niet de waarborgen die gelden voor volwassenen krachtens de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis : ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die de maatregel rechtvaardigen, duur ervan (vijf dagen) en maandelijkse controle door de raadkamer.

Wanneer de tekst de toepassing van de maatregel afhaakelijk maakt van veiligheidsredenen of noodwendigheden van het onderzoek, moet voor de C.C.A.J. de vraag gesteld worden of deze bepaling verenigbaar is met artikel 5 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat bepaalt dat het gevangenhouden van een minderjarige alleen is toegestaan om in te grijpen in zijn opvoeding.

De C.C.A.J. stelt ten slotte vast dat artikel 18 de openbare instellingen voor jeugdbescherming een veiligheidsfunctie geeft, terwijl deze een educatieve functie moeten vervullen.

De C.C.A.J. stelt dan ook voor dat de maatregel slechts eenmaal verlengd kan worden na onderzoek van het medisch-psychisch rapport van de openbare instelling voor jeugdbescherming.

6. Onderzoek van de bepalingen betreffende de procedure voor de jeugdrechter

6.1. De C.C.A.J. keurt de wijzigingen van de procedure goed die stroken met de eerbiediging van de rechten van de verdediging, met name het aanwijzen van een advocaat en de verplichting om de minderjarige (van meer dan twaalf jaar) reeds te horen bij de voorlopige maatregelen, de beperking van de duur van de voorbereidende procedure en de plaatsingsmaatregelen, en de bijkomende waarborgen in geval van plaatsing in een gesloten instelling.

6.2. De C.C.A.J. stelt niettemin voor de bepalingen van het ontwerp te verbeteren door te bepalen dat:

- de minderjarige wordt bijgestaan door een advocaat bij iedere verschijning voor de jeugdrechter, teneinde deze bijstand reeds te waarborgen in het stadium van de voorlopige maatregelen (art. 17 en 20);

- de minderjarige steeds moet worden gehoord door de jeugdrechter, ongeacht zijn leeftijd (art. 17);

- de minderjarige van meer dan 12 jaar wordt beschouwd als partij bij het debat (art. 22);

- de beperking in de tijd van de voorlopige maatregelen verzekerd moet gaan van het vaststellen van een dagvaardingstermijn voor de jeugdrechtbank (art. 16);

Sur ce point, le projet ne répond que partiellement aux critiques de la Cour européenne des Droits de l'Homme, puisqu'il ne limite pas strictement le recours au placement provisoire en prison dans un processus de prise en charge éducative.

Le C.C.A.J. remarque aussi que cette mesure pourrait être appliquée pour la plupart des délits (pour des faits punissables d'un an de prison).

Le C.C.A.J. suggère à tout le moins que le recours à cette mesure soit spécialement motivé par l'absence de place en milieu éducatif fermé et limité à des hypothèses plus restrictives (pour des faits punissables de plusieurs années de prison).

Dans l'exposé des motifs, le Gouvernement national prévoit d'ailleurs explicitement d'abroger à moyen terme l'article 53 «afin d'exclure à l'avenir toute privation arbitraire de liberté de mineurs par l'invocation impropre de l'article 53».

5.3. Le C.C.A.J. attire l'attention sur la mesure de placement provisoire en établissement fermé telle qu'elle est organisée par l'article 18 du projet.

Cette mesure ne donne pas aux mineurs les garanties qui sont prévues pour les majeurs par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive: circonstances graves et exceptionnelles justifiant la mesure, durée de celle-ci (5 jours) et contrôle mensuel par la Chambre du Conseil.

Lorsque le texte subordonne l'application de la mesure à des raisons de sécurité ou aux nécessités de l'instruction, le C.C.A.J. pose la question de la compatibilité de cette disposition avec l'article 5 de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales, qui dispose que la détention d'un mineur n'est autorisée que pour son éducation surveillée.

Enfin, le C.C.A.J. constate que l'article 18 assigne aux Institutions publiques de Protection de la Jeunesse une fonction sécuritaire alors que celles-ci doivent remplir une fonction éducative.

Le C.C.A.J. suggère dès lors que le renouvellement unique de la mesure ne puisse intervenir qu'après l'examen d'un rapport médico-psychologique de l'institution publique.

6. Examen des dispositions relatives aux procédures devant les juridictions de la jeunesse

6.1. Le C.C.A.J. approuve les modifications de la procédure qui s'inscrivent dans le respect des droits de la défense, notamment la désignation d'un avocat et l'obligation d'entendre le mineur (de plus de douze ans) dès le stade des mesures provisoires, la limitation de la durée de la procédure préparatoire et des mesures de placement et les garanties supplémentaires en cas de placement dans un établissement fermé.

6.2. Le C.C.A.J. propose néanmoins d'améliorer les dispositions du projet en prévoyant que

- le mineur est assisté d'un avocat lors de toute comparution devant le juge de la jeunesse, afin de garantir cette assistance dès la phase des mesures provisoires (art. 17 et 20);

- le mineur doit toujours être entendu par le juge de la jeunesse, quel que soit son âge (art. 17);

- le mineur de plus de douze ans est considéré comme partie au débat (art. 22);

- la limitation dans le temps des mesures provisoires doit être assurée par la fixation d'un délai de citation devant le tribunal de la jeunesse (art. 16);

— de plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling (art. 3, 18 en 19), het uit handen geven van de zaak (art. 13, 2°) en de verlening van de maatregelen tot na 18 jaar (art. 4) uitdrukkelijk moeten worden gemotiveerd;

— elke partij maandelijks de herziening van de voorlopige maatregelen kan vragen.

6.3. De C.C.A.J. stelt voor om de bepalingen te schrappen die een beperking inhouden van de maatregel tot plaatsing in een gesloten instelling (art. 24, 2° - tweede en derde lid) want zij gelijken op een systeem van voorwaardelijke invrijheidstelling, dat niet verenigbaar is met de opdrachten van de openbare instellingen voor jeugdbescherming.

6.4. De C.C.A.J. stelt voor dat de verwijzingen naar de correctie rechtkrant, ten gevolge van een procedure waarbij de zaak uit handen wordt gegeven, onderzocht wordt door een kamer met drie rechters, onder wie een jeugdrechter.

Evenzo zouden de beroepen tegen de vonnissen van de jeugdrechtbanken op het niveau van het hof van beroep moeten worden opgedragen aan een kamer met drie raadsheren.

Deze bepalingen zullen waarborg dat er meer onpartijdigheid komt bij de rechterlijke beslissingen.

6.5. De C.C.A.J. meent dat de vermeldingen ingeschreven in het strafregister van een minderjarige kunnen worden geschrapt zodra de maatregelen die hem betreffen een einde nemen.

Voor de *Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse*,

De Ondervoorzitters,

Willy BORSUS.

Jean-Claude MAENE.

De Voorzitter,

Pascal HENRY.

Uittreksel uit de notulen van de vergadering van 13 november 1992 van de C.C.A.J.

Punt 4

Op het einde van de besprekking werden twee wijzigingsvoorstellen in stemming gebracht.

Het eerste, dat een samenvatting is van de overwegingen van de *Union des Magistrats*, luidt als volgt:

« De C.C.A.J. betreurt dat sommige bepalingen vooruitlopen op een eventuele hervorming van het beleid van sociale controle ten aanzien van jonge delinquenten.

Dat lijkt des te meer onwenselijk omdat geen enkel inhoudelijk debat is gevoerd over deze kwestie, precies in afwachting van de conclusies van de Commissie voor de hervorming van de wet van 1965, die nog niet openbaar zijn gemaakt.

De C.C.A.J. wijst erop dat de wet van 1965 een jeugdbeschermingswet is, dat wil zeggen dat zij slechts voorziet in educatieve maatregelen ten aanzien van de minderjarigen.

— le placement en régime éducatif fermé (art. 3, 18 et 19), le dessaisissement (article 13, 2°) et la prolongation des mesures au-delà de 18 ans (art. 4) sont spécialement motivés;

— chaque partie peut demander mensuellement la révision des mesures provisoires.

6.3. Le C.C.A.J. suggère de supprimer les dispositions qui organisent une réduction de la mesure de placement en établissement fermé (art. 24, 2° - alinéas 2 et 3), car elles s'apparentent à un système de libération conditionnelle incompatible avec les missions des institutions publiques de protection de la jeunesse.

6.4. Le C.C.A.J. propose que les renvois au tribunal correctionnel, à la suite d'une procédure de dessaisissement, soient examinés par une chambre à trois juges parmi lesquels un juge de la jeunesse.

De même, les appels des jugements du tribunal de la jeunesse devraient être confiés, au niveau de la Cour d'appel, à une chambre à trois conseillers.

Ces dispositions garantiront davantage l'impartialité des décisions judiciaires.

6.5. Le C.C.A.J. estime que les mentions inscrites au casier judiciaire d'un mineur peuvent être rayées dès que les mesures qui le concernent ont pris fin.

Pour le Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse,

Les Vice-Présidents,

Willy BORSUS.

Jean-Claude MAENE.

Le Président,

Pascal HENRY.

Extraits du P.V. de la séance du 13 novembre 1992 du C.C.A.J.

Point 4

A l'issue de la discussion, deux propositions de modification de la rédaction sont soumises au vote.

La première, synthèse des considérations de l'*Union des Magistrats*, donne le texte suivant :

« Le C.C.A.J. regrette que certaines dispositions anticipent sur une réforme éventuelle de la politique de contrôle social à l'égard des jeunes délinquants.

Cela semble d'autant plus inopportun qu'aucun débat de fond n'a été entamé sur cette question, précisément dans l'attente des conclusions de la Commission de Réforme de la loi de 1965, qui n'ont pas encore été rendues publiques.

Le C.C.A.J. rappelle que la loi de 1965 est une loi de protection de la jeunesse, c'est-à-dire qu'elle ne prévoit que des mesures éducatives à l'égard des mineurs.

Indien de maatschappij en het gerecht onvoldoende oplossingen kunnen aanmerken voor de problemen van jeugdcriminaliteit, moeten de beleidsopties inzake jeugdbescherming fundamenteel herzien worden in plaats van de wet van 1965 bij stukken en brokken te wijzigen.»

Het tweede voorstel, een samenvatting van de beschouwingen van mevrouw Tulkens en van de Algemeen Afgevaardigde, werd als volgt geredigeerd:

« De C.C.A.J. wijst erop dat de wet van 1965 een jeugdbeschermingswet is, dat wil zeggen dat zij slechts voorziet in educatieve maatregelen ten aanzien van de minderjarigen. »

Indien de maatschappij en het gerecht onvoldoende oplossingen kunnen aanreiken voor de problemen van de jeugdcriminaliteit, moeten de beleidsopties inzake jeugdbescherming fundamenteel herzien worden in plaats van de wet van 1965 bij stukken en brokken te wijzigen.

De C.C.A.J. betreurt dat sommige bepalingen vooruitlopen op een eventuele hervorming van het beleid van sociale controle ten aanzien van jonge delinquenten.

Dat lijkt des te meer onwense omdat geen enkel inhoudelijk debat is gevoerd over deze kwestie, precies in afwachting van de conclusies van de Commissie voor de hervorming van de wet van 1965, die nog niet openbaar zijn gemaakt.

De C.C.A.J. stelt vast dat het wetsontwerp op paradoxale wijze maatregelen met een veiligheidskarakter invoert in een tekst die zogenaamd geïnspireerd is op het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en het Verdrag van de Verenigde Naties betreffende de rechten van het kind.

De C.C.A.J. dringt er tenslotte op aan dat de waaier van maatregelen zou worden afgestemd op de leeftijd van de strafrechtelijke meerderjarigheid. »

Het tweede voorstel haalt het met 18 tegen 5 stemmen, bij 1 onthouding. Het eerste was verworpen met 9 tegen 5 stemmen, bij 8 onthoudingen.

Punt 5.2

Er wordt een nieuwe formulering voorgesteld.

« De C.C.A.J. is gekant tegen iedere vorm van plaatsing — zelfs voorlopig — van minderjarigen in een strafinrichting in het kader van de wet op de jeugdbescherming. »

De C.C.A.J. stelt vast dat het ontwerp geen bevredigende oplossing biedt voor de maatregel neergelegd in artikel 53 van de wet (voorlopige plaatsing in de gevangenis). Op dat punt komt het ontwerp maar gedeeltelijk tegemoet aan de kritiek van het Europees Hof voor de rechten van de mens, omdat het de voorlopige plaatsing in de gevangenis in het kader van een educatieve maatregel niet streng beperkt.

De C.C.A.J. merkt ook op dat deze maatregel zou kunnen worden toegepast voor de meeste misdrijven (voor feiten strafbaar met een jaar gevangenisstraf) en afhankelijk gemaakt van het plaatsgebrek in een gesloten opvoedingsinstelling.

De C.C.A.J. stelt voor dat het beroep op die maatregel op zijn minst wordt beperkt tot gevallen waar geen plaats meer is in een gesloten opvoedingsinstelling en aan strengere voorwaarden wordt gekoppeld (voor feiten strafbaar met verscheidene jaren gevangenisstraf).

In de memorie van toelichting zegt de nationale Regering trouwens uitdrukkelijk dat zij op middellange termijn artikel 53 zal opheffen « teneinde voor de toekomst willekeurige vrijheidsberovingen van minderjarigen via een oneigenlijk beroep op voormalig artikel 53 algeheel uit te sluiten ».

Si les réponses sociales et judiciaires aux problèmes de délinquance juvénile sont inadéquates, il faut revoir fondamentalement les options de la protection de la jeunesse, plutôt que d'aménager au coup par coup la loi de 1965. »

La seconde synthèse des considérations, notamment de Mme Tulkens et du délégué général, est rédigée comme suit:

« Le C.C.A.J. rappelle que la loi de 1965 est une loi de protection de la jeunesse, c'est-à-dire qu'elle ne prévoit que des mesures éducatives à l'égard des mineurs. »

Si les réponses sociales et judiciaires aux problèmes de délinquance juvénile sont inadéquates, il faut revoir fondamentalement les options de la protection de la jeunesse, plutôt que d'aménager au coup par coup la loi de 1965.

Le C.C.A.J. regrette que certaines dispositions anticipent sur une réforme éventuelle de la politique de contrôle social à l'égard des jeunes délinquants.

Cela semble d'autant plus inopportun qu'aucun débat de fond n'a été entamé sur cette question, précisément dans l'attente des conclusions de la Commission de Réforme de la loi de 1965, qui n'ont pas encore été rendues publiques.

Le C.C.A.J. constate que le projet de loi introduit de manière paradoxale des mesures à connotation sécuritaire dans un texte qui entend s'inspirer de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et de la Convention des Nations Unies relative aux Droits de l'Enfant.

Enfin, le C.C.A.J. insiste pour que l'éventail des mesures soit cohérent avec l'âge de la majorité pénale. »

La seconde l'emporte avec 18 voix pour, 5 contre, 1 abstention. La première avait recueilli 5 voix pour, 9 contre, 8 abstentions.

Point 5.2

Une nouvelle formulation est proposée.

« Le C.C.A.J. s'oppose à toute forme de placement — fût-il provisoire — des mineurs en établissements pénitentiaires dans le cadre de la loi de protection de la jeunesse. »

Le C.C.A.J. constate que le projet ne prévoit pas de solution satisfaisante pour la mesure prévue par l'article 53 de la loi (placement provisoire en prison). Sur ce point, le projet ne répond que partiellement aux critiques de la Cour européenne des Droits de l'Homme, puisqu'il ne limite pas strictement le recours au placement provisoire en prison dans un processus de prise en charge éducative.

Le C.C.A.J. remarque aussi que cette mesure pourrait être appliquée pour la plupart des délits (pour des faits punissables d'un an de prison) et conditionnée par l'absence de place en milieu éducatif fermé et limité à des hypothèses plus restrictives (pour des faits punissables de plusieurs années de prison).

Le C.C.A.J. suggère à tout le moins, que le recours à cette mesure soit spécialement motivé par l'absence de place en milieu éducatif fermé et limité à des hypothèses plus restrictives (pour des faits punissables de plusieurs années de prison).

Dans l'exposé des motifs, le Gouvernement national prévoit d'ailleurs explicitement d'abroger à moyen terme l'article 53 « afin d'exclure à l'avenir toute privation arbitraire de liberté de mineurs par l'invocation impropre de l'article 53 ».

Er bestaat eensgezindheid over alle paragrafen van het voorstel behalve over de paragraaf die begint met « De C.C.A.J. merkt ook op ... De C.C.A.J. stelt voor ... ». Die paragraaf wordt in stemming gebracht en goedgekeurd met 13 tegen 4 stemmen.

Wegens de opmerkingen van de verschillende leden zal deze tekst nog geamenderd worden wat de misdrijven betreft waarop een strengere straf wordt gesteld dan die waarin het ontwerp voorziet.

Punt 5.3

Dit punt is als volgt geformuleerd:

« De C.C.A.J. vestigt de aandacht op de maatregel van voorlopige plaatsing in een gesloten instelling, zoals neergelegd in artikel 18 van het ontwerp.

Deze maatregel geeft de minderjarigen niet de waarborgen die gelden voor volwassenen krachtens de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis : ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die de maatregel rechtvaardigen, duur ervan (vijf dagen) en maandelijkse controle door de raadkamer.

Wanneer de tekst de toepassing van de maatregel afhankelijk maakt van veiligheidsredenen of noodwendigheden van het onderzoek, moet voor de C.C.A.J. de vraag gesteld worden of deze bepaling verenigbaar is met artikel 5 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat bepaalt dat het gevangen houden van een minderjarige alleen is toegestaan om in te grijpen in zijn opvoeding.

De C.C.A.J. stelt ten slotte vast dat artikel 18 de openbare instellingen voor jeugdbescherming een veiligheidsfunctie geeft, terwijl deze een educatieve functie moeten vervullen.

De C.C.A.J. stelt dan ook voor dat de maatregel slechts eenmaal verlengd kan worden na onderzoek van het medisch-psychisch rapport van de openbare instelling voor jeugdbescherming. »

De vertegenwoordigers van de *Union des Magistrats* stellen dezelfde formulering voor maar wensen de verwijzing naar de voorlopige hechtenis, nl. de paragrafen 2 en 3, te schrappen.

De vergadering stemt over de twee voorstellen:

Het eerste wordt goedgekeurd met 11 tegen 3 stemmen, bij 3 onthoudingen; het tweede wordt verworpen met 5 tegen 2 stemmen, bij 11 onthoudingen.

Il y a unanimité sur tous les paragraphes de la proposition sauf le paragraphe « Le C.C.A.J. remarque aussi... Le C.C.A.J. suggère... ». Mis au vote, ce paragraphe obtient 13 voix pour, 4 voix contre.

Suite aux remarques de divers membres, le texte retenu sera encore amendé en ce qui concerne les délits retenus pour s'en tenir à des taux de peine plus élevés que ceux du projet.

Point 5.3

Il est ainsi formulé:

« Le C.C.A.J. attire l'attention sur la mesure de placement en établissement fermé telle qu'elle est organisée par l'article 18 du projet (article 52*quater*).

Cette mesure ne donne pas aux mineurs des garanties qui sont prévues pour des majeurs par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive: circonstances graves et exceptionnelles justifiant la mesure, durée de celle-ci (5 jours), et contrôle mensuel par la chambre du conseil.

Lorsque le texte subordonne l'application de la mesure à des raisons de sécurité ou aux nécessités de l'instruction, le C.C.A.J. pose la question de la compatibilité de cette disposition avec l'article 5 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui dispose que la détention d'un mineur n'est autorisée que pour son éducation surveillée.

Enfin, le C.C.A.J. constate que l'article 18 assigne aux I.P.P.J. une fonction sécuritaire alors que ceux-ci doivent exercer une fonction éducative.

Le C.C.A.J. suggère que le renouvellement unique de la mesure ne puisse intervenir qu'après l'examen du rapport médico-psychologique de l'I.P.P.J. »

Les représentants de l'*Union des Magistrats* proposent la même formulation mais en supprimant la référence à la détention préventive, à savoir les paragraphes 2 et 3.

L'assemblée vote sur les deux propositions:

La première est retenue avec 11 voix pour, 3 voix contre, 3 abstentions; la seconde n'ayant obtenu que 5 voix pour, 2 contre et 11 abstentions.

Bijlage VII

Brief van de «Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse de la Communauté française» aan de voorzitter van de Commissie voor de Justitie van de Senaat

1440 Woutersbrakel, 16 februari 1993

Mijnheer de Voorzitter,

Betreft: Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

De «Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse» van de Franse Gemeenschap heeft u op 13 november 1992 haar advies meegedeeld over het ontwerp van wet tot wijziging van de wet betreffende de jeugdbescherming. Dat ontwerp is momenteel in behandeling bij uw Commissie.

Tijdens onze vergadering van 12 februari 1993 hebben wij eenpelig de wens uitgesproken dat uw Commissie rekening houdt met het arrest van 21 januari 1993 van het Arbitragehof tot vernietiging van de toelatingsvoorraarden tot de openbare instellingen van jeugdbescherming van de Franse Gemeenschap, meer bepaald de toelatingsvoorraarden tot de gesloten afdelingen.

Onze Raad is van oordeel dat het wenselijk is dat de leden van de Senaat de mogelijkheid onderzoeken voorwaarden vast te stellen voor de toelating tot openbare instellingen van jeugdbescherming.

Mogen wij u verzoeken ons advies mee te delen aan de leden van uw Commissie.

Met bijzondere hoogachting,

De Ondervoorzitters,

Jean-Claude MAENE.
Willy BORSUS.

De Voorzitter,

Pascal HENRY.

Annexe VII

Correspondance adressée au président de la commission de la Justice du Sénat par le Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse de la Communauté française

1440 Wauthier-Braine, le 16 février 1993

Monsieur le Président,

Objet: Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Le Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse de la Communauté française vous a fait parvenir son avis du 13 novembre 1992 concernant le projet de loi modifiant la loi relative à la protection de la jeunesse. Ce projet de loi est actuellement examiné par votre Commission de la Justice.

Lors de la réunion du 12 février 1993, notre Conseil communautaire a exprimé à l'unanimité son souhait que les travaux de votre Commission tiennent compte de l'arrêt du 21 janvier 1993 de la Cour d'arbitrage (annulant les conditions d'accès aux institutions publiques de protection de la jeunesse de la Communauté française, en particulier les conditions d'accès aux sections fermées).

Notre Conseil estime qu'il serait opportun que les membres du Sénat examinent la possibilité de fixer des conditions d'accès dans les institutions publiques de protection de la jeunesse.

Nous vous remercions de bien vouloir faire connaître cet avis du Conseil communautaire de l'aide à la jeunesse aux membres de votre Commission.

En vous remerciant pour l'attention que vous accorderez à la présente, nous vous prions de croire, Monsieur le Président, à l'assurance de nos sentiments dévoués.

Les Vice-Présidents,

Jean-Claude MAENE.
Willy BORSUS.

Le Président,

Pascal HENRY.